Lipsčanske Nowiny

3. zwjazk

wot lěta 1840 hač 1877

MS. XII
2 A
168 č.

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/1
Serbski Sorbisches institut Institut

III-4-9-1293-5 Ja 336-67

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/2
Serbski institut Sorbisches Institut

Wendische Bibliothek.
N.º 7.

Motto: To je wöcka wuley nowa,
Štóž móže jo kupjeć;
Kněska kopuš, wulka kóza
Kóždy njemóže ze sobu mjeć.

Libuš.

Serbski kulturny archiw
Sorbisches Kulturarchiv

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/3
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/4
Serbski institut Sorbisches Institut

Serska Nowina

abo Sromadzenje Serskich Sjednarczkow,
Sobjedarczkow a Sowestnow Sserskeje
Sserizy
Sbjerane a borjesestajane
wot tych
Stanow Serskeho prjedarskeho To-
warstwa w' Sipsku.
1840.
Tsezi Swjask.

BIBL.
SOCIETAT.
SORAB.

BIBL.
SOCIETAT.
SORAB.

Sobustawa serbskeho prjedarskeho Towarstwa, jaroso tuta Nowina započa w Ljetu 1840.

1. Karl August Jaeckla, f. Budišina, Posłar sobu.
2. Handri Fiedler f. Barthe. † 1847.
3. Jacob Traugott Nowak [1848 farar w Kletnom. † 1877]

Tutym sobu na nej sobu dźjelali:

4. Ernst Bohuwěr Sommer, z Židowa. stari., stud theol. 50. Th.
5. Khorla August Fenč z Čornjowa, pismadźer, st. th. 50. Th.
6. Jan Khorla Mróz z Hodźija, st.th. 1850 stari 1850 Cand. Theol. we Budyšinje.
7. Franc Emil Jaffka z delnej Horki. st. jur. 1851, wustupił.
8. Jan August Šołta z Njezdašec, st. theol.
9. Khorla August Marěrka z Mjelećina, st. theol. 50. Cand. Theol.
10. Ernst Hjindrich Mrós I z Hluski, st. theol. 53. stari.
11. Jan August Mróz II z Hluski, stud. lěkarstwa.
12. Hjindrich Ernst Domš ze Slawkowa. st. jur.
13. Herman Julius Šołć z Barta, stud. dch.
14. Gustav Julius Ryčer z Wóslinka, stud. duch.
15. Jan Sommer z Malešec, stud. duch.
16. Morić Jurij Brósk z Malešec, stud. duch.

Serbski Sorbisches institut Institut

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/7

17. Jan Hendrich Bjar z Praskowa, stud. duch. ✣ 26/5 1859.
18. Jan August Syrowa z Malešec, stud. duch.
19. Ernst Krygar z Poršic, stud. duch.
20. E. Holan z Dřečina stud. phil. 1876-77.
21. E. Muka z Wulkeho Wosyka stud. phil. a duch. 1876-77.
22. Marćin Rjeńč z Ketlic, stud. theol. 1876-77. (Ed. duch. 77).
23. Jan Rjeńč z Ketlic, stud. theol. 1877.
24. Jan Křižan ze Sejic, stud. theol. 1874.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/8 Serbski institut Sorbisches Institut

77.

.77).

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/9
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/10
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/11
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/12
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/13
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/14
Serbski institut Sorbisches Institut

Porjadk tych Wjesow

Kiž we tu tych stukach serbskeje Nowiny somanyraju.

		Strona
I. Stuxa.	Prjedyrječ; — — —	25
	Hólkxi sxorba, kmanjsku dźěwku we Wósjelnu.	28.
	Přetoženje 40 ha 41 stawow z Hjoba	29.
	Prjedyspomnjenje	33.
I Číslo.	Prjedyrječ wot Tafljje	39.
	Přeložto z mjeho puťowanja po delnjoh Łužicach, wopisane wot Jeneča	41.
	Złe wuhlady za přichód młodeho Serbowstwa wot Mroza Hodźičanskjeho	47.
	Nječło ze žiwenja Prussow [wot Šołty] . .	48.
Přiłoha I.	Nawječšn wot Lomora	48.
	Zběrki wot Jeneča	49.
	Anekdoty wot Šołty.	52.
	Jeden jězyn knjez duchownymyšlił	53.
	Njepjo na rěn lěnjeko wot Lomora .	54.
	Přijaty wot proženji [i d.]	54. 53.
II Číslo.	Serbska holca zady Lipska [Jeneč] .	55.
	Ze žiwenja jeneho serbskjeho wučenja [Šołta]	57.
	Njedorozymenje [Mróz Hodźič.]	57.
	Za njejsym hłodny [id].	57.
	Pokaza poezije staroho kwačičanskjeho braški [idem].	58.

		Strona.
III Čisło.	Přjedcospomnenje /w. Mrózaz Hluzki/.	61.
	Něšto zmojeho pućowanja /po delnych Łužicach/ /w. Jurca.	61.
	Són mtodeho Serba we ourbi /w Sommera/.	66.
	Wbohi krawc /w. Kólly/ - - - - - -	67.
	Trošt we nuzy /w. Marćki/. - - - - - -	68.
	Podawki towarstwa /wot Mrózaz Hluzki/. - - -	68
IV Čisło.	Něšto dla přjemjendw a wndmow /wot Jenča/	69.
	Podawzi towanstwa /wot Jenča/. - - - -	72.
v. Čisło.	Wšelanje podawni Sorabije /wot Jenča/ - - -	73.
	Krótki pohlad na nětšo tuz. pněd. tow. a wobste jenje Sorabije k temusamemu - - - - -	75.
	Z dźenikow lipsčanskich Serbow - - - -	78.
	Kak staj so nětdy we Wóslinku duchomny a Krybar hromadzje bitaj - - - - - -	79.
	Kak je nětdy Cert w Belsku na piwje byk - -	82
	Dźěćimordarka Anna - - - - - - -	83.
	Pokarne z poesije serbskich burow - - -	84.
VI Čisło.	Jena wopica na klětky - - - - -	85.
	To mózu ja hinak - - - - - -	86.
	Znudna powjesć wot wjesetcho podawka - -	87.
	Přidawk wšelakich powjesdow ze Sorabije - -	88.
VII Čisło.		
	Wšelakje zbérki - - - - - -	89.
	Khwalba Serbow pola francowsk. spisaćelow - -	91
VIII Čisło.	Podawki serbskjcho tow. w Lipsku a jeho sobuskawow.	93.
	Čornecka boka porlećje - - - - -	96.
	Wospomnjeńje zemrjelych Serbow w Lipsku - -	97
	Serbskje kandidatstwo - - - - -	98.
	Serbskje wućahowanje do Australije - - -	99.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/16 Serbski Sorbisches institut Institut

		Stroma
IX číslo	Podawki serbskeho towarstwa	103
	Dźiwny kóncert (wot Pětty)	103
	Wšelčizny	109.
X číslo.	Załoženski swjedźen łuž. předs. tow. w Lipsku	111.
	Wšelčizny . . . . (wot Mroza II)	114.
XI číslo.	Wšelkizny. (wot Mrósa I redigěrowane čisło).	117.
XII číslo.	Njewjesta Missionara (wot Pětty redigěrowana čisło)	121.
XIII X číslo	Hrabja Gero (wot Domža.	131.
XIV	Najwažnišše pisarnje serbskich Łužic. wot Domža	132
XIV číslo	Załoženski swjedźen Luž. předs. tow. w Lipsku w. Mrosa I.	137.
	Wšelkizny wot Mrosa I.	140.
XV.	Powjedančko a Wšelcizny wot Mrosa II.	141.
	Kak je serbski bur ztoło ryt. } wot Golča	145.
	Serbski toast. }	
XVI.	Spomnjenje wot Golča	147.
XVII.	Tšo młodźency wot G. J. Ryčerja	151.
	Podawki serbskeho tow. we Lipsku a jeho sobustawow.	
XVIII.	Kral a słonco. wot Ryčerja	153.
	spěw wot Somora	157
	Pólska nawjedźitosć a literatura wot Somora . . .	159.
	Rózant spěw wot Somora	166.
XIX.	K nawjedźenju	170.
	Swětne podawki	170.
	Za Serbow.	172.
	Nawištnik.	173
	Moje žedźenja spěw wot Somora. . . .	174.
	Wuplaćenje češki spěw wot Pićeka přet Zahoda . . .	176.
	Wočko spěw wot Somora.	177.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/17 Serbski Sorbisches institut Institut

		str.
Čisto XX.	Red. Brósk: Ze Serbow. Nawěstnik. . .	176.
	Někotry přikłady z Bjarowych knižkow: „Nihdže tunše žiwjenje hač we Lipsku, sam hdyž student žane stipendije nima." .	180.
	Wulečenje spěw wot Baron Villani přetožił Swantowit (Jan Łahoda) . . .	180.
	Zymski wobraz. Pěsnei njeznaty (Somor). . .	181.
	Přispomnjenje k tutemu spěwej zpisał Brósk .	189.
XXI.	Přjedspomnjenje	192
	Hypochondyr spěw na Ryćerja wot Somora . .	193.
	Žedźenje a zmĕrowanje wołčinski spěw wot Broski.	196.
	Skoržba holički, kiž dyrbi sej wudowca brać wot Swantowita (Łodoły) pretoženy. . .	198.
	CXL. lětny swjedźeń załožerja Serbsk. Luž. přěd. tow. 10 hodownika 1856. Red. Brósk.	199.
XXII.	Přjedźerje. Wot Bróski	201.
	Nawěstnik wot Sykony.	203.
	Powjedańčko wot Ryčerja	204.
	Přetołk z Ruskeho wot Bróski. Spěw. . .	205.
	Stara pěsń w nowej suknje. Maleščanski swojemu lubemu Gustelkej Maleščanskemu . .	206.
	Hrodźišćo. Spěw wot Bjara. . . .	207.
XXIII.	Skazanje wšitkich serbskich zobakow k wjesołej hjesadźi. Lipšćanska letmanstwo přez L. Maleščanskeho.	209.
	Witanje a zakorjenje. Spěw wot Jurija. . .	210.
	Wozjewjenje za holanow. Jan Syrora holan z Maleśc	211.
	Powjedańčko wo Panje Lekarsce. . .	211

Číslo		Strona
XXIII	Nowinki wot Sprjewja.	211
	Žałosć spěwarja jako jeho duše-lubowana z druhim	
	wěrowana bu. Čěski spěw wot Kamarita přeł Swantowit.	
Připisk	Senčowa posmorna dla lěnjosće (J. Lahoda)	213.
	Lipsčanskich Serbow a Knyzarjowa wotmołwa	214.
XXIV	Postawy serbskeho přěd. tow.	215.
	Le Širaichowych „cyrkwinych klučow.	215.
	So čmi. Spěw.	217.
	Lessing směje so serbskej rěči.	218.
	Ja sym sej data stupnje šić. (Zlemk)	219.
XXV.	Ja mam konja. Zlemk přetołma čěsk. spěwa.	220.
	Wotrakód z Lipska.	221.
XXVI.	Mjena sobustawow sekcije sorabicum we přěd. tow.	222
	Wobstejnosće serbskeho we Lipsku	223
	Čibka a Mudron. (Rozjasnjowanje wo xn. prof. Leskienu)	
	wot E. Holana	225.
XXVII.	Zawod.	229.
	Pěčkow jimanje. Spěw wot Muki.	230.
	Přispomnjenje	232
	Myslička wot Muki	232
XXVIII	Zawod wot Holana we ktownej zkrom. „Lulina"	233
	Knalowa njewjesta wot Muki	236
	Napominanje na Lipsčanskich Serbow	238
	Epigramm na Königgrätzku bitwu	238

Číslo:	Wobsah:	strona:
XXIX.	Powjesće Sorabika (1876) wot Holana a M. Rjeńca.	239.240.
XXX	Kak Wunsporske žony narodźeni ſebja w. Muki.	241.
XXXI.	Rozprawa wo skutkowanju Sorabika.	245.
XXXII.	Wopomnjenčko za serbskich wučerjow wot Muki.	248.
XXXIII.	Nanjet za wustawki Khróšćanskeje skhadźowanki młodych Serbow.	255.
XXXIV	Wučah z protokolla II. skhadźowanki.	259.
XXXV.	Přenošk wot J. Křižana.	263.
XXXVI.	Kak don Quichotte z wětrnikami wojowaše, wot M. Rjeńca.	265.
XXXVII.	Susodowy skóržba wot J. Krala.	269.
XXXVIII	Spěwy wot Muki	275
XXXIX	Přemjenka atd. wot J. Renča	279
XL.	Jedyn list atd. wot E. Muki	287.
XLI.	List na kn. f. Hornika atd. w. Muki	293.
XLII.	Spěwy w. Muki — pódał Křižan	297.
XLIII	List a spěwy w. Muki — p. Křižan	301.
XLIV.	Spěwy (pokrač.) atd w. Muki a Krala	307
XLV	List atd. w. Muki	313
XLVI.	Pućowanje atd. w. Holana	319.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/20 Serbski Sorbisches institut Institut

Číslo:	Wobsah:	Strona.
XLVII.	Filologiski přepyt w. Mucki	331.
XLVIII	Předstorwo w. Mucki atd.	337.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/21 Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/22
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/23
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/24
Serbski Sorbisches
institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/25
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/26
Serbski Sorbisches
institut Institut

25. 8

Serska Nowina.

prijenje Kruch

w Lipsku na 13 tym 4 wulk. Rožka.

1840.

BIBL. SOCIETAT. SORAB.

Lubi Bratsja.

Čaſy bješa do Morja teje Wjećnoscje. Ljet-
ſtotylnie su zajšły, Wraje wot Senje so shubili,
na jich Mjesto druhe naſtali a jich Ryče hišon
we Jenichach jako morwe namakane budja. Tež
naših Wocow Weraj my jacy nimamy, wonjeram
rhuberg, tola pak jich Ryč, to Kraſne Kubło, je nam
z djenzana, rjenje klindži wona Djensa hiſčen we Lu-
ziskich Hónach, z jana z člowska Moc jewoutupič
nestemože. A što je Ludej to najwasniše, hač
nanowa Ryč? Nejo to najsredniše ſa Clowexa, dyž
won lon Synx pjacy sRyšoč nbdyrbjad, xotrohoz won
jako Djjeco pjichi maćernej Wutrobi lejšinši wot
lubeje Maćerzy abz lubeho Nana prjenj Wroč sRyšeše?

Sradna Wjec by to była, dyż (też) my tutojenčke Serbow Kub-
le słubič dyrbili, a za kotreš naši Wotcoja swoja Swjatu
Wjeru pšeleli sue. Dyž budže Ludej to rhubene, da won
wjacy nima, so by so moc roc Ducha w Wutrobi a Ba-
šu modlič. O Bratšja dajče nam džjelač, so bychmy
našemu Serbskemu Ludej Serske Ryč šrohwali.
Nadnami je wele lejžane. My chcemy junu Wodžerjo tu-
tole Ludu byč. A kak možemy my tinak z Wušitkom
na jich Dušikow džjelač, kaš we tej Ryči, kotruž wot
Džjecalstwa sym słyšeli a ryceli sie? O kak rjana
Wjec toje, so my hišcen našim Serbam we Wocow
Ryči prjedowač možemy. Neswjeseli so naša Wutro-
ba, dyž my we cuzych Krajach njekoho namakamy,
kiž nasu Ryč rozumi, aby dyž me drje nenajcujcy
Krajnika sedkamy? Tak też so Serb swjeseli, dyž
won serbski Jazyk zklindžeč słyši. Tohodla, žiubi
Bratšja, dajče nam Serbjo byč, a da sa tu cistoše
ž naseje Ryče so staracz, poscheduž my jo na pjerwem
dobru Wukadnosć mamy. Wižom pšes sto sjet wob-
staji tu do naše Towarstwo, wot nasich Wocow sa-
žone, so bychu so we tym samym serjo Wodžerjo Kjerchowym
Serbam a Dzjedarjam we Božej Winicy pšihotowali.
My smy stawy tu teho Towarstwa. Duž da dajče też nam,
štož nadnami jej sa Serbowstwo dzjedač, so by junu

jemu swojetliše. Ranje zkadźałe, a čjomna Noc pśeco
dalje so stalowała. Poručimy ju tohodla Joo na naša Pró-
cu z Bohu, so by won nam Nadu skićił, a naše Dźjeło
žonował. A z tuchim Pśijatkowšačom chćemy dźensa
se jonym nowym Ljeću naše Towarstwo, kotreż krót-
ki Čas wustajene bje, dokelž jenož dwaj Serbaj tu
bjeśtaj, wobnowiś, so pśeco rejonišo kśiło, a juno dobre
Płody pśinjesło. Wowśjom pak chcemy Luboś a Pśe-
čelnišost bes sobu zdźeržeś pytlaś, pośtoż tuchjenoż
może naše Towarstwo wobstaś a tak też my we nim
rjane a wesele Žiwenje wesc. Dokelž my pak pśi
tym też tśeśi Swjatk serbskeje Nowiny sajoćinimy,
da dajśo nam też do toje sameje naše Procowanja nut-
groš siś, so Papera neby prozna stawała, a so mali
śi, kiž za nami do teho Towarstwa słuśeś badźa, njeśto
śwarne a wužitne wot nas napisane namakali. Tohodla,
lubi Bratśja, dźjedajśe pjeśnje a wuholujśe tuton
Swjatk z dobremi Wadźjelanjami.

Žonuj Bóh nas Sapoćatk.

Wono waspowita nas Starši St. Faerkla,

Podstarši serbskeho pśijedarskeho
Towarstwa we Lipsku.

28.

Hólički Skorźba.

Jo Mátšom Blagomu Pósłam.

Dubow Ljas šumi
Morčelje du
Hólička sodźi
Pśi Rjaty tu
Sony so tamaja k Mórwi sulkaj
Sadźejo lada do Noty čmordźej
Wóčko wot Sylsow studźeneje

#.

Wutroba morwa je
Swjet je prozny
Dalje mon nada
Kśadanju wjacy
O, ty Swjata, wołaj mje k tebi,
Wuźiwach jo to Słodźe na Sonni
Siwa ja bjach, ja lubowach leź.

#.

Wóčko so Sylsuje
Nadarmo tebi
Ta Skorźba to Mórwe
Či newotuźi;
Sak praj mi, što tu trostuje Wutroby rjeth
Dyž je so či shubił we Lubosći Swjet,
Ja, ta Nebeska, chcu či to praji.

29.

Daj bjesóč le Sylzy
Póč podarmo či
Nech skorba le Morwa
Či newotuči,
To zjenišo Skóde za Nutrobu njetk
Dyż je so či shubił we Luboszi Swjet
Je Lubosoji Poloste a Skorba.

Pśełožił A. Jaurkla.

Pśełožonje 40a 41 Stawa z Hiobowych Knihow.

Z Nowdra dźeše ton Tomes a wotmolwi Hiobej tuzbj:
Wopasaj ty jako Muż schwork dej swoje Ledźby, ja chcu njetk,
Tebe sdwoprašeč, so by ty me wučił to Dobre.
Dyrbjał ty sanitowaš moje Sudźenje, kotrež ja činju,
A tehorunja me dej schłamaš, so by był ty sprawny?
Maš ty Ramje kaž Bóh, a mosoš ty jako wón rimaš?
Ty stoje so wuchołuj, posbjehn so rjany a kraśny.
Wuzgnaj surowy Njew a ladaj na Hordosć kuzych Ludźow,
Ponižuj jich a ladaj nawšitkich kiž wobšěrne myslu,
Sć by jich pokilił a Bosbožnych rjetkich by činił.
Porebaj romadźe jich a sanituj cyłu jich Hordosć,
Daj ja posnaju, so pomha ći Prawica twoja.
Behemoth, kinenj zlobu, nej kaž Wół won šere to Syno.

Wón ma Sylnosć we Leďžbach a Moc we Ducha Bożeho.
A jeho Wopuć so pšescera runje kaž Libanska Ćeder,
A jeho Hańby šiwy su proste kaž Halosy, haj šak.
Jako šelesne Kij a Wozal su jeho Kosoje.
Won Spočatk dyoh Ducow božich wšelkich na Semi,
Kiž jeho Ćinić je, kaž je jemu pšipasał Bohu.
Jóra Salo mu da a Swjerina wšitka kaž raje.
Rad we Klótku a w' Ćini a w' Bródi shromadowany bjše.
Tworki jeho potaja z Klótkom a Werby jeho krjja.
Haj won jeźera do so Rjeku, a nokwata jara.
Jako by won chcył wupić Jordan ze swojej Hubu.
Popanenc won budže ze swojimaj Wóčomaj dola,
A jeho Nós ze Stógkami budža pšetykanyć jamał.

41. Stan.

Je tebi dała ta Moć Lewiathuna ze Sakom šaneć?
A jeho Jazyk ze Stykom swjasać rozmadźje jemu?
Samošć dy drje też, jemu do Nosa położić Hubu?
Aby pak pšewjerčić jeho Lica z końcojtym Hadom?
Da so tebi drje też so budźe ze wutrobnje prosyć?
Aby mjeniš dy smadź so budźe won Slub złobu činić?
So by dy jeho njeł za Watročka pšeco a wjeźnje?
Moš Jim radź jako z Ptakom a Hólčatkam tajejm jeho swjasać?
Mjeniš so budža jeho rozrjesać Stratfja a rozdźjelić Kupcam?
Samošć dy z jeho Kožu połne napołnić Syčje?
Aby samošć dy z jeho Hłowu napołnić Wersje?
Dyž swoju Ruku dy połožiš na njeho, da pomyst sebi:
So budźe Wojna či nastać kótruž dy nobudźeš wuwesć.
Loj jeho Nadźija budże pa Krótkim pobrachnyć jemu.
Dyž jeho pyšnyć dy chceš, da budźe won ćeknyć ći wołał.
Nichtón neje tak krotky, so by won smjeł jeho sbudźić.
Štó je ćłowski Syn, kiž mohł drje pšedemnu wobstać?
Štó je mi prjedy štó dał, so buch ja zapłaći jemu?

31.

Wšitko je moje Słoż pod Nebesami so namarka tudy.
Prajič wam chcu tak wulki a mocny a stworeny wonje.
Dže je ten kiž moč jeho Drastu wotpokryč jemu?
Aby štu smje so wadič a masač jemu na Suby?
Štu moze wotewrič jeho Wobleča Čelesna jemu?
Straśnje laj jeho Suby we Ključi wokoło stejo.
Jeho Łupiny su jako Skity tak twerdy a krutne,
A woni su jako rhomadu opletene, twerdźje a kruče,
Woni so dotkaja tak so Łopčik nemoże přes nje,
Jena wisy na druhej a dźerża so rhomadu wšitej,
So tež šana so nemoże wot rozdźelič jako.
Jeho Porokanje swječi so jasnje a jako Swjetło:
A jeho Woči stej jako Mikawki ranišich Serjow:
Z jeho Erta du Sojacy a Płomenja skapaju z njeho:
Z jeho Nosa dže Dym jako z horcych Hornykow Para:
Jeho Dych jako Płonje; Płomenja du z jeho Erta.
Sylnu Siju won ma, a rhce tež rad wšitko skaseč
Sylnu Siju won ma, a wšitko skazy won rady.
A jeho Zwalata Stawy so wšitke rhomadu dźerža:
A tak twerdźje so dźerža, do rospanuč nemoža nidy.
Jeho Wutroba je jako Kamon tak twerda a runje
Jako Kreth wot spodnjeho młonskeho Kamenja twerda.
Před nim straža so Mocni a před nim neje tež Nada.
Chcesh ty na njeho hič z Mečom da nehiba won so.
A před Sipiśom a Kylbu a Želesom neboji tež so
Želeso dźerži za Słomu a Worzel za suche Drjewo.
A tak twerdźje won steji so Sip jeho nemože sanač.

A za ſčorniſčo dierži won prokowe Kamonje. Kwapata
Za Skamu dierži a leži tam błyſčatym Spiſam ſo smjeje.
Wotre Kamonje lejża pod nim, won pſčindże po wałtych
Skałach, runje kaž by won pſčes Błoto pſčiſoł, tak zhodži.
Morjo ſo da won warič a ſmjeſa jo jako ~~Żabu~~ Żabu.
Za nim ſwječi ſo Puč a Łóbinu ſjeru wſu čini.
Nichtu neje mu runy jo won je bez Bojoſcje ſjednje.
A won ſacpi do Wyſoke a na tych Hordych won kneži.

A. Jacźkeł.

Serbska Nowina.

Towarstwa serbskich studentow we Lipsku.

Predyspómnenje.

we Lipsku 10 Dec. 1849.

Dołhe lěta su zajšło, wot teho časa sym, jako so posledńe słowčko do tuteje Nowiny zapisa. Skoro dźesać lět je so minyło, zo we Lipsku žane serbskje towarstwo wjacy njeje. Wot lěta 1716 sym hač do lěta 1840 bě so tudy nimalje stajnje towarstwo za serbskich studowacych młodźencow, we starym času pod mjenom: „serbskje předarske towarstwo", we nowšim pak „Sorabia" mjenowane. Tute towarstwo z dnja zhromadźe zaudźe, hdyž runje won mało Serbow studowaše, aby by tež we krótki čas wustajene, hdyž runje won bjez studowacymi Serbami nježajka liwkosć knježe. Tola njepřindźe tute towarstwo žěnje do zabyća. Tak nuzje hač zaso wjacy Serbow do Lipska přindźe, začožachu hač wobnowjerske tuchi zaso stare serbskje towarstwo. Dźiwać so tohodla dyrbeli, čohodla je tute towarstwo po lěću 1840 tak dołho spało, nimalje dźesać lět wotpočowało, hdyž tola wěmy, zo žěnje tak honliwi Serbja we Lipsku studowali njejhač nuzje po lěću 1840; ha zo so žěnje tak za naše Serbowstwo starachu ha wojowachu njeje, kaž wot lěta 1840 sym. We Budyšinje zakazi so we lěću 1839 nowe gymnasiju serbskje towarstwo a honliwi Serbja (Klosopólski, Imiš, Domaška, Pfuhl, Cyž a. t. d) wukładźachu znjeho a přindźechu do Lipska a njenamykachu

tudy žane rune zjednoćenstwo wjacy, ha tola też ničo njeèinjachu, ze by znowa so we Lipsku serbskeje towarstwo załoziło. Dziwać so na tym dyrbeli, hdyž njebychmy prič'inu tuteje weèy znali. Ta cyła weč pak mej so tak:

Serbska rektyja pod mjenom „Sorabia" wobsteješe hač do awgusta lěta 1840. Stanši towarstwa bě Jaenel, sobustawaj Nowak ha Jurak. Też Klosopólski bě khwilku we towarstwi hdy přinošawaše swoje nastawki, dyrbeše pak pozdźišo towarstwo spušèić, dokjeż sobustaw turiskeho předarskeho towarstwa njebě. Jako bě Jaenel podstanšistwo delje połožił, ha Lipsk wopušèił, dyrbeše po wustawach předarskeho towarstwa podstanšistwo nowjeho druhjeho Serba přińć. Jurak tehdom na so njewzał ha Nowaka němcy njewuzwolichu hale předsiwo § 58 turiskeho předarskeho towarstwa jenemu němcej podstanšistwo dachu. Přez to nasta wulka přerora bjez Serbami ha Němcami ha jako też Jurak ha Nowak pozdźišo turiskeje předs. tow. wopušèiłoj, njestudowachu žani nowi Serbjo do turi. před. tow. ha tak zandźe serbska rektyja we lymsanym ha zlym też towarstwa serbskich studentow we Lipsku. Jeho zamóženje, knihownja, pisma a. t. d. přińdźe turi. před. towarstwow. Po tamnych korkach pomjenowanymi sobustawami serbskeho towarstwa studowacych we Lipsku sćěhowacy Serbjo, kiž pak tehdom serbskeje towarstwo bjez sobu njeèinjachu:

Statuty wot 1840.

1. Fried. Heinr. Imiš z Barowiny pola Barta. Cand. 1844.
2. Carl Gottfr. Sauer (Žur) z Drjećina) † 7 Dec 1844.
3. Michał Domašk z Komorowa. Cand. Jubil 1845.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/36 Serbski Sorbisches institut Institut

4. Jan Konleo Renč z Hanec. Cand. Julry 1844.
5. Korl. Bjedr. Awg. Hilbrig z Ponsic. Cand. Hody 1846.
6. Ch. Bohuw. Pfuhl z Pičic.
7. Jan Wic'cow z Tubsic. Cand. na Michalu 1847.
8. Herrm. Hellm. Wittig ze Scijec.
9. Michał Cyž z Nowostic (jurista). Kolar 1848.
10. Jan Konla Mrózk z Hodzijc. Cand na michalu 1850.
11. Ferd. Herrm. Wehla z Wajic (jurista). Kolar 1849.
12. Bohuw. Somor ze Židowc. Cand. Hody 1850. Dr. ph. 1857.
13. Korl. Awg. Marčkow z Wjelec'inc. Cand. Hody 1850
14. Moritz Fischer z Noweje wsy. (jurista) Kolar 1850.
15. Konleo Jenč z Čornjowa. Cand. Mh 15/12 1858.
16. Franc Emil Taffla z Delnej-hórki (jurista)
17. Jan Awg. Šołtow z Njedaušic.

lwot lutych kěchu dwaj Sauer, Renč, Hilbrig hač
lwičarjo we kuž. předm. low., alje na serbsku rektorjow
žanc mysl wjacy njebě. Hdyž lěta 1846 běšlaj dyr.
Hilbrig hač lwičarjo nałw mysl poručiłoj, zo chce-
laj Serbow znowa zakorjenić, alje wonaj nje-
měještaj mocy hač luboscje k Serbowstwu dosć
hač cyła wjac wosłow lěto. Hdyž lěta 1841 swobodne
kuž. low. swój 125 załoženorjow swedželi hač leh-
dom porjinjesy Kłosowpólski serbsku stawiznu, jedyn
druhi sabiustaw pólsku. To běchu tež pos-
lenje stowjanske zynki we kuž. předm. low. a
Korkacz pomjenowani Serbjo par cujachu, zo
jim nješto pobrachuje hač lchodla prjindženo we lu-
lětu 1842 na tu mysl, zo chcedželi bjez
lužiskjeho lowanstwa stowjanske lowanstwo we
Lipsku załožić. To so tež stawa. Kłosopólski, Jmiš,
Doucešk, Renč zjenoćichu so z jenym Serbom
Magaci'nowi'čom, z jenym Bołharom Jurijom Kuzanče,
hač z někotrymi Polakami hač stowjanske lowanstwo

so załoži, kotrehož najwetši zamas lě přez přećelne rozmłowenja ha rozwićenja druhe słowjanske ryče nawinkuje. Wot jeho dźěławosće, kniłowanje ha zamoženja přiruna: Jutnička 1842. — „Ale tute towarstwo zandźe hižom za krótki čas, jehož zamoženji připarny najskeršo zdźěła knježej Łońdanej we Lipsku, zdźěła knihowni serbskeho gymnasija we Budyšinje. — Znowa załoži so we lěći 1847 słowjanske towarstwo, k kotremuž Čyž, Welka, Hróz, Somor etc, Čěchaj Straky ha Polak Kaweziński, Andrijewski přiwstupichu. Wustawki buchu akademiskej wyšnosći přepodate a towarstwo wot tuteje tež we wosebitym pismi dowolnosć dasta. Tute pismo je Polak Kawezińsni najskerje sobu do Wratslawa wzał, jako z Lipska ćekny. Přiruna: tydź. Nowin. 1847. strona 79. Tež tute zjenoćenstwo so zaso rozendźe ha njewostaji žadyn sleć za sobu.

Statuty wot 1848.

We lěći 1848 přińdźe podpisany do Lipska ha jeho wutrobne žadanje bě, zo by so zaso serbske towarstwo we Lipsku załožiło, dokelž ze słowjanskim towarstwom nič k zapoćenju njeje. We lěći 1849 we lěćnym zesmesteni mějachu Serbja sćipi jsowšitkomne zhromadźizny we Lipsku na wšelakich městach a to, dokelž wuradźowachu, kak by so Matica serbska prasny upomjatnik dać mohła. Tute towarstwo dla pomjatnika Maticy serbskeje bě tak konstituirowane, zo bě Hróz předsyda, Welka pismawjedźer. Akty tuteho towarstwa ma Matica serbska. Bóle hač hdy myslachu sebi nětko zaso Serbja we Lipsku na załoženje serbskeho towarstwa a tehodla Auperchu po njadź do tuž. před. sow. Matěrka, Somor,

Rybak ha Jenč. Po statutach tuž. pněd. tow. móžeše so
něšto hnydom serbska zeskyjo zatoržić. Ale klemu
bě hišće wulke truby. Tamni Serbjo, kiž we
tuzišknu pněd. tow. njětřoch, terž do tuteho wěstych
přičinow dla stupić njechachu lico tola chcych-
my my we klinu pněd. tow. naše serbske to-
warstwo zatoržić, zo bychmy přez tak dołhe za-
możenje, knihowonjow, pišmo a t.d. stajne sorabiac
zaso dostali, ikaž terž wěste prawo tuž. pněd.
towarstwo. Wjer tym přindzechu narymne pro-
zniny 1849, domach we Lipsku wot serbskich
wulkich studentow zhromadzizna Lipšanskich
ha prazkich serbskich studentow, Budyšćanskich
ha khočebuskich gymnasijastow, budyšćanskich ha
Narodobnjanskich seminaristow. Na tutej zhroma-
dzizni wuči so, zo dyrbja so wšudźom, hdźež
Serbjo studuja, serbske nawjedźidła towarstwa zało-
žić ha zo chcedźa tehodła terž potom tute to-
warstwo do zwjazka stupić pod mjenom „Serb-
ska lipa". Lědma běchmy so tehodła my do Lip-
ska wróćili, cha myslachmy wšo bólje hač hdy
na wobnowenje stareje Sorabiac. Tehodła załožichu
najprjódy Serbjo tuzišnjeho pněd. tow. 30. oktobera
zaso stare towarstwo ~~Łubi~~ Sorabiju we tuz. pněd.
tow, wobnowichu stare statuty tejesamneje ha dachu
je pněd. tow., kiž tesamne za dobre spózna. Wosebje
bě tutoh čas klemu Doby, dorjebi dalše žani přeči-
wy Serbowstwa we tuz. tow. njěběchu, ale zwjec
wjac znaja. Sonor bě mjenjewon knihownik, ha tak
dostachmy knihow naš we stanu knihownjow zasy.
Rybar. bě sekretaer, ha tak mózachmy lóhcy
naše stare pečate kniesćiwanjow dostać. Tež z Ar-

dźiwa łuž. pněd. łow. dostachmy was seniora Slättiga
něktore serbske wěcy, hač runje nic najwažniše,
kiž tam wostać dyrbja, dokelž cyły wustaw,
kiž je serbskeho zapoćatka, nastupuja. Tón
8, kiž zaw pněd. łow. serbskeho podołanšeho žada,
bě dnen spanyt, na le město pan by wuźiłniši
8 wot łuž. pněd. łow. za dobry spóznały, njemy-
cy tón, zo móža tež dwurej Serbjo, kiž we łuž.
łow. njejsu, do našej Sanabiae přistupić. Tak dha
nas nicho wjacy njewoldźerjowaše, zo bychmy so zna-
šimi druhimi serbskimi bratrami we Lipsku zje-
noćić a zrimi zromadnje dźěłać njemóhli.
24. Now. 1849 běchmy wšitcy hromadu přišli, hdy
załožichmy znowa serbske towarstwo we Lipsku,
wuradźichmy za łosame nowe statuty a stajich-
my łosame k łuž. pněd. łow. do tajneho wobstejenja,
zo wjacy zandź njetreba hdy byli tež we łuž.
łow. jeno jedyn Serb, haj cyłe žadyn njebył. Dali-
še čitaj we archiwu našeje Sorabiae. Vol. I.

Sobustawy Sorabiae běchu při jeje wobnowenju:

Bohuměr Šołmor ze Židowa, stud. theol. stawši.
Karl Awg. Jenč z Čornjowa u Z., poćmawjedźer.
Jan Khorla Mrózk z Rodźija stud. theol.
Moritz Fischer znowuje wsy stud. jur. & cam.
Franz Emil Taffler z delnjej hórki, stud. jur.
Karla Awg. Marčka z Wojeledina, stud. theol.
Jan Awg. Šołta z Njezdašec, stud. theol.

K. A. Jenč

SERBSKA NOWINA.

I Ćišo

Redactor:
F. E. Tafflav.

Januara
1850.

Přjedyrječ.

Rowje je, hdyž přeńelje pola potnej šklenčki hromadźje sejdźa a šklenčna je znajsk přeńelnosćje. My lubujemy tych, ~~wšy~~ z kotrymiž smy hromadźje pili, poželož my znajemy jich wutrobu, my wěmy, zo możemy zo na nich spušćeć a zo możemy jim wěrić. Hdyž so pije, dha sluji wutroba na jazyk, a kóždy rječi, kak zo zebi myśli. Tehdla smy też my, jako naše kowanstwo zatoržichmy, na to myślili, zo bychmy wyšše naših tydźenskich zhromadźiznow, też druhdy [kóždej dwě njedźelje] tajke dźeńželi, hdyž by wjesela nje žita a zwon na město kulnosće sluźił. Postajeny bě za tute zhromadźizny najprjedy jedyn wječor we kóždym měsacu, pozdźišo kóždy druhi aby lóńi pjatk. Zo pak bychu tute wječory tajke było i najkjež chcyalimy je měć, zo by zwon a wjesołosć prawje na nimi domjacy była a zo bychmy wotpohladanje, w kotrymž smy je postajili wušće a cyle docpjeli, dha wobzamknychmy też druhe za lětsa a jenož za te same zerbsku kowarnu, kotruž sy něhdamše sabiuskowy serbšćenc a dalje wjesć. Z tym, zo wuny pućowanje a powjedanja so najradšo do tej samej hrajachmy, budźe kóždy widźić, kajke je nastawki a powjedanja so najradšo do tej samej hrajachmy, budźa. Jeli zo też zadyn nastawk, njech je kajkiž chce, wotpohnany njebudźe, dha budźa mi

tola zdaleka pječo najlubše, přečo pře pije, so
tež tajke najlěpje spodobaja. Z tym přepodam
pječe čisto piwoje Nowiny a prošu lubje
sobuslawow, zo bychu prawje zwólniwaje do njej
dźěwali.

Taffla, redaktor.

Prawidła piwneho wječora.

1. Piwny wječor towarstwa Serbije w Lipsku dźerži
so kóždy druhi aby třeći pjatk wječor po
konwiknéje w jenej wišeje kněčiwčy, hdźež móža
towaršaje sami być, w lěcźe móže so tež zwon-
ka Lipska na jenej aby druhiej wsy dźerżeć.
2. Klubowe prowizije wječornej maja za tež dwory stu-
dowacy Słowjenje abo w Lipsku přebywacy Serbje
přeprosyć, jeli zo su k tomu klimanć.
3. Při prěnym wječoru wjedźełaj starši aby pis-
mawjedźer po njadw předsydstwo, kiž mamy wšo
muzne zanjadowaće.
4. Dokjeż dyrbi prěny wječor k zachowjenju za Serbow-
stwo służić, maja so wyšeje prěnjeje zabawy
tež serbske aby słowjanske spěwy spěwać.
5. K wjedźenju prěnjeje Nowiny so redaktor wuzwo-
li, kiž med nětkole dny piwneho wječora sebi
wot jednotliwych sobuslawow nastawki žadać, te-
same přečitać [a jeli zo so njespodobaja wotpokaz-
zać] tesame při prěnym wječoru kóždemu spi-
sanej jara podrobnje dać a je pozdźišo pak sam
do Nowiny zapisać aby so tola zo jich za-
pisanje starać, tak zo prěnja Nowina do njepo-
rjada njepřińdźe.
6. Redaktor sam ma na město druhich nastawkow
prěny wječor a wažne podawki towarstwa
wot jeneho piwneho wječora k druhjemu do kón-
ca roka prěnjeje Nowiny wopisać. Jeli zo wot-
jeneho sobuslawa žadyn nastawk njedostanje, dha
njech jeho před prěnym sud staji.

Po wobzamknjenjach Serbije spisał
K. A. Jenč, pismawjedźer.

4r.

Wěsta z mojeho pućowanja po delnych Łužicach

We delnych Łužicach leži we Błotach wulka serbska wjes Barkowy mjenowana. Z wulkim podźiwanjom sym tu do tuteje wsy stupił, hdyž sym dotal peskotych hač njepóndnych delnych Łužičanow wokoło khodźił hač njebudźeš wjedźeć na čim Serbow so bolje spodźiwać, hač na přećiwnosć. Wokoło leżatcje krajiny aby nad wo prawdźe krasnje kněžacym serbskim ziwenjom hdy tudy hinjdźi, aby na sjanesći hač nadobnosći tudy přebywajcych holcow hač knježnow. Tak so tež mi dźeše, jako kandźene próxninu prěni raz do tuteje wsy stupich. Dotal běch po pěšku a po hali wokoło khodił, dotal-njeběch nico zwjeselace zasłyšał, dotal njesech nico wa-ćdał, hač wšědne wobleća delnjołužiskich Serbow, zradne pola na kotrychž hubjene žito steješe, čemna hola, we kotrejž so wosokje hač tolste šmrěki hač khojny dymjachu. Tehodla tež we hutej psmajej mysli zrudnej krajiny wšudźom widźach hač słyšach, hač naše lube Serbowstwo mrěje hač hač so z moca potłoćuje. Němcy abo přenjemćeni dachomni hač wučerjo sebi mohł rjec tuhu nad to zawdali, so chcedźa Serbowstwo z moca wutorhnyć hač dźěćoja na pěsmo na tym zo. bychu khojcje Serbow přenjemćili. Z bolosćow we wutrobi hač z mjerzanjom na wobleća prindźech junu wjecor do Děšna, to je přenja wosada, kiž zady Khóśebuza na rěce wulkeho delnjołužiskeho lěsa Błotach leži. Směrki ljechu so tuž tam na zemi přestrěto, jako po wsy delnje dźěch hač so zal horcemu prózach Serbscy dworjach so prazeć, přetož němcy hišće we tutej wot němcowstwa njemazranej wsy njerozymja. Dokelž bě nazymu dha běchu wjecory čopty hač wšudźom tehodla njeznate ale tola přećelne serbskje kjarcowca wo-dach. Možeše pak tuhu we dźewjatej hodźini kóc jako do małej za-narjenej stwy stupich tehdy, kelrak běchu mi jako Děšnjanski hotel porucali. Na khachlowej ławi sydźeše stara wowka, kiž tuchu na kadź, přin tadowaše, njedaloko za blidom jědźeše, hač so mi zda hosćincar ze swojej mandźelskej hač ze swojimi dźećimi běrny, hač za drugej dołhej tafli sydźachu něhotsi mokri bratrja, kiž palene pijachu

he při tym politiskje khany lijachu. Jako ja do jstwy stupich ha
serbsje postrowjenje słyšeć dach, pozdźeny so hoscinc ar z podiwanjom,
hladaše kježdźbliwje na moj krotki žnorat módry pjezyl, na moju ze-
lenu blachowu bušku na khribjeći, na moju barbatu čapku, na moje
pomódrjene brylje, z krotka na wšo, štož so jemu ranje won dźiwne być
zdaše. Najskerje jemu to hišće čas žiwenja njebě pjatk přišło, so by
jedyn wosebnišo, zwobljekany človjek na noc do jeho hoscinca stupił.
Tak by serbscy rycał. Jako bě mi na požadanje šklinčku mokreho, po-
dźi, přetož dalje jeho pinca nječeho njeměješe njemožeše so dźiwać,
so so mje njeby prašał: „hdže sym ja tak daloko hišće“. Z krotka
jemu přajach so sym Lipčanski „studant“, potom pak běch na to
smysljeny so bych sebi na noc khotěry činił. Pozdźe hižom bě
mučny běch ha tola tak njezbožnje njekaptilnje wonkładany
be so skoro wjele žane požadanje njemějach tuhy nocować. Bydźich
ja wodhjo do Děšna pósłał ha dren bych knydom na farbu šoł
ha moje remjesniske chantujerskje prawoju wuziwał. Ha tola mi na posłydku
mjeno wose njewosta. Wjesny farar rěka Konopka, wot neks běch
hižom we wulkim Rnju pola Klarhada słyšał, so je dobry serb,
ha so ma tež dwě rjanej knjeżni. Bjarosći ha nadobrosći tuteju.
běch tež hižom Whoćebusu khwalcy słyšał wot gymnasiastow ha
studentow, kiž běchu z njemej na balach rejwali. Tohodla mje tež
wulcy nje na farbu cichnje, so bych tuteju dwě rozličcy zeznał. Tola
pak njechach nocy tak z durjemi do khěže jsć, tehodla wostajich
moje žmachi mojim hotelje, wucjach so wot procha, ha podach
so na posłjedku na farbu. Borzy jich namyslach. We wulkej rožowej
zahrodźi steješe mała po italskim wašnju twarjena khěžka,
na jenym kosu čerwjenej barbjena ha z běłymi smuhami, kiž do
lutych štyrirožkow kromadu, padachu, wudebjena ha ze šalokaj,
khětra nishej trěchu kiž khěty kruch dalje doma won dźese, tak.
so přez to z wokomaj bohomaj scěny kryješe. Mějach bě bjez tym
zeskha dźał, jako ja daloko wot mojeho wotcneho doma, daloko
wot znatych ha přećelow přez tutym domom zastach, wot kotrychž
njewjedźach, kak budże mje powitać. Přez wokno widźach, so

W nutshach za blidom při wječeri zejdżał. Wutroba mi trochu puchołaše, jako nětko horje a delje před khěžu khadżach hač njewjedżach hač Dyrbał so nuto ktapać aby se zass wročić. Fararjec ječejdże khiž bě we bróžnje mučita mje napominaše, zo bych tola nuto stupił, dokelž pał njechach žane zadżełanje při wječeri nadżełać, dha wočakowanych doniž njebychu po wječeri. Potom so nuto ktapach, kucharka mi wotčini hač jenał wot tych khwaljenych rožičkow pśindże mi napśećiwo. Dokjetwy stupiłši pśikhtonich so najprjedy před něhotrymi žonzkimi, khiž khóče za blidom nad khronopeju sejdżachu, potom zjewich konopcy z krotkimi słowami, najbi pachoł sym, hač što je mje přimuczło mroki jeho wosaby nastupić. Potom jeho prošach zo by mi někotre wokomiknenja k dalšemu rozrjadowanju dla serbowstwa posrjedkował. Khaž běch so nadżijał, namylach tež tuhdy znatu serbsku přećelnosć hač labosć hač predy hač běch so dohladał bě so we přećelnym rozrjadowanju čas minył hač ja čujach so domjacy. Jenał knjeżna nošeše horje stoż jeno kachel hač pinca zamóžeše hač tola Dyrbjach ja wšitko zwuwzaćom pjenjenych darow wotpohladać, dokjetž mějach nuznišo wječy we wočoma hač čełne potrjeby. Při rozrjadowanju mějach składnosć konopcjec swoju, kiž bje mje tak lubje powitała bliže zeznać. Wosebje pak čehniše jena tych rožičkow, kiž wosprawdże tute mjeno zasłužeła, mojm cytu khjedźbliwosć na so, jako mi swoje drohowanje do Łopic do Kupelow powjedaše, hdyž bě swoju maćer přewodżała. Tola čas bě so minył, ja njechach tola tak činić, kak bych chcył, zo Dyrbu swojej přećiwo mi wopokazanej přećelnosći krónu stajić hač mje přez noc skhowaš, nje ja z staržech hač prošach wo dowolnosć, zo bych mógł na druhi dżeń moje wopytanje wospjetować, hač chcych so njetko zaso do mojeho pódleršeho hotela podać, zo bych nocy moje čełe wenje na stanja rozćahnyć mógł. Złje muj konopka mi zastupi Durje, wón hač wona hač rožičk wokachu jedyn přemo druhyho: „Du bleibst, Du bleibst". Nad ogno horje, na přjatk was mały hóčmi zatykny" praješe wón, „do rodżp was powjedu" praješe wona, hač „posledżco wam njedaleka" zarowachtaj rožičky. Ja so smjerć Bóžho přepodi njedach, je wěste, přetož to bje mi mjedowa pohrabka. Jena Dżowka Dyrbeše po moje wěcy do hotela khić, ja Dyrbjach so zaso k blidej přisadnyć, kurjawki do přinjesenych, ja hač konopka pachach moj, jene hołčo

hraješe na hlaveri ha druhje z nami powjedaše. Tak
bje so wječor minyl, prjedy hač je pytnychmij, dwanata hodźina
bě so hižom přiblizila, haj cyjach so tutej swojbi do
kotrejž běch před někotrymi hodźinami hablej jako cuzomnik
zastupił, tak domjacy, kaž bych wěčnje z nej znajomstwo měł. Hdyž
so mi tež, zo wona rady widźi, hdyž někajki pola nej přebywa, dokjelž
tuhdy tak wotrjeznjena wot wšitkeho towarš neho zendźenja leži,
kaž doma we libiskej pusćini. Runje won we tych dnjach, we kotrychž ja tam přebywach, hospodowaše wona tež jenaw towarš ka
hospodźic knjeźničkow z Sidna, po tajkim bě to prawe dźiwne zen-
dźenje „bumlerow ha bumlerkow" we Dešnje. To jeno so mi neje opodo-
bało, zo ani knjeni ani jeje dźowčički serbscy njemožachu. Sobuzenje
rozymjachu dren serbscy, ale tak husto hač z nimi serbscy rycheše
započach wotmelkować wone. Tehodla dorjekach, so nahodźjedku
do njepřewobročenjeho donta podam ha němscy rycheć ha so spokojić
zo pola knjeza hospodi dobre serbskje mysličeli nanjkach.

We dwanatej hodźinje přepoda mi maj hospodar, kiž bě mje
tak přećelnje horje wzał mojm stwićelu h spanju. Rjana pawdźje-
na komorka to bě z rjanym postajom. Mězach swěčeše tak rjenje
do nje, haž by chcył mi wot dalokich lubych powjedać ha haž by
chcył so zmazu směchotać na dźiwne poćerdźenja zandźeneho dńa.
Dołho mi přez mate wokniešk swoje jasne pruhi do komorki sćelisće
ha jako běch wusnył staješe mi wel lubozneh sonach podewški
mojeho žiwenja před woči.

Rano pozdźe wotučich słonco bě dawno zoskhadźało ha ptački
spěwachu renje we připodlanskej zahrodźi. Jako běch stanył ha
so zhotował dźěch k mojim přećelam znatym dojstwy. Tu so
zaso powjedaše ha zortowaše, napřajišowaše ha wotmelowaše haj
do podawja. Sopotnjuw chcych dren zaso moj kij do ruki wzać
ha mojm hoh w nadalši put zhotować, hdyž hlaj, te knjeźničkи
prosachu tak lubozneje zo bych z nimi do Wjesna šoł k fararej
ha na posłjedku dach so narěčeć ha nazajtra so z nimi sobu hić
Wone so rozhladachu, rjanje helgolandskje khapy do na

nimi z mahowachu ha we jich srejdźizni zabych wobčeznosć puća
ha Dźěch do Werbna hiž po prawym z boka mojeho puća do Bórkowa
lejžeše. Z hlaj hlědom běchmy z Dešna wuztupili, da přińdže nam
farar Macha z Wjerbna ze swoje młodej mandželskej napřećiwo. Won
zběža k konopljecom ha my běchmy wjesoli, zo njetrebachmy dalje hić
do Dežna sobročichmy ha žiwenje nastaŕ nětko na fari we Dežnje. Při
tom hoseju ha tykancu, při trapkach ha zabawnym rozrycowanju, kotrež ja ha
wulke hač možno na serbowstwo wobroćach minyć so popołdnje wjećor do při-
ležu ha ja běch hišće we Dežnje. Tola ja nje wobzarowach zo ći wozteŕ
wjećor chcychu naše knjeznički rejwać hač ja jim njewotradźach. Knjez
Macha syny so k klasjerej ha mi njewosta nič wosje, hač jenoŕ knjeznja
po druhej k reji přeprosyć ha pósłotajnje we małej stwicy so wokoło
wjećeŕ. Hižo ale hodźina bě so spez tym přibliźiła ha po fararja přije-
dže z Wjerbna wós ha my dyrbjachmy so dźělić. Tola so nam hišće spać
njechaše, tohodla wuzwólich ja, zo bychmy so při mjezaču we
zahrodźi přechodźowali a to też so sta. Wjaleny wjećor sym tohodla
wužił hiž mi dołho we pomjatku wostanje. Połnoc nas dźělješe.
Da podach so do mojej małej stwicy ha wopomnich hišće spicy hak
ľubozny ha dźiwny bě so moj puć mi stałowaŕ, ha hak bě je
možno, zo ja, hiž dheych tola we tutym času hižom dawno we Bło-
tach wokoło chodźić, hišće přeco we Dežnje přebywach. Na druhi
dźeń rano přechodźowach so zaso po snědanju z mojimi přećelnič-
kami we zahrodźi, čaŕych z nimi słódki, zběrach kruswy ha
měrach njeskónčne powjedanje, prašenje ha wotmolwenje. Potom
chodźach po wsy wokoło, wopytach cyrkwju hdźeŕ bě runje woni
jene serbske kśpjenje. Tiak dźiwnych chapach so kmotry nošachu,
tak bantači chodźachu kmotrjo ha tak spodźiwne waśnja namyka-
ja so na kolacijach aby słyšeli. Potom wopytach wučerja
wučernju, hdźeŕ běchu tute serbske dźěći, kotrež knjez wuč
teŕ swěru serbscy rozwučuje. Runje woni so jenoho dźěćeja
prašeše „moje žeńje bješe ga to pušćiwje aŕ ke Jozephowi bratśe
malego Jozepha do Jegyptowskej přeđachu?“ A to dźěćo na to

fficinum

wotmolwi: „-nje to běšo welgi šlim.“ „To moje ześe Ao bješo welgi šlim,“ praješe ze zpodobanjom wučer a dźeći prajachu za nim jenohłosnje: „to bě welgi šlim.“ Hlaj myslach sebi ja jako běch ze šule wustupił, to je welgi šlim, so wy lubo delnjołužiscy sebjo hišće žane narodne začuca, žane słowjanske myslje nimaće. Jako bychmy po wobjedźi, běch ja sotko tola cyle na dalše puć zmysleny na pytach stchodła mojeje buškej hale. Hnjez Konopka na jeho dźowki wobzankowycha mje hač do Wjerbna na hasarej Mušu přewodźeć. Prjedy pak, hač Konopkojce dom cyle wopušcich, dostach hišće wot njeho sotkotre žadne serbske knihi na kotrychž město ja jemu sotkotre žadne nowiše Maticone zawostajich ha wosebje tež jene přeprošenje k Maticy. Potom dyrbjach so dźelić wot teho doma, hdyž bje mje tak přecelnje hospodowat ha woprawdźe to mi ćežko padźe. Bydźich tak dyrbjał cyle sam dalje hić, ha bydźiše mi hišće cźežo pangło. Tón dha dźechmy kromadźe přez Strjazow do Wjerbna. Pola Strjacowskich nadendźech mate krodźeńco, hdyž bě khetro delje skopane ha wotworane. Nědy je wosobje było ha kotłowokoło je bahno sło. Tam hdźež nětkdy mocni serbje z mjecami zehrawachu tam so nětko rola dźeła ha serbje budźa skoro cuzomnicy we swojem kraju hdźež nětkdy knejzachu. Tež železnicu namgłach zady Strjazowa, hdyž wot Khoćebuža k tak mjenowanemu „Schmiedefeld“ jězorej wjedźe, ha za konje natwarjenja je. Sotkotre hodźiny do wječora přindźechmy k našemu přecelej do Wjerbna, hdyž nam napřećiwo přindźe. Hje sebje witanje ha přajenje po spanju ha teho runja bě prenje, potom so zabli do zesydach my ha počachmy khofej pić ha cdwothi přihusować, hdyž luborje słodźachu. Tež cyrkej moje dla wopytachmy hdźež wosebje, stary drewjany zamk na Tu kjedźbliwosć ha sćahny. Wjedor bě tu, smjerki běchu panyto jewnjemo žadne! Dalje žadź bjech sebi přijatliwšał ha dyrbjach tehodla wostać Beje ha žorty, zabawne rozmołowenja, jjedźenje ha picje wot-

mjenjowachu so we luboznym roni, a hižom bě hižnaša hodźina, jako so Žełachmy, haj kn. Konopka ze swojimi dompać nastupja. Tež ja so potom dołho wjacy njedlěnich, wone bje sobotu wječor, ja dostach wot mojeho nowoho hospodarja mjaw stwičku přihotowanu ha stołki spar mje bóle do swojej mocy dosta, ha mjahuše mje we luboznych sonach z najrjeńšimi myslěmi. Na druhi dźeń podach so sakje rano do Borkowow ha přiblizich so tak k temu požadanemu krajej mojich sonow, k tej klassiskej zemi našich starych serbskich wotcow k temu konca mojeho pućowanja we delnych Łužicach.

(Na požadanje přichodnje dalje!

Jenc.

Złte wuhlady za přichod młodeho Serbowstwa

(sobudźěłane wot Mroza.)

Njedawno přindźe knjez duchomny Rěda do doma mojich starših hdźež běchu tež njekotsi druzy serbje přitomni. Při rozmtowanju přindu tež na Serbowstwo. Tu kn. R. praji, zo budźe hišće dołho trać, jedyž hač budźa serbske dźěći nowy prawopis nawuknyć. Na to moj bratr wotmolwi: „My njechamy tuhdy dalše wot dźěći rycec, přetož wučerjo dyrbja jow sami hakle prjedy nawuknyć, hdyž chcedźa jon dźěćom nawučić.“ Na to praji kn. R. z hordym wobličom, jako by to dola rěčało mało, we nowym prawopisu pisać: Wučerjo budźa jon dyrbjeć znać a rozymić. Na to moj bratr wotmolwi, zo budźe jich tychsamych hišće mało, a woprašamy so při tym wushowuceneho k. Rady hač dyrbjeli wone ke přikładej to němske słowo „Pferdchen“ we nowym serbskim prawopisu pisać. Kn. R. na to krydnu do ruknow wza a napisa: Pjerdźa. Na to jemu moj bratr praji, zo je to cyle wopaki a napisa jemu to słowo kaž ma so pisać, na kliđo před wšitkimi přitomnemi. Na to dyrbješe wuceny kn. zbleđnyć a dźe swoju stronu.

Hdyž tajkeje wulki a wuceny muž serbski prawopis hawaknyć njemóže, što dha dyrbja ci bohosy wučerjo činić. A tajkeho muža je sebi při konc tonšeho leta serbske prjedarstwo při wuradźenju wo Serbske

Fulskeje wuboy za swojeho předsydu wazwolite! Nad nim budże
dże tón přećiwo Serbowstwu džiwawy knjez Wujanc dobreho
zdkitarja měć.

Nješto z Žiwenja Russow.

Wyšk, kiž bě słyšał, zo so na parnych kodźach při jich
wotjedźenju do wukraja jare kranje, džerżeše ze swojimi
přećelam ryčnoši, kotremuž chcěše božemje prajić, twerdźe
jucy na swojich zakach zo so jemu tola nico kranyło njeby
swonck kaklinkoce, won dyrbi so džjeleć a wokoša hišće
swoje přećela. Tym samym wokomihnenju přimne zaso za
zakami alje namyka je prózne.

Něchton popanje paducha, jako chce runje kranyć a wjeźe
jeho na policyju. Oh, to je moj stary znaty přećel, zawoła
commisar, a daše jemu běžeo.

Werch M. wozjewi policyji zo je jemu swoj kožuch kra-
neny. Po někotrych dnjach powjedźi jemu kwartalnoj, zo je
wšitkie sledźenje za nim podarmo było. Jako werch jeho do
předstwy přewodźa widźi wón tam z wulkimi wočami kak
kwartalnoj sej jeho kožuch wobleka

Šołta

Nawěstk.

Čabranec Mlichat je dźensa swoje klamy wotewrił, z nimi pak
lež swoju klamu; přetož wón klami so dźen wo te dnja, kaž
by chcył wšitkje twory we swojich klamach ludźom na pót
darmo do klamy walić. Tajnich wuwołancow bižom my bur-
jo znajemy. Njeboj'c so tehodla wy měšć'anscy kupcy, zo
bdźe wón wam tak wjelje škodźić, nar nětdźen před něko-
trymi lětami ku Łukma ze swojimi klamami ha přez
swoje klamerje knjezej Škodźi škody načini. Somor!

Přiłoha
k spěnjenemu čiłej serbskjeje Nowiny.

Red. Taffla. 16 Febr. 1850.

Zběrki. wot Jenča.

Zo omy my we Lipsku wyšše našich wědomnosćjam ha dźĕłanja we serbskej ryći poswjećenym zhromadźiznam tu měsačnje jenu wurjadnu zhromadźiznu towaršnemu zawjeselenju ha narodnemu zradowanju wustajili so wěsće kóždemu wot nas zdobna wěc być zda. Ton aby tamny wot nas budźe so hišćen dopomnić, kak wjesoli ha we serbskej lubosći zjenoćeni my při poslenim schadźowanju (1. mateho rožka) běchmy Maja w Budyšinje resourcu aby narodnu bjesadu, my mamy ju też, maja tam wjesele wječory, my mamy je też. Čichiše ha zhmanišće městačko hač kuhdy pola našeho Weinerta na Bříchlje, Turjanowej kčěži naprěčiwo dren kohžo namykać njemóhli, my mamy našu rjanu cyptu stwičku samira so móžemy kuhdy spěwać a žortować. kaj chcemy naš hosćinc ar je wjesety ha nosy rady zpinty swoje piwko horje, što chcemy wjacy? Dóstho trać njebudźe tha budźe sebi też bjetu palu kupić, ha što by potom Fastra zlěwiny we nim njespóznał? Z radosću dopomnu so ja hišćen na našu poslenju bjesadu, kotruž naim naš luby pólski brat Potomski překrašnić pomhaše. Što wot was by so nje dopomnił na našu radosć, na naše wokoło spěwanje. kak Taffla swoju mokru šiju maćeše kaž rybak lubozyte sołoj hwizdaše, kak „uršuliš" ha „grufźlfork" (zo tutej dźiše nemorkej stowizuhdy trebam) naš maty Hammonic swoj: „wšitkje, wšitkje moje pjenježki, su mi zkapsy zlětali" žórleše ha wospjet: „wšitcy wšitcy moji dołžnicy čakaja na pjenježy".

Štó by so na to njedopomnił, štó by też njewedźił, kak rěnje so Jomor we hidnatej hodźinje na hasy wonkach znóčnym strašnikom so rozmłowješe, kak filosofhiscy jemu wukła dowase, zo to tola nič nje rte njeje. Hdyž runje serbscy studentojo we Lipsku nocy na hasy spěwaja: „hišćen serbstwo njezhubjene. Škoda je no zo straznicy Taffiu wuhladachu. Dowokrožene tón nam skoro wjedro wudźěła. Wonč mjez tym sebi do wuchow šepotachu, zo jeho kóždu nóc na hasy nadeńdu ha zo je kóždy raz trochu motany. Tola. joy to wšo wy wěsće, čohodla dyrbjał je wam dalje jsowjedać. Zandjeny raz stoji jedyn wot was namět, zo bychmy so huscišo shromadźowali, kóždej dwě rjadźuli ha Do tehdom dren Nowina pergodk čitała, ale tola jeno tak raz přiloha, ha zo by tehdom kóždy přinć njetrebał. Za cyru temu cylje napřećiwo. Hdyž my to kruć iśe njepostajimy dha móžo so stać zo jenu cylje nič do Nowiny njepřindže. Nač hospodar za styrjoch stow njemóže darmo lećeć, ha jenemu aby druhemu by so snano potom wostudźiło, hdyž žana prawa wjesołosć njeby nastała. Tehodla bych ja za to był joax zo bychmy jeno kóždy měsać hromadu přišli, jax zo by, jeli zo chcemy kóždej dwje njedźeli so schadźować kóždy slubił zo chce też přinć, ha štoj je najmjerniše zo chce też něšto do Nowiny wotedać. —

Kaj je, wam znate, je we Budyšinje serbska resource nastała, ztymi wotpohladanjom, zo chce serbsku rěč bjez zdźětanymi serbami domjacu činić ha jim narodne

radowanja poskićować. Kóždelěto budźe we tutej resource
znajmjeńšemu jedyn bal. Při tutym balje budźe so najwjacy
serbscy rejowak. Tehodla je wubjerk resource kiżom serbscy
narodny instrumenty dźewać dat ha zwučuje so nětko spěšnje,
zo by móht při přichodnym balje wj něšto prawe wusjedł.
Jeniš so jara na děrndačku (Brummbass) zwučuje Smolař so
na „xóstl" spytuje, Wala je so na Harmoniku protožit, lyž
je ći trunake husle na so wzał ha šlódha też to ton pjaty běše
kiž na dutki tak renje piska, nać Šewcanda dudak? Njewě nichtó?

Dźiwoźa stajčka.

(Ze serbskich rukopismow Nowinow lěta 1850.)

~~Maximilian Hallmeth~~ Wittigze Sofjec słušeše khwilu dorjadu
serbskich theologiju studowacych mjedźencow w Lipsku. Kiżom we Budyšinje
bě won šwarny pachot. Jeho prěni rycerski wkut kiž jeho bje wšěmi
wuznamjeni, běše, zo won junu we prozninach swojeju starcju wobeju
nabi. Nan smorješe na to rektarej we Budyšinje kajki njedočink
jeho syn je, ha Wittigowe mysto bě zo by won, mi so zda, poniženy
a hubjeny wojnišmo dosta. Jako běše won do Lipska přišoł, poskaza
so hišće w slawniše, kajke dary we nim wotpołožuja. Tehodla chcu
tuhdy jeno někotre zdemki njeho žiwenja wopisać, kaž je mi tehdom
Prof. Tuch powjedał. Junu běše won mjenujcy wo akademiske
stipendije prosyć, ha swoju prózstwu nědze takle złožił.
A čežkim wojowanju zněmoskim ludom ležał, ha zo so wupros-
ledźo Serbjo pšěhrali ha so Němcam podćisnyć dyrbeli. To je
čežka a krawna rana, kotruž su Němcy Serbam dyrili ha tehodla
so też dźiwać njetrjebaja, zoje wot tuteho časa sem wulkje hidźenje
bjez němoskim ha serbskim narodom. Ja syn rodźeny Serb ha
poskićuje wam moju ruku k zjednanju, hdyž so poniža, zo so

(mjenowany Wam zdźěłany mjechtnik) Před hromadu letam 1 Z Kužicow pšindźeše serbski pachat (-)
Do Lipska na univerzit, hdźež je wjele stawnych spomnjeca hódnych
skutkow wukonjał. Tudy chcemy jenož dwě wěrnej epizodźe
z jeho studentiskeho a inwenjobeha poskićić.

2

3

k Wam, rodźenym Němcam z prostwu přibližujo. Zo bych pak tutu
njepomĕrnosć někak zarunał, chcu ja moju prostwu we serbs-
kej, němskej ha Łatańskej ryči pisać. Tak je moj Witting potom
swoj spis we tutych tŕjoch ryčach akademiskjemu senatej pře-
podał, ha jako ničo hinjon dostać njebě, je wón jeho magnificencu
tohdomnišemu Kn. rektorej z Portenej žałosnje hruby list pisał, jeho
hubjeneho šurka ha do Sakskej začišćaneho cuzominka
mjenował, ha jeho naposlědku xdruhej na piśtolje žądał.
Jako běše jeho nato senat k ryčam stajił ha za cybnjeneho
zpóznał, myśleše sebi wón, bóh-wě-kajka křiwda je so
jemu stała ha wobskorži. Kdobremu konoj cyły senat
pola ministerstwa, kaž by rjekł ze wón ze zsliźendiami
śkjebarstwo čini. Tež ministerstwo spozna jeho ze
cybnjeneho. —

2 Druhi raz prošeše Witting wo konvikt, ha jako so jemu wot-
molwi, zo jón dla wón hižom mia, je so pječa styšeć dat
zo wón we nětišim (prošlim) času (to bě runje won te drohje lěto)
zjenym městom we konviktu je njemóže spokojom być.
Naposledku wotsali so Witting zkazka, ha přindze do Sobow,
ha widawaše so tam za kandidata duchomistwa, tež we
Snano wěsće rak je wón we Nosačicy předował ha zrěčił.
Potom dźeše do Stjerzynskjeje hdu je tam po swojich listach
wučer. Jeho nan pak sylnje wěri, zo je tu rektor.
Gotta (Gothabicum).
wot Gotty.

Anekdoty.

Khěžor Hendrich II přindże někdy do městna N. Před rotami
powita jeho stawna deputacijja. Runje bje jedyn wot tych měš-
čanskich wotpostancow wšitke započał jako we blizkosći ćejaty
wosoł ruć poča: Knježe, praješe khěžor, nepřewotajće so ryčeje
jedyn po druhim.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/54 Serbski Sorbisches institut Institut

Wěrićel zetka swojeho dołžnika na hasy, zasta a prošese jeho pokornje zo by jemu borzy zaplaćił, dołžnik pak so wutoy poča horšić a dźeše: Wostajće mje napokoj, njehajbićiwy człowjek mysliče sebi snadź, zo mam jemoj wam winojty? Boki wěrićel dyrbješe zrudny swój puć ćahnyć.

Tež jedyn knjez duchomny. w. Šołtej.

Jeno ja z přećelom sw. Jenčom we zandźenych michatošćich prozninach we delnych Łužićach pućowach přindźechmoj tež kjenym kn. Duchomnym, kaž jich welje neje. Jako dojstoj stupichmoj powita naju muž zbrodow, kaž žid, jara přećelnje. Wobleče pokazowaše zo jemu tež karanč k piwu swodźi haj poslědy pokaza so, zo njeje karanč dosć alje karan. Přetoš jena šklenca bu po druhej prózdnjena, a to z tajkej mocu, zo by kswyšenju kak te kreone piwko po šiji běžese. To khwili přindźe tež jeho knjeni nwandźelska nic, zona kaž studenta. Nětk bu zmolom butra, twarošk, khleb a piwo horjenošeny, słoj ženč prawje puchowaše a Šołtka sebi sładźić daše. Spomnenja hódny běše tež sukenja teho knjeza fararja, kotruž bě sebi woblek. Přetož zapłata bě na zaplaćenje jena přeco rejnšeje barby hač ta druha a to ztajkimi šowanu hromadu přišła, kiž bychu pod hodźiny daloko widźić było. Na boku tutych zaplatow bimbachu so pak tež dołhje trundelje delje. Tež škórnje drje sebi njebě tute lěto nwujedźił. We tajkim woblećenju přewodźeše nas kn. farer jako so raso dźelachmoj Dźeše tež při tej składnosći do korčmy po palenc za swoj lud. —

Wotprošenje. w. Senior.

Pjatk rano wokoło pjaty (pječi) je Selanskec Hańžu we delnym ziwoti (Židowi) boja mikajca (mučna) zajata a to ze smerdźacym (smertnym) wóšrom (khtosom). Na tym zwjeseli so jedyn žid (džěd) jena wowca (wowka) a dwaj mały čeladka (džěćatka).

Napis na rów ljeneho.

w. Šěmorja.

Dobry přećel ljenosće
Džerži měr hač do smerśe
Smertnej komorcy wón spi,
Horjestaśje zacpěći:
Struny bruk we njeredźi
Najradco we howni ći.

#

Štóž přeco ljeni, prózny je
We žiwenju hižom je duch (Plautus).
We smerći paduch najwěći
Dujž zaso dać so njehodźi
Je kubło, kotrež kranytši
Wón ćekny: hrab jeho zury duch.

Přidawk.

15. Februara měješe Sorabija druhi piwny rajećor. Přitomni běchu wšitcy towaršaja, hač Potomsće nic. My běchmy pola našeho nastawarja Weinerta na Bröthéje. Jene čitaše z listaj z Prahi a jedyn z Budyšina na prjedk, z kotrychž wjelje nowcho a zwjeselacelo zhoniśmy. Taffla čitaše piwnu tabiwu, kotraž bu přez wšelakeje rjane nawoni wabohadena. Rjane serbske spěwy so spěwachu, wjelje so zwonowaše a piješe a tak by běchmy w serbskej luboscí rjenodeni hač do ½ 11.

Měrca swjećachmy naš 3ći a newjele pót léta poslenji serbski piwny wjeśor pola Weinerta. Polonski hu bě, alje Marćka a Taffla nic. Do Nowiny so nic dźěłate njebě, tohodla čitaše Jene swaju powjesć wo serbskich kralach pjódk. Tež wobraznychmy, zo chcemy přichodne pót léta hromadźe na wsy khodźić.

Jene

SERBSKA PIWNA NOWINA.

II Čisto

Redactor:
C. Mróz, w Kluski.

31. Meje
1850.

Serbska holca z Lipska.

w. Jenča.

Znano by so Wam, lubi bratrja też zpodobało, hdyž druhdy jedyn aby druhi něšto ze swojeho nahonenja powjeda, štož Serbowstwo nastupa. Tak chcu też něsto zbudźeć štož je mi wondano wjele wjesela načinilo, a mje znowa w tym přeswědčenju wobtwjerdźilo, zo maja naši Serbja swoju maćernu ryč wutrobnje lubo a zo zradoscju na zynki tejsameje postuchaju a swoju wutrobu hnydom temuzamemu přichilu, kiž znimi w tutej lubej ryči powjeda.

Zandźene boże slepiče předowach we Stödelnje połdra hodźiny wot Lipska při Saarodrodskej železnicy. Wječor przedy zkónjerom duchownym wot Serbow powjedach, a dokelž wón wjedźeše, zo ja też serbscy ryču, dha mi powjedaše zo też we jeho wsy serbska holca na knježim dwori słuži. To so mi jara dźiwne być zdaše, zo dyrbjała tuhož tak dalóko wot serbskich Knježcow jena Serbowka přebywać a njemóžach sebi to wuzłožić, kak dyrbjała jow přińć do tuteje wotlejzjanej wsy. Na druhi dźeń pod předowanju praješe mi knjeni duchownika, zo je moja Serbowka też kemšach była, a zo budźe bórzy na faru po němske Nowiny přińć. Za tehodla prosyc kucharcy prajach, zo by mi ju do jstwy pósłała, tak ruče kaž přinóže. Wobjed bě ničo, ja runje won sam we wulkej jstwi sejźach a so na

klawěrje paraše, wonkach so dežčik liješe. We tutym wokomiknjenju přindže do dwora rjana mloda holčka w serbskej khapičky. Wonkach tonsamny kiž je dopołnja přědował, rodźeny Serb. Na tym so njebě dosć podźiwać mohła, a jako běše jo na dwory posje-data, běchu dam prajili: „ta dźe tamta kni Hanka sam, kiž jewi wam we Khrużu". Tohodla so jo to też njebě wěrić chcyło jako propscom přindže. Ta ju serbsky do jołwy zawołach, a radosć knjejžeše na jeju wobličku, jako serbske zwuki w ouzbi rastyšeše a so přeswědči zo sym ja woprawdźe Serb, a zo derje serbscy ryče. „Moj knježe" wona praji „to tola wěriwa njebych zo sće wy Serb, a to też čas žiwenja so nadźata njebych, zo budu tudy serbscy ryčeć mohć". Jako nětko znjej ze Serbow powjedach namykach też we njej dobre nowoserbske myslički, a wona možeše też spěw: „hišćen Serbstwo njezhubjene" spěwać. Potom so mje prašeše hač kn. sł. Mroza z Hodźija a Šołtu z Njerdašec njeznaju zo staj to jejnej „sulxomrodaj". Teju derje derje znaju a znimaj kožды dźeń khromadu přidu ji wotmolwich, a wona so dosć rozprašować njemožeše. Wona běše z Hodźija rodź. Kocorec je prjedy w Drježdźanach słužiła a wot tam přez někajku konexiju do Stadtelna přišła. Jako ja nětk stanych zo bych do jejnej ¼ hodźiny wot Stadtelna lejžaneje wsy, do Gaščic šoł, a wot tam zaso ze zbožnicu do Lipska jěł, dźese wona, hač so runje dešćik liješe hač do tuteje wsy zomnu sobu, zo by so čim dlěje na zwukami swojeje maćerneje ryče zradować mohła, a jako ji ja božnje prajach, běše na njej kwidźenje, zo dyrbi najradšo sobu do Lipska, a wot jaw zaso domoj do serbow jeła. —

57.

Wišto ze žiwenja jenoho serbskeho wučerja. w. Šołty.

1.) Kak kn. L. swojim Šulerjam a Šulerkam dobre widźbudawa

L. (jako je do šulskeje jstwy stupił): No, štoha da přinjesješe nowego.

Dźěći: My ničo nowego njewěmy.

L. No, dha chcu wam něšto nowego prajić: Da sym moju ženu nabił.

2.) Kn. L. stara so jara za to, zo bychu jeho dźěći sylniše a ruče-
wotrostle, hač sam je.

Tute dobre wotpohladanje inwedźe wón tak: Wón lěhnje so hrjadźa do jstwy, a potom dyrbja je jeho dźěći zaso horje zběrać. Dołho prjedy trać njebudźe, dha budźa žito zmim hotowe.

Njedorozymenje

(sobudźělene wot K. Mroza, Hodźičanskeho).

Před něhotrymi lětami dźeja tuž Němcy zhromadu, kiž mózcja rusk Serbski, zady Tanec na puću k Bolborcam nimo jeneho pola, hdźež jedyn Serb rolu dźěła. Němcy so Serbski prašeja: „Kak ta wjes rěka?“ Dokelž pak blisko pola Bolborc tež wjes Lješawa leži, a bu tehdla newě, kotru wjes Němcy měnja, wopraša so tonsamy: „Kotra?“ Tuž Němcy rjeknu (měniwši, zo ta wjes tak rěka): „Ach, jo, jo, ty to je ta Kotra“, a du swoju stronu.—

„Ta njejsym któžny“, aby kn. K. pola Kajlic Hansa na wopřijenju.

(sobudźělene wot K. Mroza.)

Jako běše kn. Jachymny R.... z H..... tam hišćen kapłan, póscelje Kajlic Hans z H..... knjemu, zo by jeho zhonu/mačer wopřijał. To so stanje. To wopřijenju chce Hanowa žona, Madlena, kn. R.... kusk kołbasy přijedkotajić, dokelž běchu runje swinjo rezali. Wona pak přinjese a tež nóš a widličky ktemu.

Hans widźi zo stej tej rězadli jara mazanej, a zo hišćen wot rojacy dnjow z jemu wšelakje zbótki jjedžow nad nimaj wisaja, a praji tehdla k Madljeni: „Madljena, ty sy tola swinjo, njetkanibujes so dha, kn. kapłanej tajkje mazane widličkí a nóš prajdkpotajić?" wozmje nóš a widličkí, plunje někotre króćje na nje wotrje tesame ze swojej falu a rjekne: „Nu jowhlej kn. kapłane, nětko jjeśće a dajće sebi stadźić." Kn. K.... kiž bě tohlej wšitko widźił wotmolwi pak: „Ach njećinće sebi tola žanu škodu, ja wšak njejsym hładny." Što je so jatym stej kołbasu dalje podało, to njewěm. —

Bratrska poezyje starego Kwačićanskjego brašk.

(Sobudjel. wot Mrózka Hodžić.)

Něhdy běše we Kwačicach stary brašk, kiž bě jako wulki a dobry počta aby basnjer extempore wuwodany a sebi też chětro welje stym wedźiše. Junu su też kwasni hosćo nawoženskim domi a chcedźa potom wšitcy sobu kwěrowanju hić. Jako čas přindže, zo bychu šli, dha stupi też naš brašk jako počta do zredźizny kwaserjow a praji z hłoborcem začuć om:

„Ruksajca kaž rič
chcemy přeco hič." —

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/61
Serbski Sorbisches institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/62
Serbski Sorbisches institut Institut

65.

SERBSKA PIWNA NOWINA.

III Čisto

Redaktor:
P. Mróz z Muski.

12. Julija 1850.

Přidospomnjenje.

w. Mróza II.

Dokelž přejedaži redaktor jenje ani zhromadźizny, ani piwny wječory njewopytaša, dha je towarstwo wobzanknyło za njeho nowego redaktora wuzwolić. To so sta 27 teho Junija, a buchu ja za wuzwoljeny.

Za to přeju Wam, lubi bratřja, djakuju, a slubju so chcu sebi wšitku proca dać, zo by „Nowina" praj derje wupasnyła, jeroš tež prajachu, zo bychče jenje joraj derje podpěrali.

Něšto zmojeho pućowanja po delnych Łužicach.

(Dalše wjedjenje a konc wot Čorneho.)

Dołhi čas, lubi bratřja, je zajšol wot tamneho piwneho wječora sem; jako wam zandźene pót léta započatk mojeho pućowanja po delnych Łužicach sobu džělach. Znano so hišće dopomnjeće, zo běch jenu njedźelu rano zahje do Bórkowow we Błotach přišoł. To je jara wulka wjes, prezrawym z třjoch abo ze štyrjoch wsow wobstejaca, kiž hromadu wisaju tak so mjez cyły dźeń wokoło khodźić, hdyž dyrbi wšitke Borkowy wohladać.

Ja we Borkowach žaneho Słowjeka njeznajach, xiba po mjenje
powěrja Posta a hoscincarja Fabiana. Přez xpodnow
mimo cyrkwje dźech do hoscenca a wotpołożich tudy
moje wěcy. Jako běch šklenca piwa wupił dźech
do cyrkwje dorelbž ju wotčinjenu widźach. Rjenje
bě serbska spowedź, a mózach sebi tehodla prawje
derje zjeneje tute serbske drasty delkach stejacych
tudźi wobhladać. Jako bě spowedźje konc, dźech k
temu knjezej, kiž bě byrgje hrat a, zotrechoj nětko na
xerchowje zetkach a prašach so jeho hač snano we
mim kn. xantora Posta zeznaju. Jako běch wobzamk-
łace wotpowěnje dostał, dach so tež jemu zpóznać, a
prajach jemu zkrótkim što sym a čehodla po delnych
Łužicach puć měju. Bjez tym běše tež knez farar
Matting z cyrkwje přišoł, ja wohladach wjerim
starého muja, kiž njejše swoje 80 lět na khribjeći,
Kn. Post, kiž bě mje přećelniwje powitał, mu k sebi pře-
prošowaše, a bórzy běch we jeho bydlenju a z wjele so
pola njeho domjacy. Won je hišće njeznjeny a
spominaše zradosću na jenu hornjołužisku serbsku
knjeznu, kotruž běše na 3. spěwanskim swjedźen-
ju ~~na spě~~ we Budyšinje zpóznał. Won je nědy we
Greifswaldźe Medicinu studował, potom pak jako smjerći
swojeho nana jeho sulsku město na so wzał a też wobchował
Znowa běch dozrownjał we serbskich rěčach. Stary farar

63.

předowaše, ale bohu žel su też hišćen we Borkowach serbskje boże
swužby přez němske khěrluše zkažene. Serbska wosada je tu 3
kroć tak wulka kaj němska, a němska ma po serbskich zemjach
swoju wosebitu božu słužbu. Powobedźe dźeše z Postom dale wšy
dale do Blotow jorjedy pak hišće wobi serbskje křižna wobkładach
kiž so we korčmje dźerža chu. Při tym niožach knotram wot
našeho serbskjeho žiwenja powjedać, a jeneho sotku z Borkowow
na serbowstwo zahorić. Potom dźeše z Postom domitym hdyž
rand. Bertrama zeznach, kiž tudy jako domjacy wučer bydli
a pódla teho staremu laurej: Mattiźkej jako pomocnik swoju.
Wenim nan akach hižom wobstarneho sprawneho muža, kiž wedy
znamaj sobu do Blotow dźeše. Blota su pak wulki delaja tuj wóki
lěs wjelje mil dołhi a šeroki, we kotrymž duby a wólše najbólje
rosćeja. Tudy sym wólše widźił, kiž běchu tak tołsty nak
pala nas duby. Tu su někotry wšy hdyž 13, 14 lět stary dźěći
hišće žaneho konja, žadyn woš widźiłe njejsu. Ludźo
jow najbólje po čołmach jězdźa, šulerowje dźěći do šulje.
holcy do trawy, kemšacy ludźo do cyrkwje, wšo po čołmach.
Rjany na napohlad hdyž při rěcy stejiš a mimo tebje
rjany serbskje holcki jěžda swoje narodny spěwy a pěsničky
spěwaja, aby hdyž zradny čah porědy dolje jatuwa, přeča
we jenym čołmje wučer znjezotremi spěwarjemi za nim
rěč sěrnej jatstw wodźity a naposlětku nědźe 20
čołmow do běłych reibow zawalženych jořewodźerkow a
čornozdrasćenych muzow. My rodźachmy dołho we lutym

rjanym lěow, tu a tam stejachu změrny x. třěžki notrychž
přećelni wobydlerjo a lubozny wobydlerki nas lubje witachu a
nas do swojich xěžrow přeprošowachu. Sprewja bě runje
opuščena a wšudjom kólcy a holcy ryby łojachu a radosć
a přećelnosć na wšěch wobłaćach zetrawaše Mi so tam xrašnje
lubeše wosebje jara na dow pučow zrjanej holčcu zBorrowow
Lisbetu tt. hrowadze prindjech a wjeje towarstwi rjany hodźink
přebyć směch. Borzdźe wječor harfje z Postom domoj
přindjech, pola kotrehoż na jeho přeprošenje přebywach.
Na druhi dźeń sam ze Borrowach wokoło kodźach, a
něotry swojby wopytach, popołnjw pak z mojim přećelam
Postom dźech na starygrod serbskich xralow, kiž zBorrowow leži. Hišće dźensniši dźeń mjenuja ludźo tutu
hórku „tt rod, Pfloßburg". Wona je podobna wulkej
kwěrdźi a je přez člowčje ruce nastata Něhdy je wjetša a
wyša była nětko pak na welje stronach delje skopana dorjekła
to tudy když něhdy naši stari serbscy xralojo xralowachu.
a wójnskje spěwy spěwachu žito a burscy muž swoju
rozu do zmahowacych stwelcow nastaja. Tak wulkje hrodźišco
hišće nihdy widjał njejsym na niw móhła mała wjesna
stać. Kóždym horliwemu serbej bych radźił, zo by jemu ze
tuteje strony našeho serbskjeho kraja pučował, a sć sam-
mu wočemi wohladał, kak naturski, přećelny a cylje serbski
lud tudy hišćen bydli, kak rjane wolleča tudy burscy rubjenc

65.

kryje, kak zjerarjene serbske narodne wašnja sotudy hišćen
namyreja. Tu je bohate žorbo sa serbskjeho ethnographa a žiwo-
žitnostarja. To su też naši słowjanscy bratřja kiž swoju nażu Łužicu
přepytali derje spoznali přetoż kóżdy raz sw woni też do Bór-
kowa šli, a tudy někotry dny ze serbskjeho narodneho
żiwenja čerpali. Pašlow, Bodjanski, Srezneuski, Smoler, wšitcy
su tudy někotrge dny zastali, serbske pěsnje napisowali, serbske
počinki, wašnja a ryč studowali. Też ja tu hišćen dżeń wostach
a mějach wjeter w mtyni krasnu zabawu. Cyła hromada serbskich
hólcow a holcow běše so mjenujcy tudy zhromadźila, kiž běchu
wodnjo Sprewju čiščali a ryby a raki łojili. Za chcych rady
něktrge serbske pěsnički spjewane měć, a slubich tehodla
holcam, kiž dyrbjachu spěwać, štoż chcychu měć. Wono sebi
żadachu, ja jim je polubich - alje możno, zo so jim to přez měru
żortny być zdaše, zo dyrbjachu tudy swoje serbske luborčje prowny
pěsničku před cuzymi wuźemi sćyšeć dać, możno też, zo sebi
njeweńjachu zaspěwać, aby zo tu ke prawe spěwarki njeběchu, zo
zkrotna praja, jena po druhej so khubi a naposledku chcychu
hólcy sami spěwać, štoż so mi zaso żortne być zdaše, zo dyrbjał
hólcam jich halježanje zwinowe ptačiće. Na 3 dżeń hakle Borrowy
wopuščich na kotrež bratr sebi stanja zkradarjow myslić, na
serbow přećelnosć a luboznosć tuteje zmjerjeje wjesce spominajo.
Dališe wupisanje mojeho putowanja kněžro prozajiske nat
runje nic bjez wulkjeho żohnowanja za delnjołużiske Serbowstwo
a tehodla pokazam tudy jenoż na „Dilnjołużiski casnik 1850.
čo 2–5. Hišće funkrót chcu na fararja Mattinga spomnić.

Wón drje je wětšo njebohi a de mortuis nil nisi bonum, tehdla
wšitkje jeho počinki a njepočinki přendw a wam dźensa jenož
matu bajku zjeho žiwenja sobu dźělić. Dźiwdje wón něhdy
do šulje a pruhuje tam we němskej ryči jenu matu serbsku
holcu. Kajcy to ludźo su, so wón praša, kiž za wšitkim hrabaja
a chcedźa wšitko měć. Dokelž to dźěćo hnydom njewotmolwi
praji wón ji přjedk „mu dir Gri, Gri a Gri" a dokónkuje
ze budźe tamna holca prajić: „dir Grizigen". Ale wona bě so
zježebat, wona wotmolwi: „dir Griselišen." a kn. M. njewě
što dyrbi nato prajić, přetož — wón bě jara skupy.

Són młodeho Serba pcuzbi. w. Šołmora.

Młode njebjesa zbyskotatemi hwězdami wobsypte, bjez kotrymž
měsacx jako mocny wajchtar Knježi, so počinaju čornić, hwězdy
wobličow a tołsty mročelje je do-želaceje połachty zawala, a wob,
kryja Serbsku zemju zčynnosćow zrudoby. Na jeje honach bydźi
so młodźenc zbojarnej luboścju swoju skubjenu lubu pytajo, a
je daloko a šěroko nihdźe njenamaka. - Njebjeske elementy
so ber sobu bydźa po mročelach jich bjez tym rozšěrjenym
bitwišću, błyski so šukaja a křižuja, njewjedro wuska a perje prosrohi
rylnje dešć čupi a lije so z njebjes ow dele. Budźacy młodźenc mocy zhu-
bje a rohi so mu zčepjetanjom połamlakuja. Na wysoku skatu
skhadźujo dźež před sobu hłuboki dół wohlada padnje pón zemi,
a pusnje. Zerow čerwjenosć při słonca horjestacu jeho z

67.

opanja wołtuči, rožow dym jemu napořećito sapa a won wohlada
delkach we Serrcin doli, dźež róže a kwětki we rosy so zybola
rjange hołčo w serbskej drasći różowej wjenc wijo a swoj ranši
khyrluš spewatšo. Wutroba so mu zahori won kwata xnej dełše a
namyxa we nej swoju lubu, kotruž dołho hižom fryta. Njena-
dźijcy zwjeselenaj nje móžetaj sebi žane słowčko prajić, wona
skči jemu jenoš rjany wěnc, wón pak wokoša a zanc nje ju chor-
cej luboscju do swojej ruxow, myslje jemu zajmam we tutym krasnym
woni a jako znjeho wołuči, - - - da ma wožobre poslesco w kwrowmaj.

Wobohi krawc. w. Šołty.

Běchu něhdy krawcy pola něxoho we B..... na ličw. Tak běchu
teho lubeho khofeja khětro welje pili, zo tak khětro hnuto won do
druhej khěžki běžachu, jedyn po druhim, pak zo so jim nutřkach
rjaneho wjedra dla rjelubese. Njeh to je kaž chce. D. / emu hospo-
darej so to rjelubeše. Zo by pak te won běhanje jim zapłačić přinjdże
wón na tajku wuzdk: Won přeřeza okoro cylje desku we khěžcy na
kotruž so we wěstych należnostach sydła, a čaka nětk we bliskosći
hdyž budźetu jedyn do khěžki přičapnyć. Dołho čakać njetreba.
Bórzy přinjdże jedyn pomalu, syrje na tw nimalje přerězanu desku,
kotraj so přez ta ~~stanu~~ cylje dołama, a krawc panje zcyłej desku
do kašča, zo tak jušku pyše wusow zleči. Nětk přiběža teš mój hos-
podar, ze starym khošćom, poča na wbohim krawcu wokoł mórać,
a za móra słoš hišćen prjedy mazany njebě, čereše jeho potom hišćen
někotre króć wokoło khěžje, prjedy hač jemu zaso do khěžje da.

Trošt w Nuzy. wot Martki.

ze Žiwjenja.

Swjate pismo praji: njestarajcje so a njeprajcje: „Što budźemy jeść? što budźemy pić? Što budźemy so wobljekać?" Alje wopraudźiše wušćelnje móhł ja so tak starać a prajić, prěnjož: „wšitkje, wšitkje moje kroški sw, dawno mi so minyli a wušćeduje wotčakuju podarmo to mjetše a předelniwe přibližowanje tychsamych. Alje bohu bydź dźak, sm so też wšitkje moje kroški minyli, dźiwa tola da nadźija mje wopuščiła njeje, kotruž hišće te trošćowace słowa swjateho pisma dźerža: „njestarajcje so ani na jutrišši dźeń, přečaz jutrišši dźeń budźe so wo do swoje starać, dosć je, zo ma kóždy dźeń swoju wobćežnosć. A wopraudźje, hač dotal sym ja skoro kóždy dźeń to wjesele zhonjenje činił, zo swjate pismo dež tudy rěčnosć praji. Stajnje so namykaju smyslne duše, kiž so tych wopuščenych a khudych njeboju. Sima bohu bydź dźak.

Podawki Towarstwa. wot L. Mróza II.

31 tyhodnjow Meje po konwikcoje zhromadźichmy so w Lipsku, a wotćehnychmy do małeje tykanceje zarody, zo bychmy pjerwny wječor wotbyli. Spočatku běše tu něsto ludźi, a tehodla dyrbješe spěwar. nam wšitkim jako pak pozdźišo nyněkajku matej khěšku namykachmy, so wonej worota blida a zapěwachmy: My sydamy so kbludyć. Pozdźišo wopytachu nas Kn. Kn. Dr. pch. Fribl a St. Pohonski. Někotre spěwy bu spěwany, nětko

69.

Serbska piwna Nowina.

IV Čisto.

Redactow:
E. Mróz zastupni

8 Awgusta 1850.

Ńešto dla přinjenow, wot Jeńča.

Kóždemu wot Was jenoż je znate, zo so Serbjo sami bjez sobu za dźiwne hdy zprawym mjenom mjenuja, ale zo ma z wětša kóžde hospodar swoje přinjeno, pod kotrymž jeho cyła wjeś, husto cyła wokolnosć znaje. Haj, tute přimjena dobydźeja husto tajku přemóc na prawym mjenje a so husto tak zakorjenča, zo prawe domjace mjeno cylje do zabyća přindźe, a so naposledku jenoż w cyrkwinskich knihach a kupnych listach, to rěka z druhimi słowami na klětcy a na kjenclije słyši. To druhdy w cyłej wsy će njezrozymja, hdyž so za Wehlicami aby za Druhlicami prašeš, ale hdyž so za Kryšicami a Khrystlkjecami prašeš, dha će kóžde male dźěćo na prawy puć dowjedźe.

Tute mjena su husto jara charakteristiske a wozjewjenja derje počinki, ryć, zadźerženje a by žiwjenje swojeho nošerja; tajke mjena su husto jara stare a dźeja wot nana na syna, wot dźěda na wnuka, husto wot jeneho wobsejdźerja někajkeje žiwnosći na druheho dalje. Hdyž jedyn runjewon ke přimjenu do klasow dźělić, dha bychu so snano sčěhowace postajić dale:

1, Přimjena wzate wot starych wobsejdzerjow něktajskeje zinnosce aby krčenych mjenow tych samych.
2, Přimjena wot powołanja aby žiwjenja nehdušeho aby nětčisko wobsejdzerja wjsteho statona.
3, Charakteriskiske přimjena, niž so na wočstu samolnosć swojeho noserja čehneja.
4, Jako štwórtu klassu móle hišče postajić te přimjena, kiž wot rubkow a wobsejdźenstwow na wobsejdzerjow přendźechu.

Štož prénju a druhu klassu nastupa, da sa přimjena tutoje rjadownje hišče najbólje kznjesenju. Přirunajmy mjena kaž: Křižankjecy, Děnskjecy, Sołćicy, aby: Křišic Handrij, Pětrjnjec Jurij, Khrystkjec Jan Jurjec, Michalec, Khorlic a.t.r. aby: Češlic, wojnarjec, kowarjec, krawcec, wozjerjec. – Přimjena tradownje so też hišče činja, kaj wone su hižom ludźom, kiž bjechu hjewak cyle bjez mjena, znjenej pomhale. Tak lejži pola Njebelčic njedaloko wot tamnosyn wulki młyn, kiž „Samsmišla", Pěskowlyn rěka. Wobsedžer tuteho młyna po prawym žane mjeno njeměješe, bóh wě kdy aby kak tu wonej přišoł. Na posledku so knjezstwo do tuteho położi a ostroyiruje jemu nowe domjace mjeno a wot tuteho časa sempiše a mjenuje so wón Sandmlónk. Najbólje kyranjske a tehodla też hidźene přimjena su te, kotrejež rjadownje, kiž karakteriskisku samolnosć jeneje wosoby wozwa-mjenja. Te su najbólje wohidne a khodźa z wulka jenož pó čmi wokole do rěka, wonenwažujcja najbólje so jenož tedom když jich noser přidomny njeje. We Nječinje rěka delny młónk jalono a šěroko wot Khoćebuz „Njeswatnik," a jeho młyn Njeswatnikjec młyn. Tohodla, to sym hakle zandźene prózniny wot starych ludźi słyšał. Nětčiši wobsejdzer tuteho młyna njemjenujcy po prawym njeje tón prěni noser Walentyn, tuteho čěsneho mjena, alje wone so hižom wot jeho wulkeho dźěda sem pišo. Ton sam je njemjenujcy ludźom jara nječisty mjeno dawał a su stajnje wšej njekajki njerjad, muchi, waki a.t.r. namykali. Když to njeje přestało, dha su jemu napósledku ludźo k poznamjenju jeho zasłužbow tute charakterjstiske přimjeno dali, niž je so wot nana synej a wot syna wnuzej zakkowało a

zawostajiło, a wopraw dže, jeli so je něchtón tajni attribut wčesću nosył, dha je to nětriši wobkeydžer Nječinskjeho mlyna. We mojej wsy (w Łusku) bydli jedyn muž, kiž nima wojacy hač 6 přimjenow, a to ze wšěch klassow. Jeho prawe domjace mjeno je „Sajler“, a wšajšej křcency je mjeno „Khrystl“ dostał. Dorjelž wučeny čeła, dha rěka „česlic Khrystl, pod kotrymiž mjenom jeho kóždy znaje. Tute mjeno słuša po tajkim do druhjeje rjadownje. Z prěnjeje je dwojaki mjeno dostał, dorjelž je jeho nan něhdy „Łoba“ rěkał, dha jeho „Łobec Khrystla“ mjenuja, a dorjelž je jeho dźěd něhdy wojak był, dha je so to w kradycyji wobkhowało porez to, zo su hižom jeho nanej „wojerjec Łoba“ rěkali. Haž so same wě, neje tute mjeno zhubjene šło, alje je so wot nanašsynej přiliščiło. Někto pak na hišće dwě wadmje aby charakteristiskrjej přinjeni z třećeje rjadownjej kotrež jene samo prawje wuklasć njemaš. Wonrjeka njemjenujcy tež „Hamuž“ a to najbóle „lečje“ z tymi jeho pak huščišo „čorny Khrystl“ mjenuja. Dorjelž mjenujcy zymi na čislowanje njerchodži, alje domach předže, dha so husto dosć přikadobje cyle zakuri a dorjelž runje won žadyn přećel wot mydła njeje, dha kóždy łóhcy widži, kak je n tajkjemu čeonemu mjenej přišot. Lečje drje tajki wažyć njemóže, dorjelž pola ludźi džełaja duž jenoa lečje „Hamušk“ rěkaja. Łohodla, so so hišćen doprašeć njejsym mókł, možno zo je něhdy husto z wotčinjenej hubu słat a so za wšěm prašat dha, ha! Přez tym ma tež druhje tajke charakteristiske mjenja připanjeja. Tak mjenuje so pola nas jedyn muž „Pampuch“, dorjelž je něhdy swojej maceri jedyn pampuch z łyhola wosał, a dowsy znim čeknył. Druhjemu rěkaja „njeboczyk“ dha weštoho njeboczinka, wopraw dže derje wuzwolene přimjeno. Haž hižom prjedy spomnich, ma někotry Serb tři, štyri haj šěsć přimjenow, a na druhej stronje namyka š zasobajkich, niž cyle žane mjeno nimaja, hač nječeńskje, a dorjelž dyrbi sola někto kóždy po nowišich zakonjach swoje mjenko měć, nekajrje ostrogirowane po zimnosći. To sym wosebje pola klóštyra w podjanskich wsach na nyka a jedyn pad hižom z Njebelčic sobudželił. Tudy hišće jedyn. Hdyž někto ~~wjesara~~ so Wotrowje šłyji, steješe prjedy tak njemowana Djelec zimnosći a jeje

. wobsejdźerjo Pjelcecy žane druhje mjeno njemějachu, a tola ta jich prawe mjeno njebě. Ta wěc měješe so tak: Wokoło léta 1630. zarhadźeše mór w Wotrowje tak, zo jena cyła swójba, Glumc mjenowana wotemrje. Nichtóžjacy we tu žiwnosć njerodźeše a steješe tehodla pusta. Jano bě so mór lehnył, přindže jenuž jedyn muž z khěnčaca syny sa na tutu žiwnosć. Won njeměješe žane mjeno a žanu drastu. Někajki stary pjelc bě jeho cyte woblečenje a donjebž bě tuttak charakteristiski, dha jenuž, t. r. demokratiskomonarchiskej „Pjelc" narjekny chudźe tute mjeno won też wobkrowa hač do krowa a tak so też jeho potomnicy njemjenowachu, a tak rěka tamna žiwnosć hišće dźensniše dźeń.

Podawki towarstwa

w. Jenča.

Dołhi čas bě Sorabija swóje wučenosći poswjećene zhromadźizny swěrnu dźeržała a dołhi čas žadyn prawy piwny wječor wjacy był njebě. 2 Awgusta bě dźensniši piwny wječor před Lipskom do Straczyjoweje zahrody postajeny a wosebje knjez Pětr Pětrowski, česny sobustaw našeho zjenoćenstwa na njón preproszeny, dokelž chce sonsamny wokrótkim času Lipsk znowa na wěčne wojowstić. Hdyž jenož někotři z běchu won přišli, sam Pětrowski tam njebě. Dokelž da někotre towaršojo widźachu, zo z pisane ho wječora ženje ničo prawe njeje hdyž so w Lipskich nowinach na postajenym měsći njedźerži, kotrež nóždy znaje, tak zo móže sam zahrje aby pozdźišo přinć, kaž chce, dha wobzamkny wjetšina Awg. knydom wohodźinje, kotruž kn. Pětrowski wopytał bě, zo chce sonsamny wječor hišće k cesći našeho słowjańskeho bratra wjesełenu wotsalnemu swjedźenej poswjećić. Zlym běchu wšitcy spokojom a postaji so naša stara korčma, město Malmedy, k tutemu swjedźenej. Njekotři tehodla knydom po 8 do Malmedyja dźechu, druzy so přijedy hišće wukhodźowachu. Wokoło 9 běchu wšitcy hromadźe, a do z towarstwa samego Pomer, Jenč, Rybar, Sołta, Mróz II. Marčka a Taffla, kotremuž bješe so też wozjewiło. Mróz I tu njebě, dla na tehdyšo mjesto pak kn. Handrij Libša z Rabec, pósłowski zastojnik w Lipsku a kn. Pětrowski, wuyšše tehdyšo hišće dwaj němskaj Łužica naj, Böttiga a Günther. Wotčym towarstwje kjezeše zjawna wjesołosć, kiž so přez spěwanje wušelakich spěwow, přez přisporawnu zabawu a wužiwanje dobreho piwa stajnje powjetšowaše. Najwyšši skhodźene bě dokhročita, jako běchu so němcy wšitcy zdalili a M. a K. přistajnje serbsku reju rjewašaj, kotruž towaršojo spěwachu. K slyšenju běchu serbskje, pólsku, němskje a łačanskje spěwy a kóždemu běchu take wokomiknjenja ważne, dokelž znano běchu přisłuchenje, wokolnychž hišće našeho słowjańskeho bratra, kiž je nam wšitkim tak luby był wot wobleča k wobleču widźachmy. Tehodla też wprěčelstwje a bratrowskjeje luboći hač do k 12 sydźo we stachmy a potom někotři našeho bratra hač do Janowej kasy přewodźachmy, kotrež jemu poslenje loženje porajachmy.

Serbska piwna Nowina.

v Čisto.

Predacton
Fi. A. Jenč.

Měsac Januar
1855.

Wšelakje podaconi Sorabcje.

Dołhi čas je mał poslenego přinjesło wječora [8 Awgusta 1850] sem
zajšoł a wšelakje je so bjez tym we našim serbskim towarstwje
podało, štoż chcew ludy našich palomnikow dla hromadu
zeskaječ.

1. Jaklawši sobustaw našeho towarstwa knjez J. K. Mrózyńsko-
dźija mjeješe 15. Awgusta Theologiski cłam a wopuści
bóhzy po tymsamym Lipsk a naše towarstwo a dosta
lěz hnydom zastajnistwo na měšćanskej wučernje w Budyšinje.
2. Jěz Mor. Bjedrich z Nowjeje wsy, kiž bě narymnje pró-
zniny w Lipsku wostał, činješe při kóncu prózninow
(23. Oktobera) swój juristiski exam a wopuści 4. Novemb.
Lipsk, tola nic hišće naše towarstwo. Wón přijědze
mjenujcy 8 decembera zaso, zo by so hišći raz pod
wojenskim měrom slajił a dokjeż wón kiž jelo za nje-
khmaneho k wojenskej službje spóznachu, jědźe wón 8.
decembera zaso domaj a wustupi lěz z našeho towar-
stwa a stoji nětko pola adv. Rychtarja w Budyšinje
w dźěli a je lěz sobustaw budyšćanskeje serbskeje
resource.
3. Přez to hišćenu hišće dwaju towaršow zhubili a dyrbjach-
ny hišće ze znudobu jenoho hišćeho wuzamknyć, mje-
nujcy Jaffiu z delnej Hórki. Tónsamny žěnje zhromadźizny
njewopytowaše, žane dźěło njeporinowaše a přez swoje
žiwjenje kóždemu polozmk dawaše. Přez Rybarowy wotchód
bě zastajnistwo sekretara w lipšć. před. law. wuprózdnjene
a chcychmy tehodla tosame Jaffiu jako Leubej a sobu-
stawej Sonabije připoručić. Alje jeho čěnjasć lěz tutón
wujask, kiž by nas zaso hromadźije wjesć móht, wotpo-
kaza a dyrbi nam nicco wyšoje njewosta, hač jeho
lěz 11. dec. ze Sonabije wuzamknyć, nalnjeż sobustaw
wón čenje wospjetowadźije być njebě.

Pěše naše towarstwo přez to lětsa wostawnyte, dha so to hišče we wjelšej měri při 4 zhromadźiznje zymskeho pótła 1850/51 sta, 14 Nowembera 1850. Dorjedźe chyšćaj so njemnjoy dotalny slansći kn. Sommer a Marćina k Bjarnjemu examej přihotować, prošeštaj wobaj, zo by jimaj wopytowanje zhromadźiznow na khwilu spušćene byto. To so też sta. Aje nětko bě Sorabija na jene dobo na tři sobustawy pomjenšena. Přez to zdaše so nam sćehowace přemjenjenje lutkeho hač dołał khětro samostatneho towarstwa być. Jene bu njemnjoy slansći a Mróz słuži do ponědanskeho towarstwa. Sorabija pak dosta nětko zaso cyłe napohlad zamnjeje sekcyje Kur. před. tow. Přez to spadny zasadźenstwo pjenjawjedźenja a nedaćora prjonjeje Nowiny a bu wučinjene zo dyrbi so kóždy wot nowego lěta sem kóždy měsac wot jeneho druheho spisać a při kóncu měsaca w jenej zhromadźiznje předkładować. Dorjedź dha chcychmy so nětko zaso krudźo z před. tow. zjednoćić, zjednoćichmy też nasze dotalne pjenjezy wjećory nakhwilnje z tymi cyłeho kur. před. tow. Zo je so to wšo tak činiło, za to my njemóžemy alje za to budźemy so starać, zo serbskemu towarstwu w Lipsku žane přikrótšenje njenastanje.

---

25 Nov. swjedźachmy my zbytk we sobustawy Sorabije při šklenecy piwa a wjesełymi serbskimi spěwje lětny dźeń wobnowjenja Sorabije pola Weinerta we Rothenstrassy w. měsće Malmedy.

---

20 Decembera swjeći we kur. před. towarstwo swój 134 załoženski swjedźeń pola Weinerta w měsće Malmedy z mateje hosćenu. Při blidźe so wšelkje spěwy spěwachu a stawy słyšeć dachu. Serbjo běchu so zhromadźili ze sydali a spěwachu serbske spěwy, kaž při wokolnym spěwanju. Jene, wumjesy też stawu na Sorabiju w Hičkach serbskich a stud. Pescheck ze Žitawy wanjesy w němskej ryči stawu Serbam. Swjedźeń bě jara njeany a přestajny, jenoš stud. Meyer, kiž znano čas ži- [z Cosebuza]
wjenja nic wo Serbach słyšał njeje a žane słowo serbscy njerozymi, bě so na serbsku ryč rozmjetał a chcyše ji wšelakje wumjetować, stoj tola dopokazać njemóžeše a stoj jenoš naš wjesety swjedźeń narušeše.

Hač do ranja knjerješe najwjelšu radosć a posleni bratrja dźe-
niehu rano wokoło 6. nad bajensnje dwórnišćo, hdźež swoje
muźne sławy přez khoffej posylnjować pytachu.

---

13. decembra šnjeješaj so zaso dwaj sobustawaj našeje So-
rabije we examskim wóhnju nad pósće, mjenujcy Som-
mer a Klarčka. Wabaj (?) dwaj běšaj wjesetaj i jako bě
powjesć přinjesy, zo staj wobaj kandydatsnje prawo
dostałoj.

---

12 Januara 1851 dań naš maty Marčka z blješi wina někotrym
swojim přećelam k lěpšemu, polom dźećimi z nimi do Lu-
ben a wojdachimy tam z nimi posleni wjećor w Lipsku.
Wón jědźeše 14. popołdnju z dymom do Lužycy i přewodźeny
hač na dwórnišćo wot sobustawow Sorabije. Z nimi jěcha-
še też hač do Drježdźan akademista Mróz z Huski, kiž bě
na někotre dny z Drježdźan do Lipska na wopytanje při-
šeł. Mój zhubichmy njerady Marčkow z našeho towarstwa
a jeho wotchód je tež temu aby druhdźemu přilistenej
w Lipsku klowdźenje načinił.

---

17 Januara wopušći tež Sommer towarstwo Sorabiju, dokelž
chce jenož krótki čas w Lipsku wostać a so
tu tymsamym k swojemu philosophiskjemu Doctor-
exámej přihotować, k temuž je tež Henricijski
stipendium wot philosophiskeje fakultety dostał.

Jenež.

Krótki pohlad na nětšišje kurliske předarske towarstwo a wobstejenje Sorabije k temusamemu.

Jako ja w lěću 1848 do tuž. předs. towarstwa stupich, běše mój
jenički zamós při tym tón, zo bych w nim někak za zbo-
že Serbowstwa dźěłał. Mósće a wosebje stare serbske to-
warstwo w nim k nowemu žiwjenju wubudźił a ker-
bam jich stare prawoe we latyny zjenoćenstwje wob-
khował a wšelakje za Serbowstwo wažne pisma a kniki
zaso do serbskich rukow přinjesł. To je so nam Serbam,
kiž w lěću 1849 zaso Sorabiju wobnowichu, też z Boha
radźiło, přeto stara serbska kruchowonja a wšelakje pisma

zarchiwa kuř. před. low. při padźechu znowa serbskej Sorabiji
po jeje wobnowjenju. Prašenje nasta kjež Serbami při za-
łoženju Sorabije 24 Nov. 1849, hač chce Sorabija, kaž
prjedy seklyja kuř. před. low. wostać aby hač chce
so jako samostatne kowanstwo wolenwać. Wšelako
je so ledaw lchodła ryčało, kaž prosto kall kuleje
zhromadźizny waporarje a naposledku lola k lemu
koncej přinjedźechmy, zo je lepje, když w kuřiskim
kowanstwju wostanjemy. Jedom mjachmy k dźelen-
ju wot kuř. low. wosebje te zamasy, ja zo snano
budźeja stajnje Serbjo w Lipsku, kiž par njebudźeja.
Hdyž (wosebje jako liški) abo njebudźeja móhć (jako
medwedźanjo, jurištajo eli) do kuř. před. low. stupić a
zo potajkim tajcy poprawnym njebychu mólili so-
bustawy Sorabije być. — 2. Zo snano mohła serbska
sekcija něhdy zaso zajać a zo by potom jeje za-
móženje wot nas z wulkej porohu nahromadźene
(knihowinja, archiw, pjenjezy eli) zaso do njedźakom-
nych rukow pahnyło. — Zo tuła mysl k dźělenju wot kuři-
skeho před. low. ledom tak k ryčam přindźe, to lěhčeše
wosebje na tym, zo ledom połojca Serbow w před. kowar-
stwje njebě, a zo běchu w tutym low. někotři njekuři-
scy přećiwnikoja Słowjanstwa, kiž naše porohowanje
njeznajachu a kotrymž běchmy my cuzy. Tohodla na-
sta tež běłowinje dla teho S Sorabije, kiž tež tajkim
přistup dowoła, kiž sobustawy kuř. před. low. njejsu.
Ja a někotři druzy běchmy wažnych přičinow dla
stajnje přećiwo dźělenju wot kuř. před. low, dokelž
naše stare prawa njechachmy tak bórzy sebi z rukow
dać a dokelž wjedźachmy, zo přichod wěcy wije.
Tehodla tež 14 Nov. Sorabiju zaso cyłe jako sekcyju klu-
žiskim před. low. zjenoćichmy, jenož z tym wumě-
jenjom, zo dyrbi kuř. před. low Sorabiji wšelake je
dźělanju wustawkow před. low hladać, čohodla
je tež Jeně do commisyje k porjadowanju wustawkow
wuzwoleny. Zo Sorabija potom tute zjenoćenje z kuř.
před. low. žanu škodu njezmeje, za to mjez nimi so při-
hódni Serbjo, kiž w Lipsku studować budźeja, stajnje

starać a budźe so jim to też lóńcy radźić, hdyž sćěhowace
wopominja a do skutka stajić pytaja. 1. Zo bychu we cy-
tym towanstwje jenoz aby tola z wjesela Luźicenjo byli, kiž
naše pócowanja, naš lud a. t. funja lubom wot doma sem
znaja a njepřećelojo Serbowstwa njejsy, kotrymž studenf-
ska wzajomnosć a commilitonska lubosć wyššje narod-
neje wšelakosće steji. — 2. Zo bychu wšitcy studowacy
Serbjo do towanstwa stupali a we nim přez zbožo-
tosć a starosć za cyłe towanstwo wěsty přewahu
wobkrućować pytali. — Budźeja powołdni Serbjo tutej
cuzej wěcy swěru wobkjedźbować, dha Sorabija wěsće
přez to swoje prawo w potrjebnej měrje namyka.
Tak je so też polo nas činiło a tchodła lubdy krótki
pohlad na nětrišće tuz. přeč. tow. damy. Sobustawow
na tosanne 1w khwilu 12. [Günther, Senior, Pescheck, Wirnker,
secretair, Jenč, Schotta, Mróz, Böthig, Kittan, Tubesing, Oelker,
Schneckenburg, Limmer] Tři jo njejsu z Luźicy, njepřećel Ser-
bowstwa žadyn bjez nimi njeje. Přez wólbu je Šołta
knihownju, Jenč recensiju zastupujucy dźěło wo-
stał. Nam Serbam k woli budźe so też rozprawa Sora-
bije w programije serbscy dźěć, nam k woli budźe
so też při překładanju wustawkow na wšelake kje
stare prawa Serbow dźeržeć, na čož też njeby při-
słušnje Serbjo hladaja, mjenujcy a, zo by w porjadk
b, zo by serbska knihownja a serbski archiw w rukach
serbskeho Specialseniora byłka a při rozpadženju So-
rabije so zuzej po požadanju poslednich Serbow w towanstwje
wobkhadźało; a c, zo by Sorabija swój pječat, swoje
listowanje a swoje zwonkomne sobustawy wobkho-
wała. — Na tajke wašnje ma Sorabija swoju wěstu
samostatnosć w tuz. přeč. tow a ma cyłe tuz. přeč.
tow k swojemu zakitanej a pomocnikej. Tak je też
něšto polo nas, jedyn steji za druheho w towanstwje,
wšitcy za Serba a Serb za wšitcy, najwjelša přerje-
nosć knježi bjez nami při naših małych prawnych wje-
čorach, při wšelakich wumadźowanjach, we komentach
a w specyjalnych zjenoćenjach. Za naš knihownju a za

x Stawši wot 1 měrca 1851 sem.

wěcy, kiž so wot nas trěbaja, dźěćo ale stara so porjad-
niwa cyleho lěta. , jenož lisćowanje a wěcy, kiž jenož
Serbstwo nastupuja płaćimy z našej małej porjadni-
cy. Za by tajke přezjenosć a lubosć a dowěrjenje staj-
nje bjez jednotliwymi sobustawami w tuž. předl. lěta
knježiła, za to njech so wosebje stajnje serbske sobu-
stawy staraja.

Jenež.

Zdźenkow lipsćanskich Serbow.

Kóždy dźeń wot 10 hač popołnju do 4 mjeź nětkohlej dwoju sobustawow našeho předl. lěta, bjez njeju tež jenoho ze Serbije wokoło promenadow běhać widźić. Wobaj čahataj, kaž měsac wokoło zemje, wokoło tśjoch młodych knježnow. Wot tuteho běhanja je sebi jedyn tak płaćiw zdźěłał a šiju z wozebit, za nětko któžkuli do Burmusow zawiły a w starych rozłorjanych šćórnjach swoje powołowanje wuwjesć poćeja.

Zymske dołhe wječory su so nam prawje rjeńe mjenili. Kóždy dźeń běchmy sedźo w Luźićenjo přikazanćkach a wjesołej zabawje hromadźe w našim stałnym hosćenc w městu Malmedy pola Weinerta.

Wosebne balle słušeja tuta zymu wosebje k zabawam lipsćanskich Serbow. Tak běše 26 Dec. 2. dźeń hodowje-dyn sobustaw w Delićiu pola Halle na societätskim balu tamneho města, wot kotrejž sebi nam dźewjanu žonku za mimalune swojeje nejwarki sobuprinjese. 31. Dec. bě Rulinski ball w centralnej halle, kiž bě tež wot Serbow wopytanej. Dwaj druhaj Serbaj, kiž hišće nejwać njemožetaj, stajštaj tehodla pilnje skakanski collog pola jeneho znateho professorja.

Zandźene hodowne prózniny běchu wšitcy Serbjo w Lipsku wostali a w mjatkich ludy na wšelake waše swoje zabawy. Nowe lěto běchu někotři we Drježdźo, za bychu rěne žiwjenje Lipsćanow tuchu widźeli.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/80 Serbski Sorbisches institut Institut

wokoło pát nocy běchu puki nastali wokoło jeneho blida, hdźeż bě jedyn sobustaw swój ktobuk wotpołožił. Šklenwy, bérda, stólcy a ktobuk běchu do wšech kutow rozdźěkali a ktobuk bě so zhubił. Zrudny pytaše jón jeho wobsejdźer a namyka pozdźišo w jenym kudźe jedyn cyłe rozstorhany stary ktobuk spody jeneho blida. Zwjeselomi, zo mi tola hišće kmanc wot njeho wyšše, chcyše so jeho mocować, jako zaso pytny, zo to jeho kubło njeje. Won bydźiše schadźa zawěsće lěpši ktobuka domój sći, njebydźiše so na poslednu jedyn druhi na nim směšił a jemu z pomocu pinčnika k swojemu ktobukej zpomhał.

Njedyrbeli naši potomnicy druhdy wjedźeć, hdźe byšmy předowali, dha njech-do Panjec zpři dróžanskej železnicy jědźeja, hdźež budźeja jeneho Lužičana, duchomneho M. Pětrinusa namykać, jara předelneho muža. Tam sym ja zandźene hody někotre dny był a w hižom husto předował, a někotre wjesele hodźinki wužił. Tež Mančka a Sommer-staj tam předowałoj. Kruty pak dyrbi tón był, kiž chce so tam spytać, přetož wón dyrbi za jene dopołdnjo tři hižo wjacy předować, w Panjecy, Althenje a Sommerfeldźe.

Tenož.

Kak staj so někdy we Wóslinku duchomny a Frybar hromadźe bitoj.

Zandźene narymne powdźimy běše mje Mančka wopytał a mój dźěćmaj na wjelkan hromadźe do Wósporka. Tam namykachmoj na winowej pincy wjesele w serbskim bjesadu, w njej tež wučenjak Bungmanna z Radowa, wšelmudreho muža. Toh nam na jara wšelke wašnje to powjedaše, štoż chcu tudy sobu wzdźelić. Won tu powjed jara denje wě, dokelž je sam we Wóslinku nadźeny.

Někdźe před 60 létami je so to podało, štoż tudy powjedam. Tehdam běše we Wóslinku stary Frybar, wo kiž Pětr, kiž

80.) Přispom. Tuta wěc njeje so tak stawa, kak ju Burgmann powjedat a Jenč hišće wudebitje. Burgmann běše znaty stary bledžak, hač runje z tym přajić njechaše, zoje won cyte powjedańčko wumyslił; ale hač runje tale wěc wěrno, na tym mjenje, Kiž tola Fuhrmanna jara derje znatje, dwělowa. To pak je wěrno, zo bě Fuhrmann wojnarja bě nic jenoč we wšěch wěcach dźěćo swojeho časa, ale kž Šklenčku palenca pře wšu měru lubowaše, tak zo bě husćišo pjany, hač strowy. Za duchomneho měješe Wóslink tedom njebohi Fuhrmanna, kiž přez 30 lět we swojim zastojnstwje steješe a wot katuchoż mělka so cyła knicha wšelakich bajkow nahromadźił, kiž pak njebychu nóžcy raz duchomnoskjemu stawej kčesći byłe. Zo z kwótka praji: Reim a Fuhrmann běštaj mužaj, kaž za dźiw hdy hromadu přiwidźałaj a jedyn druhjemu wjelje wumjetnować njemóžeše. Běše pak něhdy na farnje kwas, kotryž Fuhrmann synej swojeho bratra hotowaše. Dokjeli bě runjewon zymu, praji Fuhrmann k swojim hosćam: „Šrybanej hanklej wopor we cyrkwji dawać njetnebaše, łoń jemu potom we čopłej stwi Damy!" Derje. Wěrowanja bě kónc a mój Reim, kiž bě so mano hižom dawno na bohaty wopor k napjelnjenju swojeje Šklenčki wjeselił, steješe na swojim mjesću a čakaše na wopor, alje jedyn hósć za druhim dźe mimo njeho a khwata z cyrkwje. Poslenjeho hnedki surowe wobleče Rejma, kiž z kwitrom cyrkej zamkny a we połnym lisćiwje hnydom po palenc pósćelje a ženu pólcu na druhi kónc sadźeć póčnje. Po khwilji pósćele faran kandydatu Nowaka z Wósłinka (kiž porazdźiło jako duchomny w Malešecy wumnje) na šulu, zo by Šrybanja na kwas sobu přiwjedł. Nowak přińdźe na šulu, alje bowskrčeno kajki napohlad, najke powitanje! Ja so wam wusće we do wašeho kwasu, zaćim mój Rejm a Nowak dźenzeše jo za najlěpje, zo bórzy zaso dźeše. "Aha" praješe Fuhrmann, jako bě swojeho Šrybanja zadźerženje stysał, ja žno wěm, na čim to lejži, won sej mysli, zo žadneho wopora njedostanje. Tehdy chcemy jón hnydom zhromadźić a jemu jón připósłać, dha budźe so jeho dźene a zawalemy a Nowak zaso znim na šulu pósłanki lej tak prawje wopić, zrabny wopor, čisty jón wo zemjw, hač tak pjenjezy čłuchiw a zaneji zaso: „ja

k wupoređenju swojeho woza zebi zkarat, ton pak njeměješe khwilu, a přindže njedźelu do drastkomory, zobě so zamolwit. Fuhrmanu pak wzaše ščěpku a wubiješe wojnarja ze drastkomory wón. Muj nan, kotřež we drastkomory přitomny běše a tu njedźelu pomjende Wóstinku předowaše, je mi to powjedał.

M. Renč, 1876. dźesćadźesćadźěło

Fuhrmana. (Urpow. l).

"Jo wam wusera do waščeho wopora, wopor so mi we cyrkwji sluša." Kowar lěhdom wuskoči a ćekny na faru. Fuhrmanowy kóń jeho zadźerženje hižom znaješe, praješe nětko "wostajmy jeho, njech so wuspi." Dopatnja so wjacy wot njeho njerycheše. — Popołdnju bě zwónjenje a faraŕ a šrybar so při tej składnosći w cyrkwji zeskaščaj. Wašnje je, zo duchomny, prjedy, hač zwónja, na wołtar dźe a wotsje naš wuspěwa. Kmanišćo běchu hižom w cyrkwji, Fuhrmanišćeše na wołtarju a mój Rejm přińdže z cynowjej kanwu přinjesoy wodu a stupi so tež při wołtarju. Dwě šepny jemu faraŕ: "Rejmo, čohodla Jan njejsće na kwas přišł?" — Dorjekł bych njecham — zaměška Rejm. — "Ale to faraŕ zasospraji: "wy sće prawy grobijan" — "Što," zawoła nětko Rejm wótře, "mja so wam wusera do waščeho kwasa!"". Ale to bě so Fuhrmanej tež rozhněwało a dyrdi do Rejma, prasnje pak jenož ze swojim wulkim pjerščenjom do cynowjej kanwy a rowarzy dół, zo je hišće dźensa na tutym sudobu widźić. — Mój Rejm tež njeje lěnił, zrubnje swoju kapu a rrrr lihnje cyłu wodu na Fuhrmanowu. — Ton skoči z wołtarja, wobaj so dosahnjetaj a šerhatej so k cyrkwinym dunjam. Faraŕej so radźi, zo Rejma z cyrkwje dźe, ale hdyž bě swojeho dobył a lidźom wěsty, wozmje Rejm swoje poslenje mocy hromadu a ric rozlorjuje faraŕej jeho měšnišku suknju. To wšitko sta so před wočemi kmanowu. Fuhrmanowy běžeše do nowa a wobleče so druhu suknju a Rejm běžeše tež do nowa a wobnjese druhu wodu a krčenca dźeše nimo, kaž by so ničo njestało. Ale lěhdom bě sasamo nimo, lihny Rejm nowu pólnu do so, zankny swój dom, posći sebi konja a jěchaše do města, zo by swojeho faraŕa wobskoržił. Tu žane zdźerženje njebě, Rejm tak ledźeše, hač tak wtawon swoje konje a jědźeše za nim, wěsty kowolnik z debenc chcyše Rejma zdźerżeć, ale podarmo, won jěchaše hač do Smerdźaceje. Tam knjejska khěža při puću lejži a wobsejdźer kuleje wsy, wěsty klas, kiž běše hižom rhonił, što je so we wóstrowu podało a kiž nětko Rejma kaž dźiwjeho muža nimo swojeho domu jěchać widźeše, pošła knydoru jeneho wotročka za nim, kiž

dynbješe jeho wzdźerżeć a wróćo přiwjesć. To so jemu jenož z wulkeje próce radźi. Naposledku jeho hola do dwora přijedźe a klaſa počа nětko z dobrym hłosom ryčeć. Bjerlyn přijědźe tež Fuhrmann a nětko so hola po wjelje ryčaše tak zjednaſnu, zo dyrbješe Fuhrmann Rejnej kanu palenca a (jelo so njemolu) ztoły raz wopor dać, za kotrež chcyše hulon mjelčeć. Wobaj so nětko zaso do Wóslinka wróćištaj jako dobraj přećelaj.

Ta wěc pak hola njeměła, njewosta, alje bórzy daloko a šeroko so roznjesy. Na druhi Dźeń bě Kulowje Hermank, někotrí halštrowscy hólcy Dźěchow přez Wóslink na njón a ſ jako nimo šulje Dźěchow, praji jedyn k druhemu: „Dź, dub cſt dha Bus, mo ſiſ gnadnow ſſowo čuda Fjalmunſtu zuſoudr gnadnuſyuel ſebu". Mój Rajm je runjewon na zahrodźe a to zastyši žady płodu. Khwalacy sebi wóńčko kamjenjow nazběra a so za nimi pusći a do nich mjetać počne a wołać: „dhoud ſju fullčubme". Tak prěni bórzy ze wsy won wućeri. Pozdźišo bě ta wěc tež k wušam cyrkwinjeje wyšnosće w Budyšinje přišła, alje jako k přečepytanjow přinidźe, zapěstaj wobaj swoju winu a žadyn njechaše wo ničim wjedźeć. Jenč.

Kak je kěždy čert w Belskim na piwje był.

Kěždźe před sto lětami běše w hornim Belsku wjeseła młoda holca žiwa, kiž swět a swětnu hanu khětro luboważe a na žanych njejachu njepobrachowaše. Tuto bu napomnjena, zo by so hola swojeje swětneje lubosće wostajiła, alje to so ji njemóžne być zdaše. Jenu njedźelu běchu zaso Belsku we korčmje neje a ta holca bě tak njemdra na nje, zo hižom prjedy praješe, zo dyrbi drjensa nejwać a bórzy runje z čertom być. Wjeczor přindźe, neje so započachu a ta holca bjez druhich mi při khadźelemi stej přihladowaše, dokjelž hišće žaneho nejwarja nimej. Na jene dobo stupi wosebny kujer w zelenej drasći mudr, nadźěluje so přez wšěch ludźi na tamnu holcu a podźenje z nje nejwać, kaž žadyn druhi. Bórzy so ta holca dohlada, zo ma tón kujer jenu konjacu nohu a hnydom bě so tónsamy zlubi. Zły duch sam běše znej telesu nej wopusći hnydom kor-

mu a neje, to běchu jeje poslenje byli. Běše sprjedy wjeselta a zlěta była, dha bě nětko čas zwěnjenja znudna a khodźeše stajnje dale do swojej smjerśe w čornjej žělacej drasći.

Tak je mi tu basń jena stara 70 lětna žona powjedała, kotrejež mać je tamnu holcu denje znała.

Jenč.

Tuta powjesć je wotćišćana w Łužicanu 1866.

Dźěćimordarka Anica.

We Smalenjanej zhromadźiznje serbskich pěnjezow namyka so dźěn jena bamžička wot Anije, kiž je swoje dźěći skónčowała. Dotho njejsym wjedźił, kajki na tutym podtóžk, hakle zandźene prózniny sym zhonił, zo lud tónsamy hišće znaje a rozsudźeja ludowu rěč we městnosći, hdźež je so na wěc prodało, poćerjo wosebitje mjena, kiž na tamny podawk pokazuja, znale. We bukčanskej wosadźe namy- nas njedaloko hosćenca „k złotemu klučej" lejžomnosći (kerki, ćuku a pola) kiž maja sćěhowace mjena: Maratha, ručica, wosanički, hcanband! Wot nich powjeda so tak: We starodawnym času dźěše jena njana holca do Bukjec kwěrowanja. Tutamne běše so česna poři powjedała a běše so tola sydom kroć zlěhała a wšitkje sydom dźěćatkow pohajnje morita. Jako běše na tamne lejžomnosći přišła, dosćehnje ju bože sud. Zky duch sam ju dosahny a žiwu rozdorhca a kruchi jeje ćěła do wšěch bokow rozmjeta. Hdźež nětko grunty Maratha nětkaja, tam namykachu jeje ćěło a dokjelž wona Maratha nětkaše, tak po njej je pola tak mjenowachu k wučinjenju zapomnjenja, dokamnjeu „wosanički", hdźež wołosy namykachu, „ručica", hdźež ruki a „hcanband" hdźež ludźo nuški pódawachu, kiž ji njejpřistu- šeše, lejžeše. Z teho je najskerje pozdźišo to přisłowo nastała, zo je holca, kiž je so sydom kroć zlěhała, zaso česna.

Jenč

Pokazka z poesije serbskich burow.

Jako w lěću 1849 Smolerjo wšě kleski do lydź. How. hajebrichu, přinošowachu jemu tola druhdy wěcy, kotrychž so sam hanibowaše Dynbeše. Jedyn tajki wot njeho wolpokazany burski spěw tudy k lěpšemu dam, kaž je spisany:

Pscheproschenie na Schendow.

Kowbelzy je jmow Julzow,
Kotrež so Schudzow comander,
Dwe je jmow Basarow,
Lutych je jich gominar,
Jano pod Jene kuidnarow,
Tu mow Judow nasun folku
Každi biž tow cubow je
Schudow mordzy mgoschow je
Gždom Mongow Ki..... bo.
Jeho Monsior mascheriow.
Kuroh we kroh dnunezanow
Folkow schon mnoho
To je mjenje gomow Julzow
Tu je schelkich Banerowow
Jowsch bow Kschendarjow
Schabedlij je Tschenschanow
Tschož bow Kschendow jugowolow
To bow Kanschow Kschowow
Tolow cuch je wothu schi
Polocij Polocij kuchi mgoschowow
Lulo Jano Lelowczjowow
Jow. Jow. Jow. To je Kuaow jni

In fidem copiae
K. Jenč.

Rédaction K. Jenč

Serbska pjerwa Nowina.

VI. čisło.

Redakt:
J. A. Šołta

Měsac Mejo 1851.

Jena wopica na kěcy.

Před někotrymi lětami běše Schneider ze swojimi wopicami lěr někotry čas we Prazy. Jeho wopicy činjachu Prazanam jatrowne wjesele, tak zo bě jeho hród na njedźelach jutrowa jara porna, ale wokolnosći khětro njerózne. To bě jeneho (prosjanskeho) popa khěro sro rozhněwało. Won šehodla, jako bě Schneider zaso Prahu wopušćił, wudźo so zaso bohaćišo we cyrkwjach nawnamakaćhu, khětro knjeje a nětrje na kěcy wustupuje, a pisa na posledku: Za sym wasej wopicow, nadpomji dyrbjeće postuchać, nadpomji made kladu!

To móžeš ja hišnar.

We Hušćanskej wosadźe je jedyn dobročinjer, dalos.o a šěroko prad nijenom Fuxl Funxl znaty. Wšatkal po prawym je mi znake njeji. Hač runje na rytym parhotje žana žinska njeje, da hišćen so tola na dobreho a mudrjeho muža dźerži, kehodla, dokjaž (hišćen) njekrany". Tónkrat bě před nětkuljim před Lětom Šer Hussy do cyrkwje šojeh, jako bě kjeme. Jako duchowny na wotlajja spěwow, njelubi sto jemu. Wón praji kehodla k swojim swodam: To móžeš ja hišnak!" a zo by to dopokazał (šeho mu prajimy hač dobry, kaj je was palenca runje krotka spalena) zaspěwa na khorjě liccytej sćěny: Kak' jenjo st swěći serničke." Za lo jemu

bórzy serničk a na nětotre njedźelji
njesmječ ešo.

Žrudna powjesć wot njeseteho pódanka.

W Stkim mojim přećelam a znatym mě-
nyk jenoz na kutym puću k njedźenju
zo je jima wot mojich šesć kubrow, mje-
nujcy Hedwig, kotraž bě jenat duchapol-
new holčka, a kotruž za tu najsmerniše
džerżach, a ju tehodla horco lubowach,
moju lubosć a smernosć mi přez nje-
swernosć zaptačita přez to kraz Lip-
šćanski dźenik wot 27. Meje t. l. porača)
zo je so x ~~němski sleźicow~~ jenemu ně-
kotrejž sleźerej slubita. Tuto wozjewju
se prošu wot přećelne čichje dźelbracije
k polożenju mojeje bolosće.

W Lipsku 28. Meji 1851 Dönsky.

Fzlyw pučćow, zo by Amor wot wšitkich
kajkich ranow wotdźerżał. ✝

Přidawk wšelakich powjesiow wot Sorabije a jeje sobustawow.

Donjebu knjez nad. Šołta za tři (?) mešacy do našeje Dowiny njeje wjacy zhromadźić mógł, hač tři strony, hač chcu ja, zo by tuło ~~te~~ číslo. K najmjenšemu ½ listna wupjelnjało hišće sćěhowace přistajić:

1. Knjez Somor, kiž 11 Januara znašeho towarstwa wustupi, zo by so na swój Doctorexam přihotował je so wšelakich zrudnych zhonjenjach kónc Sterca Lipsk wopuščił. a so do Łužic podał, zo by tam swoje zastojnstwo pytał.

2. Knjez Rybar: čini nětko swój acces pola advokatow z Jeschki ed Slarički w Budyšinje — a knjez cand Marička je domjace wučerstwo w Krobnicy pola Rychbacha pola knjeza z Certzena nastupił.

3. Sobustaw našeho towarstwa knjez Stud. Slróz je zandźenu njedźelu 1. Junija jenu raz předował we cyrkwjomaj Lindenthala a Wahrena a te wšej khwalbu wabsał.

4. Towarstwo Sorabija dźerźeše srjedu 14 meje swoju jmenjow zhromadźiznu, we kotrejž nowy sobustaw kand August Slróz II Stud. med. přistupi, ter mamy nadźiju, zo budźemy hišće jenoho sobustawa dostać, stud. theol. Klawsa z Lubija, kiž je we Budyšinje serbsky nawuknył.

5. Zastojnstwa su w před nastatym časom we Łužiskim předst. tow. dosahali, tuchi Serbja: stud. Jenč - stanišstwo a stud. Šołta knihownistwo.

K. Jenč.

SERBSKA PĚWNA NOWINA.

VII Číslo

Redactor
Mróz I.

Měsac
Juni. 1851.

Wědanje zběrki.

Před krótkim dostachmy tu wjesołu powěsć, zo je naš nědušer sobustaw, porjedaćeli starši Serbiji a podstarši pó Łužiskjeho prěd. towarstwa, knjez E. Bohuměr Sommer, Doctor dipolom wot filozofiskej facultäte we Jenje dostał. Čehodla nit wot Lipščanskjej to tak prawje znate nje-ju-ju-ju

Štwortk
Wutora, jako 26, tuteho měsaca swjeseli
nan xnjer duchomny Jnmiš z Wóslina.
Won onjemujcy rano po železnicy do Lips-
ka přijjedže, a sebi rano wšelakje wěce
wobstarašе. popołdnju pak po 4. my
jednołkiši Serbscy Studentoja we na cyjerni
jeho horjepytachu, a dowjedžechu
do Centralskeje Hallje, hdžež khwilu
wostachu. Pozdišo sebi hišćen město
wobhladašе, a wječor běchmy hro-
madže pola Lužičanow na
jich xnejnje. Pjatx rano so zaso
dom jodoa.

Kaž so powjeda, da je druhi dźeń swjat-
kow jedyn nowy xandydat we Budo-
stecy předowat, alje „woce naš" moht
njeje, a tohodla też tax trochu
zrěčit.

(jako 29 Jan.)
Druhu njedźelu po swjatej Trojicy dźěchu
s Lužičanskich studentow do Statelna
z (bjez nimi też dwaj Serbaj) so by-
chu so tamnemu xn. Duchomnemu
prjótx staječi, dokjelž chcedźa tam 3. 4. 5. 6.
njedźelu po Suj. Troj. předować.

We bydyskim serbskim towarstwu też jaï tak prawje hič njeha. Tehodla so je lětsa Lipšćanskje serbskje towarstwo wobzamknyło, na budyšćanskich Serbow spisać, ha jich namudlić k spěšnemu džewanju za Serbowstwo. A Pisało so tam pak je 18. teho Junija 51. — Stoj. a tak może kožd z Actow widźić

Khwalba Serbow pola francowskich spisačelow.

Jako wóndano we lych wot Lužiskeje tow. Wědomostjow wot Zolerjow wudatych knihach, znapiśonom: „Kmuć Louž. Magazin atd." namyxach też ješło naše Serbowstwo nastupacze, ztoj so mi tak welje prócy hódny bydž zdaše; so by tez do naše serbskje ryče přetołženy było. Cas. Leto 1840. strona 286. f. Tam je njemjecy rěčnik wjele zlych branconacy spisanych knihi wotčišćanych. „Slawiny ryčje a literatury Słowjanow a.t.d. wobhladany we spočatku we starych pomnikach a nětšim rjadži. wot F. G. Eichdorf. Pariž 1839." Te słowa pak we Sutte.

Prjedy hač my tutón nadawk literatury połskeje skončimy, dyrbimy tuc naše wočy wótšen cyjnyć na jedyn słowjanski lud, pódla Českeje a Połskeje, runje jako zjenočeny do němskich krajow, a kotryž ničo jat wkonjat njejo dyrbjał słěd słaby słódy swojeho starego ludu: Serbjo (aby Sorabjo) (Venèdes ou Sorabes), tutón maty zbytk strašnych Słowjanow z kpot nocy, kotryž pod mjenom Obodritow, Wilcow, Uxranow, a Lutitsow wobleh mych Meklenbjergiskich, Pomorjanow, Brambork a Lužičanow, a we naš čas do posledjeho kraja pod knjestwom Saxonskim a Pruskim, ryča hišće dwěju dialektow, kotrajž so jara (proz dźělitaj).

92. horne a delne serbsku, znate z Ẽeskim a Polskim lěžĕ
też so wot jenoho a druheho rozdźĕli.

[Znata lěnjosć dalje njeje přetožeć data!!]
Ženě lohka do wšeho žmora. M.

42 93.

SERSKA PIWNA NOWINA.

VIII Čisło.

Redactor:
K. A. Jenč, starši.

Měsac:
Julij 1851.

1. Podawki serbskjeho towarstwa w Lipsku a jeho sobustawow.

Hak wjenje naše wobnowjene serbske towarstwo w Lipsku zan-
dźeno lěto kčěješe, móže kóždy z našich aktow spóznać.
Njechamy pak hjeru sobu ludać, dha dyrbimy wjednać,
zo z nimi snano zaso ku kóncej dźe, jeli bórzy no-
wych sobustawow njedostanjemy. My smy jich dnje tón
čas jara mało studowacych Serbow, jenož štyrjo su
hišće w towarstwje, alje też tak dyrbjało a móhło
lěpje hić, hdyž by horliwiši serbski duch bjez nami
knjezowł. Hanši, kiž so k swojemu cesanej přichoduje, nje-
móže wjacy za kóždym běhać a jeho do zhromad-
dźiznow aby k dźěłu honił, a bjez tuteho, kiž so zda
w towarstwje njendźe. Ze je wěrno, słoži sym jmajił,
wobswědči to, zo smy w tutym połlěću jenož sa-
mo zhromadźiznow měli a zo towarstwo husto wje-
dźili njejsu, tak jenož bychu z Arony Nowiny
wupjelnili. Možno zo je tute čisło zaso poslenje
na njekotre lěta. Njedźiwaj so tehodla nichtó, kiž
za nami přindźe, jeli so so Nowina wjacy dalje
njepiše abo jeli Serabrja zaso k lětu zajndźe, słoži
chcył Bóh wotwobroćić. Ja k najmjenšemu na tym
winy njebudu. So móžu jónkrótnje Słowjanstwom
zawěsćić, alje tudy za serbsrje towarstwo dźěłać
a pisać, tak dotho, hač mocy mam. To móžu wam,
bratrja serbscy, z dobrym swědomjom. Dźensa, hdyž

smy před prózninami znano nad dóthi čas posleni Vród
hromadźje, zo mi Sorabija na wulrobi lejźi a zo
mózow moje ruki wo njewinje mtyć, jeli po moji'nu
wolichódźe z Lipska Sorabija, kaž Slavija w Budyšinje
wusnje. Bóh to ujedaj, jědźe z Bohom do prózni-
now, ja budu ludy na was z luboscjal spominać. Při-
jědźe hnowi a z nowymi mocami zaso do Lipska,
zo bo naša serbska łódź ludy ponurita njeby, alje
wjeselje dalje ptówała. To daj bóh. Jeně.

Njedźelu Palmarum je kujer Rand. Marčka w lejebinje
prěni króć serbscy předował. Ludźo su so dźiwali, zo
je tak denje serbscy ryčał na klěčy, wosebje dokjeli
so hón samy dźeń njeje z jenym serbskim burom,
kiž je chcył po kjenjušach z nim dalje serbscy gro-
nić, doryčeć a doznorozmić mógł.

Dźiwnu powjesć słyšimy z Wóslinka. Tam je mjemuj-
cy dutry jedyn serbski Rand. prěni raz předował
a jene - čełne pněhowanje dźerżał. Tesanc je pječa
wałčał dyrbjał a hdyž je chcył na wšěm kón-
ec žiwjenja běh leho hšebočičvijelo čitać chcył,
dha je počał wšudźom pytać a njeje mógł
ni papjerku namykać, hdyž je sebi był wušiwko
napisał. Dyrbjał je so k postuchanjanc wabročił a
je prosył, zo byšmy mału khwilku čakali,
je skóru dele do draskornony po swoju papjer-
ku skočił, potom zaso na klětku přišoł a
swoju přiščušnosć dopjelnił. Što so tala wšitko
w šuječje podała!

---

3 Awgusta lubeho lěta měješe turjoshje pred. Low. ńi
mělko 12 sobustawow liči, bjez nimi 3 Serbow a
jenoz jeneho njeturičanca, swóju lětnje špryc w.
Toń króć do Grimmy jědźichmy, dokjeli bě sam
runje wow Wčelenje. Hižow 1 Awgusta běše schodła

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/96 Serbski Sorbisches institut Institut

w dolanjej knejpje (Rauchmannenhallje) tam mjenowana pisma pruha, při kalnej składnosći z sobustawaj tuž. před. law. , kiž běštaj stipendije dostataj, piwo darěštaj. Sjedźelu rano 5 waljé dźechmy z Lipska a 12 mužajo, bjer ninu z Seubjo (Mróz L., Denč. Sotta) a dwaj duchej maćicnjej sobustawaj, stud. phil. Loča z Budyšina a stud. theol. Klaus z Ludija. Wjesełosć a radosć jědźiše znami a njeje nas za cyły dźeń wopuščita. Šotta nječeše nasu a mašen, kaž dudaš a gitaćeše za nas. We Grimmje běchmy tež we gymnasiju a wobhladachmy sebi tošitko, potom smy njemnato wjeseli a hnamadźje jědli a wino pili a kloffej nad hrodźe Dźewicnje. Z wječora započachmy wonkach na tucy hdźež so tři běleše, za jenymi blidom, kotrež běchmy sebi oktroyerowali, kom mentěrowali a wšelaku harw hnaś, tak so Grimmscy philistenojo wokoło nas zhromadźowachu a nam hólcy ze spodźiwanjom a radosću naše kuski wobkjedźbowachu. Piwo běchmy wot jeneho lipšćanskeho překupca dajše dostali, kiž bě so k nam přiliščił. Wječor běchmy na winowej pincy, hdźež smy tež serbscy spěwali. Hakle 11. jědźachmy z Grimy a přindźechmy rano 4. po njematym žorcje tucy domaj, zaso do Lipska, hdźež nětko mi tyden druhi do kollegijow dźěchu.

Tutón měsac běše prawje wjele Serbow w Lipsku widźić. Knjez duch. Nowak z Kleťnoma tu někotre dny přebywaše a z nami wokoło khodźeše, dalje tež knjez viceinspektor Wannak z Budyšina, kiž na swojej podróży z Hamburka a z Brunšwika w Lipsku zastaj, tudy wot 7–11 Awgusta zawosta a z nami wšelakje wu-

khody dżerżěwc. Dalje kěžnw 1 w ležo z wirdżenjw kn. faraŕ Kein z Kelcelz, wyčer Jermis z Budyšina, kiž do Kelgo-landa jědžěše, Iwora z Drožďžijd, gymn. Domš z Budyšina.

---

2. Čorneho boha porlećje.

Tutón spěw synw ja něhdy w slanych papjerach, ja njewěm hdže namykał. Won je w němskej ryči spisany wot Knyzanja, mužko duchownoho w Ponětšicy z Dokšelc, je so mi přeco lubił, dha chcu jón ludy zapisać, zo so zhubił njeby.

Kel wid Daulsfel Kulk mil Kwěrbnsb Jeudnw
Jnunw Lnuyn Jwid winf gnuspüelr,
Lelo dns Čornyböh dnw vellnd Ednndnw
Jnunnnb Jensnw ajt nufäalw,
Jyanf dns Jonbrw wolfbyn ffnanonyn Gall
Jjnlnn dnd Daulsfnd jänunnd dnyb Jelnnd:

„Jnunnd Belnw bnnnf du nofe gnabanfnw,
Jnunnw fnilźnw fnw gnabnnnnw,
Ebnw nnnw Nnnfr nifl bnnnfnnnw,
Dnw Jnnadnnbnw nifl nabnnnnyn;
Dnnw dnw Fuhnl nnrdd nnnf bnllnlw zufn,
Jnd fnw Lnndl now nnnnnn Nalb nofnfn."

Bjfnn Jnnfnnd Jnfnw fnd nnnynnnyn,
Dnnf nnw ffnanonyn Gall dns Jonbrw,
Dnnfnn fnnla Ajllnnfnnf nnynnnyn;
J.ff bnw Dnilfnn Dnf gnfnnbnw
Ew dnnd Fnff dnb Lnnyns Čornyböh,
Dnd nnb Lnndl nifl zu dnw Jorbrw flnf.

Wnw dnb nelnw Jnnbnw Zjttnb Jnnnr,
Wnw Dnb Ejlnnb nnfjgnw Jjfnnw
Jnnjgl dns Cnnewalder Jnnnnw Jnfnr
Jnnnn nnnfnnn Jnnbnw-flnnnw;
Jnnfl znnn Dnfnln'w Dnnw nnl nnnfnnw Elnb:
„Jnnn'w nn Dnnfnnw Lnnnw fnf Dnnd gnnb".

— Kr.

3. Wopominjeje zemrjelych Serbow w Lipsku.

Hižow w zandźenym lětstotku su někotři studowacy Serbja w Lipsku wumrěli a znano njesprawne njeludźe, hdyž jich, kiž so njewěźachu k předańskjemu zastajnstwu bjez Serbami daloko wot wólenjeje zemje powołanje k njebjeskjemu mytu Zastachu. Tudy wospomnimy. Ći, kiž su tuko sobustawy našeje Sorabije w Lipsku wumrjeli a na lipšanskich kjerchowach swój wotpočink namakali, su tak daloko hač su mi znaći:

1. Khrystof Pjeńčka z Pomence, wumrje tudy po lěću 1723.
2. Jan Dórnik z Barta, + 1739.
3. Junij Pjech z Wjelećina, + 1738. 25 Dec.
4. M. Korla Bjedrich Hrm z Rudeje + 1752.
5. Jan Khrystian Kocar z Budyšina, stanši před. low. wot lěta 1763 — 1773, pozdźišo zaso sobustaw lohosanecha, + 1784.

   Jeli so njemolu, je tu tež jadyn stud. Kocyzar z Hrodźišća +

   Wz: Žiwjenja běch tutych Serbow namyrich w knižkach: Knjazny Eulmuš zwuna Obwalowáj. wumud. Konfuncistorium.

6. Jan August Rachlitz ze Zahorja pola Budyšec, rodź. 31 Meja 1801, přindźe Julay 1815 na gymnasij w Budyšinje, jutry 1822 na uniwersitet w Lipsku, bu Hapreleje 1825 wučer tudy na běrganskej Fulje a wumrje nahle 11 matheho róžka 1828. Jelio wolemnjejše čło bu z wulkiej česću pohrabane a překupc Kubaš tudy wza losame čeršje a luboščje dla do swojeho wjelba na Janowym Kjerchowje. Před. low. dźiwješe khěrluš kjeho česći, kotryž w 1 zwjazku naših Nowinow namyraš a vesperlinar a měšćanski wučer M. Tobias Arnošt ryć při jeho rowje, kiž je wotdźišćana a w našej němskej knihowanje k namyranju.
7. J. Koschel z Lichone, rodź 1811 přindźe 1834 tudy na uniwersitäs a wumrje někotre lěta pozdźišo tudy. Dališe wo nim njejsym wěstoće móhł, hač zo je zo tudy woženił

8. Jan August Kanig z Burjec, rodź. 1811 + jako student
ludy 18 decemb. 1834. Jeho železny kříž steji hišće
na Janowym kjerchowje w Lipsku w nětřišej dru-
hej rjadowanje. hdyž nuž přindźeš barzy pola
khróda, kiž na prawu ruku wjedźe. dełi zo za her-
liwi Lenbjo w Lipsku, dha njech jeho kříž na
Janowi wobwěnowaju, na nim steji tuto kašanskje
a serbskje napisomo:

Na jenej stronje: Johannes Augustus Kanig
Studiosus theol: Hochkirocha-Lusatus,
Natus die 30 Nov: 1811.
Lipsiae mortuus est die 18 Decbr. 1834.

Na druhej stronje: Pichja 1, 21
Ha khwalšch je muj Ziwerujr,
w Lišćanurezju je moje dobycezjo.

Dalše wo Lenbanu, zo bychu w Lipsku wumrjeli njej-
syno rchonić mohł. Druzy, kiž su jako sobustawy
mašeho serbsk. stow. wumrjeli, su domach w Łužicach
swój lěch skónčili a tam swój rólo namykali.

4. Serbske kandidatstwo.

Hdyž lětoa jenoż 4 wuzwalomnych serbskich kandida-
tow, 3 kand. pro venia concionandi a 3 studentow
duch. lidimy w Sachsonskiej, dha so nam spodziewa-
ne zda, słoż w žiwjenja wopisanjow njeboh past. prim.
Mohna w Lubiju (Łuž. Mag. 1842) čitamy, so je w lěcje
1785 dar. wjelje serbsk. kandidatow było, zo byšlaj hiš-
će 2 wyšše bytaj, hdyž bychu runje wšitcy duchom-
ni w serbsk. hornych (tedom hišće saskonskich) Łužicach
na dobo wumrjeli. Po tajkim je tedom přez 60 serb-
skich kand., w Wittenbergu na 20 studentow a we
Lipsku też wokoło 10 serbsk. stud. było, tak zo je po-
tajcu tutych ludźi bjez hansow wostała. Wokoło
sw połom pola starših domach bjželi a tiotka

dźĕłali abŏ prĕdli, druzy su ćrybarjo byli, druzy su so k burstwu wrośili a zaso druzy su byli korĕmarjo a bóh wĕ śto wjacy. Jedyn kand. z tuteho časa wumrje haŕkhlej 1824 w Łaubarje, 57 lĕt stary. To bĕ Bohuchwal Pólpitz z Krjebje, kiž bĕ hač do lĕta 1796 starši našeho kowarstwa w Lipsku.

Jenož.

5. Serbske wudahowanje do Australije.

[wot K. A. Jenča]

Dźiwna to myslička, kiž je wot nĕkolkich lĕt sem do naših Serbow, wosebje do tych lan njenowanych poborźnych bratrow abo stundarjow bukćanskeje, hrodźićanskeje, porśiskeje, měšćanskeje a z dźełom tež hrodźićanskeje wosady zajeła, zo w Deutschlandźije wjacy swojemu bohu prawje sturźić njemóžeja a zo so jich Dźĕći w šulach wjacy w prawym kŕĕsćijanstwje njerozwućuja. Tuła skórźba snano ma pŕi nĕtŕišej liwkosći a pótwućenosći serbskich młodych wućerjow něšto za so, to so pŕeć njeda, alje zo dyrbjeli tehodła jenož nĕkotre sta serbskich swójbow swój narodny dom a wołny kraj wopušćić a so pŕez dalokje morja do druhjeho kraja podać, to so wćinić njeda a tež jenička pŕičina njeje, čohodła nĕtko kóžde lĕto serbskje swójby do Australiskeje wudahuja. Pŕičina k temu lejži hłóbše a njeje jenož sanisna spekulacyja na lĕpši dóst a swobodniše žiwjenje, pŕetož kaž je znate su naši Serbja hišće mało spekulatiwni a ći, kiž su hač dotal wudahnyli, stušeja nanejwać k skuktanym a pŕenimliwym Serbam, wo kotrychž je so tudy zrěła powěsć, zo dźe so tam dobre zasłužby a wušty stawk.

Polajkim mamy lw wěć hłóbšo přepytać, chcemy napra-
we čěr přinć. Přepóznać so njeda, zo pola wjelje Ser-
bow hišće ze starého časa wěsty Pietismus ze Zje-
narjowého časa knjži, wosebje we wosadach wokoło
Burjec, Budyšina a Hrodźišća a Ponšic. Swój wuběk
a cyrobu je lónsamy stajnje w tak mjenowanych
stundach abo konventikelach namytnał. Tam wjelje do-
bueho, hač tež hajnje nabožne srhadźowanja maja,
dha so tola přepóznać njeda, zo su tež ze stra-
chom zjenoćene čeli pod duchownym wobkjedźbo-
wanjom njestoja. W nowišim času je so z tutym
Pietismusom wěsty gnostiski Mystizismus zjenoćił,
wosebje kaž wón w pismach Pelersena z Osnabrücka,
kiž bě 1688–92 superintendent w Lineborku a po swo-
jim wotsadzenju hač do léta 1727 (w kotrymž wumrje)
pola Zenbsta privatizěrowaše. Pisma tutoho Pelersena,
husto zakrunjene we zanjesźwanitjene kaž truchło,
pola Serbow našeje wokolnosće cyrkuléruja a
su cyły lud zmudźe. Wone wuča wosebje chili
asmus, Lrioxaïbiabis tôv eidtov, duchowne zjeno-
denje znowa narodzenych do jeneje widomnjeje cyrk-
wje a. t. runja. Tute mysle su pola našich Ser-
bow nutrkhód namytnałe a dokjež swoje poža-
danje w tutym nastupanju we Europie dopjel-
nić njemóžeja, dha přez morjo do Australije
dchnjeja. Z mojeho dźěćatstwa wěm so tuchu dopjelnić,
zo w lěcje 1838, jako Stephanismus w Sakskej kěz-
ješe, někotři Serbjo so sobu do Ameriki hotowachu,
haj jedyn wěsty Domšćo z Łuska dchnišče wozsraw-
dźe sebu, alje jako bě so jeho łódź na morju
ponurita a wón wo žiwjenje přišoł, dha bu na
jene dobo wšitko z měrom. Po času zhubi tuž
Ameriska swoju wažnosć a Australiska počachu woči
na so zćahować. Hižom do léta 1848 mysliše Kilian,

Wšy hišćeje duchowny w Kotecach, na wuchinjenje
z prusčinu staro-lutherskimi do Australije. Alje
ći sebi borzy w Wudranicach a Klěšnom nowe
bože domy natwanichu a wosadach bjez Serbami.
Hižom jara bóchu bjez tym jednaćiwi Serbjo do
Australije přećahnyli, pjećni bě rodowizki wě-
domy Jan Rychtar, kiž wot Herrnhutskich brat-
row pósłany w lěće 1844 z Europy wuje a jako
missionar do Sydny w Australiji přińdże. Jedyn list
wot njeho namykaš w knižkach: Europa a jeho
Aufmunterung u. Nachricht von Einigen seit Auswanderung. Lpz. 1848.
Tehorunjo jědźiše do Australije 1847 nětdyši rach-
lowski wučer Brühl, tudy dla njepócciwosće wot-
sadzeny, 10nsanny přińdże 21/12 1847 do Australije, bě
tam khwilu wučer, potom pak bur a ratar
pola Lyndock Valley njedaloko něki Sawler. — To pak
běchu wšo jednaćiwi Serbjo, hačkuli z lěta 1848,
kiž njemér a wójnu sobu přinjese a powšit-
komny skjenjed nadźěła, započa so systematiske
wuchowanje Serbow do Australije. Tydźenska Nowi-
na nócnje wotradźowaše, [1848. 10čisło] alje podarmo. Hižom
po swjatkach 1848 jědźichu prěni Serbjo přez morje
do Australije. Bjez nimi wosebje wóspončanski du-
chowny Handrij Kappler z dźewjeć dźěćimi, kiž bě
so ze swojej wosadu rozkorił a tehdla swoje zastojn-
stwo złožił. Najedy hač jeneje jědźiše, bě hižiće tudy
w Lipsku, přełoži jeho knjeni mandźelska bě z Lipska.
16 Junija wopušćichu Hamburk a stupichu z nowem
beze w Adelaidźe na kraj. Kappler sebi borzy wo
sedlo hromadźeše, alje žaneho praweho dowěrjenja
njeměješe. (Přirunaj Lydź. Now. 1849. č. 19.) Z nimi jědźi-
chu hač někotři Oelsnjolužiscy Serbjo z Turnowa,
wosebje wěsty Benjam Teschmar (přirunaj Zasnik 1850. 12.)
Druhi, hižom wjetši dań Serbow wotjědźe lětsanje

Lěst Kapplerja na
nykawso w łyšć. Now.
1838 č. 49.

lěto 15 Awgusta z Hamburka a přindże 6. Dec. do Awstralije. Wodźer tuteho čaha bě čornjowski Mykyr Michał Deutscher, dalje běchu při nim z Burjec wěsty Albert, Handrij a Bohuwěr Pruska z Brězowa a druzy (Listy wot nich Tydź. Now: 1849. 32. 1850. 3 a 10.) Sennička 1850 č. 10 a 14). Někotři wot nich su we Sarsomině pola Adelaidy, druzy w Anganspanku pola Adelaidy a khodźo par. do Bethanije, par do Hahndźiedola kjeniši. Dźěćo hižow njejsu bóle organizowane wuchinjenje Lenbow do Awstralije sta so w lěću 1844. Wotdźenjo tuteho čaha běchu Michał ze Žarkow, Jurja z Praskawa, Cymer z Wósporjeje a jich duchowny Pentzig z Běłeje, kiž bě k temu hižow w Kriščanje ordinowany. 31 Julija wujědźechu z Łuźic, 6 Awgusta wuminje jich duchowny Pentzig w Banlinje na puć a harmadej kónc Awgusta jědźachu wot Hamburka do Melbourna w južnjej Awstraliji. (Pr: tydź 36. 1849. z. 35–36) – Słowěła karawana Lenbow do Awstralije wobsteso z 20 wosobat pod wjedźenjom wučeho Schwarcy z Kosmnic jědźěše z Łuźic 24 Awgusta 1850. – Hišće wjetša čerjeda Lenbow je běłsce do Awstralije wotjěła pod nawjedowanjom Jana Swory z Drježdźija, Pancha z Raichlowa, Pětra Dóki z Kodrija a duchich. Woni wopušćichu 16 awgusta 1851 Łuźicu a wabješe chu z 20 swójbow a z 92 wosobow. Hižom někotre njedźele přijedy 18. Julija běše Swora ludy w Lipsku a nocowaše pola nje. Tónsamny dźeń bě wón ludy pola jenoho agenty přez 1200 tl za přeterjenje zaplaćił. Kaž mi powjedaše, dha chcedźa Lenbjo, kiž běchu wuchinu pola Adelaidy nowu wjes załožić, chcedźa so tam tež z tymi, kiž su před 2. lětomaj do Melbourna dahnyli a koni wuchinyli zjednoćić, sebi nowy boži dom natwarić a sembsku kolonију załožić. Woni chcedźa sebi potom tež sembskeho duchownego potołać a Swora mi hižom přirjekowa-

† Mohna z Jugelijene, wot kolnchoj list Tydź. Now 1851. 50. Michał Swora z Drježdźija Conf. tydź. Now 1852. 2.

† Dallwica z Kosmic, Mjechanjec Michała z Burjec, Rječa z Kopery, Kundrana z Kodec etc.

šo, zo Dynbu won přinć, hdyž budu wustudowaŕ. Tak dołho
haŕ žaneho duchownego njeznjeja, dokle budże tam
Swonc sam wkaž so mi zdasć, za duchownego,
k najnjenšemu sebi ſara wjelje theologiskich-starych
pànow wot Lutherа a Spenera sobu beriše, a
slepy Dóka z Hodzija, kòl dalje nicó činić nje-
móže, budże dźećom rozumjećowaŕ. Dokjeż bě tón
króć nješto bohatych Lubow sobu, (wosebje stara
Hanyšowa z Njeswić, kotruž su tež sobu naryčeli)
dha su sebi ludy hižom božé mašy, zwony,
ptaŕhly a. t. runja nakupowali, haj sćmo serb-
ske pismiki w Lipsku leć dali, zo móhli w
Adelaidźe knihje čišeć dać. Bóh wě, kak so
jim w Australiji pójndźe, hubjenje pak za Ser-
bow w Luŕicy, zo přez tajke wuċahowanje
předco bólje w kraju waswabnjeny. kiž dyrbjeli
naše stare mocy zjenoćić a nic přez cyły swět
rozprószić. A kaž so zda, bě tón njejsu poslenj Ser-
bjo wuċahnyli. Tudy hišće přistajm tebyn spěw, kiž
je wot jeneho bunskjeho muža z Cornjowa dźełany.

Spěw wuċahowarjow.

Ći ponchaj Bóh maj přećelo,
Što sejdźo mysliš htóbrjo;
Chceš wotsad preć a njewěš hdźje,
Ja wućm ći kraj, hdźež zbožje kóje!

Australiska ta luboźna,
Ći wjesela dosć a zboža da
A wšěm, kiž tuje mysle sw,
Wopuśćić zemju narodnu.

Tam budźemy we bratrowskuje
Kaž knježa zćiwi hromadźe,

Tam nichtón dawki njeżada
Tam kraſne płody rozcejo.

Duž nětk sej rucy zawdajmy
Žo wopraudźje tej' myslje smy
So dźerżći słajnje hotowi
Ze Zonanu a Zdźećimi.

Hóšk hižom list nam podadźa,
Kiž khětrje pnjo nas zawoła
Duž naše domy wopušćimy,
de wjacy widźći njebdźemy.

Wy přećelo, kiž płakaće,
Nam posleni kroć poskićće,
Tu ruku k mučenemi dźělenju,
To tamne kóždu wudrobu.

Hlaj parnik hižom zahwizda,
Duž dobru noc ći Europa,
Ty rjana sy lěz kraj'na,
Pak rjeńša je Australija!

Hdyž so na morju kolebam
Ta łódź, kiž nas poćaka,
My do njej nutř nětk stupimy
A w božim mjenje jědźemy.

„O wulki strach, tam nazdala
So čorna mnóstwo widźi dla
O kajki błysk a hrimanje
Nam dže wo naše žiwjenje!"

Nětk rady je Amerika
A lěz tu wuońona linija,
My čakamy nětk zradosćju
Na luby kraj Australiju!

Aj bratrjo, kajke wjeselje,
Nětk pójde hladać — kraj tu je! —
Njech wšitko tysk nad wjeselje
Nětk byšmy we Australiji. — H. Kjerk. —

SERBSKA PUWNA NOWINA.

II. čisło.

Redaktor: Pfotta.

Měsac: Nowembr 1854.

18. a 20 Novembra l. l. dźěłachu st. Lawzar-ne dźěło Pheolagiskich essamow, jako znoběgrjěch predowanjow wotedate. Dyš essamina-dowc namakachu so hač nasch Starši Jenč, a slowny Bubel, schulerjo Fajf. Pred. Towarstwa.

Pytal.
Knjez Doktor Somor je we Augustu l. l. Serbsku městno we Budyskim wučeli napustił.

---

2. Dźiwny koncert.

Jan Saski (wólbny mjenowk) Jan Jurij, porta nar 13. Julija 1615 we Schleswigu měsce Dreždźanski koncert, hdyž wšitke swojeho runeja mimo, na kotrymž tamo najwjetše kunstwo dźěł berichu. We mimo bě mjenowanych jedyn

oratorium nawowjedźene: Skalostawer. Jest
kě nyńšky Matthesius Flammenkern wu-
dźěłał. Kantor kě wot dwórskjeho
Kantora Hilarius Grundmanna. Tuto
kě Grundmann wodjenu knjezy, nezestajat
kak stare tón wulke koncerty nawjedźi, dosta
kitzenu samemu nic jenoz dowólnosć, kaj
kěs dar wos 5 pěć alikwot jenu a dwój-
sty jeju pěsowanju. Jan sanjy skorjo ke kyte
powdawki njeńk, jenoz wyuhěć so nyšto
wulkje nawjedźi. Tohodla kuchi nyšcy
studźěwaju na Němcach, Helvetiskjej, Pols-
kjej, a Hałiskjej ze swojimi sudźimi kě-
rene koncerty jěć jerosdni. Dźěn Hilla
9. Julija 1615 je jimdźi nětk. pjeć stón,
a šěsć domnaćich instrumentalistow, a bjes
tych skorjenk sulerjow, kěž hižom Dresdź-
narjo kěstaw, dźěnjeja stón a dźěnjatnaćich
spěwarjow. Ći instrumentalisća jo wšelaki
nowe a kěžćen njeznate dźěło na instrumenty
sobu. Tyšo latynšć kěsć ter wšitzy Rapsodisty

z Prahawy, kiž mješe Žatosnetke wulkjich
dnjow słyšeć sdoba. Tohodla bu na wozas wot
8 wašon čhmeny a bučle z wopitowanjom
jate. Na tydźenjskich małych zeńdźenkach pře-
dwarany, po kotingnu Rapotyka, po stola-
drosće wuwarjeny a nistkich symbolow, ze
smórnow korje a dołge stakańe. To stuki
Halofennesa bješe zjednoch studentow, zonjenych
Bünzlerz Wttenberga na so rozeć. Jo
by jen swój Žatosny pasny hłós šišom jenoj
pasyłnił, bu jenu dwalene, zo smješe we
Kasćinow tak dawno tak wjelje piwa pić,
kać móžeše.

Na postajenym Dnju bu tón konwent wot Žer-
žany, zady beše tak njeno wameho Šeisbus.
bu "Hotel" wotmałe zibnieje Kowki, na kotrejž
buchu prjedy prowizjenja za dwór, jeda
dachu postuchowanjow a za tyst musican-
tow natwarene. Tanc Grundmans bješe
so jen, zo by bóh Žatosny bas studenty
Rakotzki beše so njemóht jenoj bu wulki

čerbu kegits Drachuk instrumentow přizyp-
čeč. Won da schodla na jingow pode we
bliskosći stojacych wětnikow wot jeneho
kónca k druhemu jedyn Monarchord wot
jenoje kónje přijimacy, kotryž dypbeš jo
k Contrevioloni stužił, a kotryž bu z jeney
walcy pinow dorhany. Na bok we stojachu
wulkeje bugelje, kotrež pater Seraphon z
pjatcjima biješe. Město pawzow bachu po-
prawne Imadbolitz. zanichtrawjene. Dorjelž
pak so tute Pandory Grandmauzej jeno hišće
stare Hoje Zdachu, dha dosć Druzy nekotre
Partheny pušowachu, kiž bachu jloanje
klosowane, a jedna pěsń Konzerty na
wogjcho dworskeje jeje Pawonerow serate.
Pakuń Konzert bu jara spodobnje wuzy-
dzeny, a wšitcy dźiwadu so jara.
Bjez spěwarjami wuznamnješe so wo-
sobje Staroch spěwarski Domus Bigazzi
z Mailanda, kotryž z lajkej maen

jedyn Zeller wunjedźe, zo za trì dny wum-
rje. Tón Sedons stawny Swelgìdowajes Giovanni
Jeriappèo z Cremony wumjedźe něhodne čežši
něcy zwonkajcy wudorkownosćijo, ~~jotoz~~ hdyž
hraješe mjenujcy na swojeho hrodu za nastrikerè.
Sedons Rümpeles spěwaše při přemodźe-
njow kelko waldźeho Diabolusa jeho bas-
anijow z lejkej morcy zo wšo trèpotaše. Za
rytes mèr Sloníčí so z jenej dwojizbyjeneje
kdźeš jèdyn spěwarej hory z wobjesranej
a pesčin myšarkow, jenž čož so kurjeń
sta tak sněježeše, zo dyrbješe sebi wjesoły
dźerźeć. Dwórski kantor Gerta jako
nuzta pječerska Nienansteinskjeho a
pjatnadcen mèšanskich šěsnakow.

3. Wšelčizny.

Jedyn wučeny Rusa je knihi přinjes
wo wšitkich rynčow a dialektow na zemi
a liči Lamu we rystwu wo Asiatskej 937,
we Europi 387, we Afriky 226 a we Amerikų
1261, kromjež 3014 rynčow a dialektow.

Jedyn Mathematicus we Jendźelskej je
wablićił, kaž zo je so wot wumandowanja
Knihowćišćerja kaž wjele k. nekow čišćało
za bydlenje jedne pola Studerich zestajane wobo-
sta zemje dosahasće. Wondźe i je nas
53, woz. 595, woo. Wot Jeho stara kaž je to
state, je Aje so Salička wo nětkole
dawzyrby powjesćała.

Z wolow je zpomatkow reformowany je stoże
ničoho so wojeje studentow. Jako dež nětkuj
Melanchthon pola jinsho studerby, kiž dež so dež stoże
njeje, alje kiščen žadyn wubla na stužbu ajl
nejše, pa prokow dež jenašče wón so nabože
nje, wot čehoż so won žiwić dokjdž wa ka
pown nešnje, mandźelstwo stonka Jeho, Wabo
jenow wot wólow: Bóh, z kot. yn z tym Jeho
dosćinił, dyrbi tom najlepše činić. Ja mož
čitać so jeho, wosa zowa dźi w pjat
Ale njeboham hitoho wotmaje. Dokes bli se
Doktor Melanchton lit wot jinsho zemjanow
ze by jemu pchemanku ~~wumoc~~ pjenjedanja
pohanił. Melanchton pjecgrodk Jeho pet wo
z wolow tenuj wotbojeni, a pjecjene jemu
z boźje z tym stowadni: Stoż hnaj wotdźjeja Jeho
pun Knjezy njedudże zahanibeny.

SERBSKA NOWINA.

X. Číslo.

Redactor:
A. Mróz II.

Měsiac:
Januar 1852.

Załoženski swjedźen Łužiskjeho předarskjeho towarstwa w Lipšku.

Sobotu 20 decembra swjećeše Łužiskje předarskje towarstwo swój 135 załoženski swjedźen. Wonołowosmich zhromadźichu so sobustawy Łužiskjeho předarskjeho towarstwa a njekotri hosćo, bjez kotrymiž studenta duchomnstwa Bjedrich Tešnar z Halje, njeduši starši Łužicy we Chošobuzu a pismar tutych rynčkow być čeść mějachu, pola Weinenta we „měšćiu Malmedy" na rycerskjej hasy. Jako wšitcy zhromadźje přišli běchu, poda so zhromadźizna do horneje jstwičky restauratcyje, zo by tam swjedźen, kaž so

słuša, swjećiła. Swjedźen zajoča so zhoscinu
kotrejž wěsće nichtón nico porukować njemóžeše. Z mołom po polinwcy rozkładowaše
starši Jenć w dležej ryći, što towarstwo we
poslenim lěći dźěłało a skutkowa Lo běše,
a wunjesy porónom leje samoje swalu na
Łužiskje předarskje towarstwo. Potym so při
blidźje wšelkje spěwy spěwachu, piwo piješe,
a wšelanje sławy so słyšeć dachu. Hižom
tydźeń prjedy tuteho swjedźenja so powjedaše,
zo nas Sołta wulku sławu we Łučkach
na Sorabiju wunjesć chcyše, na kotruž
hižom skoro cyły semester studowaše.
Nichtón so tehodla dźiwać njedźe, zo wšitcy,
kiž hromadu běchu, jedźiwje na tuto wono-
miknjenje čakachu, alje woni so podarmo
nadžachu; Sołta bě a wosta němy.
Na posledku, jako wšitcy widźachu, zo
podarmo čakaja, zbjehny so Mróz I, a wunje-
se sławu na Sorabiju. Džak bydź Jenćej,
zo Mróz we swojej ryći njezróći; dźiw

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/114 Serbski Sorbisches institut Institut

njeby był, Dorjelž, kaž Mróz I sam praješe,
jenož tak wjelje ćasa měješe zo móžeše
njekotre rynćki na paperu zmjetać a tešamy
nawuknyć. Při blidźi so hišće wot Serbow
kotrychž jenoj pječo běchmy, někotry serb-
ske spěwy spěwachu, kotrež, kaž so mi Dor
wot druhich, hdyž tež serbscy njerozenjachu,
rady słyšane běchu. Pozdźišo, jako delnach
skoro wšitcy cuzomnicy preje šli běchu,
čjehnišo bjesada zasy do delneje jstwy, zo
by so tam hišće při spěwi a piwopiću
zawjeselili, a zawěrnje, to so tež sta.
Wjeseli mjenujcy wostachu wšitcy cyły
wječor hromadu, wjelje tež cyła nóc hromad-
že sedźachu, tak zo posleni harkly njedźe-
le we sedmej hodźini domoj dźěchu. Dwaj,
bjez kotrymaj jedyn ze Sorabje, hišće
domoj hić njemóžachu, alje dźěchu
do Lindenthala, hdyž tedom jedyn, kiž
tež serbsky ryć wuwinje, prěni raz

předowaše, zo bychu tam po skyšenju předowanja zaso zarančk piwa pić mókli.

Wšelčizny.

Před krótkim časom dyrbeše jedyn wjesty serbski kandidat w Malešecach předować. Sobotu tuchón znjejz do Malešec njeporindže a jandwón njedźelu rano, jako so boža słužba započeć dyrbeše, hišćen sam njebě, dha sebi myslachu, wón drje budźe přińć a započachu spěwać. Čas předowanja přińdže, alje nic tak knjez kandidata, kotrehoż tež Malešćenjo cyłu njedźelu nje widźachu. Što wina bě, zo wón njeporindže, nichtón njewě, zo je so bojał, tež nichtón wěrić njemóže, dokelž jeho Serbja hišćen wot Budyšec sem znaja, hdyž je prawu swoju ryčninowošću wotprotožił.

We poslenim čisli „Tydz. Nowin." so z Ralbic pisa, zo je so tam nowy młody lěkar Michał Blažik z Ralbic posynił, zo by tam pokazał, što nawuknył je. We tym samym čisle steji, zo we Ralbicach

115.

kjerchow rozšěrene być čyrbi, dorjelž stary wšitnje
čela wjacy wopřimać njemože. Džiwny kromadu-
přindženje runje nětk, hdyž tam lěkar přindže
kjerchow rozšěrjuja! Njedyrbja přiwěrni ludžjo
we tym zbe prjedywozjewjenje zpóznać!

Zandžene Michalskje prózniny bě nědušo sobu-
stan Sorabije, knjez kandidata M., w Lipsku.
Kaž so powjeda, měješe lón samy jara wjelje w Lipsku
wobstarać, wosebje słož kroški naštupa, kiž jemu,
kaž wón sam spěwaše, jako hišće w Lipsku bě,
předcy zkapsyzleżachu. Kaž so dalje powjeda, je
boki knjez kandidata, jako nětk w Lipsku bě, wulkob-
nu žałosć a wulku zrudobu čerpił, słož móžeš čitać
w němšich přiwšich Nowinach předarskjeho towarstwa.
Jeho swěrneje luboscje dla, notruž lěz nětko přeći-
wo Sorabiji wopokazał je, je jeho sama zswojemu
česnemu sobustawej wuzwolila, a jemu kiž am dipłom
přisłała.

Zandžene hodowne prócniny bechu wšitcy
Serbja w Lipsku wostali. Što so wot nich we pró-
cinach činiło je, chcu ja nětk zkrutkim popisać.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/117 Serbski Sorbisches institut Institut

K załoženskjemu swjedźenju łuž. pred. tow., kotryž sobotu 20 decembra běše, přindźe tež, kaž sym hižom prjedy powjedał, studenta Tešnar z Halje do Lipska a wosta tu hač wutoru 23 decembra. Z nim dźěchu sobustawc Sorabije a tej někotři němcy z Łuž. pred. tow. njedźelu do małej tyrkanconej jahrody, póndźelu do centralskej halje a pozdźišo do Lindenawa, a wutoru na Granda a wječor jeho hišćen na dwórnišćo won přewodźachu, dokelž chcyše so sasy do Halje wróćic. Kajki přećel wot khodźejał a kołača je, nichtón wěric njemóše, kiž jeho widźił njeje.

Druhi dźeń hodow předowaše Mróz I w Lindenthalje a Wahrenje, zwotkal jeho Jenć, kiž lubi rady do Wahrena dźe, popołdnju wothólowaše. Kak so powjeda, je Mróz derje wobstał.

Nalětowy ljeto předowaše knjez kandidata Jenć we Stadtelnje. Kak je šło, njewjemy, alje my so nadźimy derje, přetož luźo, kaž smy słyšeli, chcychu, dokelž wedźachu, so posledni raz tam předuje, za swoje porócowanje jemu wospor přinjesć, štož par nječinjachu, jako zhonichu kak wjelje jenjez jako studenta w Lipsku krejwanje trjebał je.

SERBSKA NOWINA

xi. čisło.

Redactor: Mróz. I

Měsac Maty Rožk. 1852

Wšelkizny.

24 teho Januara 1852 měješe naša Sorabija zhromadźiznu, we kotrejž tuomniši starši kn. Jenč tejsamej wozjewi, zo chce Lejsk wopušćić a teho dla tež staršistwo Sorabije wotpołožić. Na to bu ~~jako~~ k nowemu staršemu wuzwoleny: Pan August Fotta a k pismawjedźerej Ernst Hjendrich Mróz. Knihowanju chce Mróz ~~na~~ so wzać, dokelž ma Fotta, kiž dyrbjał tuwam pjako starši poprawym knihowanju měć, hižom němsku knihowanju Lužiskjeho prědarskjeho towarstwa (cf. Prot. 44. zhromadźizny).

Přjedy spomnjeny hm. Jenč wotjědže do swojeho
Wotneho kraja pondźelu 2. Maleho róška.

Łužiśkje předarskje towarstwo ma we
tutym času 12 sobustawow. Bjez nimi
staj dwaj Serbaj a to Jotta, podstarši tow. a
starši Sorabije a. Mrós I.+ Ći druzy sudźomcy
alje tehodla móže so xjich xwalbi přajić, zo
sobuby ludźo, xotrjž hač runje serbšćo njejsu
tola serbowstwu ničo do puća powoźić noch-
chcedźa. Starši je Pěsčhack ze Žitawe a.
pismawjedźer Winkler, cand. prawizmow.
Pjatny wječory so zwjeća kóždy tydźen dźerža
při xotrychž też so pjiwna nowina alje
wšemorskej ryči přjedxcita.

Hdyž po welje lětach něchtón tutón zwjask
nowinow počcita, da namyxa xo Jenč tu
a tam žatorći xo mohła Sorabija xajndź.
Hdyž tu wón jako njeje, hda so nichton
njedźiwaj. Naša črodka drje je mjenša
mała alje my so tohla nadźijemy, xo jako
tak dotho trać njebudźe, xo welje njejsmy

Mrós II, sobuslaw Sorab. njeje jako stud. lěkarstwa we předarskim tow.

we tejsamej; a hdyž też tu knjez F. jac njejo
da tohla Sorabija swój puć dalje pójndźe a
zajndj njebudźe. Wěrno drje je je so
smy na kn. F. horkiweho serba a swěr-
neho sobustawa zhubili, kajkehoš znać
lohoy zaso krydneć njebudźemy. Alje
tehodla njepuščmy nadźiju rjana.

W tej 1848 wudatej knišcy: Serbskje hornje łu-
žicy" 20 (pod III. stawom) namyxa statiskije pře-
lud duchownych a tak dalje, we hornjej Łužicy.
To tym samym ~~nac~~ je we saxskej dźělbi 26
evangelskich fararjow a poćt kapłanow.
hromadźi 31. we pruskej 22 fararjow a
jedyn kapłan. ~~Hdyž my wě~~ Kandydatow
duchownstwa pak je we Saxskej 8. Wot
tych samych su jenoš štyrjo pruchowanje
činili, 20 mozeja duchowny hamt na so
wzać. W Jedyn wot tychsamych dostanje we
krotkim času duchowny město potajkim
wostanu tu jenoš sedmjo. To je hinak jako
před jac hac 50 létami, jako bě tak welje
serbskich kandydatow, 20, hdyž byschu
wšitcy serbscy duchowni na jene dotbo zwum-
rjeli lohka hišćen dwaj wóše wostawoj.

W serbskej knihownji namy ka so hišćen
jena knižka „Antologia" wšelakje wot ja
Serbjo 1822 zapoćeli, wšelakje wot jich sa
mych wudźěwanych spěwow zapisować.
Wot lěta 1842 hač 1850 so ničo zapisowało
njeje, hač Fotta je 1850. jedyn spěw nastajił
Renje by było, hdyž ma tón aby tamny
lošt něsto tajke wudźěwać, hdyž też
by t do tamnych p knihi zapisał.

SERBSKA NOWINA.

Čisło XII.

Roč. Šołta. Měs. Měje 1852

Njewjesta missionara.

Stonjo dže so za starym hrodom shonjowate. Ne
wjesnych khěžach khysčatko so sam a dźiwje směčy
a wokjenc pola swojeje mandowy sydźi a rjenjo.
wje kuchu zankujene. Hózdy mě rebi lajkje stare
falje čiste swarenje, dasy je swojeje. Ty nadźi
ded hrodid Korpulentnje kujeni garnc wokoło
kosyedować, ja, kij dóńdenc barbje do twjer do
rucku klači, a ju najlepšu sadu pla čłow.
skich a skocacych khorošcjachu dawa, kotraj je
wodnjo a mary kotowu, zo by čerpjacych k. je.
mary stad, kij modych pozkrjeje napomina
kij je pla dźiwjenc mandowy a ju poradźenjach

jakeż Žěbnak. Ža kowno bolu sčeu so wjelje
šajtkich žonow namakaš, alje mało je jich
z šajtkej rjanej a pěknej Džówki zahmaisane,
kaj Žejcow Mòšrowak. Ke jitrowskej sedźiše Hen-
rik a hrabosku rjeje jeje slubjeny. Albert T. bě
kaj rjeho farar, prawowerjacy Duchowny, a ad-
lenu dotalenem Duchownem ke pomory pa-
šlajeny. Wón bě wjesoły, čerstwy młody muž,
a šlarnyne młode wočka bětej čarhu so jew-
šeho, kedyž Alberta přeca rokna k tkaćej
wandowej přišłapowaći, aby wjelje bólji spěcho
waći pod Žarku, přetož wón jich korcy lubowa-
še. Macje, zahonna Hanka z wótrejne bitosom
do kuchiny, jeju tkaćeje jedyneć nuta, Al-
bert mašeć wot swojeho přecela misionara
W., a ten jim nan jeju Wučeć. Tón dešt
wot lubeho přećela, kotrehoj bě dawno za mor-
weho džerjał, napismješe wopšene wo-
pisanje rjeho džiwnosće we cyzym Indiji,
a kajke wšelakore strašnosće, kotrejž bě jone
wićeć dyrbjał, alje wón njechcyše so na tute
alje Džiwowaše so Bohu, ze je jeho kajkeho

ponowanja kónčnego ceinta, a jenuž moc spos-
ób, zo je tak mócnje za bohate žohnowanje
skutkowate mólc. Ty wěš sětk, kaj so mi dźe
skónčc so tałon "lst. hdjež" a tak dej dźe
njeńc nadeńdjeja, ja tym pśeswědčony, ty ka-
žeš tak prošt mój jencho pśeźela pśiměrjeć,
ž'ě dołi ~~se~~ ~~sii~~ dołi we nic nje njewabśeja, kać
zo by jich stabe macy. Ž'ě tuto njedosahaja
podpjerat. Haj, mój Alberto, jenaž ze skeń,
ja dź'e jenoš'n, a jeśtaj mi se symjo ž'e wal-
~~Ejej~~ ž'ěn a njam swěsytać, dokjeź śedom, jako
we jenej jśtwe by dlańkmaj, maje śtudije a dem
Dźeśk, njechcu dźe ći tuto częśto pśeja. Hdy-
bych ćicha śchowaśe posleduje stowam, pós
Kanicyne klide liśa, rozej kaj so dwě sunk-
ej jejty ponatuj. Ke so zdaśe je Albert nje-
widźeł, a khodźeł we jśtwe ~~njzmenuś~~ śkorje a dołgje, a
jamad ża rozamna mać njeźdźiśe, nes kótre
kor. ~~dyst~~ by se njewedro nabrać'ita, kótrež na-
śtawdźe, a mjłoćc, jako bě nikotre kśód
jpytałoł, zo by se zebawne njeodabanje dołgje
pojedłoł. Albert praješe zahje, dobru nać, a nětk
pany Hanka pśed macerju na kólźena a khowaśe
swoje ćpiełace mobleć'o na swérnej wutrobi:

Oh maśe, to je tak prěnjeje bolosć, kotraž mi Alberta čini, jeli widźu, maj wjesoły, mój mjer, moje přichodnosć mojeho wobdaća. Ach kak rjane, kak lubozne wšo přede mnu lěžeše, jak běch zbožowny na před tymi, a nětk, a nětk — — " jeje hłos so we sylzach zadusy. Mać pak praješe: moja džowka, přijdźe kak knjeza sej Gueto swójbne, ale mer, ze wón je k swojemu wjele dźiwny, mamy jeho přeco wšelake powěsće słyšeli, a jemu so dowěrimy. Słyšimo a bjeznjesel ne dny schowachu tamanom njeměrej, nichtón njeje jomu na tu wěc, na kotruž kóždy myslešo Hanka we kóždy dźeń bleđšeše, a tola Albert ničo njeměnješe, kóž by jeje ~~kak~~ njeměrnje pomjenšeło abo zanjerjało. Napossledk wón wumri wonej jako so pućowanju swójbnej spěchej, a praješe skoro bjezzwučnje. Luby Alberto, što myśliš, zo budźeš swojemu přećelej pisać? wón mołwješe. A wón zaso wołaše jej prajiše a ~~kobarspětny~~ lubosći pjerjo do moca: Oh moja Hanka, tute prawje njeje wjele dočakało, ja njemóžach ći dołho bjezjenje wjesćić, dokuž je jenoh jedyło, a njemóžu ći le bjezjenje wotwobroćić, kotrež jeno we Chrystusu leži. njech Bóh twoju

matroby k prawemu rozsudźenju mjeńše, hač
ći praju, zo bessmy we swojich rukach dźeli.
Oh Alberto, ty mje njelubuješ, hjerwak daš to myśl
we sebi narodu njeby. Sy ty zabył, zo sy mi sli-
bił, zo budźeš me wobchowaś, a mje skitowaś
a mi k pomocy stać? A nětk chceš preč mać
Dothlje, dothlje cesta, chceš so do stras nosćow
podać a mje jow njerćeć dać we złowólnosći?
Hanka, ja mam so, ja sebi myslach, zo sy dosć
dosć, zo by so zemsk jenu wobsedźenstwu wotnjeł
a swój k njej na sw. wzał a teke zbóh njeda.
Dokelž ja ty njejsym, kak ngerkuć zadźiwa
njebjesa, tak wšak je dźeła dosć. Mnohe zo
lubje — dokelž wšo, štož ni drohe je dale
wogerowaś dyrbja, myslach sebi, zo bych kóždy
za to dobre wojowaś. Alje by mój titul k wob-
sud, štoj mam ja sebi rozsudźił, a štoj ty za-
cisnuł, štoj by lubje zamjelčało, teke bych so jow
postajił! W tom mjelčeštaj! — Jako so dźěla-
ja, praješe Hanka, „ja mi tu dny k přemys-
lenju, ja chcu" — wona wahladny — „hlada
tuch mojich syknadbyć." Hanka, zatowa Albert,
a stroči swoju ruku na swoju wutrobu, we kuby
wokomiknuce wjes ja je cyłe rozeznaje, za swój

126. maj za so schworjenkaj, jedn so bolcy dźakuje, dać hišćenźinje, zo Wón jej Teljo sy dał, maja wutrobiła, krasnu halu dał!

Te dźi dny zawostu Hanka samej, wona myslešo, po swatbnej hosći čas dyrbjało so jej jenoć znutřkomne rozsudźenje to dać — alje hišće to njebě. Bórzy bu wabzanknjene — wona dyrbješe, hdyž pat. wona zaso k. jeho wobdarjej pohlada, hdyž na jeje stole sony přichodaj inyscle, dha zatorha kaj ne emphatnyje straje: „Mój hólco, ja wosak njemóžu!“

Pón dźi bu hač k Cyrillakojom dźěło wona Jeli do jitwy, zbi myslinsy, zo budźe ji, hdyž budźe Albertec powhladać, ji nješto nutřka. Wona za stajnej nutř. Albertowe myslenje chcyło wobsednyjene, wjelzy roz jeho wočach; wona w jenej ruce pjera před sebje: „Njedźiwaj, ja dyrbju dać njelnoju!“ Wozmy „njeličarku“ pjera a pisa Albert z wobhnydom tutosom: „Nó, dha ja wostanu!“ Tak bu ze stowo wupisane, a hdyž, jako by wot wobitkow jeho ruku wjedyn zapisany list, a podotheje njewěstosć dyrjacy njeje cyła wěstosć. Hanka zaso k njesedźi

maćerje čšji spasć, a zdaše se, zo je los nic
žałysał. Alje dwěłowanje natućichu we wutrobje
leje holćiš, wondy čerpiš z nimi k kamiwajcu wołs.
Kćiš rmihow, a wołkongeše so dale — (nětk. najeńšljedk.)
bě z rónrej, nětk. čuješe we swojej wutrobje
wěr, kiž ze swětom nic činić nimaš. Njedźelje
běchu so minyle, čas njenadjijšo za natoženje
boźim hnjewje, mojeje wutroby płaćiło, sćehuj
kyrdu swjatych dźěłaše we wutroby, jež
sami njewjeźi dóstanu, zo bychu zaso jednoty
bohu swoju dźěło wot druhich zastupjene, zo
by sebi sami dowtwarić, dokelž z wotmanjenjom
my ćeńcy alje z kratšej nadźijeju kupimy.

Přichodne nedźele minyłu so ze jednotowanjom
k Albertowemu Missionej a Hanicyne rucy dźě-
łachu wodnjo a nory, zo kyrchu, wšitko zrjado-
wade a přihotowiłe. Čehdy je bě dźěłerje, alje
hdyž wotpočamaše, čitaše jedna přez rasnjerje
nad wobliczkami leje lubowaryće, a Albertowy
hłos zhinčeše kaj dóst jandźela, jako wón pra-
ješe: „Sami horłaćh namakany so dweri zaso.“
Zetkach pózno sće wšelkowase jako bě wón wotejšoł,
alje pilne čitanje dobrych missionskich knihow

njerowdawacej dźěławosći a pječe wšitkim tón ze
rěčnje bolosć pomjenowany čas, a to pječtowěrjenji
ze bě wulke a doboty skutk. wujewjedła pśinjesu
Klancy zaso jeje pśijědnosć wjesołosći a
poćěhi: Pako běchu so Hyllěla minyle, pśindźe
Allelujowy pućowni list, kiž Pawoł pśiwdźěwši pśaješe,
wot dźěławych wobydlerjow W. z pomocy stejo,
a tej Judowi dźěławowaše so Klancy ze kórcym
stowanim ze Bóh wulki wujest kiž bě wona
tej dobrej wěcy pśinjesła. We wuchowej khěži
wo pět. star. pod nadpad Bóh duchomny bu zadr-
žany, a kěrjenc Aleksandrowa spomnješe ze sylza-
mi na pódpjerk swojeho mandźelskjeńca. Potom
pśindźe tej Bóh mutody wyšěrkabler ze swojimi
stowanjemi na kněz, a Pawoła swědźinje, a
~~kněztwo~~, dźerżeše khěrtwy, wot ze bě jemu Klan-
ca wot druhdy z pokiwej wabjenosći pśez Bóh wujest
pśi Bohu. Pśi pućowanjach pśez wšo wjele duchow-
nych pśindźe tej Bóh mutodych barjow do rjadu,
a wón dźiwaše so, jako je tak jenički Hiskin a
někotre mutode Bólšće nowe duchomne do
z krótkej ryče pśi wugrjóženych ~~Bóh~~ khě-
nyeh dopušći pśewidźeše, na dźejiwe ~~storje~~ dźa-
nosći a swětłosći pśi wupstupenjach. Wón wjedźeše

jis, jako k klidu dźěłam, a postuchaše k ležiłoju
a jeje stonam. Wižom po někotrych dnjach přińdże
pón Le Mare do wudowneje khěje, a bórzy hač wón
dźowk widźeny, hdyž měješe Hanka wokoło
dźěło. Won přińdże zwěnima, wóńje a płody. Tak
pak a rozpak we radźe přestaw, a hač karowdźe-
še k wóń dźel njedźele hišće do rjenša. Sudadźi-
stwo sebi njejsu přeprošaše, jenož (wosta syłkaja
a njepřećiwbrańca. Napohlad přińdże hač Baron
we Hanicyna ruku. Alje z druhim wobłóženom
hač mołwi wona: K njej Haronc, nic jenak dźiw-
k we prěnjej, nic jenak k rjepk hač k wóń njeje, k wj
njeby nadjenu słubjenemu přistudała.

Šěsć ćeła přehlo do minuty, jako wowjedźenje do
farskeje wudowneje khěje přińdże. Tuchu ćeł-
beła hač dosć domoj čakaše. Khěže wón hišće we
jendźelskej, hdyž mu hač prošłwe W.a jako
jeho čěłow wojnstarše, a za druhej dnej dyrbješe jeho
za přebožowanja Hanka hač swakowc wótc smědź.
Bohata přichodnosć so wotewrješe. Albert měješe
te najrjeńše wuhlady před wočomaj, a khěže
pón cz to, za chcyše hdaw konjenzać, te wšelakeje žałosće
swojej Hanicy wuwinuć. Maćej, praješe Hanka
ja dyrbjała so pućowaś, ale hdy bych hišće wotk.
dyrbjała so puśowaś, ale hdy bych hišće wotk.

njeda, hdyž Jyno jo čehohata za tuha zemje. — Hdyž Hanka, wona jo darmo njeskopkaše při tym žałostnym wichrom, kotryž nocy jakadźeše, jo darmo njespany woona na kolenach, jako widźe, što, kaj bychu hanžźi na swojodnych čornach, jako sydźi wothmanane — hišće wot hustych Althenowe słowa dopjelnene: „My so korkarc zaso widźimy.“ — Hdyž na Kotrec' abo. jónuž hrješe, wzdu nad mnohich kěłach mrokowi wróc. Hanka sama jo nětkonjež Dnjeńk ive nowi- nach čitałe. Bórzy jo chcyła wumrěć kaj jeje lubeh mać. Hanka jeh zwarła njetoj- nad, hač nanje jo nětkonjeh čas tóh nowy dn khowny wo jeje nutrnjoh jo wěsće. Wona wotpo- rała jeho prajiwoh: Lubý jeh čěrcło, hdyž bych Hy richtel wjeć chcyli, kajše Wy rěkje wot nowych bratřich? Wone rostu w wonych jo, kaj je Anuhjeh, alje wone kegitwa Waš grěchne mejs- lje rěnite! Hostajće mje, jo dyn bych opor.ojnu, jo by njejch wsoje kegito, kdy kegoh nerto druhje jadata! A tuh jo wostaw

SERBSKÀ NOWINA

Čisło XIII.

Red. Domš. Mišac Julij. 1852

Hrabja Gero.*)

„Štyrjo póšły, njesoc je postrowjenje
„Janam, rjekšje wokoł po wšěch wsach,
„Że jich jatře čaka w Łužicach
„Hrabja Gero hóstne wjeselenje."

„Tricecí tych Serbow też mi rjenje
„Prošče, kiž su zomnu w překonach,
„Że při měrnych bychmy šklenicach
„Hrali, hač so nóc po zemi zhleje."

Ranjo swita: hród so polny hosći,
Turnaj polny koni napełni;
Z rytěrskjej hru dźeń so přećini.

*) Tutón znjelk aby sonnett nanyka so w Jordanowej Jutnicy a je z Češkjeho přewoženy. Pěsnikje Kollar.

Wječor, hdyž by konc tej kwasnosći,
Poda Kossjonu swojim — z radnisći! —
Klowy našich fešťow k wokřewnosći.

Najwažniše piwarnje serbskich Łužic.

Njech so tola nichtón njedźiwa, ze sebi ja tudy dowolam wot piwarnjow ryčeć; přetož čehodla njedyrbjam we piwnej nowinje wot tych městow kwas powjedać hdyž so to wam, štož našej nowinje najbjerje dawa? A njeje tuchu tuma wažne dosć, hdyž so same spěwy wot njeho w naseje lubej serbskej ryči nawdawaja? Za pokazan jenož na tón rjany spěw, kiž Konopnowsku piwarnju swjeći.

Tych Łužic klowne město, a tak tež serbskich Budyšin, tež, kaž je to jeho přiwisnosć štož piwo nastupa, najwjace wot so powjedać da. Klada jedyn wot bječanskeje bory, aby tež wot tamneho boka delje na stare město Budyšin, hda jedyn na kónc, kiž k połdnu klada wulkje twarenje widźi, kotrež lohcy za hród dźerži. Tola njewěš, što myslić, hdyž na jene doho wulka nawočel kada z tuteho twarenja kujebju čehnje. Ty njeby so zdaloka, hdy by tam surje město k wobhlanju wzał, hdźež so dróha na železnicu z tej do hor wjedźaceje zjenoči. Wonjecy par wšudźom z wokrami a wrotami wukhadźa, a z wjesyłym wokom a z lacnej duši prajiš: To je piwarnja! A ty nas prawje, to je tón hród, hdźež so piwa warja za klowne město na šich Łužic. Dokjeli sy ty zdaloka přijšoł, hda sy wuhoj jara mučny, a wobzarkaješ, hny dom k žórli hić, zo suchu šij'u wohnačat. Alje hdyž žel, při wšich wnohach a darjach namykaš wujiskał:

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/134 Serbski Sorbisches institut Institut

Jan Zöttrill ist verbotne! Z njerozanjom dźeš dalje a wopaš hakle pola muzika Pólšenskjeho měšćanskje piwa. Hlaj, wobleče so zaso zjasni, když sy někotre šćelenčki tuleho metkara, kiž ma rujeno Doppelbier k sebi wzał. Sy pak přeć'el brunecho, kda też tule z radosćju wopaš. Jeli zo sy dosć wotpočował, a ja myslu zo je ći piwko dobrowólnje ponchało, kda chcu cje wětko kusk po Łužicach serbskich wokoło wjesć. Ty sy z tym spokojom a duž stupamoj hišćen jónkroć mimo našej stawnjej piwarnje. Wot hórskjej dróhi dźeli so zady njeje puć'ik, kiž bóljetprawjej wjedźje. Na tutym puśiku stupamoj dalje a přindźemoj zo hodźinku na matu hórku. Hlaj, jow so knasna dolina před wočomaj wotewri. Kaž slěbony hańčik Sprjewja so po swojim křiwym puću přesnje čěhnje přez wjele wjesrkow a mimo jednorych kěrow. Zady zběhnjeja so čěmne hore, z čornym lěsom kryte, a jenož k lěwej widźiš po dolinje horje wulku wjes přez kotruž cyrkwinska wěža so zběhnje. To su Budestecy a ta dolina, kotruž maš pod sobu, je Mnišonska dolina. Sredź njeje ležy Mnišonc ze swojej piwarnju. To je wesćje w cyłych Łužicach najbólje romantiske ležaca piwarnja, a też ludy nanajkaž piwo, zo so česće wot njeho dźěliš. Dokjelž pak mamoj hišćen wulki puć' pred nami, kda so zběhnjemoj a stupamoj z nowsej mocu dalje k lěpšej nuzy přez Budestecy předco hólje do horow hač do Bolhowa. Tady smój' čěrje na njezach serbskich Łužic,

alje tola hišćen serbskje zynki sprysćinoj, a na
dosćinne piwo pela jewarjca dorstamoj. Tola pak
so tudy dotho horje njedžerżinoj, pśechoż k
korow, kiž k połdnju ležża wejce němski wićhr,
kiž nejca zase do serbskjeho kraja najce, a to
nanjce na nasćhołarneho boha. O krasny wuhlad!
pśed namaj, słono pod nohami zaso cornje
kad do powětra čehnjce a namaj pśenadźiżo
je hudy – piwanja, njemnjcy we Wuježku.
Hdyž sćuoj sćklenćku wićpśeloj a sćuoj wjesko
wopuśćeloj, hida najsu njeulki magnet wot
našeho puća k prawicy prejc chcedźe, kak
by najsu chcył do Zhorelca aby na Landskronu
dišnyć. Nic do Zhorelca, nje na Landskronu mas
šamny magnet honi, ale do Kjelicanskjej pi-
wanje. Wešće, moj pśećel, sebi by nyoliš: To je
ni prawa Serb, tón pśedco na njezach serbskjeho
kraja woko honi, kaž kóćka woko pinpusa, ale
nutš do prawych Serbow nje won njewedźe. O do-
čakaj, moj luby, njewidźiš zo moj nuzje delje dźe.
moj sćedź do ćišcje serbskich wokow. Tohlej, słoż
pśed namaj ležy, je Worcyn, a ta móliczka khežka
k prawicy, zady słonow słono wočomaj sćhowana,
ko je piwanja, a byrnjež khežka małička je, piw.
ko je pak dobre. Dopjelž pak chces do prawych
sćarych Serbow pśiś, hdy njepij jenjary, hdyž ći jenu
sćklenca a podaj so so khěży zo nam na puć, zo
bórzy do Radworja pśez debnu Hórku pśindźemoj.
Tak staj dwě piwanje, hdyž nawžes dlěcy wot
poćowaś, pśeboż moj mamoj dołki puć pśebjeżeć,

135.

prjudy hač do Lěšk'ej prindžemoj. Nětko wšudom
prawe Serbowstwa a serbsk'e pjwo widźiš a pij'eš.
Lěškowski pjwarc dźi też pjwko pojědźa, kotrež
wón decimalne mj'enuj'e, ar kotrež swoj'eho nurjeńa
ńma we cyłej wokolnosć'i. Z tuteho kraj'a so
nětko zaso k poldnj'u wróćimoj a tak też do Klóš.
kra prindžemoj. Ja pjwarca znaj'u, a lepšeho nje-
schowčko do wucha dychnu, na čož wón z kłowu
čumpa, kaž Jupiter, potom kulki kluč a swěču
do nukow wozmj'e a naj'u dej'e do pjwnicy sobu woz.
nj'e. Hlaj, konkrét na zemi leži a wulka
kopwota. Tudy djelka j'e zymna wulka kromada
sněčałeho ldu leži a naj'ej sadobj'o z krasnym
pjwom. Mój tak dołho djelka wostanoj, hač
naj'u zymna nj'ečasy, potom padamoj' wo zaso
na puć a kóń króć nunj'e do Njezdašec.
Zo je Njezdašowski pjwarc sniž, kiž wóžeda.
ne pjwo nawarić, to budźe ći nan Njezdašowski
přeč'el wobswědčić. Napos ljekła prindžemoj
lež do j'enej wsy, při kotrejž wulka zhanoda leži:
Tutu zhanodu by někotryž Kulíž za paradis-zha-
nodu džerželi, kdy by dweja paradiskich plakow,
kiž staj jara zadaloj, w nj'ej wjako běhać widźiš.
Wobaj, tak khětrý kaž staj naj'u zeznatoj, wjedźe
laj naj'u do pjwarnj'e. Wěš ty, kak ta wj'es
ně'ka? — Hustka, a kdy chcemoj wabtać!

Domš.

136. 23

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/138
Serbski Sorbisches institut Institut

SERBSKA NOWINA.

Čisło XIV

Red. Mrós I

Měsac:
Maly Rožk 1853.

Zawoženski swjedźeń

Luźiskjeho předarskjeho towarstwa.

Tónsamy bu wobeńdźeny 13 Decembra 1852. Poprawnym bu so swjedźeć dyrbjał luźom 10 Dec. Dokelž ~~bě~~ tón dźeń runje pjatk, a my chcychmy našich wodźerjow při tymsamym pječ, hda bu horjestorćeny. Wječor zhromadźichmy so pola Hrodzerlcina na Lorhošću ꝛ. Při tomni bechu knježa. Proff: D. Theile, D. Lindner, M. Klotz a. kn. Fuchsmy M. Haensel. Najprjedy

rozxwadowaše ~~te~~ starši towarsta, kn. Pescheck z
Zittawy, xax z towarstwom wšym česw steji:
zo st we tymsamym 5 špecialne towarstwa na-
myxeju, mjenujcy 1., Homiletiske jod
kn. Duch. Haensel. 2., Exegetiske jod
kn. Prof. D. Theile 3. Philologiske
pod kn. Prof. M. Klotz. 4. Kate-
chetiske pod kn. D. Lindner. Sen. a. 5.
Serbske. Dokelž jax tu zo žadyn Prof. njejo,
kiž bu tesame wodźit, hda je starši Sorabja
wodźi. - Jako bě k. Pescheck swoju ryč,
skončit, da so hromadu za blidom sydnych
my a počachmy jjsć a pić. - Najjerjedy
wunjesy starši. stawu na knjezow před-
sydow naseho towarstwa, kotremuž knjez
Doctor Theile wotmolwi a stawu wunjese
našemu towarstwu. Tež starši Sorabije
kn. Fotta wunjese stawu na Sorabjan.
we Serbskej ryči.

Potym so prawje ljesnje powjedaše, a wšo buchu
hišćen wšelakje stawy wunjesene, kaž na
staršeho a druhich, tež na kóždeho tych
knjezow předsydow wosebje. Wolje wjesela
čerjachu te Serizy, kotryž buchu na kójzdeho
mesto spisane. Tsame buchu hišćen porjadk
čitane, ſ kaž tež puna nowina (němska).
Skónč cyłeho swjedźenja bě ½3 wnoty.
Hnuč běchu runje Serbjo tež napomnjeni,
na swjedźen prindź, hdyž tu tola žadyn wjac
njebě a tej dwaj sobustawaj Łuž. pred. tow.
Wšitkim, kotrejž tam sobu běchu běše
so jara derje spodobało. My běchmy
wso hromadźe 30. Na posledku wopyt-
a nas hišćen jedyn kn. Duchowny
Bóh daj, zo by Łužiske předarske tow-
stwo, a znim wosebje Sorabija, ta
zawožerska tuteho tow. tajki zawo-
ženski swjedźen hišče prawje husto
zwjedźita.

Wšelkizny.

Kn. Kand. Jenč, kiž běše hač dotal domjacy
wučer we Lndowje (w Prusxej) je wot 10 Jan.
1853 sem domjacy wučer w Barći je pola
kn. hrabje z Lipsa, hdyž ma jeho jenoho
hólca wobkedźbować a jemu za dźeń dwě
hodźini dawać. Kaž pišaše so jemu hač dotal
derje lubi.-

W Khočebuzu je zaso serbskje towarstwo, a
Jakobi z Laza je starši, w Prazy je kand:
Hornich starši a w Budyšinje na Gymnasiju
Ritscher.

Kas Pökelž na dotalniši starši kn. Šotta
w krotkim času swój examen čini a potom
zmolom Lipsk wopuści, da wón 8 mjeno mete-
ho rěčka swoje staršistwo wotpowoži:
za njeho pak bu wuzwoljeny St. Th. Ernst.
Mros z Hus xi. Ja was tehodla dźensa prjejni
ras (zarostam) poboritamso a wam slubju sebi wšu proću da-
wać za xtyče towarstwa, prošu pak też was
lubi bratřa, so byšće mje podpjerali, wšak wjety za
jenej wěc, za k naš ck Serbowstwo dźewamy.

Mros I

SERBSKA NOWINA

Číslo XV

Red. Mrós II. Měsac: Měrc. 1853.

Powjedańčko.

We lěći 1848, kotrež, kaž dźe kóždy wě, tež we našej Saksonskej jara njemérne bě, donelž jeje wobydlerjo to z kwaltom dostać, chcychu stož jenož na puću prawa dostać mózachu, poda so we jenej wsy nješto, wot kotrehož jedyn newě, hač dyrbjał so smeć, aby jo roobžarować. Serbjo, kaž dyrbi kóždy praješ, a kaž tež posledjeny lěta wopokazali su, najswérniše na kralicha na zakonju wisaja, běchu we tamnym času tola tak daloko zawodźeni, zo dźiwjachu

wot wósnoscje serbskje sudnistwo dostać. Dźiwać jan so njemóžemy, zo na tute žadanje přindźechu, hdyž wopomnimy, zo su protokolje prawiznikowe tak spisane, zo sami Němcy scyła tesame njegrozemja — kak móžeja Serbjo, notřiž Němsku we cyłej njegrozemja, tesame rozemić! — Alje nic z nawałtom, kaž so w tamnych času najbólje sta, alje na puću prawa chcychu serbskje sudnistwo dostać. Na to so jara prócowaše knjez Hejna z małeje Borščje. Tón samy wupraji jako semski zapósłanc, kaž so němskich Nowinach pisaše, te znaty słowa, kotrejž wot jeho luboscje přećiwo kralej wětšcja: Dě Krziblitz, ob Bomrzin, dat is Alles rund; aber im prow viereck, grüßen König wollen wir bejanen! Wtym času, jako tuton knjez Hejna jara za tutu prócu Serbow so staraše, nic jenož we komori, ně, wón tež kralej same mu tutu prócu prědknjesese, poda so we jenej wsy we Serbskim kraju to, štož ja nětk powedać chcu.

We tutej wsy běchu tež ludźo něšto wot teho słyšeli,
zo chcedźa Serbjo serbski sudniski dźen měć, a woni wob-
zanknechu, tutu prózdwu tanjara kaž možno pod-
pjerać. Jako bě tehodla jena žona, wot někjelko
wobskorjena, před sud wowana, přindźe wona drje,
alje jako so jej sudnik, kiž bě němc, w němskej
ryči prašeše, pohlada wona na njeho, ale ničo nje-
wotmolwi. Sudnik na tajke zadźerdźenje so dźiwaše,
prašeše to same hišćen jón króć, ale žona swowu
caseše a zaso melčeše. Na to přikaza sudnik, so
bychu ći přitomni sudniscy ludźo ju prašeli, čehod-
la njewotmolwi, a dha po dołhym prašenju z honi,
zo němsku ryć njerozemi. Što pomhaše?
Wón tehodla sud horjezběrk na druhi dźen postaji,
a ztym samym sebi jeneho prawiznika z města
Budešina zadaše, kiž bě jara dobry Serb znaty.
Nětk pak dołho njetraješe, dha bě ta wěc
wucinjena. Jako chcyše žona swoju wěc započać,

Dha zhoni, zo Dyrbeže za to, zo bě serbski prawiznik z Budešina přijšoł, wósom toljer wjacy płaćić. Džiwnje, te wósom toljer pak běchu jej lěpje jom-hali, němsku ryč swuknuć, hač nješto škuliš druhje, přetož, jako krótki čas potym zaso před sud přindže, mješe tak derje němski ryčeć, zo so sudnik a wšicy, kotřiž běchu přeni raz přitomni byli, jara na nju zadźiwachu.

Wšelišny.

Kaž so we němskich nowinach znać před pol lěta pisaše, bě w Lubju jena žona z cyłymi dźećami delje přišła; před krótkim času pak so we nich zaso hišće nješto lěpše pisaše, mjenujce: zo je we jenej wsy we Hodźičanskej wosadźi, mjeno sym sabył, młoda žónčička přeny raz delje přišła a to štirjami dźećatkami, kotřiž pak borzy po narodźi wšicy štirjo zaso wumrjechu. – Tajke

wěcy móža so, kaž ja wěrju, jenoj po našich sylnych Serbow stać.

Prawu smužnu basničku tež před něnotrych dnjach němsrje nowine wot jeneho serbskeho bura powjedachu. Pala Ponorc bě jedyn bur na swojich polach zornjatka namerkał, kotre kaž zwoto swěčacha. Bur, welje wot tuteje stawiskej a jeje zwota swóžilši, sebi myslešče, tak runje kaž w Australiskej može so tež na serbskich polach zwoto namerkać. Tehodla započa po nim rěč a hlaj, woń cyrkwi kom, by tajkich zornjatkow wurěješe. Wjesely, dokelž sebi myslešče, zo tomuč druhe hač zwoto być njemožeše, zwonow swoje přećelja a susedy hromadźje a nětk jědźachu a pijachu a nja, chu nato, zo bě tak na jene dobo k bohatstwi přišoł. Jako běchu to někotre dny tak dźerželi, a nětk bur zwoto, kaž so stać dyrbi, wumoć chcyše, dha zhoni, zo to, štož bě wón za zwoto dźeržał nič druhe, hač kóče ztoto, aby kaž we němskim pnajol „Glück" njeběše. Derje bě, zo to jeneho khudeho njetrjechi, přetož tajkeho muža, kiž može pokrok kim zaso zabyć, štož jim jěče a pije tak dołho kaž bě bohaty, kotrehoždźe je.

Kak so němcy jow nje dipsku wjeselja, kidyž móža někotre Fuowa serbscy nječe, haj hdyž jenož nječe słyšatej so tež před někotrych dnjach pokaza. Jako mjenuje, 27 rožka

njer Prof. Dr. Theila swoj narodne dźeń swjećeše, a jemu wot Paulinskjeho towarstwa ße toast přinesene bu, dha přinese jemu jedyn, kiž tež k Swićanskjemu towarstwu słuši, jedyn toast, kiž so tak mó = Radosć moja sy a Duša we mni. Słuna knjez Professora Dr. Theila. Jakoržkuli dźeń potym so jeneho serba prašeše, hač je to praj: Professorja Theila, a jemu ton sam praji, što je wopak, a kak bě dyrbjał praji, dha so tym trosćuješe, zo běchu so wšitcy hoj Dr. Theila sam na to jara zwjeselił.

SERBSKA NOWINA

Číslo XVI.

Red. Gólc. Měsac: Decemb. 1854.

Spomnenje.

Krasna a zawjesna česna wječe je, hdyž přečelja so we lubosče zromadźuja, a wesrowjej narodnej wječe so widowannič spytaja. Sly smy tehdla też hromadźe stupili, zo bychmy we našej lubowanej serbskej wječe dalje a dalje přišli, a nětk kóždu srjedu zhromadźiznu dźeržimy, a tej samej naše skutkowanje pokazamy přez dźěwanje serbskich

nastawkow aby też spěwow. Najwažniša wjec so nam na tutej hadźini zda, zo bychmy so we nowym pra, wopisowanju próbowali a tón samy nawuknli, přetož kóždy dyrbi mi prawo dać, zo ma hišće dalóki puć knanowk, njenju našeho prawopisa, my smy to hižom we na, šich dźenach sami namakali, a zawěsće je budźemy my dla našeje přichodnoje wostroje, na kajkje wašnje my naš narodny lud chcemy powučować, a we nejeje dalje wodźić, hdyž hišće sami tutej twerdźi njesmy. Wětk pak so praša, kak bychmy we tutej ważnosći nam po, mali? Ja sebi mysla, hdyž my na tón samy puć džemy, po kotrym su naši bratřja prědy nas sledźili, da budźe naša bojosć soda wjeselje wobroćić. Preč zawěsće njemožemy, zo naši serbjo, kiž su we Łond, biji bóli, jako horliwi a dobri serbjo wojšli su, ja jenož na Fmiša, Fenča, Mróza a druhich spomnju.

Woni sněšitaj na tym puću bratrowstwa a zjenoćenstwa kodźili. Dwě tejž choemy my hromadźe stupić, a we bratrowskej horliwosće na Universitosće jedyn jeden druhemu pomhać a rozmnožować, tak welje hač našich mócach steji. Jako my naše towarstwo zaso założichmy, njesmy na to myslili, zo bychmy wyšše našich tydźenskich zhromadźiznow hišće huščišo so zhromadźili. Kóždy namaka, zo po prawym naša serbska nowina k temu njeje postajena, zo bychmy ju nastwi čitali, alje při šklenoy piwa we wjesełwosće a radosće žortowali a tusamu jako piwnu nowinu dźerželi; na tajkje wašnje budźe so naš zjask bolje a bolje wobtwer, dźiwć a ja też skryta temu redaktarej prawo dam, kotryž při zawoženju tutej piwnej nowini praji: My luboujemy tych zkotrymiž smy hromadźe pili, přeto my znajemy jich wutrobu, my wěmy, zo móžemy

jim wěrić. Hdyž so pije, dha stupi wutroba na jazyk, a kóždy wjele, kaž sebi myśli. Tehodla chcemy też my, knajmjenšemu kóždy měsac so zhromadźować kpřiwnym wjeličenjam a nabožnym při tym samym žontować we serb. skej rječi a kóždy raz móc jedyn sobustaw tutu nowinu wódźować a přjedkčitać. Něchte sć wowa: „Tres faciunt collegium“ też pola nas płaća. Ha wej myslu, hdyž hišće šonen přistupi, dha smy runje dosć, tak zo by naše towarstwo z šteni mužow wobstawo. Najlepši časby snano & sobotu być, tak zo móhli so pola našeho hosćenca Miethy zhromadźować. Ha so nadźija, zo budźeće wšitcy z mojej proćestwi zjenoćeni, přetož jenoćtak my bolje a bolje so přibližujemy a z wjele čeje lubosći dźěwamy, hdyž wěmy, zo kak we wjele wowsoje tak też we wjesewosoje zjenoćeni, we honliwosći twendźje stejimy.

Serbske Nowiny.

Čisto XVII.

Předakt.
G. F. Pryčeŕ.

Slěsac Februara,
1855. März?
April.

Tři modźency.

Sšlo dźency tři hromadźe
Z wjeseleni sedźiśe,
Wóžđy sebi k hwaleše
Žo maw libem wjerše.

„Nětk też chcemy wěnujeśtym domje,
Bratřja, něšto zaspěwać!"
Jak tón prěni młodźenc spomni
Kěž so wowdi zradować!

Moja luba rjenje k čěje
Jako roža w zahrodźi;
Nihdy njeje tajkich nelje
Ljerjnych lubkow na swěje.

„Njewinosć wož čista hwězda
Moju luba nobkrasni“
Jak tón Duchi mlodźenc spěwa
A jej rjanosć nobkhwali.

„Z rjanosći mi zjednoći
Luba lubosć najswěrišu,“
Třeći mlodźenc nopomni
Sylzow polne wóčki su.

Njeplowaj nětk lubowany,
Borzy pondźeš k woltarej
Z twojej rjanej stowaršeny,
Pyši přećel k přećelej.

Doma pak w tym samym času
Njewěsta bě wumrjeła.
Zwony zrudnje, skžanym hłosom,
Njewotachu towarša.

Borzy wsmertnej pyšje wrjane
Holičku krowu njesychne.
Hdyž Atowarš njeje žanu
Nhidy nankat swěrnišu!

G. J. Pyčel.

Podawki serbskjeho towarstwa w Lipsku a jeho sobustawow.

Z lasa stejimy pri róncu połčła a tak widźe je so tón čas našeho dźewanja w serbskim towarstwi poswinyło. Hladamy najprjedy na dźěławosć sobustawow tohotowarstwa rozsudźi, hdyž smy my dźenjes zhromadźiznow dźerželi pola staršeho Voigta dźeržili. Napisma dźełow w zandźe nym potlači su sćěhujece: Voigt: „Žiwenje Thomoša Kempiskeho.“ z „Křesćjanstwo bes Serbami.“ Golč. z „Křesćjanske dary a serbska nuza.“ Pyčer. z „Spěw podnapisnom „tři młodźency“. z „Serbske wašnje pri slubach“. Tute dźewa dyrbjachu so tak derje kož po našich stołbych mohach možno poredźić. Tuna powitany bu tehodla wot nas J. Somor, stud. theol. jako wón J. Schewcowa do našeho towarstwa stupi.

Jeż wulku pomoc nam we našich zbromadźiznach
z. Sowor posrjčišk, za je někotre raz nas wopytowt. Za
jeho w mjenj cyłeho to warstwa prošu, za byt też we
přichodnosći swoje wopytowanje při nas pokročowat
a tak zaraz z našim kaž też z wočitkim Serbom z wu-
žitk sobu džělat.

Jako C. Kauffer nas Lipsk a z tym tež Łužisce
předarske towarstwo wopušči, bu na jeho město jako
subsenior naš Senior Voigt wuzwolony.

Přeča a tuta wšitkim powitanu wowina, kotraž je so
w serbskej Łužicy podota, je, za je žno naš luby serbski
sobubratr a přjedawši starši łužiskeho předarske-
ho towarstwa, starši Sorabije a. t. d. w Portugalskej jako
serbski a němski duchomny powołany. Won bě hač
do 24. januara 1852 starši sorabije a wotendźe 27. januara
z Lipska. Wot tuteho časa bě won we Lindowje (w Brus-
při tamnischo ryčerskich lejow domjacy mišer. Tuto
město zastupi won hač do 10. januara 1853, jenož
wot kn. kralja z Lippe proseny, k njemu jako domjacy

wučer princ. Jutry nětko bě jim lubšo, hač to
pjedowše. Jako ta jo wokoło 2 lět přeby naše Džetoše
bu bowoh bórzy dije do hladanje do Katowa jako duchowny
powołany. Tak bu 20. Mejo, nedźelu Exaudi, přes tu wn. duchowny
Wjazki z Budyšina do wokrosastorjanstwa zapokazany.

Prenj swjaty Dźeń Swjatkow wohladowcy też zasoj jo
w Lipsku dwoj Serbow. Mjenujcy Knjez wučeř Bartko a wulki bur
Gruhl pučowaćtaj knomadźje do přeca Lipsk do Helgolanda a
přeznocowaštaj tudy. Što knjeza Gruhla nastupi, tha je
wón tež jedyn wot tych Serbow, kiž njamu Džowku na a pri
tym też prawje copla sedźi. Tha sym styšoł, tha je najwocy
Gólč znimaj přeco wokošoł a što wě, hač Gruhl njejejemu
za to swoju Džowku slubił. —

Přich, haj wulki přich je, kiž ludźja Boże słowo a njeno słušenje
waja. Jara husto w nětšišim času styšimy, hač tuton aby tamny
swoje swoła aby swoje ryče z prisahu złokkje myslje wobtwerdźi.
Bóh jenam neažnu přikazanu dał, kiž won praji „ty njeczyrbišnjeu
tcho knjeza twojeho boha njewužitkuje wužiwać, pječtož tón knjez tcho
njebudże nještrafowaneho wostajić, kotryž jeho njeno njewužitkuje
wužiwa“. Tuta kazanja je tchorunja też tym jonajcnu, kiž so z boha
modleja, alje při Knjezu so huba hiba, wutroba pak wotdy wuči
njewodźi a nječu je. Štó pak njebudże sobu zonnu prajić, zo sotaj-
ka modlitwa naj huščišo pri prošenjach so njenamaka?
Cyteha dnja tuči ludźja wokolobčhaja, při kotrychož

Domu swoje modlitwe wotspěwaja, alje što sebi při tym myslja, što wutroba začuje? Ničo wutroba njehoni a nowa zymna wostanje pri tej kejžmodlitwy. Tajke modlitwu mějach wzamdźenich prezninach wot prošerjach styšeć. Sčehajece je też na barnički podomniše, hač za nichtonkuliž zawěrna Dźeržat. Znaam Ja lihjeřej přindże njemnjece prošeř ze swojim synom, a wolaj počitaj swjate Wotčenaš wotspěwać. Ja pósčelach šulerskeho hólca Dalježa leběborynskroš Jelje, kiž bž. zaso přinjesć dyrbiše. Ylóle dźěl Jelje k tym waj prošeronaj, alje nječaka tak dotho, hač su tači prošerjo z wotrywašom hotowi a ryči knydom knimaj: možeće mi bž. zaso wondać? Prošerski muž: „přindź knam twoje kralestwo, twoja wola so stań, kajž na nelju tak też na zemi" korla hladaj, hač nimaš tak welje pjenezow, za nožeš wondać. Ylóle pytaj bjez tym muž pokračuje: „naš wšědny khleb daj nam dźensa a wodaj nam naše winy" Ylóle: nano, nje ja njemožu wondać. Muž: ja dyrje też njemožu - jako my wodamy našim winikam a njewedź nas do spytowanja - čakaj ja chcu sam hladać, hač tak njelje mam. Won počaj poča pytać w swojej mysenju a swoje zamoženje je mu je tak wulke, za nožeše holcej bž. dać; ja, holčo, muž" a potym dźeše won bjez skóncenja swojeho wotčenaš - z khježy. ——

Kóždy wot was je dyrje nješto wot našeho njebohego Dintera čitał aby słyšał. Jara wučestrěda je so jeho tak njemowana: Dinters Katechismusbibel" hač mnje wot wyšnosći njedyrbi. Tuton Dinter je swoj žiwenjeběh samo wopisał. We tutym won nam traji wobrazy tón čas wopisa, jaka je Dowjazy wučer byt. K spomnu při tym na te dźiwnych duchownych wot tedomnišeho časa, kajke dźiwne wěcy su Druhdy na kěrchach prajili. Bjez Druhim won tež schowacu bazničku wot Duchownego z Wittenbergskjeje wokolnosći pjeda, na kotru Duchownyp sydomlětnjewójnje swoje prěnje předowanje je za počot: „Wy luzjo! bóh je wam nětk zaso nuž dawit; alje wy přeco hiscen so pocěpšili njesće, hdyž jelizo to přeco tak dalje dźe, dha so bóh zaso hnuty čuje, won zaso nowu wójnu póstaći a potom dźe saso: prrrumpum rumpum, prrrumpumpumpum. Wučer na chori leni njeje a poča na to wotmolwić: tirritäng täng täng täng. Duchowny nastroženy, wola: Kujez muček je won wopica (aby blažeńs)? Wučer na to wotmolwi: Kujez Duchowny! hdźe infanterije, tam też kawalerie być dyrbi. - Tuton podank Dinter za wěrny wobswětuje ——

Pyčer.

Serbska Nowina.

Čisło: XVIII

Měsac: Mejo
1855.

Redactor:
L. Domor.

Kral a słónco.

Tam horkach w wežnym brodu
Kral sedžo na stole
Přec' zrudny hlada kjejebju
Hdyž khodža mróčele.

Hdyž jebo bóku sedži
Sam sněrna mandžolska,
Hdyž jebo tyšnosć widži
Jebo horcje motoša

Ščen słónco dełe swěći
Tak krasnje w mróčełach,
Kral pak so njenjeseli;
Won znaje jehs čah.

≠

A bózzy stónčko skhowa
So cylje we rowu
A čěmnosć, čičosć krynu
Wětk zemju šěroku.

≠

Kral pak je zankuyt nocy
Stónčko jho wotwołła
Won w jasnym kraju khodźi
Hdźež njeje zrudoba.

≠.

Jomor.

Pólska nanjedźitosć a literatura.

Tak horcu ľubosć a horlivosć, kiž pólski ľud po swojej narodnosći k wšěm duchownym wěcam wopokaže, kak derje tež we wšěch časach z wědomnosćami cuzych ľudow znajomny bě a kak jara tež přez swoje wujdźenstwo a swoju nawicku před drubimi słowjanskimi ľudami wubjernosć skhowa, dha je tola ton čas, kiž ve swojej literaturje k čěješe, jara krótki a jenož mało duchownych płodow do cuzych krajow wukhadźaše.

Za wina leži w tutym: Ryč w kotrež wuči a wustojnu pisarsku běše za starsku najbóle łaćańska a statne wustawy běchu tak derje prjedy skažene a rozpadnjene, kaž tež w nowych časach. Kraj bě potny wójny, zwady, rozskoty, podtłoćenja a přezsćěhanja jako so w 16. stotku we Europi piji pomjatkowne wojowanje přećiwo romskej

cyrkwi wuzběhy, dha dyrbeše tež so w Pólskej
reformation mócnje rozšěrić a dokelž politiska
swoboda w Pólskej knježeše, dha dostanychu
wšelake wěre wurnaća dowolnosć jako wosebite
cyrkwje postupić. Tón samy čas daše skład,
za 20 kraj
nosć mjenjenož so w politiskich wěcach
wudokonješe ale tež w duchownych.
W poslenich časach Knježerstwa Jagelonow
a hišće khwilu po nimi móžeše Pólska
woprawje z němskimi a z wjetšinu swojim
krajanci za swojim duchownym wudokonjenju
so runać. Hlač runjež najwažnišu rysć
za wučenych Latiańska bě (tehdy tež bjez
Polakow mužo wustupischu, kiž w La-
tańskej rysći skrasne pisma a spisarstwo,
wot kotryž pismow bišče w našich časach

česne napomniki námankamy; ja chcu jenož
spomnić na Sarbienskeho, kiž so Čačanski
Horatius mjenuje) dha so tola prěni raz
pilnje a zbožoninje na narodnej ryči dźěwaše
a tež wot lěta 1807 hač do lěta 1872 pisma
nastaosu, kiž maja wubjernu wažnosć tehodla,
dokelž Polakam k znajomnosći stareje ryče
a k luboznemu přiraunanju teje samneje zwěstšij
služa. Zmošenje z tedom krasnje kčěješe
a spěwy a pěsnje kiž Korbanowsky, Sarsinsky
Grochowsky a Timorowicz naskładowachu,
pisćo dźensa za wosebne płody a nadobne
pokłady narodneje pilnosće płaći a. Swobodne
wustajenje, wšelake wójny a přez znajomnosć
klasiskich pismow a wašnjow nastanjena

Dopołbadnosć poskićiłow tutemu ludej
přirowiny starowizny kaž nihdže tedy, spisać.
W tutym nastupanju je wopomnjenja hódny
Gorńcki kiž spisowar pólskeje historije
je. W čěčanskej rycži pólske podawizny
tež Starowólski wopisa. Wudospołnosćenje wi„
dźimy tež w pólskej literaturje nastawaj
přez francowsku nanjedźitosć kiž pak
ni i wyty lud ale jenož zemjanstwo přestawori.
W tutej literaturje kotraž so hłownje přeč
twórbu, přez lěsnosć a cunosć ryče
wuznamjenja pokazaja so jako najwažniši
spisowarjo Konarski, kiž tež pólske
dźiwadło załoži, Trembecki w lyrizkej
poezeji wuznamjenjeny a jeho runja

kniazenin; na posledku Wengierski a
Godebski kiž wobaj so na latyńsku
poëziju podoživštaj. Jako historiski spisaïelje
krasiki k pomjenowanju, kiž tjako posleni historiju
pjedy tych (jim) njezbožownych a njemiernych
časow spisa. W tym času, když so Polska dźeleše
a pozdźišo běše kaž noši ske skutkowanje a wudo,
konjenje tak też literatura zatorchnjena. Ale
když měr zaso nutřstupi a młody lud zo zje,
noćen stwje z nukowajom po druksim pouću kaž
wučeni dźěše, dha nasta nuučenja (jow ličje žula)
znoženom, kotrejž naj prědy młodźency ale
potom też cyły lud přistušeše. Jow wukładžarjow
něktori kiž přenim znoženiam Europiskeje
so runjachu. Najwažniši je Mickiewicz

Jako lyriski znošenc. Za nim přińdźeja jich
wele, kaž Zaleski, Grabowski, Czaykowski
Słowaki a. d. Pisma a x spěwy su, kaž
sebi kóždy myslić móże kiž zrudne podanki
Pólskeje znaje žarowanja a bolozny ...
čućow polne a dokelž so skoro rěčuje
narodnosć zjawnje wuprajeja, dha na tute
znoženje abo pěsnjenje wele dobreho přeto
tak daloko abo w tym nadpohladuja, zo
narodnu mysl tola, tak rozšěr rozspanjeny
hač też kraj, lěše, rěnje wobstkowa.
Wnětřišim časa namakamy słowotnosć
luda w wukraju a we Francowskej přeby-
waja not Polakow tak derje najwosebniše.

spisowarjo kaž tež wojerscy wyšši a statni
mužojo. Dokelž pólska ryč jara bohata je na
twórbach sklonjowanja a časowanja a tekodla
ze strony přirunanja z wječorcnymi ryčami
Europiskeje we žitnym nastupanja bóle dospoł,
njeha a krótša a dokelž jara wulku swobodu
přidawa renje a luboznje słowa zestajeć, dha
tež futa ryd swojej pjanosće a lesnosće
dla k pisanju słužy a po swojej wosebitosći
tak derje mócnje a poltnje kaž tež
spodobnje a luboznje klinič.

Jar. Fonior.

Różant

Duborowina, Duborowina!
Rjana pola Różanta
Ty so zybolíš kaž krasna
W česnem měnu njewjesta
Wšitcy k tebi čěkaja
Hdyž so móža zradować
Krasna sy a wostaneš
Duborowina, Duborowina
Rjane pola Różanta.

#

Duborowina, Duborowina,
Rjane pola Różanta
Zbromadźa sy přećelnica
Tebje wšitcy pytaja
Serbscy bratřa kwataja
K tebi w času nalěća
Na tebje chcu spomnjeć
Hdyž će njebudu wopytać

* Hdyž so lěto přiblíža
Na tebje chcu zaspěwać

Krasna sy a wostaneš
Dúbowina, Dubowina
Rjana pola Róžanta.

+

Dubowina, Dubowina
Rjana pola Róžanta
Ty sy lesna wo kšěrojenka
Z žnódnych róžow splečena
Z tudowacy lubuja,
Pjenješki ći nosyja
Kebje chcu sej zapisać
W wopomnjenju Zaklsowaŕ
Krasna sy a wostaneš,
Dubowina, Dubowina.
Rjana pola Róžanta,

+

Dubowina, Dubowina
Rjana pola Róžanta
Ty sy twój leš napelnina
Wot wonjaćoh kóšeša

Knježniczki če lubuja
Sebje kmana kučbarka,
Na twój móst chcěli spomnjeć
Hdyž jón njebdu widžiwać
Krasna sy a wostaneš
Dubowina, Dubowina
Rjana pola Rózanta

+

Dubowina, Dubowina
Rjana pola Rózanta
Sy so zeleniš kaž čučka
Hdyž so holčki zbromadža
Pachołjo če lubuja
Z kolěsami so wjesela
Wtebi chcu so zradować
Hdyž če njebdu wobkładać
Krasna sy a wostaneš
Dubowina, Dubowina
Rjana pola Rózanta

+

Dubowina, Dubowina
Krasna jsola Rózanta
Ty sy ~~Ty~~ zdobna, měrna stwička
Stawórbje pyšnjej stajena.
Kekleja će wobk Bodža
Hdyž sej' stužki wukrjeja
Wot tebje chcu ponjedał
Nic kaž kekler hańtowaí
Krasna sy a wostanaš
Dubowina, Dubowina
Rjana jsola Rózanta.

Jomor.

Serbske pinne Nowiny,

z nowa założene a w Gołlesu 26 małeńka 1856

wudate. Čisło XIX.

Zamolwity spisowaŕ Jurij Bróśa

K nadwedženju!

Štóž chce sebi Serbske pinne nowiny zamłojić, njech skerje lěpje swoje přinoški wotedaj, přetož za nowjenja a za nowěšti nóžemy Serbske nowiny kóždemu porućić. Nječitaja so te same tak derje na njezamej hasy (Somor, Kyčeraj, Bjar, Bróska), na zralomskim torhošču (Gólč) na uniwersitorskej hasy (Mjerten Bróska), w nowej wěsoy (Sowa), wot Khurprinowich w Lipsku (Solta) kaž też wot druhich Lipšćanskich Serbow? Štóž chce potajkim něšto tak pozawje po cyłym Serbskim kraju rozšěrjene něć, ton daj to zbroble w našich Nowinach wozjewić.

Redakcija pinn. Now.

I. Swětne podawki.

Wójna je swój kónc namała; po wšěch krajach zemskich žohnowanja patny nět. Hinak w Serbskim Lipsku, kdźež so hara w nětje započne. Zło je nimalje zašło, so njejsu so Lipšćanske Serbjo k pinnymi zradowanjam zejšli a zjednoćili; žadyn dźiw, když-sej pomyśliš, so Serbjo w poslednych wažnych politiskich časach na swoje rozjasnjenja zmyslenje njemóžachu, dźije so tohodla přeco

našemu stawnemu starščemu, werchej Janej *Maleščánskemu, kiž je zprawdu přimjeno Klapka swojeje rukotwórdla dostał, haj přeco sej rón myslí, zo Serbska hišćina zakhjena a přewinjena njej. Jeho wotpohladanje knajmenšom na to dźiwje, horńa a dołnu Łužicu wobrońić a samoh' so na kraj ščinić. Woprawdźe, bydźichu Rusaja swojich njeprećelow zrazyli, kaž so w přenimu zakhadźenju zdaše buć, dhoćichu woni našemu Janej na stole zpomocowaś, přetož jako dobry Serb a Słowjan je wón přeco žedźenje w swojej wutrobi nosył, Serbow a čłóńi dowjesć a Słowjanam po swojich nocach pomhać. Ale dźiwnje je toho husto z tajkimi přimjenanmi, kaž naš Maleščánski Jan wobeduje, wot njoh' móže so po Łaćańskim praji: „Nomen atomen habet.' Kaž njerunjcy rucher Klapka so w Komornje wobaraše by so naš Jan nětko w komorji khowat, hač by pod dobrym zamysłi čeknyć aby kapitolirowaś móhł. Tehodla njeselmy so, zo je Ruska wójna tajki rózne namsnała, a čakajmy z nětrosću na jenoh serbskoh wójwoda Miloducha, kiž by swoje wotpohladanje měnjšo a postajnim też wěsćišo wudeł, přetož, kaž je wěmy znaty, je naš wójwoda Jan přeco jara njemérny a tak njebojacy a nahły, zo su z teho hižom wulke straśi nastałe. Wotčakajmy tehodla přichod a zaspěwajmy z našim basnerjom:

Młodźi Serbjo rucźi dźeja
Z nadźijow do přichoda.

---

* Jan Sommer z Maleščec, starši Sorabije, wot předawna tovarjenoz Klapkowotany.

II. Ze Serbow.

Z rjanetosću smy zonili, zo su Lipšćanscy Serbjo hući wot dżenja Šćim so ~~tam~~ tam a sem k pinnymi zradowanjami zejnć, dokelž běchaj njedawno dwaj Serbaj k Serbskemu towarštwu přizamknyłoj.

Z Lipska; z bohdžomnika wopyta něhdyši starši našoh předarskeho towarstwa, wuboy slawny kuj. duchomny Jenč z Palowa towarstwo. Dešćika dla žane wutkode činić njemóžachmy a wostachmy tehodla radsjo měšćanskich kročmach; tehorunja wutoru. Sjedu wotjedże kuj. duch. Jenč dahle do jenoh městačka, hdżež je, kaž někotři pojdaja, na rozsarje byl, aby, kaž wón praji, staroh přećela wopytał, wróćiše pak so stwórtk zasa, zo by powšitkomaw zhromadźiznu Łužiskoh předarskoh towarstwa wopytał, w kotrejž so jednjo jara nowe zobustawe korje wzachu; bjez nimi Hajndrich Bjar z Praskowa a Jurij Bróst, rodżeny Maleščaw. Po zhromadźizny bu šwarny pinny wječor wotdżerżany, na kotrymž so jara wjele serbsce spěwaše, dokelž wyšše zohnjowych zobustawow kuj. duch. Jenč, naš Błóćanski Sowic Jan a młodši Ryčeř přitomni běchu. Naš slawny stari Jan Šołta nanjesše w dobrych a přistojnych rynčkach slawu na našoh něhdyšoh starošoh Jenčaš, kiž so

tak hłuj maš:

1, Bjdź dżensa postrowjeny
We rjanjasku radosće
Hdyž přeco počesćeny
Sy bratře nastworjeće.
Duch mócny Serbow khori
Šćen z horcej luboscu
A njepřećelstwo mori
Stłóž hanu Serbscinu.

2, Šćen widźiš bratrow tworić
Nadomi narodnym
A serbsku mysl zhwalić
Ze słowom zradownym.
Kaz žady nas rjanas hlada
Na swornoh přećela,
Kiž wabudži jón spjada. —
Njech zjawnje wobswědcja!
Njech wšitke šklency wuklinča
Při stronja našoh přećela! —

Wobžarować pak dyrbjachmy, zo knj. redaktor Smoler z Budyšina, kiž dźeń. pjedy w našim měsće nadejndźechmy Dokelž bě přećelnje swoju přitomnosć na čornej desce sobu wozjewił,), haj Serbjo wuboy wobžarowachu, zo knj. Smoler njemóžeše naše zradowanje wotčakać. — Pjatk natto, jako 30 rózomnika přewodźachmy knj. duch. Jenča na dwórnišćo; někotři z kuliš za nim kładajo žedźeše so do Lužicy.

Sobotu, 7 smažnika, zetkach ja z wulkemu podźiwanju Jesnu šwarnu holčku serbskej kapičcy, a bórzješ sym hewak napřećiwo holcam jara bojazny, dha so toho zmužich a poryčach zrej. Wuboy zwjeselena nad serbskim postrowenjom pojdaše mi, zo je z třoni druhimi holcami před nimaki třomi lětami do Lipska přičahnyła a zo chcedźa tu wšitcy wostać, dokelž so jim tuder lubi.

Sjedźe, 18 smažnika, dostach list wot knj. Dr. Pfula z Draždźan, kiž serbske towarstwo postrowić da.

III. Nawěstnik.

Njedawno, srjedu 4 smažnika, słyšachmy předowanje našoh luboh starjoka Lomera, kotrež nas jara zwjeseli. Dokelž pak so jemu swoje samsne pismo jara kubenje čitaše, dha so ztudym wuboy prosy, zo by swoje předowanje tež pozdiši dźerżał, nam přez to lěpši wuwitk poskićał.

Někotři postuchaju.

Wozjewenje.

Redakcija tutych Nowinow sćěhi, kiž su so na philosophiske studowanje złožili, z zamołwjenjom knihow přesprošuje, kiž je naš luby Ryčer starši wudać

zmyslany. Zo jeho philosophiski system cyle nowy a dźiwanja polny smy tu a tam při skladrosći zonili, najbóle radźene to, štož món žónska zulajtosć njemeje. —

Samsna redakcija poruči směrnje wšěm rozpalenym rozchje studentam Praskoweho Pjara wuzitne knihe, kiž tute napismo maja: „Nichdźe tunje žiwenje hač w Lipsku, pokazka wocebje za wšěch studowacych młodźencow, kiž chcedźa so tak tunje, dorje a wocebaje kaž mózno žiwić.“ Někotre pokazki a přikłady z tutych kniškow mózemy přichodnym čisłe dać.

IV. Spěwnik.

Moje žedźenje.

Jenajne přeco słónčko chodźi,
Wšelake mje puče wodźi,
Kraje wšelke překroču.
Hdźe pak sa te krasne hona,
Hdźe je mi ta droha strona,
Hdźež jich bydlu z wutrobu?

Žiwenje wšu stwórbu rryje
Wesełosć pak we mnje njeje
Statok namakać njemóžu.
Zahrody mje wobdawaja,

Róže mi dym waprowaju;
Ja pak čerpju zrudobu.

Zal domiznu předco žedźu,
Po wšelakich pućach hledźu;
Ale hdźe je luboznа?
Dyrbi směrć wěra mi so minyć
Jako pyšha wožojta? —

Njedyrbi któs cuni klinčeć
Zradomne mi zynai zynčeć,
Kiž mi dušu wotewrja?
Njedyrbja so wóčka jasnić,
Woblečo ze swětłom krasnić
Hdyž mje luba postrowja?

Čmowy zonje ja ćerpju;
Luba ty eg swětłym raju,
Z nebju dyrbju zdychować.
Z hwězdow budźeš kemuž kładać
Ja jan po tebje Dal zadać,
Njebesach ćo luborać.

Jan Šołta,
z Malšec.

Wupłačenje. Spěw wot Picarta.

Za dubom
Ležorom
Sank bě z Hančičkom.
Hančičkam
Ličiłam,
Kejko hněžkow su.
Sanx po hnězdach njeskladał,
Mjelčo pak je Hanoy wzał
Wjelatow
Hubičkow,
Je-li wjacy nic.

Hannam pak
Sannam wšak
Dlastoh' zhostałi,
Pokutu
Wobčežnu
Na njoh' złożiła,
Zrukow je so winyła, Lyzu w wóčku rozmjatła,
Na to je
Smilzinje
Złaj so zhowała.

Janičkam
Bohemu

Žel to činiše,
Porota
Wobčežnu
Činić lubeše.
Žaco dać wón khwata nětk
Hubički kaž słodki měd.
Za to joh
Na nowo
Hanka lubuje.

Z čěskeho přełožił
Swantowit.
(Jan Lahoda duch. w Khołmjecy)
Z rukopisa jeho.

Wóčko.

Wóčko, što so zyboliš
W njeskłosći krasne?
Mładostnje me nobeńčiš
W njewinosći jasne.

Što so hołčka zasmějkaš,
Z radosću so kryješ?
Z wóčkomaj mi pomjedaš,
K lubosći mi přeješ?

Swěrnosć krasanje zyboli,
Z módruškeho wóčka;
Njewěrnosć će wupyši
Moja luba mólčka.

Kajka čista myličkam
Z nutrow by ći skiwa?
Znamuja mi zerničkam,
Kněžiczka mi mila.

Wóčko wšo mi rozewidli
Swětłe pruhi dźěli,
Hdyž so módre rozjasni
A so jasnje běli.

Wóčko ty so zyboliš
Hladaš temnai krasnje
Hołčka ty mi rozjasniš
Žiwnja běh krasnje.

Jan Somrow.

Číslo: xx.

Serbske pinne Nowiny.

Wudate 12 prašnika 1856 w Radwicach.

Zamolwity spisowarjo
Jurij Brósk.

I. Ze Serbow.

Wónđano 4 prašnika dostach wot našoh nje-
đušeho starišeho knj. duch. Jenča z Palowa wu-
stawki lipy Serbskeje, kaž běchu so w lěću 1849
pod staršistwom stud. J. Buka nětišeho professo-
ja w Draždźanach wujednate. Zo tute towarstwo
skutkowanju přišło njeje budźe znjetša wšěm
znate, kajž tež to, zo sym ja lonje z mulkoh rózku
Serbsku lipu znowa zaso zbudźić chcył, zo sym
ja ~~tk~~ tehodla swjatki před létom w Prazy pobył,
zo je so na to z Prašskimi nimale před létom w
prašniku wo wustawki jednało ale zo ~~lipu~~ běchu
nam protom wostawiło wšeho čeknyli.

Kak wjele so ja sym starał wo zaso zbudźenje
tajkoh towarstwa, je najbólez mojoh listowanja
nad Budyšinske towarstwo widźić; dopołu pak
hač do dźenenišoh dnjał, ničo njeczym móht do-
konjeć, dajał z tutym was wšěch prošu: Rozpom-
niće tutu wažnu podběrajće a pomhajće. —

II. Nawěšćnik.

Dyrbjał-li ſtó při swojich nječornych nuzkodach
wokoło promenade jenoh samotneho pučowarja *
setkać, tónwhcěł to z časom prajić, aby joh zwól-
ninje na radnu khěžu přińjesć a tam k nothla-
danju přepodać. Tón čłowčk je najbóle k značu
na swojim dźiwnym waćenju; zrjetšał widźich-
my joh rucy na kribjećach, hłowu mjetamši sam-
lutkoh dźudy pomatšo dudy spěšnišo khadźić.
Kaž pojdaš, dha tón koni, hdyž nětkoh z nim
poryčeć chce, bojazniwje dźiwnje čini, hłowu čas
do pomóčra hlada, pozdaču ze sylzojtymaj wo-
čomaj, kak by joh wulka zrudoba a bolosć nob-
knječiła. Što jeho nutrobu tak žadtamje tyši,
nam znata njej, alezo je jeho tyšnosć jara
wulka, je najbóle z teho spóznać, zo wón na
kóždo prašenje mato kuato wšak ničo njewot-
molwi a dale dźe. Potajnim nadźijamy sej, zo
dźe so tón koni bórzy namakać a co potom jemu
pomhać móhe.

Na serbskej radnej khěži
w Lipsku date k prazniku.

Rycěrj direktar
policejstwa
přez Brósna, sekret.

* Naš bojacny Somor je so namakał.

Redakcija.

Někotre přikłade z Pjaronych knišćow:
Kdźe tam sć žiwenje hač w Lipsku, sam když
student žane stipendije nima:

1, K wobjedu a k wječerjam dźe do konwikta
a k sněданjam pi wodu za khoscj, a zacantu
dub so donjoh konwiktoski chlěb.

2, Chce sć tuni cigare kupić, pošće wón tu
a tam jenu, a praj přećelej, zo chce habanera
zadodać.

3, Chce sć tuni piwo pić, wopytaj wot kóždoh.

4, Pobrachuje ći penjeze napoćć sebi po
kroćzach, přetož krošna dla će nichtó njeznari,
když njezaptaćiš.

5, Maš penjeze, njepoćć nikomu žane, a
z cyła njepraj zo žane maš.

6, Dostaneš kaščik z butrami, z chlěbom, z konja-
som, z kołbasami atd. njepraj nikomu, njemóhł
tež hinak hač w ktoru twoje bohatstwo zjěć.

atd. atd.

III. Spěwy.

Wulečenje, w. Bacon Villani.

Když mje w duši boli,
Přechodźam so w roli,
Dźiwju přez hona, dźiwju přez haj; —
Stwórba ty mi bolosć wzaj! —"

Hdyž duch zaw nej jara
Tyši so a stara,
Pytam lěs a zahrodku,
Swoju ćichosć wuplaču.
Lubosć, tyšna radosć,
Woznje moja žadosć! —
K różnu hrjeżki prašeć du:
Hač podarmo zdychuju.

Přełožił Sorantówit.

Zymski nobraz.

(Němc: Phantasiegemälde)

1, O zyma, zyma kšróbliwa
Ty stara rozna proškerka
Što nas tak nobčežuješ?
O kajka budźe zrudoba
A bišće mjetša škudoba
Hdyž wšitko wučuštuješ?

2, Kak junkota so wutroba
Hdyž bwizdaš nam do junklota,
Kaž law we lěsu wuješ.

Za drjewo, sweičku swěčatu
Dej žadaš polne mošnicku
A tola předcy duješ.

3. Štó dyrbjał tebje luborai,
Ći Kowalbny kšeřluš zaspěwać,
Ty jenož tebje Kowališ;
Do znjewinosći wobłekaš
A błče pjerka přescěraš
Kaž žiwy wobjen pelis!

4. Ty za nikim sonjestaraš,
Ty wšitkim runje přidawaš,
So najrjenše ty jadźiš.
Ty jojeres też do Knježnič Kow; —
Tu lička polne rožičkow,
Hdyž wonkach ty je widźiš.

5. Haj, kožduk je wšón kosmaty,
Hdyž přindźeš bosco brodaty
Jak žłožiwc z nóknom hladaš

Ty też kaž proso pancata,
Najrjeńše nóž kir Bóžne
Ty znjerjadow nješm znaraš.

6, Ty nješi Hkich ludźi wuběliš,
Hdyž twoje pjerjo roz pjerješ;
Ty činiš wšitkich k wodźi
Ty jasne wóčka namačiš
A słódku hubku wokrepiš
Kiž lubosć jenož słodźi.

7, Haj tebje nichtóń njeďerpi
Wše jatički, bruńki, fijonki,
Če wěčnje zatamaja.
Kiž w Běli Bóštnje fijola
Či w twojim času zakřiča
So tebi zakhowaja!

8, Tak wzrudobi jsoc zawutli
Stož njeje Zwěrnje bromadźe
We čistym Zradowanju
Zbožež Hdyž hišće sklenca zaklinči
A pjiwo, wino zabłyšči
Tamtnjejsk z dyrkotanju.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/185 Serbski Sorbisches institut Institut

9. Jak ſtrěj so w zymi Sorabija
Wot čiſtho ſerbſkho nje ſola,
By też to w korčmi bytco.
Dha njeb'dźeſ wěſce ſ čikotać
A dzuzy njeb'dża hawtowaś
Ža njeje tebi tyſto!

10. Wſak dub ſy twjerdy, ſčroki,
A twoje ſylne wothohi
Před zymu njebdża ſpadaś,
Hdyž zmeja jasne pjenježki
A dobre ſopſe kosmački,
Što dyrbja wjacy žadaś?

11. Laž ſurk žno sedźi kosmaty
A jako liška ſtworjeny
Naš Sykora při ſeli.
Wón jako ſpaichół pachota
Do Portorikſkoh tobaka; —
So wochjen w kachlach žeri.

12, Ach, praji Šołta, Dundera!
Mje si jeskusa takěnt wora
Mje zyma njebdźe swalić!
Kaž dołho masam do zakow
Dha chodźu čwěrnje do korčmow,
Što dyrbju drjewo palić?

13, Bjar lěpje mysli při sebi:
Hdyž něšto so też zmylepi,
Dha při tym kofej warju. — — —
A wohjen — wulo — — — rozjasni
Mi stwičku — jako hwězdźičku — — —
Tak — wšitko — — — wuzitk — dari?!?

14, Też Bróska njebdźe stykotać,
Kaž možach to žno wobkładać
Na lipskich promenadach. *)
Mrosk (Ambrosius † 396 stutcho wotč.) chodźi
Wšěrjom šlofroka
A taka njemdrje na bolěku
Chce tak so zaworjenać. *) polašlinkseje hory.

15. Čoli žałosnje nam zastona:
Wjesoły cyły swět so rjepota!!!
Ja budu z Kiralom wostać.
Ja sedźu Jordak w kabłaći
W wulkej dwórskej kamibarni,
Hdaž budu duchaj podaj!

16. Kaž Róža, Nódle!, wukiéta,
Kiž zwjadne pojsnje wopjerja,
Tak, ty so wzwiéce wiješ.
Ty do połnosće šćěhotał,
A do sytosće wuspěwał
Před smjerću wodu piješ.

17. Ty tola budźeš zawostać
Ze zynu kruć wojować,
Kaž sykny Rycěř rubać.
Maš čoplašćosć na překupcu (Gaći)
A sy kaž Sultan w Jaremu
Bdźeš hrodźičku so khować.

18. Wětš přindże Hrabja wojerski
Tón Klapka, Wyšš Wukrajnski,
Tón njebdże nihd' sospadał.
Hdyž winna dzjowa, pjecaka,
Dha tola jeho twjerdźizna,
Bdże sylny hród předc wostał.

19. Tak njebojmy se před zymu
Hdyž nahromadamy my předc sklencu
Za nas, wot dobreh piwa.
Wšak mamy lica brodate,
A kolowe wšc pumpate, (jenož Lomoc, niž stare)
Njech předcy zyma kriwa. mažije lubaje)

20. A hdyž sneh wšitko wukěli
Po zankach njeze Wukrajnski
Wyšk wójsko do Wukrajne.
Tam činimy zwjazk ze Rusami
A wojujmy ze Turkami
Tak prawje njepřećelnje.

21, Bóže w polu Nóde ~~nam~~ prědowaj!
Z ~~sowjaga~~ jaražu Bróšk ~~nas~~ zastaraj!
We naši wójnskej nuzy.
A žohnuj dźěći powjeze
Nam Gólta wšitke bromadze
Do dalokeje cuzby.

22, A Goli nas ryčer wubčrny
Na šémlu rjenje zbrónjeny
Bóže ječbać prěći nas z dóbom.
Bjar Praskowski nam powjeze
Gwat, palwer, k wójni potrjebne
Na wozu z jenym wołom.

Lykora. 23, A zadnas jčoba čečkajo
Mój adjutanta hwizdajo
Ze wuločornjej bródu.
Won z postočanym tesakom
A knefflojtowym roporom
Bóže směrnje sledźić za mnu.

24. Tak k'zymi je wšo dorjada
Hač na wukaz wot Lomera,
Bjdže kyčeŕ k'čahej trubić.
Dha tamni serbscy zobaki
Bdža pod klapku z jich konjemi
Sa k dobom z Lipska zhubić.

Pěsnjer je njeznaty
Lomor, Maleščanski.

Přispomnenje redakcyje:

Zas potomnikow chcyt ja spomnić, zo so tajkeho
šrabateho šmóranja njebychu bojeli, ale zo bychu
Klapkowe nene stuški čitali, dokelž wón nich naš
serbska wutrobitosć a naše zradowanja a žortowan-
ja na najlěpje k wuhladanju a k dowědženju. —
Wulcy wosobny pak je tón spěwk tehdy, dokelž wón
pokazał, zo naš Klapka tohdy tam hlupy njej, kaž wón
so zdał być, a hdyž jeho poćtiske počinki tak wob-
hladamy, dha smějemy wótřišo zaspěwać: „Stišće Serb-
stwo zjezuhljene, swój šrit Klapka ma.“ —
Přispomnenje: 11. Sykora, tón jenički, kiž je zej pelo soba
do Lipska přinjesył. 12. Solta młódši z Krušowa, kiž
też na piwo zhodźi, hdyž też žane penjezy njemaš,

wšak korčmarc z kryda pica. K 13 št. přiruna
pinnu Now. čisto XX, dawčetnik. —
17. Lomor tretki nje něhdy w wapisanym zaporju,
jako ja wečor jeroh studenta napytać chcěch.
Mrózk tak njeli kaž Bróak po Broniš a
přiruna 4 Nov. Jahrbücher 1855 (aby 56).
16. Golc drudy ruza hypothondriski sudźi rad
doma w swojich knihach; wón je knihownik
němskeje knihownje přidarenk towarstwa.
16. Naš dušny attorny Rytěr I je drudy też hypo-
chondriski, tohodla wón njeli wot diaety rytěi
a nadr počnje pić za pinno, zo by wotbyt khowa-
balenje.
17. Překupc Gaitzsch, kiž je naših Rytěrja
k sebi wzał, zaplaći dobročinjej dosć sro-
zaj wšitkich za njoh. (Ato je njeli! 12 Jeho-
dla wón też přeco na wulkim konju sedźi.
18. Klapka je Maleščanski Lomor, wot
cytoh towarstwa tak pomjenowany, najprjedy
wot Laban Němcow. Přiruna: pinnu Nowinu
čisto: XIX. swětne podawki, k temu też 20. 21.
23. Lomor a Lyxora gornjo sebi lydlitaj; tehodla
Lyxora adjutant njenowany.

24 stučna! na hodź spomina!, hdźeż choyćhu' zwjetšal wšicoy dom!, ale! na posledk jenož ja jichaich. ——

Naposledk šćeu jene praženje:

Kak sha! Lomor w srjedź lěća na tajki zymski wobraz přišot.? — Won bě w tutem pjewnem wočerej druhi spěw dźěłat, kiž pan kěžan hubjenje spisane, zo ja watpiać njemóžaich, tak ja! jemu nětk po hod daich, zo jón zapiać, a wón ajexhedźbliwy dosć spisaštón danjoh, dokelž ći na tón přeni pozabył. Tehodla symtchoc tón spěw 4 Hypochondyr 4 do XXI čista zapisa!, jeli mi možno, zo jón čitać mózo, přetoż watpisanja! je derje hódny. ——

Jurij Bzoša

Walai rózk 1857.

Jimoy etareń

Serbske pinne Nowiny.

Wudate 15 nazymnika 1856
w Rožowym wěncu na Mikławšiej hasy w Lipsku.

Čisło XXI. Zamolwity spisowaŕ
Jurij Brósk.

Přjedepomnjenje: Dokelž dyrbjach tydźeń wot tydźenja čakać hač so pinowy wěcor poskaji, dha jsm runje wjac khwile njemějach něšto wjac wudźěłać, dokož mój w lěči započeny spěw dokonjeć. Přitomni běchu wšitcy: Lomor, Šołta, Ryčeraj wobaj bratraj, ~~Bj~~ Golč, Bjar, Lyzoral a ja, jenož Sowa njepřindźe, kiž na přičinach ~~bě~~ wěcorach bě. Dokelž sdruhich dla wocohanu ~~stron~~ ~~ta~~ njemožachmy tepić dać, dha wostachmy hospodarsku jatwju hižo sej přećelnje pojedajo, ale spěwar so njehodźeše. —

Hypochondyr.

(Hlaj: přispamnenje w prjedawšim čat.)
Wšitko dźěl nad Ryčonja, Nutolna.

Wěčnje dyrbjeu žadać,
Na přichad přec hladać, —
Ale što mje rozymi.[2]
Dyrbjeu přeco wuknyć,
W starosći so pukнyć,
Nichtón mi pak njewěri.

Přindźa dobre časy,
Penježne mi zwuki; —
Ptački bórzy muleča.
Dyrbjeu klamu mahnyć,
K přećelam zaso čahnyć,
Hladam što mi wobradźa.

Starosć zas'mje tyši
Wuho ter njetyši,
Hdyž ito na dół spomina. —
Čas so ludźe bližić
Hdźež ldw zaso widźić
Kulojteho ponježa! —

Do mósnje chow kałać,
Wšitko předco dawać,
Hdyž sto z njeje wuskoči.
Na korčmu so směwać,
Nihdy pak so njewać,
Hdyž so rozpjerši.
Piwo, to mjan. běži
W kóždej pjerwnej chěži,
Rad' so ~~tu~~ porumpa.
Ale wjele ludźi
Přez nje chěžo bludźi; —
Njechtón tež je zatama.

Zazy w brušej kórči,
W crjewach wšitko mórči —
To je wulka potrjeba.
Nětk zaz dyrbja kładać,
Što tón slepc bdźe žadać
Što je starosć zrudoba.
Hołowa počnje winyć
Do wuchow mi klinyć, —
To je mi hoch dundora! —

Z tej so dyrbju parać,
Za mnje mam so starać:
„Njech mi přindże ribča!“

Dźensa chcu so pyšić,
Z ničim pak so tyšić,
Wonkič, won do dalka!
Dha so počnje mročić,
Zaś dyrbju so wróčić,
Nětk so puka a nutroba. —

Šewc a krawc mi stupi
Do šěroka ktupi —
Nimaja wšak hanibu!
Kral a prošoł chodźi,
Wkjanej kładnej brodźi?
To tež čini zrudobu. —

Pon to mjele dźěći!
Sto bdź to na swjeći
Zunu wjele šmatanja!?
Kždy bu dźe wostać,
Hdźež móže sto dostać; —
To bdźe rana paduša!

Kak swět předco kjejbaj,
Zo hłupjenkow zjebaj i —
Tón je polny starosćé.
Kójžды, hlej, co mjerći,
Tak zo mišter šójerći
Wot błuda a hłuposće! —

Somor z Malšec.

Žedźenje a zmĕrowanje.

Wóčmy rajo, tebe mišty
Sněžu w myslach khowajał,
Tam tyrkł horach we Łužicy
Žedźenje nam zaćahowa.
Tamne serbske dołe, ~~tam~~hory
Tudy nihdźe njepytneš;
Što ći dźiwi, sy — li ty khory,
A dyž jow bratrow njepyta?
Wšudźom błukach, wšudźom skerbach
Pytam horow dymanje,
Krasnych dubowinych wĕršach
Wotpočnam sej spĕwanje.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/198 Serbski institut Sorbisches Institut

Ani horow čěratow paru,
Ani ptačkow hrizdanje,
Ani młódych Serbow hara,
Ani zhróblěc wyskanje:

Łužičanow sprawnu radosć
Tudy nimkaź njemóžeš;
A tak horcu moju žadosć
Tu mi zmjerić njebudźeš.

Luboscź serbsku, rynatu, słódku
Podarmo ~~wón~~ tu hladaš sej;
Tohdla nutrobnym hródku
Městačko maš wostać jej.

Wótčina na tebje hlada,
Kak jej w cuzbje wěrny sy
Sprawnosć, směrnosć sebi žada,
Hdyž tež sy jej zdaleny.

Lubować haj njezastawaj
Sy-li runje we cuzbje
K rěbjam, bratřam, wěrnje hladaj
Kiž so módri přemasnje.

Nětko módre dań ći rjany
Pokaza, zo by wěrny stat;

Žeca cu to znamjo romanze
Žo by luboſć zakhowat!
Jenajze nas nebjo kryjel,
Jenan tu a jenan tam,
Jenajze nam pruhi syjel
Słónčko tu a słónčkotam. —

Jurij Brósa

Wotčišćane
w Serbſ. Now. w Jul.
1837.

Skóržbal holičku, zo dyrbi wej
nudowca brać.

Ach njeje tu, njeje
Štož by mje zbóžniło!
Ach njeje tu njeje
Štož mje zbóžni.
Štož by mje zbóžniło
Z wodu je zpluhnyło,
Ach njeje, tu njeje
Štož mje zbóžni.

Kajke je wozanje
Bjez pluha, bjez konje,
Kajke je wozanje
Bjez kolesow.
Kajke je wozanje
Kajke je lubowanje,

Kajke je lubowanje
Bjez kubičkow!

Stajnje mi dawaja,
Štož so njespodoba,
Stajnje mě dawaja
Štož nochcu ja:
Wadowca dawaja
Z potajčnej wutrobu;
Pol je dał do krowa
Pol tež mi da.

Přełožił
Swantowit

Hač do hód so žane pisane rečcow njeje njewotdźerżałoł, dokelž kóždy do móžnje hrabnyńši prózdnu ruku stkowa, tam a čim so toho krošin. namka a hdyž so na pisowanje njeje.

CXL^{ty} srjedźen założenja Serbsk. Luč. před. towarstwa, 10 hodownika 1856.

Popołdnja 5 dźerżeše so konwent, w kotrymž naš dobry a stawny starši Šołta z Křišowa modlitwu wotdźerżeše, na to wotstupi wón swoje starščistwo na Awstera, dokelž so wón pře dorje wob-

statym prahowanje do Kužicy wróćić budże.
Wječor bě hoscina w Różowym wěncu, na kotrejž
khěžo njele cuzych dźěći berichu. Hoscina bě jara
zradowaca, a natto pinne njesele jara šwarne.
Hač do tróch rano wosta njetšo čroda hromadże
kotraž natto do Konewic won dźěše, zo by tam
kofej pitała; ale jow nas — do khěže puščić nje-
chachu. —

Serbske pjwne Nowiny.

Wudate 14 matoh/rožka/ 1857.
pola Hobuša na nowym torhošću.

Čisło XXII.

Zamolwity spisowarj
Jurij Brósk.

Lubi bratrja, zo by tuny poruk, kiž je nam njehdyšo sobustaw Jenč činił (protokoll wot 19 mat. rožka), z mocu pobili, smy so tudy zejšli; my chcemy pokazać, zo hdyž tež naše skutkowanje dale njepokazamy, tola towaršnje a njeseli bjez sobu smy. Naš luby Jenč pisa nam bjez druhim tež to: „Zoyta pokažeš pak tež to, zo sće w Lorabiji lěni, zo jedyn žanje wot Was ničo w tydźenskich Nowinach nječita, ani kak z Wašim towarstwom steji ani što so w Lipsku podawa.“ Ale luby towaršojo, wočki do Nowinow stajić, zdaše bajki za Mots Tankul aby nowiny, kiž su z dwacy čich Nowinow znate, žadyn student rady nječini, što a kak my skutkujemy, zmy ~~su~~ swoju čaru w Nowinach nazjewili, a za nič čady my ~~my~~ k Depla-Tunkows-

kim zleznam dosć Stare Jepla a Mato Tunka
njejsmy, zo bychmy z tajkimi bajkami/pryzlami
swój čas dyrbeli zakepsać. Dahle naš stawny
wótčinc pioa: „Bydźichmy my w swojim času
tak wjele Serbow w Lipsku byli, kaž my sće,
my by dźichmy hory powróčili a Lipsk přeserbili.“
Zo bychmy my lěpje skromadźe dźeržeć mohli,
chcemy přidać, ale napraudźe, što wě, haž bu
Serb pilniši byt, z najmenšom je wón małot
lubosć za Serbiju wopakazał, a za Serbowith
potomnikow w Lipsku, hdyž nán te najlěpše
knihe, kiž je z nich ow nje wobsedźiła do Maći-
cy dari. (Přirunaj akte) — Tak je jeho cyły
list powny najrenšich sćěhowanjow. — Zo pak
je Serbija runje nětko jara pilna a dźěta-
wa, budźe mi kóždy přidać; a njeby naš luby
stari Jomer tak jara bojazny byt a Němcam
lěpje za pjatu teptał, zo my jene prawo po
druhim zhubili njeby chmy, dha by naš čas za Sera-
biju jedyn jara wobcahowy byt. — Pomyslmy zej
pječo zaso znowa, što nas chutrowaš, što wotcmy
zraj mat nas žadaš a dočaka, a potom dajće

nam dahle pilnje być a dobre towaŕstwo bjez sobu
a też z Němcami dźeržeć. –

Nawěštnik wot S. Lyzory.

Za hodrlumpow!

Na drjewowym torhošću čisto 1 (to drje na redaktora trěchi), a na nowym rathowje č. 40 (Lomer) su wšelake wěcy na předan, kiž so derje k lósch-papjeri hodźa, wosebje dwě čapcy i na pěnšćim měsće jena, kiž je něhdy w swojim času zelena była, na nowym torhošću jena, kiž, hač je jej runje zub čas wšelki sobu wzał, tola hišće poznamje, zo módra była. — Česćeni hodrlumpoje a žiđźi dyrbjeli wěcy wobhladać pola

pana Klapki a Jurjas.

(Zo je toha Lyzora naj waŕniše zabyć, wón dyrbjał wšědźiwych ludźi činić, zo byšče so tej čapcy najlěpje hodźitej ~~za~~ klaspiwej waŕnosće dla ~~wot~~ jako staražitnosće nakupować.) —

Na předań.

Za tuni penjez wostupaju ja subjektej, kiž so k temu kwalificiruju te blaki, hdźeŕ sym prjedy šnurrował.

Bjarš, něhdy nawołany
konwiktaŕski šnuraŕ.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/205 Serbski Sorbisches institut Institut

Khedźbujće!

Dorelž rjacy jěcharske hodźiny njeroppytuju, a po tajkim rjacy spózny njetrjebamy, dha předam nětk za tuni penjez pos woprawdźitych železnych komicspóznow.

Nuddel
wuwučeny jěchanski
šolar.

Powjedančko not Kyčerja.

Hdyž so jedyn w prózninach domoj wróći, dha so wutroba rjeseli ~~zaso~~ so zaso ze Serbami rozzryčować móhi. Tehodla ja doma rady na piwo khodźu, najbóle ~~—~~ do piwarnje, hdźež tam zrejtšo dušneho ale zyrk dźiwneho muža strechu. Won je bur, ~~b~~ potrjechoř su 4 Burgermejstry přimjenowali, dorelž chce jara mudry być. Tutón mužik so rad z wučenemi rozzyčuje, dorelž wón sam sebi sam mudrišk być rda. Jeho nawołana mudrosć ~~—~~ zonich w poslednich prózninach z tehoi, so jemu kudaročko prójšk potožich a khudowcu; to kudaročko je pak to:

Stoha to je, wone runje tak wonhlada kaž bačon, teš wola kaž bačon, ma čerwjene dołhe nohi, twari hnjerdu, žerje ryby a njesy jejam 3 stoha to je, mój luby Hajnko.? Hajnk na to wotmolwi, kaž by to wot mlodoscé sem wedźił: „To je bačon“. „Nje to njeje, hu-

dajće dahle." Wón sebi tu weć přemyrli, ale wón
přeco zaso praji: to je bačon. — Ženu nětko syn wot
najenka, kiž při nim wosdźiše do wuchow praješe:
to je žona wot bačona. „Ach nětko ja wěm, Hajna
wjesołje zawola, to je Bačonec Marja." W Lěsnej
bě mjenujce ~~tko~~ kěžkarjo, z mjenom Bačon, a jeho
žona rěkaše Marja.

Přečožk z wuzkeho. („Sichot dal drei Rosse")

Tři ryzy, hlaj, přenjene wozy
A zjanoh młodoh pohonič,
Nazdale skorži w zrudnym ktoru
Kaž tupe zynki z łonička.

Kaw młodźenc w bolosci žałosći!
Joh zrudźi ztota lubčička,
Hdyž spomni wóčka we luboći
Kajž módre, čiche holička ma.

Wój nebjo-módrej, wóčky zjanej,
Tu žałosć wój mi činitej;
Čohodla mi wjac njeswičitej?
Wój watrobu mi ranitej. —

Ach duška, krasne zahorenje,
Ty wostaš dušej zahrodka
Ach wócna Mosawa, mój so renje
To bohatstwo ći zawosta.

Jurij Brósk.

Stara pěsń w nowej wukrjc.

Chcěł je wujc Kózlik wedźeć,
Kak w cuzym kraju je; hajdomdidraj—
Do wozu přanyt konika,
Hlaj, woheń zapalcy. Hajdomd.
Dał je so wjesć přez tajki kraj,
~~Hdy~~ Hdyž njeby znaty był.
+ Wón bě wón w měsći při Spreji
Wot mnohich znaty tam.
Duž chcěł wujc Kózlik wedźeć
Kak w Drježdźanach by ito.
Dał je woj dźěćat kryty pjelc
Zo njeby zwjerzmyć mohł.
Hlaj, wón přindźe do Drježdźan;—
Tam na ramjo jemu pjasć:
„Wujc Kózliko, incognito.“
Ty cy nahi znaty tu.“
Duž mjerzacy do rožuha
So Kózlik zawali.
„Tak Lipska, hdyž mam wjelpać nětko,
Mje zeznać njebudźa.“ Hajdomdid.
Tal radość pak jemu njewosta;
Hdyž brodu wón tam pozara,
Kawota jedn wot remesła,
Sewskeho, otawneho:

„Hej, njedźiš ~~tam~~ knjez Kózlina
Žak z brodu čuchluje.“ „Hajdomdideraj —
„Kóc Dundyr, helose drjechmoty,
Wšo je mi rozpsane.“
Wón stupi njele mjerzacy
Do města Lipsna nutř,
Tam pak na wšitkich hasach joh'
Na zhribet pereja:
„Ty tu, mój luby Kózlino.“
Kóždy jem' přiwota.
„Tak sym-li ta, tak sym-li tam,
Knjez Kózlik wostanu. Hajdomdideraj,
Knjez Kózlik wostanu.

Maleščanski swojemu lubemu
Gustelkej Maleščanskemu.

Hrodźišćo.

Na wrale tam podla Sprewje
Steji stare hrodźišćo.
Jeho dół je napuscheny,
Swjaty rohew wukasnjeny
Swječe pytaš podarmo.
Njekleča tu njeboh Serbja,
Bohow prošo no zboże,

Swjate stomy pak kšče steja,
A z jich katzow nukhadźeja
Ptačkow zynni spodźiwne.
Putnik poscha natte zynni:
To sy skorźby maćerje,
Kotraž wo syna so rudźi,
Kiž jw kapri, w curbje bludźi,
Zacpi waśnja wótčinoze.
Tola putnik khwata,
Dokelž bije hodźinka;
Myoli, ptački, prawje maće,
Dyž na Serbow lud ptakaće:
Serb mać Slawu zapreńwa.

Hajndrich Bjar z Praskowa.

(Tutón spěw je wotčišćany w Łužičanu
č. 6. Lěto 1867.)

Serbske pivne Nowiny.

Wudate w 21 maloh rožka 1857,
pola Hobuša na nowym torkošću.

Zamolwity spisowaś:
Jurij Bróza.

Čisło XXIII.

Rójtr čitane ~~tadlej~~ der 7 měrca.

Posledny pivny njeźor bě jara zradowacy, zyšli
zo běžnymi jenoš šescjo so zyšli, njemjoc Šomor, Ryčer
Šołta, Bjar, Lyxora a Bróza. Naš korspodaŕ Hobuš
bě nam matu stwiźnu dat, zo byźmy jow bjez soba
byli, ale dokelž jow spěwaś njemóžaźmy, dha nam
přichadnje druhu olubi. Tohdla ~~zchadźowaźmy~~ zhromadźo so
zaso znowa k bjesadźi 28 mat. rožka, k kotrejž bě so
na čornej dercy takhlej přeprošato:

Hlaj wšěm rjane wjedro tyje:
Bjar so z bórta wupara;
Lowa pak šćeu zymu mryje,
Tohdla brodu njeskoba.
Ryčer tołsty z Lěty dójndźe:
Čepel, što to Kundera!
Po jěchanju bratře pójndźe,
Kóždy zomnu: Hopsasa!
Tak so počne wšitko hibiś
Wotwodrjeje rjanej, naletnej;

Serjera tam leži přibić
Přeprošenje k njeńčorej:
„Alije nowa wjesnoć so stała
Serbjo Lipsk su pobili.“
Šołta khětrje myl zhlada:
Njebychmy so napili?

Z tatym wotpokaza wšitkich Serbskich zobakow
k njeńtej hjeńadźi

Lipšanske hetmanstwo
přez Jurja Maleščanskeh.

Witanje a zahorjenje.

Bratřja, serbske khory zjane
Zaspěwajmy wjesele ta,
Serbow počinni su zmane:
Ja sym Serb, to wołtař chcu.

Porjadk sej zaspěwajmy
Našich wótcow pěsničku
Wot wótcow sej popojdajmy
K nimi chcemy dźeržeći.

Štó je dał nam serbske słowa?
„Zo bychmy je zhowali
Smjerće tu hač dahle rowa,
To chce Kral naš Nebjeski.

Jurij.

Worjewenje za kolanow.

Dokelž so mi w kole tak jara derje lubi, sym ja smyrleny, lubi Kolenjo a Kolanki skerje lěpje k wam za duchomneho poříčahnyć a wam luborne słowčka předować. Moja mudrosć a wučenosć je znata dosć a tehdalž też zadyn dźiw, zo też Waš wu wě znaju.

Jan Lyzora,
kolan z Malešec.

Powjedaničko.

Němoni lěkarjo bu něhdy do Čěch zkazany. Jako bě wón zaso domoj přišoł, bě wón jara njerzany, a praji z tym swojim: „Ja mjac k čěškim ludźom njendu, tam rozne měna rudawaja; mje jenož pan Lekarsch zěkachu.“ —

Nowinki wot Lyzory.

Tydź. Now. powjedaja, zo je kamž, kiž bě so italskoh njeměradła do Kulowa podał, tutu dobru wuchowanku wopuščił, a so zaso domoj podał. Kulowčenjo su pječa tehdal, zo jich wopuščí: Te deum 7 opěwali. 1 Měrca.

3 Měrca. Jako dźensa domoj přindźich, wuhladach na blidźi někotre nowe knihi a subscriptione, kotrež mi knihikupc připóstał. Ja sebi myslach:

kupić tola niczo njebudźeŭ a duž z cyła sebi wobkladać njechaich. Tha widźaich na dobo serbske pismo, ochbokuł subscription wot Smolerja mi připóblanu a duž čitach. Ta pak mějše so tak:

Kózlik, wulki romantiski zwěrjo-epos, wuplećeny z lyriskimi spěwanami a reflexionami a kotrež je wuprajenje trochu čěmne, z přispomnjenjami wot Jurja, panslowjana.

Tutón spis by so derje za młodych holcow a młode knježe zdźěłanych zjadomnjo hodźił, wosobje za dar z zelenemi štwórtkej. Wón je jara krasnje wudebjeny a štož z nutřkomnemu wopřijeću natejndźe je drohje na zwonkomnoc date (čakaj, čakaj Gjurstelko!!). My pokazujemy cóćenych starších a so bjez sobu lubowacych wosoby na tutón spis a wobkručamy, zo nichtón bjez opodźiwanja a z nutřkomneje radosće tuton fatu knihje zpukow położić njebudźe.

Redaxcia.

Žałosć spěwarja, jako jeho dušje lubowana z druhim wěrowana bu.

Měsačko, ach što tak sweěiš
Žałutymi horami!
Njewěš, zo mi, hdyž će widźu
Wutrobičku zaboli.

Ach zak bolić njedyrbjała,
Hdyž je samaluečička!
A štož žałtym chroću žada,
Njewě, hač to namina.

Wě, ach wě zo njenameka
Hota moja nadźija,
Hdźe ach hdźe so njebožatko,
Z bolowcu by tajiła.

Wrowjeł, tam w tej lubej stwiczy
Bolić wjacy njebudźeš,
Tam w tej bohuswjatej zemi
Měr a porok dobydźeš.

Kamarit.

Z čerpcho přełožił Swantowit.
(Jan Łahoda w Łotmjerju)

Kak wjele lět dyrbi Rha hišće zańć, prjedy hač budźe so zaso něšto do Sulcje Nowiny zapisać?

Haj haj! to hinak neje. Kóżde dźe-
ćatk lěto „mjodźe ferbstwo“ zkrótka staw.

Krygarjowe traješe 38 dnjow.

Serbska nowina.

Čisło XXIV.

Red: Krygar. Hdź. 27. Hapeł. 1870.

Sobustawa serbskeho předarskeho towarstwa

1., Ernst Krygar z Porsic.
2., Mjerten Klerxog z Njeswačidła.
3., Morić Mitška z Minakala.
4., Ernst Kuba z Klukša.

Ze Širachowych „cyrkwinych klučow".

wot Krygarja.

Jako ja we rukich prózninach w domach přebywach, namakach ja we Širachowych: „cyrkwine kluče" (XV, 32) wjele zajimacych powjetšow a pomjerkowanjow. Ja k přikładej někotre sobudźelu.

„We kajkej ryči dźerža podjanscy swoju bożu „słužbu? Zwetšcho we latanskej. — Činja „woni na tem prawje? Nje, dokulž to cmejna „njezrozemi, a njewě, hač je trjate abo „ktote. —

„Kaž lupy krowy, kotrež na nowe wrota „hladaja. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/217 Serbski Sorbisches institut Institut

„ Wot serbskeho słowa (pohan) njemóžemy nič
„ wjefte prajić, kiba zo by pohan tak wjelje
„ rěkał, jako taji: „ Kiž boha hani." (Tak
so na wěc nima. Słowo „pohan" přindże fem
z ta ćanskeho, = paganus). — Wo tyźele tola!

„ — Kaž też wot tych słowjeh přisłowow se
„ słowa: „ Witajće kmana, dobre bratro" a teho
„ runja mamy.

„ We lěći 1693 zakaza naša hnadna krajo-
„ na wóšnosć, zo dyrbja so wšitcy teho žałosne-
„ ho róćenja hladać. Wofebje bě zjawnje nie-
„ nowane to róćenje pri — —, při. famej
bożej maćeri (abz přiſamacy bożej). —

„ Kajkeho přiboha maju někotři při pohrjebi
„ tych swojich? Wonistři horšcje pecošcje do
„ rowa za kašćom mjetaju, zo by so tam po mor-
„ ſtyſkato. —

„ Kak budże ton dżeń do hodow mjenowany?
„ Pateržica, dyrbjeli wše Pólscy a Plesenscy a tak
„ wšelki Stari ze swjeh wšelkakosćow na kotrymš
„ jara wjele hrozneho přibojstwa čerja a tu
„ pjatu nóc z hrěchami wotswjećeja. —

„ Štwórta njedźela we pósći budże hewak mje-
„ nowana smjertnica, dokelž we Pólskej a Plesenskej
„ a też naši Stari wtej njedźeli to pohanstwo a druhe
„ morduwy, němy přiboki wutupichu, a kaž smjerć

"zwobljekanu na mjezach zpalichu aby do rěkow
"mjetachu. —

Sirach powjeda, zo njeſu wzaſtarſku zmóšničku
při božej ſtužbi khodźili. Won praji: "A ha čěrnje
"nje žanu móšničku ktemu nje mějachu, alje
"kaž my wzaſtarſku, tafflički mějachu, na kotrež
"swoje darg kładźechu, kaž hišće naši ſtari
"wedźa, hdaj je to tolla we grunći ſenajke. —

Spěw (wot Kryggarja.)

(po čmi)
"Žno budźe čma,
"Žno ſtupa mha
Won zwonkami.
Swět čichi wšón! —
Sam kljepa mlón
K Bjer bonkami.

Samluski hon
Přez čišinu
Mi znatu čěr.
Mje wzrudobje
Njezporoji
Pón ſwjatky měr.

Tón mlón, tón mlón —
Ach ſtróžki mě ſón —
Njeſmjerć pusty je.
Jan won mrjeła
Mě lubčička: —
Mlón zaſtanje.

Arnošt Kryggar.
1870.

Lessing smĕje so serbskej ryči.

We Lessingowej wesołoki: „Der junge Gelehrte" rozryčuje so młody wučeny Kujer z mjenom Damis ze swojim wotročkom ~~Otto~~ Antonom na tajke wašnje:

Ant.: Glaubaw dich doch, daß ich auch (Zwaksa) darfsch, die Zeit nicht darfsch?

Damis: Du, mein Zwaksa, die ich nicht darfsch?

Ant.: Ja, raffen Sie einmal.

Dam.: Kannst du auch Logisch?

Ant.: Logisch? kann das Kraut nicht.

Dam.: Chinesisch! Mathematisch? Ich wette nicht.

Ant.: Und Sie französisch. Haben Sie mir gar Latein nicht gelehrt? Es beschämt mich vor Ihnen zu sagen. Ich weiß nichts als dieses Zwaksa.

Dam.: Der Esel, der vor Hunger zu mir kam, war doch dein Lehrer?

Ant.: Das ist nicht gar ein Esel, Herr! Mein Lehrer war ein Mensch; ich kann es beschwören; und Sie können Sie nicht.

Dam.: (ausfahrend) Er hat Recht. — Mein Bedienter soll mein Zwaksa, Sprachfehler die ich nicht verstehe? Und noch dazu mein Frühstücke? Ich verwünsche mich, daß ich so Vernunftlos mit der Gabe zu sein, so grob sein soll. Wer dich, Sie dieses Thier, Sie Esel, die zu dieser verloren sind, ist in jener

Kotlebotrew serbski powstorkam Mórnika! — Tež dźiwy
fóngt mir we sim Kozle ferdźmpjegasow!

Ant.: Sakaw Sie! — Doch Milkau Sie nar! Wenn
Sie mir meinem Hofe schadegen, so sollen Sie
bald so viel davon davontragen als ich selbst. Mir
sollen fleißig mit einander deutsch sprechen,
hab — Kurz, überlegen Sie es. —

Jara možno je, zo je Lessing we Frencelowym słowniku wedźał, kotryž ma napismo: De originibus linguae Sorabicae (1693–1696) a we kotrymž Frencel wopokazać pyta, zo wjele serbskich słowow z hebrejskim přez jene přindźa.

(Kryžak.)

Njedawno słyšach wot jenoho tudy studowaceho Serba sćěhowacu štučku:

Za sym sej data stupnje šić
Wot mechkoh' jochenta,
Za sym sej data měrk wzać
Wot ševca z Halštrowa.

(Podał Kryžak).

Serbska nowina.

Čisło XXV.

Red. Krygař. Hł! Dźen 4. Jun. 70.

Ja mam konja,
Ty maš konja;
To su konje moje mi!
Hdyž ty jim daš wowsa,
Woni skoča, kowsa.
Ja mam konja, ty maš konja etc.

NB. Snano je naš bratr Kuba, wot kotrohoš sym ja tutu stučku słyšał, tak dobru, też jejnu melodiju aby któs tudy zapisać.

NB: To je přełožk z čěskeho, tola jara snadny a dopadaže, zo přetorjeŕ nječo čěski rozumjeć nje-je: Tam mjenujcy wětšk: Hdyž ja jim dam owsa

Ja mam Konje — Oniskačow kopsa.
Wšitcy Konje — Ja mam Konje etc.
To sou Konje mi

Při swojim wotsalenju z Lipska přeje
swojim lubym serbskim towaršam wšo
zbože -

Ernst Kryžaŕ, dotalny wedźer serb-
skeje sekcije kuž. před. tow. -

Štož tu so dźěli we čaśu
Je jene tolla we knjezu;
Nas jeho khoroj powedźe
A jeho słowo živenoke;
Tlaj, hdźežkuliž my čehnemy,
Tda jeho jenož pytamy.
Ty pódźeš tu - ja póndu tam:
Dom wótcny jadyn kiwa nam.

We Lipsku, dźeń 6. Awg. 1870.

Serbske nowiny.

Čisło XXVII. dź. 18tého měrca 1875.

Red. Holan.

Sobustawy sekcije „sorabicum".

Přez zmylk wuwosta Grólmus z Radwonja stud. paed.

Garbař stud. theol. z Minakata.
Božidar Běrnich „ „ ze Ścenicy.
Marćin ~~Hatta~~ Pjejnč „ „ z Ketlic. (Marćin Pjejnč)
E. Holan stud. phil. z Prječina.
Arnošt Muka „ „ z W. Worjka.
H. Hatak (Hattig) st. theol. z Wujerda.

Lětsa lěće 1874 – 1875 wodźerža so z khromadźizna sorabica tydźensce junkróč we awgusteju, přednošk so čitachu, wot kotrychž buchu někotre we Łužičanu čiśćane. Junkróč po tydźenju (wutoru) zeńdźechmy so pola Muki a čitachmy, zabawjachmy so ze spěwanjom a rozryčowanjom. Muka je wosebnje pilny byt a we delnej Łužicy na přazark wokoło khodźił a spěwe khromadźił. Wón wotejdźe 1875 jutry do

Jeny ~~Tubinga~~, přińdże pak za běto zase. Porjadnje
a přeco přitomni běchu wšitcy z wuwzećom
Garbarja, kiž je hižom we wyšših semestrach.
Holan běše dobrowólnik pola 107 połka.
We Lipsku je so stowjanski stół postajił a
k. prof. Leskien nětko na nim sedźi. Wón
je german, z Holsteina kiž je stowjanšćinu studował.
We ktowje wšo stowjanske, we wutrobje němc.
Nam serbam je knydom we swojej nastupnej
ryči smjerć wěšćił a my tehdla z nim
njesteješmy. Tola smój Muxa a ja do jeho
kollegow chodźili. We Zyprjanom semestrju běta
1878 bě wón kolleg wo serbskej ryčnicy
připowjedźił, tónsamy pak knydom we přenjej
hodźinje nazad wzał, dokelž běchu přemnjo
+Jeničcy Bjońc tam běše, či druzy běchu zlubili přińć, ale njejsu stowo dierželi!
postucharjow+ přišło. Pozdźišo je wón, raz so
powjeda, zrajił, zo je jemu lube było, zo nichtón
přišoł njeje a zo je wón knjžom tón čas
wubrał, we kotrymž je wjedźił, zo serbja přińdu

njemiž ja. Dale je k kn. Pjetej (knihopej) prajił, zo ihce hišće jimaróč něšto serbske při powjedźić, zo pak hdyž tež potom nichtón njepřińdże, ženje wjace na serbow dźiwać njeha. Wón sebi mysli, zo serbja jeho stowo wo jich zaměnjenju hišće zabyli njejsu a zo tehodla njepřińdźeja. We čišćanych „serbskich nowinach" a we „Łužičanu" je so na njeho swarił a to jemu zatrašnje do nosa zajě. Sware běchu pak jara prawe, dokelž je wón lědom wěsac we serbstwje njedźiwši našu rěč hanił a prajił, zo ź dale ničeho njewobsteji, hač z zlitka słowjanskich vokabulow, wot syntaksy a ti pak ničo sebićiwe nima.

Spěchuje rozryčowanje Libri (nowoserba a Mudrona (staroserba) wo Lesznu.

Mudron (k Líbcy, kiž runje zastupi) Nó Líbka! Bohu
budź dźak, ja myslach, zo sy wumrěł.

Líbka Ně, hišće nic. Ja bydlu pak nětk we Lipsku,
tak zo by mi njemóžno było, Tebje pyjede
wopytać.

M. Bowzkorženo we Lipsku, što tha tam činiš?

L. Studuju.

M. Studuješ? Što tha to tola?

L. Stowjanske ryče.

M. Hahaha! Što tež to budźeš ty hišće wšo
započeć we twojej njemérnej přiwislowosće
k tej črjódcy serbow. Ale praj mi tola,
ty dyrbiš tola k temu wěstemu profesarjej
khodźić, na kotrehož jenu tak rozhněwany bě,
dokelž bě serbam smjerć wěścił.

L. Haj k temu ja najbóle jenož khodźu.

M. Na, tu maš inkonsekwencu cyle ewidentnu.

L Ně, to nic; přetož ja dźěłu wosobu wot
jeje wedomnosće. Kóždy jenož trochu zkubłany
serb dyrbjał po prawym hišće jenu aby

Dwě - druhe stowjanske ryče znać, ze by we originalnych powěšćach so wo hibanju stowjanskeho ducha wobkonjeć móhł a nic we jenoboč nych němskich nowinach. Njeje-li pax móžno wot jeneho přećela serbowota tesame nawuknyć, dha dyrbiš wjesety być, hdyž to pola njepřećela docpiš, přetož fasest et ab hoste doceri!

M. XXn Ale přidać tola dyrbiš, tamny wučeny muž, kiž je stowjanske ryče a jich stawizne studował je k temu samemu resultatej přišoł a wupraji tosame, štož sym ja na mojim staroserbskim stejenšću přeco a přeco ći před woči stajał: serbstwo zaňdźe.

C. Haj, to tež ja praju, ze serbstwo zaňdźe. Praša so pax, hdy so to stanje. Myslíš sebi, ze budźe němčina wěčnje wobstać? abo nimaja wjele wjacy kaž wosoby tax tež lude swój čas na zemi, we kotrymž přiňdu a saso wotstupja? Widźiš, ze tamne wupokajenje zcyła tax žałostnje

XX na tute město słušeja ti na posledku pod XX stejace rynčki.

mudre njeje.

M. Ty tola z tym njeńhaš spronjić, ze hudźe serbowstwo runje tak dołho wobstać kaž němcowstwo.

Č. Móžno, móžno też, ze nic.

M. Hdyž pak nětko tak pilnje k njemu khodźiš, čehodla dha tehdom tak žałostnje harowaše, jako bě tamny wučeny serbam smjerć wěścił

Č. Čehodla njedyrbjał so hněwać! Běch so z wjele serbami na postajenje stoła za słowjanske ryče we Lipsku wjeselił a nětko, hdyž dołho dočakany a hórco požadany k profesaŕ nastupi, dyrbi serbam, kiž jemu sade napřećivo přińdźeiku runjewon njezwoči z tamnym wuprajenjom.

M. Kóždy sněch pak tola swoje preswědčenje wuprajić.

Č. Smě a rjesmě. Chceš so na khorym dźiwać, hdyž Zakřiči, je-li zo jemu lěkaŕ z njelepej ruku do palacej rany masnje a

Z krótkimi słowami wupraji, ty měješ, zwjež-
tež prawo měć.?

M. Ty wostanješ tola přeco tamny zaklepany a
zakusnjeny nowyserb.

C. Sym pak tola lěpši serb a činju to moje
lěpje, hač ty z twojim wěčnym serbam smjerć
wěsćenjom. Byšu-li wšitcy serbjo myslili
kaž ty, by so twoje wěšćenje snadź dopjelnić,
byšu-li pak wšitcy so prócowali, kaž ja,
byšo jim chcyć hišće za dołhe wobstaće
rukować. — — Konc.

M.xx Ale praji mi tola, tebi so wěšće tamny zwólny
wo serbskej ryčnicy wuběrnje lubi.

C. Tón wón z cyła njeličita

M. Kak dha to

C. Dokelž běchu přemnjo postuchajow přišli,
bě wón hnydom we přěnjej hodźinje jón
nazad wzał, snadź je sebi myslił, zo su
serbjo hižom zwjetšili!

xx Tute poslenje ryńcki stušeja na z xx wozwamjejene
město.

Serbske nowiny.

Čisło XXVII. Holan. 2 meje 1875.

Zawod.

K našemu wobžarowanju je naš naš bjez dwěla najpiliniši a najhorliwši sobustaw našich xkhadžowanxow k. Muxa wopušćit, zo by we Jenje swoje lěto wostužit. Won pax je podpisanemu slubit, zo nochce so cyle wzajomstwa znami zdalowaś a zo chce nam dys a dys lisćik abo wudźelk k dopomnjenju a zabawjenju připostać. Won je swóje slubenje borzy dopjelnił a nam šwarny spěw připostał, kiž budźe wšěch nětrebošxuliž zajimać.. Ja pax dowolam sebi, luli

bratša, Wam dźensa jaxo na peěnjej zxlodźowaj
nowelo lěta powitać jaxo postrow.

Hišće serbstwo njezkubjene!

Pičkow jimanje.

1., Přez kasy nócne po spěchu
Mlodźencaj xhwatataj
Kusx swettu mataj khowičku
Sej mudrje ryčitaj
A při tym jara wótře.

2., Přišedši x dźěrje žadtawej
Nutř prěni skočić chce
Mjez sobu tax sej krozetej
Nutř padnješ zawěšće
A při tym jara hórko.

3.1 Tam z boxa mužik postuxa
Na zynxi serbowske
„Hlej to stej serbaj" zawota
Z wutroby radostnje
A při tym xhětro swětty.

4., Na njoh so Serbaj walitaj
„Što Serbowc? Serb sće Wy?"
Do srjedźa jeho wozmjetaj
So wlěco do xorčmy
A při tym jara xhwatnje.

5., So herakajo wjesela
Zo Kašpor xrajan je
A lačni piwxo srěbaja
Njej- li tež serbowske
A při tym jara spěšnje.

6., Bě wjetšu swětlosć sxičte
Piwičko jenemu
Tam widźu wrota barbjene
Wotpina barbjernju
A při tym stona wulcy.

7. Duž wrota z nowa barješe
So towaš rjepota
Na dobo strażnik jimaše
Za wuši barbjerja
A při tym jara wruče.

8. So w bohuš wóczerjezastróži,
Mu kóprca wupadnje
A wutroba jomu zaskoči
Zecinjena do kapsy
A při tym korči nóczerje

9. Na straže ludźo brodaći
Joh' wruće jimaja
A jemu swette šěsnaći
Ze slědka čahaja
A při tym hrożą helbcy.

× × ×

Duž, barbiš wrotaz ječmjenjom
Ćer khětře, Marćino!
Zas hewak Dyrbiš ze stysknom
Khmjel ptaćić předroho:
Mět tola Zas mój šěsnak!

Muxa

Potomnikam k powjeści. Spěw zćehuje so na podawk
w nocy po serbskej piwnej skhadźowance pola kn.
Gerta na Windmühlenstr 13. Mura a Pjeńc dźetaj
naxurjenaj domoj, nanukaja serbskeho dźiwaćerja,
sadźa temu wěxotre piwko a naposledku ćaza
„šueman" Pjeńča při powodźenju plestra. Na
straži wupokaza so, zo je R. studenta a dale zo
? zane 10 nsl. nima. Won wola Muku a tón
? zaptaći cyły žort a Rje kaž so mi zda zaruna-
? nje žalyt. nź!

Přispomnjenje: Holan je tu cyłu wěc wopak zapřimnił, abo je to počitk a licentia? Totola Tendenz.
wěrcje sam njechaš, Holano!

Mysličxa.

(9 měrca '75)

Škřečku Božoh' ducha
Nosy kóždy w sebi;
Hdyž wón tomu słucha
Swět so jemu debi.

Muku.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/234 Serbski Sorbisches institut Institut

Serbske nowiny

Číslo XXVIII 1875. 20tho julija.

Red. Towarš.

Zawod.

Jako bych ja a skoro wšitcy přitomni tež hišće we Budyšinje nějachmy tam wyše literarneho serbskeho gymnasialneho towarstwa tež narodne słowjansko-serbske towarstwo „Lubin". Wotpohladanje teho samoho bě zbudźowanje słowjanskeho ducha we wutrobach młodych serbow. Sobustawy běchu kaž wy wěsće wjele a nic jenož gymnasiasći ale tež seminaristi jedyn pismik isadźo, jedyn česka atd. Zwonkomnij sobustawy běchu wučerjo a čescy studenći. Towarstwo kčeješe lěto a rozpadowaše we druhim lěce hač je wónše lěto we wěrnosće kaž so mi zda khětro dołhi čas podrěmało hačrunje je tehodla přeco wolestało. We spočatku

bene!

tuteho semestra je tesane z dźěla přez moje listowanje ze starymi sobustawami we Budyšinje zaso wožiwiło a to najpjódcy přez prócu a wušiknosć jeneho Budyskeho gymnasiasta kn. O. Hanowskeho ze Židowa. Wón je z zhromadnej prócu z kn. wučerjom Šołtu we Lubjerje zaso črjódku mtodźich Serbow dobył a woni zhromadźuja so rjenje sobotu we Budyšinje we nekajkim hosćencu a čitaja dźěła a zabawja so. Ja sym z kn. Hanowskemu pojasnjenje listy wumenjał a jich na wjelke wašnje zahorić a zapalić zpytował. Tuton Budyski „Lubin" zmeje nětko njedźelu 8cho awgusta powšitkomu ktownu zhromadźiznu a přeprošuje k njej wšitkich mtodych studowacych Serbow ze wšěch seminarow gymnasijow a universitow. „Lubin" je po prawym powšitkownišo založeny hač nětko rozwity je zpyta z tutym zeznaće a bliše stupjenje wšěch zdźěłanišich mtodźich Serbow docpić. Tuta „Lubinska" ktowna zhromadźizna je mjenujcy

jenoż składnosć při rotrjež ma so powšitkomna
zkromadźizna serbskeje studowaceje mtodźiny
wodźerżeć. Tuta składnosć njeichamy přepušćić.
Za nas žana hańba njej tam hić, přetož woni
su hač runje mtodźi tola horliwi Serbja
a budža tam wučerjo a zyta starši serbscy
z dźetani budžo tež přepruowanje. A le za nas
je to rjana składnosć jim Pražskich Serbow
zeznać a hewak horliwych narodnje zmyslenych
mužow nadeńć. Tehodla prošu ja, lubi
towaršojo we mjeni Serbstwa přindźće
wšitcy, kotrymž serbskosć na wutrobi leži
postajeny dźen do Khróšćic. Zeznaće a za-
korjenje mtodźich je ważne a runjež tež
so tam jemu jeničke duša k narodnosći wěcy
wobwróćeła a so zapalita we němcowstwi-
dźenju, dha by sam tutón ptód wulki
dosć lyt a ważny dosć, zo tam wšitcy přińdź
mu. Ja přinjedu tež Słowjanow z Lipska tam
a nadźiju so zo wšelake wubudźowanje tam na nas

čaka. Dale móžu Wam z wěsteho žórła čerpanu powjesć sobudźelić, zo při tutej sktadnosće serbske spěwanske towarstwo we Khrósćicach „Jednota" koncert wodźerži a po tutym budźe so z mtodymi serbskimi burskimi holcami nejwać. Duž prošu wospjet, přindźće wšitcy.

Towarstwo.

Kralowa njewjesta.

(Po ludu)

Kral sebi wuzwoli njewjestu
Jen lubuje z korcej luboscu
Že štyrjoch ryzy konjemi
Po nju na pućo so zastaji

#

Domoj zas' konikl zejsdrawaiku
Mać a nan njewjesta witaitu!
„Knaj witaj a noj witaj njewjesta,
„Što sy tak zrudna a blědźizka?"

#

„Ach maće luba, so njeżenaŕej
„Naj dóńt we Božej nucy stej:
„Cestow a strowu ju luchowarh
„Sam hač dotal ju prewodźaŕh."

#

So x blidam wjesli syedaŕhu
Wšěm wino a karpy stodźaŕku
Blida pax sedźo we kućiku
So njewjesta praša za postolu.

#

K wotpočinkej ju wjedźeja
Cunjo ji kosey piskaja
Luby w potnocy wótčuźi
Njewjesta leži we romari

#

Ze spanja bludźi kral maćerku:
„Ach maće přinjesće swěćnicu
„Khwalajće, khwalajće, prosnhajće
„Přjedy hač luba mi wumrěje.

Maćerka komdźo so ~~wotsłi~~ nje přińdże
Krala smjertny stysk zapři mnje
Nož krabnje, do sebje zaštapi
Dźiwk lubej k njebju so wotsali.

Muxa

Napominanje.

Nam Serbam w Lipsku přileži, kóle jako Słowjenjo wustupować a nic přeco we wulkej němskej črjódźi so zhubować. Tohodla ryčmy bjez sobu stajnje serbscy a wopytajmy přichodny semester xn. Lexicnowy słowjanski kolleg, přetož

fas est et ab hoste doceri!

Tondrowz.

Königgrätz.

Słowjanski pólk, hdyž dobudźe bitwu za kralestwo němske,
Khwali so němc; dyž klaj, bórzy zo by ty byt němc.

Tondrowz.

Serbske nowiny.

W Lipsku 29 teho julija 1875

Čisło IXXX.

Red. Fandrich

Powjesće sorabiska.

Pjatk 23 julija wodźerža so sorabiskum po po-
stajenym wašnju popołdnju we sedmich hodźinach.
Přitomni běchu xx. Biernich, Garbař, Mätlig, Pjenč, Grol-
mus a podpisany. Jednaše so wo wopytanju Lubinskej
ktownej zhromadźizny a bu postajeny, zo ma redaktor,
kotrehož kollegije su 8ho awgusta hižom skončene
jako wotpósłanc sorabiska do Khrosćic so pósłać.
Grolmus wostanje w Lipsku a druzy (theologiscy)
sobuserbjo maja tehdom hišće kollegije. K wopo-
razarju naših sympathijow prax, maja ći we
Lipsku wostaniwši sobustawy telegram do Khr.
pósłać. Po tym čitaše so XXVIII čisło tutych no-
winow a potom podachmy so do Gambrinus hale

za wonačatkmy naše wuskhrjene mužy z piwom.
Postaji so tež kož dytydženska schadźowanka při
serbskim piwopiću. Garbar slubi mi serbske
pismowske zběrki z lětow 70-75, we kotrychž so
ničo do tutych nowinow zapisowało njeje, bórzy
přepodać. Ja budu je ~~do tutych~~ hromadźy zestajeć a do now.
zapisać.

Hej Slovány ještě našá
Slovanská vlast žije.

Tom dwa.

W lětnym powołčerstwjenju Sorabiskum
pilnje wopytat. Sobustawy su:

1. B. Birnich, stud. theol. ze Ścenioy.
2. Marćin Rjeńč, " " z Ketlic.
3. E. Nolan, stud. phil. z Dźećina.
4. E. Muka, stud. phil. z W. Wosyka.
5. Michał Čoch, stud. phil. z Porchowa.
6. Jan Grolmus, stud. paed. z Radworja.
7. Hlandrij Mättig, stud. theol. z Wujezda.
8. Jan Rjeńč, " " z Ketlic.
9. H. Wjacka, " " } z Barta.
10. J. Wjacka, " " }
11. K. Křižank, " " ze Ścijec.

Kn. Knichikupc Rjech w Lipsku wopyta nar nimale kóždy raz.

Serbske Nowiny.

čisło XXX.

Kak Wunspodrske žony nawoženi jebaja.
(Přetožk z Boccaccia)

We Wunspotku běše junu rjana wudowa, wokoło kotrejž (wokotruž) so dwaj mtodej knježkaj z wobézowacej prócu nadbehowaštaj; rěkaštaj Pětr Kowař a Kito Češla. Mtoda wudowa rěkaše Marja Krawcec (Krawcowa). Marja běše swojimaj lubowarjomaj přewjele nadžije činita, tak zo jeju nětko wjacy z a šije wotbyc njemóžeše. Duž mysleše na lesć. Běchu runje dzeń prjedy měšćanostu Michata Kutlaka na Kjerchowje zahrjebali, runje teho wot kotrehož sebi Serbjo tak wjele rjanych bajkow powjedaju, kaž n. př. tu z tej twarohej pomazku. Wyše teho sebi powjedachu, zo je tutón hižom we žiwjenju z čertom a zmijom we zjenoćenstwje stat a wjele raz z nimi na wósmu žowej horje kuzowat a zo je tam kóždy rur na kožu přez wóhen jako čorny kocor wuječhat, tak zo so hižom při jeho žiwjenju kóždy Wosporčan boješe do jeho domu zastupić.

Tuto běše Krawcec Marji składna wěc. Wona daše Pětrej přez swoju stužobnicu prajić, zo chce jedyn wot jeje přiwuznych we přichodnej nocy wšeteho zamysta dla čeło tuteho Kutlaka do jeje domu přinjeść. Wona so přez

měču boji, hdyž dyrbjał a widźeć, zo tuton mocny žadławc
do jeje stwy přińdże a přeje sebi z wutroby, zo by so jí
na město tuteho lubša wosoba přinjesła. Dwě dyrbjał wo
połnocy do rowneho wjelba Rutlaka hić, čeło wu-
sčikać, z Rasća cisnyć, sebje sam spać do čelneje płachty
zawalić, do Rasća lehnyć a na tajke naležnje čakać. Pě-
tra Rutlaka dopjeć komorki, donjeć; tola njesmědźał pó-
dla ani Klonička pikнyć, zo njeby mohł pjeć rozjowc
pśezdate pjebanstwo pytnyć. Jenož z tuteho wopora chcyła
wětnosć jeho luboscé zernać a njemóže-li tuton wopor pśi-
njeć, njedyrbjał wjacy pśez pjeć khěžny prózk stupić.
Druhemu nałožowi Kitej pak pśirownjeźi; ze chcyła pře
zady pśichodny nječor čeło Drjensa potrjebaneho Rutla-
ka do swojeje khěže do njerene měć. Won dyrbjał tola wo
połnocy do rowneho wjelba hić, čeło na swoje ra-
mjo žbehnyć a samsne bjez teho, zo by zuck pśez zuby
pušćił abo šukot, čmit, k njej dońjeć. Tute postrě-
je budże za wopor jeho zawěrnjeje luboscé dźeržeć.
Wubudźeli pi tuton wopor pśinjeć, dźeršći jeho za la-
daka a njecha jeho zemje wjacy nochladać. Wo
połnocy so nětk Pětr rawešće na pić poda k rowu
Tak słuša khrosćeny k njelbej akt
(Słyš chce tute hyšće powjedančko zyte njedźić,
njech jeje cita we Boccaccha.) 5. nov. 76. Schtrjax.

Tak stupi krvjelbej. Hišće jumu steješe jemu před
močomaj počuće swojeje. rětnoće a hižom běše jeho
hłopot před dětom zapato, ale moc luboće bě jeho worlě-
pta, zo njemdźeše na žane druhe pojódkwazace wjacy dóść.
Duž stupi zymny pót na čole ke khaščej wotwali wot
čěła. Kuflakonsko dołhi běty rub a cisny čěło dokła-
ska pozemskeho wjelba. Nó to so zesłeka a sam so
čělnej platty zawali a do khašča lehny
We postajenym času so też Kito wón puć poda. Kaž
Pětr sebi też wón po puću wše mózne scěwki
předsluješe. Tola też jomu so zendźe kaž Pětrej. Dźe-
měrna luboć jeho k rowu cěrješe. Duž přistupi ke
khaščej, masa je wzdepetalej ruku za čěłom a dosaže
je potom njejapcy. Z překlonjeskej khróbtosću. Wótko
be bojosć přetrata. Wali čěło na liwu ruku a zběhny
je z proća na ramjo, při čimž so dźiwaše, zo je same
tak proste njebe, kaž to hewak dźěta su. Pětr pak
kotremuž njebta nje žiwoće prikotarhu sebi myśle-
še: wjech zo mnu so stanje štož chce, ja ani stomčka
njepřidam, přetož nětko je tola hižom najhórše
přetrate.
Kito wjemóžeše porno přeco srjedźizna puća tyrchić,
a Pětr dosta přez to někotry rylny stork wot swoto-
stopow a kasorožkow, zapusny sebi pak twjerdźe

zubój a činješe četo po množnosći. I koro běše Kto
ze swojim brěmjom khěžu lubeje dojšot a hižom
widžeše juže swojej stužobnicu čakajo při musnětu
wokenješka. Duž rozhlada městno straža, kiž we
blizkosći na paducha wakaše, so blizkeho rožerja.
Na měsće rozčežićhu policajo laternyn a z tesakami
před nim machajo rejachu: stój, štóžtu? Tež tuton
stutk zaja Ježša na cyłym čełe, přetož wobkra-
njeneje kjeschowa njemožeše so tola hinak khostaći.
hač jako hrěch na swjatych wěcach. Duž činy
khěže swoje žime četo jejecy a čakaše, za tak mohi
wotlětowachu. Ježo dyrje zdyta njerozbjerja, tak a čehi
dla so jim tak stanje, štěchowaše pak přikładej swo-
jeho rožerja a běžeše tak khěcki, kaž to we čěłnej
Marje, kiž temu statkej z wotrowom won přichadowaše.
Polizajo so na to njedžiwachu jako wrědžachu, za
brěmjatk, kiž běše padnoh hrodnyt, žime po tak lichich
nóškach čekaše a Kito, kiž so po wubudženym stra-
že hač do khěže swojeje lubowanjeje donjest, sebi myste-
še, za je te same sbirž sobu wzaty. Běše njemdry za běže
zhubić a Ježk běše zhorotutosameho zamyta, narazmdny
Wazajtra hišće přez Marju stužobnicu zhonišćaj kak
běšćaj zjebanej Marja pak běše jeju na wšěčkich zli šiji.

Wajgrom

Serbske Nowiny. Čisło XXXI.

Rozprawa

wo skutkowanju lipšćanskeho serbskeho towarstwa „Sorabikum"
we 1. lěće Khrósćanskeho zrjaska abo we zymskim semestrje $18\frac{75}{76}$ a we létnym 1876.

We zymskim semestrje $18\frac{75}{76}$ běchu sobustawy našeho towarstwa slědowacy:

1) Erwin Garbář z Moinakata stud. theol. (senior emer.)
2) Božidar Rěznik z Ščeńcy stud. theol. (senior)
3) Ernst Hołan z Dječina stud. phil. (předsyda Khrósćanskeho zrjaska)
4) Ernst Muka z Wulkoho Wósyka stud. phil.
5) Hendrij Matek z Wujězda stud theol.
6) Marćin Rjeńć z Kotlic stud. theol. starši 1877.
7) Michał Čoch z Poschowa stud. phil.
8) Jan Cyrillus z Radworja stud. paed.

Wot tutych wosomjoch wopušći nas jutry po dokonjanych wobstatych prohowanjach Garbář; za to pak dostachmy z Budyšina styrjoch nowych sobustawow. Tući su:

9) Khorla Křižan z Ščijec stud. theol.
10) Jan Jurij Rjeńć z Kotlic stud. theol.
11) Jakub Wjacka z Barta stud. theol.

My so skadźowachmy za tydźeń dwójcy:

a to raz we jenej postuchařnje uniwersitskej, zo bychmy so přez přednošowanje wudźěwanych nastawkow, přez čitanje a pisanje a přez wukładowanje serbskeje rěčnicy we lubej maćernosćinje wudokonjeli a so přez rozrěčowanje wo našu narodnosć nastupacych wěcach we zahorjenosći za naš lud zdźerželi. raz za tydźeń skhadźowachmy so wječor we protestantskej restauraciji, zo bychmy so při karańčku piwa we narodnym jazyku zabawili a sebi najnowši słowjanstwo nastupace należnosće sobudźělili. Wudźěłki jednotliwych sobustawow so kóždy raz recensowachu a wuporjedźowachu. Lěpše z nich su sodźěła do našeje serbskeje rukopisneje Nowiny zapisowate, zdźěla do Łužičana zapósłane a to wot Běrnka Rjeńča, Matka Kolanta a Mirki.

We Sorabiku a na našich přijomnych wječorach běše naš porjadny hósć čes. knjez knihikupc Jan Pjech z Lipska a zahorjowaše nas wšědnje přez swoju nawjedźitosć a radu we słowjanskich a serbskich należnoscach jara za naš narod a cyłe słowjanstwo. Duž jemu tudy nad nawutrobniši dźak wuprajimy za přećelstwo, kiž je nam wopokazał.

Zoběchu słowjanstwo a słowjanske ryče bóle lěpje zeznali, wopytowachu we zymskim połoću Kolan a Muka a we lětnym na hišće wyšeho Čoch profesk

Leskienowe słowjańske kollegije. Kónc tuteho semestra wobzaukmychu sobustawy Sorabika
přez wotpóstawca kn. prof. Leskiena napominać,
zo by we přichodnym połoče'e historisku wyčnicu
wobjeu serbskeju Łužicow čitać, štož spomnjeny
professor rad přija.

Tež smy k nowadu w šitkich pěsnjow naše
stawniše'o serbskoho basnika kn. Seilerja wše jeho
wudžełki, kiž běše jako studenta we Lijsku pěsnił
a do naših Serbskich Nowinow zapisał, wupisali a
Maćicy Serbskej póstali.

Dale smy serbski kommerc nik čisće dali, zo njebychu
Serbjo muzowani běli, hdyž chcedźa kommentje piwo
pić, za Němcami běhać, a němske wurazy natožomać,
ale zo móhli sotež we lubej maćernej ryči přiwa zabawjec.

Wot Nowinow smy sebi dźerželi wšitcy po kóždym
za sebje Łužičana a Serbske Nowiny, jednotliwy wyše
jeho brandorski serbski casnik "a katholski posoł.
Naposledk chcu kišće spomnić na naše listowanje,
přez kotrež smy z druhimi serbskimi towarstwami
we wzajomnosći stali.

Serbske Nowiny. Číslo XXXII.

Wospomnjeńčko za serbskich wučerjow.

(Za serbske Nowiny)

Zo je škóda, kiž je serbska předarska konferenca na cyrkwinskej synodze w Drježdźanach njedbała, haj dźara prawdosćiwa a nuzna, kóždy wučeń wć, kiž jenož kusk wotlejwonde wenajnjarych serbskich šulach znaje.

Wučerjo su zdźěla, dokelž na seminariju tak dospołnje serbski nawuknyli njejsu, zo bychu sej stoj sebi mysla prawje derje w serbskej ryči wuprajić mohli, pšeltni, zo bychu swoju pšistušnosć, kiž su pši nastupjenju wučerskeho zastojnstwa na so wzali, swědomliwje dopjelnili a hdyž hišće derjedosć serbski ryčeć njemože, to trěbne domuknyli. zdźěla so dźe tež kusk boja, dokelž je wokrjesny šulski nahladowar Němc a tehodla němcolubowar, swoju pšistušnosć jako serbo wučerjo serbskich dźěći dopjelnić a po swojim lěpšim pšeswědčenju skutkować, zdźěla jako dźe tež wšitcy tak dospołnje na wědomnosćach a pšede wšem wćipjenju widbje rozwučeni njejsu, zo bychu nutřkowne dźěle zo je to jara wulka škoda za rozom a dušu małych dźěći, hdyž so w druhej ryči har jim znajomnej maćernej rozwučeja; zdźěla

dyć tež Serbstwo tchodła we šuli a wutrobach mło-
dych šulerjow zaničuja, dokelž sebi wuzyla, sej jšež
to česć a lěpše město pola swojich jšeditejiderjow
nadobyć. — To tajkim je widźeć, zo je čzjódka tych
nawučerjow, kiž swoju jšišlušnosć swěru dopjelnjaja,
małch. Druhdy dyrje so tež nawučerjo, hdyž jim poroka-
wješ, zo serbscy njerozumja, na šulske jšeditejerstwo
powołaja a praja, zo je rad widźi, hdyž dźeći serbscy
njerozumeja, ale němcy Na to mam wotmolwić, zo
w tajkich wažnych naležnosćach tola ći mužojo,
kiž su na sakskim serbja Serbam prawo wuskutkowali,
zo dyrbi so we serbskich šulach serbscy wučić abo
tola ze serbskej nawučbu započeć, njedy rozsudźa, hač
prosty njerozumjany lud, kiž ći we swojej njewědo-
mosći kóždy raz najbóle tak ryči, kaž sebi to wotnyeho
žadaš. Wyše tehodla hišće tehi dla jemičkeho němca
kiž so we wosadźe namaka, sobu do šulskeho jšeditejs-
stwa wolaj, tón budźe wě- zo kóždy raz za němstwo
wany Serb, kiž je nješto lět w městce na nětkajkej
šuli jšobył; tajki člowjek z mało wuwzaćemi by naj-
radšo we swojej nadutej hordosći cyłky serbski narod
požrěł. — Zo pak je njewurjekliwa škoda za serbsku
dźeći, hdyž so jim wšohusčkim tak khětře hač su do šule
zastupjće němske frazy a stučki doktorowy bija, chcu nětko
we krótkim dopokazać.
Serbske dźeći, hdyž do šule přindźe, wězo ničo němscy
njerozumi. Duž hdyž nawučer z nim ryči, tu dźiwnje
hladaja sedźi a praša-li so je što, mu ničo njerozumi;

Po dołhim běrtlowanju póčnu wobhe dźěći němske słučki a špruchi zhłowy wukniuć, dokelž maja dobry pomjatk, tola njerozymja žane jenič̆ke słowo a wupraja najbóle wšo wopaki. tola to je wšo jene, wšak nudža wětk „ze šprucha" a starši so wuboy wjesela, kak zwučomne dźěćo maja. Tola prašeš-li so dźěćo, što te abo druhe słowo w tutych słuč̆kach rič̆ka, tha dostanješ zwěduje wotmolwjenje i to ja njewěm.

Přez tajke mechaniske wuč̆enje pak kóncuje so rozom a kazy so wutroba dźěći, a štož bě prjedy hibliwe a wótrcho ducha dźěćo, zbyma leńje a zapadne, dokelž so, kaž so sama rozymi, duchej wotdźi, so znječaceji dračowaći, kiž njerozymi a kiž rozom njepisnaja. Zo wutroba zeyta žadyn wuži̊tk z tajkeje swuč̆erskeje methody wzima, njetrjebamy hakle dopokazać. —

Kak pak dźěći tute němske słuč̆ki wonkem a kajki maja k napohlad we jich rozomč̆ku, chcu přez ~~tute~~ dźěćhowace přikłady rozjasnić, kiž sym sebi z erta jenoho dźěśća kiž pótora a jenoho kiž pół lěta do tajkeje šule khodźeše, napisał.

Při tym mam spomnić, zo dźěći te štyri abo štyri słuč̆ki kiž běchu w šule nawuknyli, cyle čisće a z rozymliwje serbscy prajachu a kóžde jednotliwe słowo rozymjachu.

Tajke němske słuč̆ki jaksni:

1) Mutter fuhr in die Stadt, } dyrbidźe rič̆ka: Mutter jedź do
dann ist Mutter gut } jutry, tehdy je Mama dobra

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/252 Serbski Sorbisches institut Institut

4) Fürsten und die klaren Offenbarungen = Fürsten und den klaren Offenbarungen
Menschen Herzen ihrer Irrigen = Menschen Herzen ihrer Irrungen.

a 3) der Herr spricht Lüstern und
Und uns zu forschen Ihnen
4) Im Wörter bring zum Ihnen
Zum Fleischlichen zurück
5) Viel Dank für ein Himmel
Herr und ein Weltgericht
6) Offenbaren in den großen Hirt
Hör doch ich Ihr Christen kennt
7) Fuß lust nicht Gnädigen Ruf
Alter Menschheit ist dir!
8) Lass mir dir sei ein bleiben,
Der treuer Gott und Ehr
Lass wendig Dich treiben
Lass mir bei Räuber Lust
Du Herr lass Dich Dich kennen
Gib mir Lasterhaftigkeit
Dass wenn mich Herr drücken
Zu ewiger seligkeit Amen. Leb wohl Ihr Lehrer!

Luby čitarjo, z tuteje pokazki drje budźeš dospołnje přeswědčeny, zo je zatrašny hřěch, hdyž so na tajke wašnje rozumna duša serbskich šulskich dźěći zamučuje a zo je zteho jasuje widźeć, čehodla tak wjele serbskich dźěći tak tłupych ze šule dźe, zo skoro ani čitać ani pisać njeumdźa. Njech tuto serbskich seminarstow

Sto dyrbi to rěkać, njejsym z nowšim rozomom wusledźić móhł.

wučerjow hnuc, zo bychu zaso a zaso serbskich
seminaristow na swoju winowatosć kedźbliwych činili. A nyjerch je to dopokaz, zo ma žadanje serbskeje prědarskeje konferency swojate prawo a zo sebi kej knježerstwo, jeli tamnu prošenu wuwoju, nyjemóžnu zasłužbu wo wědomnostne a moraliske prozběhnjenje serbskich ćulow dobydźe. Daj to Boh!

Jedyn ki'ž to za wuc'erja fšo'hotuje.

Serbske Nowiny

na

lěto 1877.

Zapis nastawkow

sobustawow

lipsčanskeho serbskeho towarstwa

„Sorabi Rum"

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/255 Serbski Sorbisches institut Institut

Sobustawy „Sorabika 1877:

1. Marćin Rjeńč z Ketlic, stud. theol. starši.
2. Arnošt Muka z Wulkeho Wósyka. stud. phil. redaktor Lipy
3. Arnošt Holan z Drječina, stud. phil.
4. Michał Čoch z Porchowa, stud. phil.
5. Herman Wjacka z Barta, stud. theol.
6. Pawoł Wjacka z Barta, stud. theol.
7. Jan Jurij Rjeńč z Ketlic. stud. theol.
8. Jan Kral z Čemjerc, stud. jur.
9. Jan Křižan ze Ščijec. stud. theol.

Knjez Knihikupc Pjech w Lipsku wopyta nas nimale kóždy raz.

Serbske Nowiny

Čisło XXXIII.

Redaktor: Muka. Dź. 12. jamora 1877

Narjad
za wustawki Khróšćanskeje skhadźowanki
młodych Serbow

I dźěl
jednotliwe towarstwa nastupacy

§1

Wobsahadanje Khróšćanskeje skhadźowanki je zjednoćenje Serbskich młodźencow k zahorjenju za swoju narodnosć, k zhromadnemu dźěwanju za Serbstwo a k wudospołnjenju jich nawjedźitosće we Serbskich naležnosćach.

§2

Kóžde do Khróšćanskeje skhadźowanki přibhadźace towarstwo ma swjatu winowatosć, so we běhu lěta we maćerišćinje wudospołnjeć.

§3.

Zo by so přitom dobry porjadk zakhował, ma so starši abo předsyda postajić, kiž dyrbi na to hladać, so bychu wobstawy kež woprawdźe swoju winowatosć dopjelnjeli, kiž dyrbi dale towarstwo we kóždym wašnju zastupować, předsyda sebi sobustawow sam wuzwola.

§ 4

Kóžde jednotliwe towaŕstwo ma knihu załožić, do
potrjež bychu substancy rjemješe dźěła zapisowaś móhli.

§ 5

Předsyda ma dźenik wjesć, zo by potom kóne dźěła pokazaŕ
móhł, štoje to we towaŕstwje dźěłało.

§ 6

Tuta knihu a dźenik ma ~~tu~~ předsyda na hłownu zhromadźiznu
sobu přinjesć.

§ 7.

Zo bychu jednotliwe towaŕstwa we stajnej wjazownosći wjes
sobu wostali, ma kóžde z jich wot swojeho towaŕstwa za to
postajeny, znajmjeńša junu za pół lěta na kóžde druhe
towaŕstwo pisaś.

§ 8

Tute listy maja so hłownaŕ sobu na powšitkomu zhroma-
dźiznu přinjesća tu přednjostwu přepodaś.

II Dźěł

powšitkowne Wróśćanske składowanki nastupacy.

§ 9

Kóžde lěto, hdyž je lětnišć předsyda rozprawu powšit-
kownych należnostow wotedaŕ, ma so nowy wuzwolić.

§ 10

Prawo, haj wuznamjenjowaŕ owolić, ma kóžde přitomny Sub.

§ 11

Při wuzwolenju nowoho hłownoho předsydy ma

abolutna wojeńšina ktoroho; pśi relatiwnyjeje sobuśće
jano woli.

§ 12

Za lěpšeje wobstaranje należnosćow našeje składowanki,
so też kuśće kóžde lěto z kóždeho jednotliwca towaršstwa
jedyn wubjerkownik postaji, kiž ktoreho pśedsydu we
jeho dźěle podpjera a listowanje wobstara

§ 13

Zo bychmy so sobustawje pilnje bóle za Serbstwo zahorjeli a
pśeco we wzajomnosći mjez sobu stali; ma so autografiski
abo cišćany časopis wudawaś.

§ 14

Kuma wuzwoli ktowna zhromadźizna za kóžde lěto
ktoreho wudawarskeho redaktora a kóžde jednotliwe towaršstwo
swojeho podredaktora, kiž pśinoški k časopisej we towarstwje
zběra, recensuje a ktoremuż redaktorej pśiporučela.

§ 15

Časopis ma so mjenować: Lipa Serbska, „časopis młodych
Serbow," a wukhadźa we 6 cišćach za lěto; jogo je trěbna sum

§ 16.

Za zabawu a zasjadowanje ktoreje zhromadźizny
maja so ktorowuj pśedsyda a wubjerkowniki starać.

§ 17

Pśedsydź jednotliwych towaršstwow maja so za to starać,
zo by so ktowna zhromadźizna prawje mnoho wot
swojich sobustawow wopytała.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/259 Serbski Sorbisches institut Institut

§ 18

Wyše khowneje zhromadźizny wodźerž̌uja so hišće
we prózdninach załamne skhadźowanki, kotrež khowny
předsyda w přezjenjenje zjednotliwych towarstwow pósle
nawěstk we Budyskich Serbskich a wěnskich Nowinach
powola.

§ 19

Towarstwowy čłon skhadźowanku na khowny před-
syda powola:

Wuběrk

z protokolla II. čłoneje skhadźowanki młodych Ser-
bow we Khrósćicach 6. aug. 1876.

Zhromadźizna so wotewri ze spěwom: Hišće Serbstwo
nježhubjene. Nato powita khowny předsyda k Zlotan
stud. phil. z Lipska přitomnych a přečita protokol I. skha-
dźowanki z lěta 1875. Do tutych dźerži Zlotan
wojedźenku wo 4 gymn. Bart z Prahi čitaše wojedźe-
ski spěw. Na to so wuzwoli za khowneho předsyda
na lěto 1876-1877 E. Muka stud. phil. z Lipska, kiž
předsydstwo wuče na to wotza a zhromadźizny dale
wjedźeše. — Čitachu abo dawachu so rozprawy
wo skutkowanju jednotliwych towarstwow, Serabska,
Serbowki, societatis slavicae Budissinae a skhadźowanki
Lubina.

(Pokročowanje).

Serbske Nowiny.

Čisło XXXIV.

Redaktor: Imska. Dź. 26. januara 1877

(Pokračowanje.)

Na to wołeiwori so debatta wo narunjeńe za wustawki naśeje skhadźowanki (nanujet wowsadźowanyso přiśódła towaristwam přiśpośćele.

Prede-wšěm so postaji, zo my młodźi Serbjo žane dowosprawdźite towaristwo założić njemóžemy a njesmějemy, dokelž my dowólnosć wot wyšnosće Ptemu njedostanjemy a jeli je potajmu dźěwźimy, by tajke towaristwo wobstajnje a skórne za jednotliwych sobustawow byte. Duž so wobzankuje: zo jednotliwe legitimne towaristwa kaž też druzy młodźi Serbjo kóžde lěto wulku hromadnu skhadźowanku zjawnje mjez sobu wodźerža, štož je nam dowolene a bjeze wěcho stracha za jednotliwych; a tuta hromadna zhromadźizna ma rěkać: Khróšćańska skhadźowanka młodych Serbow. Klěšćemu narjadowanju tuteje skhadźowanki zestaja so z wustawkow jednotliwych legitimnych towaristwow nanujet za wustawki naśeje skhadźowanki.

Na to přiwza-so we dalšim rozrjadowanju 1-11 88 514 dosta wulke přemjenjenje:

Serbowka běše namjet poskićita; zoby so za zakorjenje jednotliwow kuha założita, do kotrejež bychu jednotliwe towarstwa swoje ~~najpiwo~~ najrjeńše dźěła zapisować mohle. Tola toje jara wobćežna wěc. Duž staji „Serabiku" wjele khmanišći namjet ~~wo wo zata~~ wo zawoženju nowoho autografiskeho časopisa za młodych Serbow, kotrón namjet so z wjesołosću přija.

Wo časopisu hladaj we namjećo za wustawki. Za khowneho redaktora so wuzwoli L. Muka, podredaktora wuzwola sebi jo zdźišo jednotliwe towarstwa sami mjez sobu. Časopis dźěla předer wšěm na nas młodych Serbow, předa wšak so tež wšěm druhim Serbam a připoroća so pod křižnym zwjazkom. Kóždy do Khrósćańskeje składźowanki přikhadźace towarstwo dostanje za swoju knihownju jene čisto časopisa darmo, jednotliwe pak sobustawy dyrbja za so płaćić. Na to so listno wokolo sdeleje, zo bychu přitomni subskribowali na časopis.

Dale so wobzamknje, zo ma kóžde towarstwo přichodnje lětnu rozprawu we swojim skutkowanju najpózdźišo na khowanu składźowanku přinjesć.

Po namjećo khowneho předsydy so wobzamknje, zo ma so Delnjoserbskimi a druhimi hromadźe na sulach studowacymi Serbami listowanje započeć. Skónčuje napominaše Muka přitomnych, zo bychu prawje z prostym serbskim ludom wobkhadźowali, zo móhli jeho wašnje a čistu serbsku rěč dospołnje zeznać, zo bychu jeho lubjeli a basnje hromadźe

a tak zahubje swutorhnyli a stowjanskej wědomnosći zakhowali; zodyrbi kóždy k Macicy Serbskeje přistupić a za swojuczesć meć, zo Łužiczana a Nowiny kaž tež tamborski serbski časnik sobudźerżi a fitujo cziła. Na letušej khowmej skhadźowanej běchu 47 Serbow přitomnych.

Do wjeczeri zaprocza so wokolo 10 hodź swjedźenski serbski kommers, na kotrenż zo wšitcy wubjernje zabawichu. Na pondźelu měješe skhadźowanka wulki jara zabawjacy wuleć.

E. Muka khowny fararjowy pisarjowy.

Pjenjezk wot Křižana.

Nabožinstwo starych Serbow bě jara jedy, hač su to ke křesćanskej wěrje jara připoznali jara wutrobnje, kaž widźimy z teho, hač do dźensnišeho dnja wukhowało. Tak widźimy mamy hišće dźensa wjele hač jenu personificaciu tak mjenowanych naturskich mocow, kiž lud derje znaje před kotrymiž so jara boji a tehodla na kóžde bjerje, zo nje-bychu jemu škodźili. Tehodla nje je tuta přirjeda nic druhe hač powostanki stareho nabožinstwa. Chcu nětko nječkolko tutych přikładow we krótkim wopisać.

Znaty we ludu je pjenjezk a husto dosć sy ho žony stykać zo kóń abo lamy, kiž bě so na druheho rozhnjewał jeli zlotym njemocu pomjenowa. Wot tuteho pjenjezka

Jak so to porjedа. Jyjedy hač njeje mało dźěćo bjez-
li stare njesmě so žěnje sama wostajić. Jěrodyrbi
něchto wokoło njeho być, přetož hewak přińdże stara
žona zhór abo zběsa, wozmje małe dźěćo, přemě-
je a położi ju na jeho město druhe, tak njewuznaće
přemjenjeńka, kiž je na čěle abo na duše khory. Je so tuto
stało, mjezet sebi hišće, hdyž sy to zčasom sytnyt, ztym
pomhać, zo sebi zbrěžowych hatozow hjdom prut wu-
dźěłaj a tuteho přemjenjeńka jranje překlepaj. Přetož tak
wołanje styši přińdże nhydom z přemělenjenym dźěćom
zaso, da je maćeri a wozmje sebi přemjenjeńka zaso sobu.
Hdyž pak so zaso do hory wróći, dyrbi so na jeho wostaj-
jić, přetož hewak tuteho přemjenjeńka hež maćeri wostaji
— Rjenje tak znata je připołdnica. To je njejmjeny wulka
běła z tołstoho žołdźka, kiž so, kaž ći hižo metyrnologa
słowa jokaže, jeno z připołdnjom a to wot 12. hač
do druheje hodźiny na polach pokazuje. Wulke serb wu-
kaže so polach wokoło khodźi, a nada temu wohnuški
kotrehož připołdnju hišće dźěłaceho na jole namaka.
Wona jeho prudnje a wojeho praša, kak so leń wyje, plěje,
wyte připołdnje dyrbi jej wostatnjej rostliny porjedać. Potom
pak so dwěmaj mona žarje swory njewidy nad nim
mina, a so zhubi. Njemože pak ton njezbožownyčo-
wjek, kotrehož bě na jole nadešła, na wše prašenja

(Pokročowanje).

Serbske Nowiny

Čisło XXXV.

Redaktor: Rězan. Dź. 2. februara 1877.

(Pokračowanje.)

prawje wotmolwić, dha jomu wotrubnje ktowu abo skónczuje jeho na někaje druhe wašnje. Hdyž je deščikosće abo hdyž wjerchowjedro na njebju steji, tehdom so zenjenjepa kaza. Tlusto dosć styšiš hišće dźensniši dźeń, zotom abo tamny, tomu, kiž přihotuje na pole dźěła přiwoła: Njebojiš so, zo přihotowa na tebje přińdże, a hišće huscišo, zo so prayi; wona sopraši, kaž Přihotowa, Btudničk — Toje sty duch, kiž na ludźi klěpšemu kiž so njeseli hdyž so jomu hubjeni zeńdże. Jako mała swěčka wona w nocy pućowarjow do lěsow a tužow zawjedźe. Tehodla žadyn na tutu swěčku kedźbować njedyrbi. Kotřiž jako btudniča prošca, a jemu słubja, zo jeho zaplaća temu zmuleny puć zaso pokaže a jeho domoj ~~pokaže~~ dowjedźe. Zjebać jako so njeda. Někdy bě so někotrý wlčom zabtudźił, nadeńdźe btudničku a ju prosyčo, zo by jeho domoj dowjedła a slubi jej zato słóborny tros. Btudnička bě ztym spokojom a wobaj přińdźeštaj k prawom domu. Tołkiž bě so zabtudźił bě wjesoły, zo sa-neje ponuboty swojeho njetrjeba, dźakuje so btudničcy

za dobre jeŕewodźenje. a da je jemoż maty pjenjez k
Błudniczka tutón wozmje a so wróći wośi jraŕa:
hač budźe so nětko sam domoj namakać! Wjesoły
wotmolwi wón, haj ja bych žonu moje khěžne
darje widźu, Won dźo a padnje do wody. Tak bě
jeho błudniczka zalepiła. —
Najwjetši žort na błudniczku z pjenjezami hdyž
zhermanka abo zrjec domoj du. Wona jich daloko
wokoło wodźi, a hdyž dale njemóhadła a so na
zemju lehnu, zo bychu so wonkach na pole wuspali,
jich pali a tak jich zaso dale honi. —
Někotři wěrja, zo su błudniczki duše zemrjetych
dźěći, kiž tyšče khrěsćenje njejsu.

Jan Križan.

128

Serbske Nowiny.

Čisło XXXVI.

Redaktor: M. Rjeńč. dź. 9. februara 1847.

Kak don Quichotte z wětrnikami wojowaše.

Na swojej dyrdomdejskej podrozy wuhlada don Quichotte raz třicyći abo štyrycyći wětrnikow a hladajši na swojeho towarša Sancho-a rjekny: „Přećelo, mamoj wjetše zboże hač sebi žadamoj. Widźiš tam horkach tutych strašnych hobjerjow? Su wjacy dyši třicyći. Što škodźi? chcu so dać na tute horde njepřećeljo Boha a člowjekow. Jich porubjenje budźe započatk najeho bokatstwa". — Kajke hobjerjo?" wotmołwi Sancho. „Te, kotrychž widźiš" z tutymi wulkimi rukami, „kotrež dołhosć móže być dweju hodźinow maja". — „Ale knježe, wzmińće so jowle na kedźbu, to su wětrniki, „ a to, što so Wam zdaća ruki być, njeje nič druhe hač jich křidła." — „Oh! wbohi přeećelo! je widźiš, zo

hišće njejsy w dyrdomdejnach wustojny. To su hobjerje, ja so na to rozenju. Hdyž so bojiš, zdalij so; dźi a modl so, tak dołho hač so běžu w tutej njerunej a strašnej bitwi."—

Wuprajiwši tute słowa Kataše konja z wotrohomaj a njeslyšeše na wobjeho Sancho-a, Kotryž so skoro k smerći wuwola, zoto njejsu hobjerje, ale wětriki. Mjez tym don Quichotte so domĕnjatym hobjerskim njepřećelam přibližeše. „Čakajće mje," wołaše, „čakajće, truchły rubježnicy; jedyn jeničcki ryćer chce was přimać!"— W tutym wokomiknenju zbĕžeše so mały wětřik a młynske křidła so počachu wjerćeć.— „Hoho! wy maće derje ryćeć!" přistaji don Quichotte; „hdyž ter wjace rukow do předka zhibowaće, dyžli hobjer Briareus, njebudźeće mĕnje Khostani."— Praješe, wopřima swój woponski štit a swojej Dulcineji so porućiwši nadpadże křidła prĕnjeho młyna, kotrež jeho a

jeho konja nadobo pozběše a wobej někotre dwaćyci
krocelow daloko šwjerkny. Sancho přikhwataše w najwetšim
běhu na swojim wozotu. Měješe nuzu, swojeho knjeza
zaso na noze stajić, tak ćešce běše tón padnył. – Ach,
pan bóh zwarnuj," praše wón, „hižom rytu hodźinu
wołam na was, zo su to wětrniki. Sam dyrbi wětrnika
we hłowi měć, štóž to njezpóznaje." – „Z měrom,
z měrom," wotmołwi wulki bedźer; „to je tusto tak
w wójnskim rjemjeslnistwu, zo wot wajnjow zboža
cyle wotwisamy, prede wšěm, hdyž maš k njepřećelu
tuteho zatrašneho kuzłarja Frestona, kotryž je
hižom paduch mojeje knihownje. Zjawnje dowidźu,
zo je wón mi to naćinił; přeměnił je hobjerjow
do młyne, zo by mje złamy, jich přemóc a zbić,
porubił. Ale ćerpliwosć! skóńcyje tola dyrbi nój
mjeć dobyć na jeho złośće!" – „Bóh daj!" wot-
motwi Sancho, swojeho knjeza na noze sta-
jiwši a pokhwatawši to same činić z jeho
Rossinantu, kotryž sebi ranjenjo k pot-

Kojcy běše zawinyła.— ~ .—

Přisp. Don Quichotte (abo po španisku don Quijote; don = knjez; pan) je mjeno rycerja, kotrehož dyrdomdejske wokołocaharske žiwenje španiski spisaćel Cervantes (bě žiwy 1547 hač 1616) w slawnym satiriskim romanu je wopisał. W tym samym wobrazuja so z cyła kotworótnosće rycerjow tamneho časa a to na najzabawniše wašnje.— Hewak hišće přispomnju, zo běše Briareus jedyn z grichiskich bajniskich hobjerjow, kotryž pječa přećiwo njebjesam wustupichu, zo bychu so sami na město bohow sydali; won měješe sto rukow a pjećdźesat hłowow.— Dulcineja je mjeno lubowaneje žónskeje don Quichotta, a Rossinanta jeho konisko. ~

dź. 8. febr. 1877.

Marćin Rjenč.
stud. theol.

Serbske Nowiny.

Čisło XXXVII.

Redaktor: Jan Bral. Dź. 16. febr. 1877.

Jusodowa skóržba.

Wjelohra.

w jenym jednanju.

Wosoby: Bozčij Puslak
Kanton Ladźerak } buroj,
Lišćak, ryčnik,
Rymzak, běrc,
Nócny stražnik,
Połcaj.

(Skutk podawa so w Budyšinje.)

Při process (wot R. Benedix) po serbskim skóržił Jan Bral

Prěni wustup.

(Kónc dróhi; na prawicy khěža z durjemi, jene wokno jodla duri. Khěža na napismo hosćenca.)

Puslak a Lišćak (přindźetaj wot liwoy)

Pus. (wšě zaki jutne akter) Zatrašnje daloko puće w wašim měsće; w Kamjencu tak daloko njemamy. So boju, zo kižom tři šestlki chodźiny wokoło khodźimy.

Liš. My jé tu smy; jowle je naš pozrěnc.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/271 Serbski Sorbisches institut Institut

Puz. (se nahhladuje) No prawdje! Nó nětk so dongnakom
Mějće mjezi wulki Ďjak, k. doktorej! ja so njebych wodnjo, nje
měnje w nocy domoj namakat.
Liš. Što to dale je! ja njesym nic skomdjit. Ale čehodla
noj we tak lubjenym pasćenom přenocujće, wy, liž
maće tajke zamoženje.
Puz Ach, za kura je tón daromdobry dosć!!
Liš. (přećelnje do liška) Ale kak nóčće jenož tajke ništo
jrosjić? Sće kubleŕ, bohaty muž! hehe-he! so z Ďjes-
tym z nětka přemenjejće, liž w žiwjenju khodji a (nje-
bjesa) mróčele
z nosom wora!
Puz. Nó haj wěsk, haj! Dyrbi nimjenjo bóh štož tym
Znamu Knjećam w nětšej dyrbiš so na kedźbu brać.
Do wočow mjenujće nas kublerjow a za khribjetom
hdyž nas prawju za blazmow měli, sněješće so stupom bora.
Bychli do jeneho wašich wulkich pozćencow šoł, hdyž ći
prowom za nócnu dowčku čadaja, mokł jich ptačić kaž
zmjan a ludjo bychu nje tola za kupnych kura měli.
Jr du radžo sam, hdyž hižom nóc nas nješbožićki kled,
žeš.
Liš. Bóh zwarnuj! kujeć Puzolako, wy nimaće Ďjowe
mysle wo nas měšćanach. Sebi nadźijam, so wumjeća
znajeće!
Puz. Nó, přećelko, doktorko, sygndźko, wele jich zjeje.

Wy we měsće nsejsće wcle spódni a my na wsach nsesmy wcle lěpši: Jedyn z hrěje druhoho a štóž móže najlěpje, tón wobkkowa prawo.

Lišć. To tola na mnje nsepročakujeće!

Puz. Ach nješ za zbe! sym kuak akursny, wšakoměr hdy jara dobre; daž rgiu kaž myslu. Was tež nsemějnje, was dyje mam rady kbiba wašo zlóbowanja — hahaha! zlóbowanja, přećelko, rozemjće pisać!

Lišć. Nsehubiš k. Puzolako, dyrbjał snoź, što mi maša skórźba do staroscow, prawy a lěhanjow nsendačini — Wař susod je zaraktu.

Puz. (rozsudrpny) Ton dźěja! Njerozkuměwajće mi tehdy, hewak je z mojej dobrotu kónc! — Ton čłowjek mi cyle čuje nje wokisali. Styšće, doktora! mohł zbožownje a spokojnje žiwy być, nsebyt — ló tón sčelma! mam rsane kabło, strowe dźeći, kprawnu žonu, mam wšeho dosć za žiwjenj a za čěło — ale z Ed tawy Ladźerakze z mojej skórźbu budźe nje hyšće na swjatu Ilčo wałić.

Lišć. A wy maće tola prawe prawo na swojim boku.

Puz. To dźe! Mój nan je mi hrusty dosć powjedał, zo je hić mój dźěd tón hat wět; ja sym jako hólčk w nim ryby a raki wołił a so kupał — wětk přindźe Ladźerak a chce mi hat zapowědźić!

Lišć. Mohł wrěšćeć nad tajkim njedočinkom.

Puz. Ale ja rjekam! a dyrbjał-li dwór a dowske jěchać, wón swoju wolu nsewumjedźe.

Lišć. To so rozumi! prawo na prawo wostać!
Puz. Sydom lět hižom skórčba traje. W tych sydom lětach
sym so mjezy wuknjewat, hač je hat wotmyty.
Lišć. Čim wjeselši budźeće, hdyž skónčnje dobudźeće.
Puz. Tónle njeshańbity dundrk! přičahnje před Jeseć lětami
2 curby sem a kupi kubło mojoho sjebjeličkoho susoda.
Tuhy dom sebi myslach, so na nim wele njebudźe. Čile dan-
dakojo žani niče kmótrom njejsu. Sprawny čłowjek wostanje
w swojim pjeczu, hdźež swojich hódnjo sydacha a njemysli
sebi dale, hač či myslachu!
Lišć. Haj, haj! – ale kurjo kokoš rady wuči.
Puz. Ale ludjom, kaž tónle Ladźerakej nihdźe nič dobre
dosć njeje; zmérom sedźeć njemóža; jich z mutřikowna ztóšči
čeri jich dale a dale a duž wučahnu.
Lišć. To tež je wěrno! wostań w kraju, to či praju!
Puz. Haj! kaž ja praju; wupłacnje so tak pódla mje na
kubło, kaž kačor na błóto. Z wopředka wšitko derje dźeła,
so pěknje zajesechnuj, dónž wón na dobo kemni njeprěndy
a rjekny, so chce nětko twarić, so dyrbu jemu hat wot-
stupić. Jo rozemd ja jemujach: Še, bratře sejna! Moji
prjedowničy su žito tři hodźiny daloko mlěć dali; duž možemy
my tež. Dokelž ja njechach, přindźe tónle praduch na
dobo a praji: hat stuša jo prawnu k swojomu kubłu, jónž
njese wšě možne stare akty, wobsahi a dźě wě kajkich čajowa
wjes a chce mje mrować so mojeho hata wotjeo.
Lišć. Ta je phi a hańba!
(Přichodnje dale)

Móras, Móras!

(Češka ludowa pěsń.)

Hdyž sym sót klubčičoy, pos na mnje modrčał,
Ja mu darh skóčičku, zo by nož nyjeldčał,

Móras, Móras
Skórčičku tu maš!
Nož na mnje nješčorkaj
Hdyž pójdu wot was.

Ach moja Leńčičča, ach moje złóto —
Pos pak nož kaw, kaw, kaw! njedźiwatuto.

Móras Móras!
Skórčičku tu maš!
Nož na mnje nješčórkaj
Hdyž pójdu wot was!

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/275 Serbski institut Sorbisches Institut

Duž stary pantata z domička nowjšot
Honit myc po dworjc, zo bych zas přišot.
Mórar, Mórar!
Luboščc nimar
Slepak by nješčowkat,
Hač bych byt wot was.

Wšak njejsym zaščowkat, symjenoš mórčat,
Hdyž pak bych to njedžat, wodžo bych myčat.
Mórar, Mórar!
Skórčičku tu mar
Wčt pak mi nješčowkaj.
Hdyž du zas wot way.

Serbske Nowiny.

Čisło XXXVIII.

Redaktor: Mukа. dź. 2. měrca 1877

Kralowa njewjesta.

(Po ludu.)

Repetitio est mater studiorum cf. p. 236-238.

Kral sebi zwuzwoli njewjestu,
Ju lubuje z horcej luboscu,
Ze styrjóci ryzy konikami
To nju na puć so zastaji.

Domoj zas koniki zejchsawachu
Mać a nan njewjestu witachu:
Knjej witaj, knjej witaj, njewjesta!
Sto sy tak zrudna a bleduška?

Ach maće luba, so njejsrašej
Naju dóst we Božej rucy stej.
Čerstwa a stroma ju litowach,
Sam har dostal je přewodzach.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/277 Serbski Sorbisches institut Institut

So kbliđam wjesli sydachu
Wšěm wino a karpy -sładźachu
Bleda pak sedźo we kućicu
So wjerwjesta prała za pósłolu

Kwotpočinkej ju přewodźuja
Cuny jo ju hercy piskaja;
Luby wot połnocy wjacući
Wjerwjesta ~~leži~~ leži we womoni.

Zespanja budźi kral marješku.
Ach maće přinjesće swěčnicu!
Khwataje, khwataje, pomhaje,
Pjedy hač lubka sni wumuseje!

Marjerka khoudźo so njepřiwidźe,
Kralu stysk swjerbny zapřimuje
Nóž hrabuje do sebje zaštapi
Duch lubeje knjeboju so wotstali.

Hródníčko.

Cyła zemja zo-mnu zčeli!
Wote-myje so lubka dźěli,
Druhoh' lubuje:
Měj so w Rožo-myje!

Njepřećadź.
(Přikoźk)

Tu běše, tu sy, luba trawička
Hdźež wčera moja Lenka posedźała.
Kak któžčku hišće pokhilěš,
Kajej zmahnjo so přituleš!
Stań, stawaj mi, luta trawička,
Njepřećadź, koho sy khowała.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/279 Serbski institut Sorbisches Institut

Lubostnica.

(Jušr Herder str. 121)

Holčo dohladaš to jimne,
Kak sy sebi škodźiće
Z lubkowanjom dźohu wumn
Tři'dźe koče mjezzanje
Ruču kóždom podtykuješ,
Ludaš zo jo libo nuaš.
Hdyž stanu hubki dowoluješ
Budźeš wjeźić z Roklu kwas.

Wowčer a jeho babka.

Stadło pasć a wutrobrču
Wowčerko je prěrvjele.
Wjelkam wobarać a woču
Žedźiwom je strašnine.
Luby past mi wutrobu
Ja ći stadlerko pasć chcu.

Serbske Nowiny.
Čisło: XXXIX.
Redactor: Jan Rjeńč. dź. 1. junija 77.

Přeměnk.

(Bajka z ludu)

Někdy čhnyše pječonc wótče rjèmjesłnika swój pječ a přindže kócatej, kiž z hlinje jenc dźěčo dźe-łaše. Wón jeho wopraša, što jomle čini, a dyž čert praše: tam a tam budźa dźensa khěčizna a tam budźa ždźěćatko pabyć a dyž chce wón je přeměnić. Rjemjesłnik dźěše dale a přińdże do tehokhěćońskeho doma. Tudy wón prošeše, so byšte jeho hosće wzali a přez nóc khowali, ale wonі njeběchu zwólnili. Dyž sunywón skradźu spodu łoža a čakaše tam. Na dobo, kaj nóc so přiblížeše, dha zběhny so wulki wichor, krowe zapoćachu rućć, konje harmachu

a w hrózji bóle tajka kasa, ka bé sły duch
mšitko wobraćit. Duž béšarku wšitcy k temu
skotej a sama ta maś wopušći swojé lě-
wo. Dha na doba stupi cért ze swojim
přemjénkom do jstwje, ale wón njemóže
swój helski skutk dokónjeć, přetož při-
tomnosć njejmjestnika jón zadźéwa. A
jako w hrózji zaso wšitko směrom
bé, ka so woni wróćichu, njejmjestnik
pak powjedaše, što bé so stało, a ka-
kaše wobdarjenje wopušćić. Won tón
khrćeńsći dom, a čehnyše dale
swój puć.

Dź. 21. Junija 1877.

Hudźba we słužbje cyrkwje.

Kóždemu je znate, so romska cyrkej mesiba
jako zjawna wospjeń we słužbje cyrkwje najpjerwa
ceri wutworita je. Reformatiska tuchwila pak
hižom njekhmana a z Božeho dopuščenja,
Kaše protestantiske spěwe su nic dokelž,
ale dyž-li tež cyrkwinske su, wone su lu-
dowe spěwy. Kóždy dźěco te spěwy a htosy wot
Luthera znaje. A tón spěw a htós wot tutoho tuchoho
Luthera je hišće nic profanskej hudźbi swo-
ju krasnosć a moc sebi wobdžerżał. Što njeby so
wutorny a wjesoły zacuł prokt, dyž sedža we tych
swětnych spěwach Meyerbeerowych Hugenottow
tón htós wot Lutherowcho tuchoho hrodu, kaž
mócny pawsany jako karakterist. Von protestan-
towma zaklinaše! Gaudimel by na tym tak mje-
nowanym krawnym kwasu žarazcy, ale jeho
htosy na te francowske psalmy su hišćen dźensa

žive. Wono by znate stowo: kěd so nětušpěwa do
lutherskeje wěry! a Sarbonna to spěwanje stutych
psalmow tak strašne namaka a tak njekri-
čomne spózna, zo tesamne zakaza. We podjan-
skej cyrkwji je přez mašu reflexije, zo kuzba,
kiž dyrbi cyrkwi wužitna kyć, nowe puće hić
ma, nowy a khmany cyrkwinski wjanospěw pěs-
Palestrina, wučomnika Goudimela, nanamakana,
wot Allegri a jeho sćěbownikow wutwarena,
k prijenjemu we tej wuži, Missa, a we spě-
wach tak njenowanych matutinach, a najhóle
poton we tym „Miserere“. Protestantske kuz-
bnicki, kaž Jan Sebast. Bach a Händel su
tu kuzbu pozdźišo wutwarili, wot kotrejž
swjata Cäcilia personificatia je. Nětkole
we romanskich krajinach cyrkwinska kuzba
na tón stadus je přišła, hdyž so prajić može:
wona wjele winojta njeje. A pola nas

tež̌ wjele lěpje wjeje Padjanske su zapomnili, zo
so ouvertuře wot operettow na gyrlach njeraja, woni
su zapomnili, štož we tym naspupanju Tridentinum sydźo
XII praji: Ab ecclesiis musicas eas, ubi sive organo,
sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur,
arceant. Jenož̌ kamjeńska kapella wože so wot tym
musać! Wona hišćen dobra je, ale te wjele a jara
starny a nuworany pastorske spěwe w Sixtinie
su kaž̌ so praji, monoton, a so kaž̌ we galoppu
spěwaja. Felix Mendelssohn praji wotym: wono
klinči, jako dyž̌ so čerjóda muzow hadrowa a
wowa. Tam so jara meterni mjez druhim teč̌te
słowa spěwaja: Aleph, Beth, Gimel, Daleth a.t.d.
A to je pasionski spěw! Nic mjerje starny
je tež̌ pasionski spěw po swjatoho Jana, kotryž̌
so na čichim pjatku spěwa. Tonsamy je podobny
na tu Matthäus-pasiju wot Bacha. Tute protestan-
ćeska Matthäus-pasija a ta romska pasija
po swjatoho Jana mataj so tak kaž̌ pasionske

Stawisne swjatoho Jana k tym swjat. Matthäusa. Te
tři stawne wuske hudźbniki: Haydn, Mozart a
Beethoven so k romskej cyrkwi přiznachu. Ale štó
na to hišće myśli: pic katholicismus nic protestan-
tismus je to zadźěłać móht, zo so hudźba we cyrk-
wji je emancipirowała, ale wobej moža jeje dołhe
dojtać. A je też zasobudźa dostać. Ale tak dołho,
kaž ta njeseta kulturiska wójna traje, tak
dołho cyrkwinske kultus so po čłowješkich myslach
jara polěpšić njebudźe a njemóže. A te mat
bamža Pius IX z dobreje a spranwnej přičiny
Syllabe myśle zakonje, kotrejž naš lud dojtat
je, na tym městsi też swoje winu maja. Štó we
tajkich zwučenych cyrkwinske živenje nic jara
wjesetych časach schwile ma, za nutřkomne
instituty cyrkwje, kaž za hudźbu we służbje
nutrnosće so starać! Nowy čas też we tym
nastupanja nowe živenje přinjesć dyrbi
a budźe!

Što naš serbski cyrkwinske zjanospěw nastupa, dha
so jenož prajić może, zo tónsame jenož mě-
stronach so hišće namaka.[x] Kaž sa cyrkej te
mejske zakonje, tak — kaž za cyrkwinski
ski spěw naš nowe šulski zakon škodny je.
Ale wjele našich mužow tež wot serbskeho
zjanospěwa wjele wjeselić njechadža. Nadźi-
jemy so, zo tež do naše serbske Kemše za-
zjanospěw a luźbu nowe časy přinjdu,
a nowe žiwenje rosće a kćeje!

---

x) n. př. we Khrósćicach
a we Hodźija. —

Z. 2. Junija 1877.

Jan Bjenč,
stud. theol.

Etymologija
někotrych sorbskich słowow.

1.) ponošk = po- nos- yć'
2.) porjeskło = přě- njar- ać' * perwjesłło, porjesłło ponorjesłło.
3.) pokruta po- kru-ć' drosta, mišna kruty-y yr. drosta, fruch fr.
4.) zarok ze za- krowak.
5.) patoki = pa t.j. po a √ tok ; točić'.
6.) paz dźeŕ' j pa = po, z, dyjec' starost. Diz-ati
7.) sćeńk = s (su) ćahnyć' * s-ćah-nuć
8.) sćenje Evangelium = čćenje = čičenje ; čičeć' čitać lesen iterativ čitać'.
9.) pačosy ; pa = po a česać'
10.) lunój nok hnić'. iterativ hinyć'.
11.) křidło √ kry-ć' sup. kryło.
12.) plenwy √ ptuć' ptěć' iterat plenwać'
13.) pokono po-hanjeć'.
14.) popjet = po- pal-ić'
15.) porok = po- rjec.
16.) susod = su = sobu a syd-ać'

Šuka, Stud. phil.

Serbska Nowina

Čisło XI.

Redaktor: E. Muka. dź. 8. junija 1877

List

Wuwjelo předsydy serbskeje studentiskeje
na
česke studentiske towarstwo „Slavija".

Wysokoučeni Ryčerja!

Waš list je mje wulcy zwjeselił a hišće mjenje
hole zajimawosć čěskeho studentstwa za naš mały
serbski lud; wulkotny dźak wuprajam Wam a Wa-
šim towaršam w swojim a swojich serbskich bra-
tow mjenje za Wašo hordźenje předewzaće, swo-
bodnemu serbskemu pěstowanju našeho serbskeho ludu
sobu zběrać a zahusćenje wustorhnyć pytać a słubju
Wam swoju podpjeru w tej należnosći, kak wjele
hač je w mojich mocach. Dyž lud radosći-
wje Wašo powołanje w přichodnym čorle Lipy
Serbskeje a wojewoźe a sam we přichodnej a cyłu akti-
wnu na Wašo zdobne předewzaće wuskutkowanje

pokazować a serbski lud k wam adźiwajm pěsni pokazować. Ja sam mam wjele ludowych pěsnjow bajkow a powědančkow serbskich, kiž chcu Wam rad připósłać. Tuta dokelž w poslednich semestrach mojich studijow stejm a mam přez měru wjele dźěła, njemóžu wěrno moje oběrki přehladować a korigować. Duž prošu Was, zo byšće hač do 1. oktobra abo decembra t. l. zwočakowali, so spokojili potom so nadźijam tak wjele swobody měć. Khowadźće tak dołho pěsnje, kiž budźa so Wam wot druhich Serbow a serbskich wótcowcow, studentow atd. připósćelać. To tež tak khětře njedopóńdźe, zo změju tak wjele khowadźe, zo móželi knihu wudać, přetož ze chowanje wěm, kak cěžko to je, ludowe powědančstwo zběrać, potom hdyž budźeće chcyć čitać, změjeće tež wěsće moju zběrku za sobu připósłanu w swojich rukach.

Z nutrobnym serbskim postrowom

Wáš

najpodwólenišeho

Arnošt Muka

kt. předsyda

serbskeho stud. mt.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/290 Serbski institut Sorbisches Institut

Rozmołwa

Pětaka a Kmocha

wo lipčanskich Serbskich madatorach na minakowskej drozy.

Čišćenou ći
Wčišnych ludźi
Wopisać i
Lo mi jaći
Cyła cyrkej moćnje jrišći
Jak ći Erwin naš wuloženje jrjedcyje
Win wolta, wóttře kawtori
Lo kěrka z nim sojowali
Wšo čěka hrišćo wołaja
Lej mysli strašk zo jaliso
A trubi jo wsy khwatanosći
Duž Garbaŕ za nim jsiłći
Loby kěrjaka nukleskat
Polda je sto dźěći zatejłał

Knoch: Sedźi Mutka
Tam a kutka
Přez tu brjołu
Dathu khwilu
Wuhlada tam
Ryjanu Hanku

Woń wšitkny so za njej wot wšěch sprócuje
So za nju žěli wutroba
Jej zalubowanch Běrnka
Ton sčěhuje, so zwadźilaj
Na pištolije so wabitej
A z kulku na so. tšěleštej
A pódla ptaka holička
Njewě sama, kotreh lubo ma.

Pětak: Ryjanoh mamy
Mateka my
Kózda holička
Lubi wóčka
Hdyž so Matek
Na nju smějwa

Wopaki rej htoječki za nim wuwija
Wše poskakuja do lofta
Hlyz̆ zrimi Hlandrij zasejwa
W kammach leśnych hopsara
Ab' bukeč̆anski falad za
Joh duška za wjch baboce
A za jho nowe kamune
Wós Garbarej zo čerwjeni
Tak so na Hlandrja žehrawi

Je ze Serbow
Tolsty jachot
Cyhla rěka;
Cyta rěka
Jiho žołtoh
Jomu běži.
Do šije lačnej so puzola po sporhi
A jrěro wolta jachola
Mi piwo, piwo jrušnjsko

Hlej, privo je'ko lubkaje
Te'mu prěc swětne nastanje,
Sobolcy smeja, žortuja.
Tři reje na nohi teptaja.
Tři prevoje spěwa. Spěwaničko,
Zo je so wšitkom zdarilo.

Zady wšitkich
W tkórnjach žitkich
Marčin čapa
Rytěr, štapa
Mócnje rucy
Wohi ducy
Na mšě boki hasy spěšnje šwenkuje
A nětko čórna kuharka
Tam zetka u ašoh Mjerlena
Daž k tobuk zejmuje kreče;
Ze dimy gnědzi Franči Frišo
A jako jemu přez wokno
Dom leži, stružnk na pogrěbo
Toh dowanjeha na natmarkt
Toh' durha wjedže, njej to 'last.'

(Pokrać'owanje w. pr.)

Serbske Nowiny.

Čisło XLI.

Redaktor: Muka.

dź. 15. junija 1877

List

na K. Hórnika jun. w Bud.
słowjanske Kniharnje w Lipsku nastupacy.

Wysokočesćeny Kupjež!

Před nješto časa dostach mot K. Knihi Kupca
P. poho brochurje wo załoženju sćišćanskeje
Kniharnje w Lipsku a přečitach ju z wulkim
spodobanjom. Tola dyrbjach so jara dźiwać, što
so w tej naležnosći dać dotal nješto sćało njeje.
Hewak dyrbjeli my tola spomnjene Knihi-kupstwo
hižom w Lipsku etablowane wotdźeć, so móhło
so nam dźeń wot dnja wjetšej žadosći po
dobrych sćišćanskich Knihach dosćić!

Duž bych Was, čes. Kn., prosyć, so byšće mi
rozdźělili, što to zadźěwanje, so Lamma wulkjema
myslička z adyn wurjech hima. a čłodła so

Słowjanski Komitet w Móskwje wo tu wěc wjesela, kiž by tola cyłemu Słowjanstwu a přede wšěm Rusej wulki wuži dk a wowoječh přinjesła. Wjelgiše traš tež Wy zaz móhli do Moskwy přiwać a słowčko zastajić za tu tak wulkotnu wuwoje a dobru wěc. A ramješćo mi so zda, zo je najwjetši čas, zo pedza Słowjanu tu wěc do rukow wozmje, kiž jo zbywata kaž widźu tež nětko wjele wot Němcow njewočakuje a potrjebuje. Přetož, kaž słyšu, chce tu wěc pedza němski Knihikupc na swoju wěstotu wuwjesć a tajka kumšamja zakoźić. a zo budźe ta hańba a wulka škoda za cyłe Słowjanstwo, je tak wjele hač ja wobstejnosće w Lipsku znaju, cyle wěste.

Dyž bych Was prosył, mi zdźělić, što Wy wo tutej naležnosći mjenjće a hač wy chcyće móhli za tu wuznatu tajku kupcu Knihawnju we Słowjanskich wukach wustupić

Z wutrobnym serbskim pozdrowom prosy wo wotmołwu

Was

najpodwólnišeho

Arnošt Muka,

Stud. phil.

V Lipsku 1. 6. 77.

(Pokračowanje Rozmolowy z čišla XL.)

Wučnje moja ~~dus~~
Dusa twoja
Wičas jsaja,
Při tym dawa
Jsem lubki
Kotrejž lubku

Dosć je woblizat, ja a druhej Klaudzikej
Dosć kowworkow ma. mutroba
W ujej maja rum wšo hołčata
By też to třčlat za lubki
Sola smjertny'c bola kuliki
Je stawny też polytikar:
Berechtchunku Serb nima gar,
Dań žanoh' nima kariera
Duž dri to spróchny'c ze swe'ta.

A. Muka

~~Kalenta~~
Pomoc za zalubowanosć

(Hłós : přir. Zwonař : Pichl str. 76 č. 79)

Ach Hanka moja farliczka jenička
Sy myje skrasu swojej na myeri ranta,

Kaž mi myebjo nad hłowoje je wysoko!
Tak dołe skowam we wutrobje hłuboko.

Nicžo nasto mój Hanicki myedźiwaj —
Je spod dźěrku do wutrobki wudźěłaj.

Leža ći we dnje wutroby hłubokim
Zas myje wutšasesć jo rěčo šěrokim.

A. Muka

Serbske Nowiny.
Čisło XIII.
Redaktor: Jan Křižan. Dźe 22. junija 77

Dźěsana.

Jena hodźina
Po połnocy bita
Dom prěchodźata
Mje lubka mita
Přez tón zeleny hajk.
Dźi wuž, mój luby, sam
Z Bohom prajita.

+

Njeje na njebju
Telko hwězdźičkow

Kaž je mi lubka
Data hubčičkow.
Njeje a ujebudže
Kaž dołho swět budže
Jelko hwězdźičkow

A. Hanka.

Kalenki.

Dźejaucy klěporeja po dworje
Wó-jstwe stara babka klěproce

Bóblik sćerči na stomach
Pjanak sćerči w talerjach

Sawdan sćonka pječ hěta
Dźeńdźak sćónka we tožu

Wětr štomy tołste jowała
wojakom do dźěš tykaja
Rad zlołcy jich jalenca
So z ričcu w lětóźe suwaja.

Spěwčk.

Dźěćka dnja so wotsalu
Měs so na zemi lěha
Wyše měsnoš wutroby
Wyčołna mi zběha

Lubka přindźe z wječorkom
Z wječorikom zas dźěćo
Luboš'ć we njej znaćiwa dom:
Přeč so wotsaleše.

I ye wokoš zaćujarh
Kenjo wšo so zhubi
Dotho rinku zapšijarh
Jatše zaso zlubi.

...

Mě'sačko je prěwodźej!
Šěl je mjetu tonu
Lubi'l ke-mni powjetšej
Dźerž je černe kroju

.

Šij'u terž ja mě'l cišinko
Laz čěj wobraz sebe
Do wutroby ktuboko
To je lubo zmeje

A. Muka.

Přispomnjenje: To njeje přistojnje, Kěžan, tak hubjenje a wulcy-přerako pisać. Škoda wo papjeru, kiž so přez to zhubi a wo dźěła, kiž přez tajke pismo nahladnosć swobudźe. Muka.

Serbske Nowiny

Čisło: XIIIL.

Redaktor: Jan Křižan. dź. 29. jun. 1877.

Wyrokodostojny knježe!

Njedźiwajće, zo Wam zjenej njeluboznej wěcu wobéžuju a Was prošu, zo byšće mi dobrocźiwje wo njej Waše mjenjenje sobudźělili.

Serbska studowarca młodosć bě mjez sobu wobzankła, zo na Lipsku Serbska čłonowstwo jako we Wjenu abo w Prazy wutwarjeć zo móhł kóždy dźěl swoje wěstaka nakładźi wo serbske pisnowstwo rozprajić a swoju horliwosć za swój narod wopokazać. Proču nadawkoju Lipsy Serbskeje naso wza wši.

Dwaj je wot Michała 1. léta sem rjad na Prazšich a Wiedeńskich wusokich šulach wuknyli. Student Prauer bě zamołwite redaktorstwo na 10 wrót a wěsty Dr. Gregor cźišć ze słužbjenym zo chce Lipsku po. Słowjanstwje rozšěrjeć pytać. Wón je po tajkim dołhi lěta sem wšelake dźěła. Tola z dobrym naćiskom wjesele a naša zahorjenosć za naša dobra wěc stawaju hač błysk zjasacko wjećbjeła k. (sam) Lužičanu. Wón sebi ani spjaty nadźět njeby ch, zabawanosć

zo by so Lipa we Prazy wudawała. Runje tak je też Prašikam zakazał na našej skhadźowanej serbski deklamowaś „Šulerowe žně" a „Čěšlo mjeho Krala Přibyslawa". Tak może serbski wótčinu napřećiwo našim prówowanjam za naš ludowy narod tež zakhadźeć, ja njezapśijam. To pak dyrbi kóždy zapśijeć, zo hdyž so nam naša libosć a horliwosć za našu rěc a lud tak wjele zakazuje a to wot samych Serbow, njebudźe dźiwo, hdyž ton a tamny wolu w Kujo a ruky do klina połoženši Serbstwo jomu do Swjertneho spanja kolebaś, zo byso cimprjedy cim lěpše Němcowu žodosć dopjelnił a nas narod we nowej wótčinskosć spał.

Wo tom wšěm pak ja z rycha njewidźu, kak smě nam k Žaščanski zakazaś, Lipsku w Prazy wudawaś, hdyž k. Prauer tola sobustaw serbskeho seminarija njeje, ale swobodny, samostatny student a hdyž Serbowka dale nic hyšći njema, haj zo swoje nastawki a dźěła runje kaž Žužiśanej a katholskemu poćej tak lěrje redakciji Lipy Serbskej poskića. Duž prošu Was, čestny kujerje, najwalerujšo zo byšće mi tu wěc dale rozswětlili a Wašo

wuč̌ujemy we wuej dobrotliwje prawje bórzy sobu-
dźeč̌eli, dokelž mamy my bórzy sebi rozumjeć, što
chcemy z Lipsu započ̌eć, hač̌ na zaúd a hač̌ we serbske
studentstwo wot swojeho prócowanja za swój lud
wotstupić sebi pokoj pytanjú we narodnej indifferent-
nosći!

Jara lubo by nam było, hdyž byšće nam mohli
zwjesele powjesće do Lipska přinjesć, zo móhł naš-
zrudźenym Pražskim bratram přajić, zo sej
swoju žadosć we wopokazanju swojeje luboscé a
hotowosće za swój lud přez deklamowanje
na našej shromadźowanej a přez rozdawanje Lipy
Serbskeje w Prazy dopjelnił.

Bórzowny rozsud rozčakuje

Waš najpodwólniši
Jurij Mjerka.

Z Lipska 17/6 1877

Zbožo pytaj w cuzbje a domach je maj.

Kwasna Tojsenjo
ke kwasej
lubeho serbskeho pśećela
Jakuba Žuricha
we Khrośćicach
(22-24 matcho rózka 1877)

Ach znašich wjesty ch tonašow
Smy jenoh° zhubili

+

Do mandźelstwa su wbohušiko
Tak zahe tyknyli.

+

Maj źeśe kuašom Jakubej
Dźi pytaj žonu sej.

Sy stary dorć, so žeńić smeš
Henak nam wokisnješ

×

Duž Jakub bčha po žentroje
Na sweć'e wokoło

×

A horjo dele běhaše
So šlachćić ~~sjedaše~~ njechaše.

×

Haj haj, wy lubi kwasarjo
To wšak je taj'ka reč.

×

Frjedy hač ta wšak namka so
Kiž Boh jom wotsudźi.

×

Lej Jakub pódnji rozsejwa
Sto raz tón wbohmški

Wón serbski kraj bě přebĕhat
A wičo namakat.

×

We Rulowje sćěn jobgt njej
Tam so hić boješe.

×

So žuzo tež tam čampaře
To bě jud posledni

×

Tež tam tu prawu njenawidka
Duž z njejnidrom kózlika

×

Sej prawo sucho zhandlowka
A na nim jěcha lom

×

Duž přijěchał tež zrudnuški
Tam wimo Nudwoja.

(Pokračowanja přichodnje.)

Serbske Nowiny.

Číslo: XIVL.

Redaktor: Křižan. dź. 6. julija 1874.

(Toksarjowanje)

Tam hólička syno hrabaše
Sohólički wusmječny

x

Na to so kózlik rozhněwa
A hólička wotsłyšny.

x

Tón wali so do přěrowa
Tam pomhaj přibježa

x

Te rjane hólčo z Nudworja
„Aschwohi" Jakubje.

Štó tha maš lasko ńjepleča
Kiž 10 ći spitóšuje.

×

Ach luba holička to je tak
Ja jěchan po žentwarh.

×

Duž holčka lubje pohlada
Na hólička žkóžlikom.

×

A hólčik lubje pohlada
Na holčku zhsabiščom.

×

Duž hladajej a hladajej
Sej ručki zawdajej.

×

Dha chceš ty swěra moja być
Ty krasne holičo.

Haj zwěru, zwěru Jakubje
Čaz mojoh' žiwjenj'a

x

Tóte léta je so minyło
Nět matej wjesty kwas

x

Dźeur zwjestom wsitoy jaskaja
We kwasnej radośći

x

Ach by też znami jaskać móhł,
Waš přećel Lipsćanski!

x

Tón pak śe nima kózłka
Duž njeje přijeć móhł.

x

A z teho pěwa widźeć je,
Kak ludźo mola sy.

We curbje z boži pytaja
Riž wšak tak bliško je.

×

Duž štyri sće z'anu njewjesta
Tu wot was njezmije

×

Nech khěže dźe do Kulowa,
Sej kupi kózlika

×

A wešće za pětlěta smy
Do nyčho na kwasu

A. Muka.

Susodow skórženca wot Krala.
Rónc I. wustupa.

Khw: Ale tu hjeńki na prawdu. Da sym zyły bur a tón so njeboji Łonjeje skórženy a hrana ći też sto leži; ale mój Jadźerak liše mje Łno nabskorżić.

Lśc: Hi, hi, my smy jemu postrużili. Tón njeboh stoj mjezy Iwarji na měsac, z wašeho hatka njedostanjeće Łanu wodu.

Khw: Wodu? Ani Karaučka, a by-li prjed mojim majo-tnomaj zamontlił. Śće dźensa na termiji nadźeli, Kajke bjerwjeńko dźehnjeće? Kaž twelka! ale mje tutón njeschwaluje.

Lśc: Rewje tak! jenož hnuć nadźerżeć!

Pwz: A nětko dyrbi tola Kroso rozsud pśiś! Njeje nje-no K. doklora!

Lśc: To do wě K. Pwzolako! Ledom hnuć 4 njedźele a my smy dobyli! spuśćejće so na mnje.

Pwz: A njedobudźemy-li, dźemy dale.

Lśc: To wšak njejo hyba, my njemóžemy pśestaś!

Pwz: A nětko dobsć nok, K. doktoro! Mi chce so spaś! My na wsach njejsmy zwučeni tak dołho nocujucemi być. Pola nas pětka stajnje rano do dwa—

Lśc: A rano woń, wěm, K. Pwzolako. Dnjeś pśiśe stwori! Za štyri njedźele pśinjesa nam rozsud.—

(Tśasejema ruku a noteńdźe)

Paw: Dabm noc k Dok Toro! (zwoni pola Khěžnych dwori)
Fěž stowy pachat, Tón wuj. Bóh cnarnuj busa pěd pa-
zoram Tajkeho zakutleńca (zwoni). Žlicbowanja pěsa
ja, zo ći rozom na čato slupa a ženje njemóš, zo čo.
Dokelž maja lute kačorske słowa (zwoni) Njeby-li mi
tak no moje prawo lyto, mohł hat w djasowej klamjé
tóč! ale tak— pryedy haj ja pěd tym slěpcom kozam
so sadžo w hace zategja. (zwoni) No, domowniko, ni
maš dha wuši! Tón lud spi, kaž nocny strašnik, kiž
sa padnje wód nosy. Pala nas doma skoro stawaja a
ći jow leža hakle w pěnim spanju. (Buchna do wokna
sylnšo a sylniš). Snano to skorje stuja hač zwoń.
Rozstajće, wotčinće (wuwazy wokno sklenica). Rozsu-
chanecy, to ha skrowa wobrada! Tak čakaj! wotčinja
li wokno, módra muši zaléc; Tak přidu do
khěža na okno.

(Kónc I. wustupa.)

Wuwjasenje: Tuta wjeselohra je so wot Hrala wyše pječ-
žik, wot Muka přełožena a wupowjedźana a potom do
Budyšina pósłana, zo by so do 10. čo Kwičanc 1877 wo-
dźěłała. Chcemy ju pak na wulkich prózdninach
w Labach hrać a to w Khróščicach, Bukecach, Konje-
čach a hrat w Budyšinje. Wšudy natoši so
za wudace Šilerjowych spěchow! Daj Bóh zbožo!

Muka.

Serbske Nowiny

Čisło: XVI.

Redaktor: E. Muka. Dź. 13. julija 1877.

List

na serbskich gymnasiastow w Chocebuzu.

pisał Arnošt Muka, khowny předsyda
skhadźowanki serbskeje studowaceje młodosće

1. hodownika 1876.

Česćeni serbscy přećelojo!

Přez přećelnosć jeneho Waših sobukrajanow, kiž
na tudownej uniwersiće studuja, zhonich Wašu adresu
a dowolam sebi, Wam we wažnej nabožnosći list pisać.

Kaž ludźe tras nojdźeć, nochcedźa i na Lipsku mjez
tudy studowacymi Serbami hišće not 1716 serbske to-
warstwo, kiž ma nadawk, studowacych serbskeje naso-
nosće zjenocić, zo bychu so mohli w tym nudospol-
njeć, štož je jim stawam serbskeho ludu a poćahu-
nym rozdźelam a wuměrjam samsneho potrjebne a
nuzne.

Tola je so hórcy njedosaćnosć daleko akademiskeho
zjenoćenstwa spóznała, kiž sobustawow hišće 2 wě-

domnosću a ~~dd~~ spodnadom swojeje maćerišćowny na tom
wusće wupisćiwa. Tehodla so w lěće 1839 na gymnasi-
ju w Budyšinje wot tehdomnyh serbskich gymnasiastow
serbske towarstwo załoži. Samsne so wot rektorata
rad dowoli a wobkruči a je pisco hač do dźensnišeho
dnja wobstało a kćěło. Też je so po tajkim
puću tuto pśeco rozpazyło, zo by so też na Khodź-
borskim gymnasiju tajke serbske towarstwo załoźiło.
Nět dźe je też na Wašim gymnasiju wokoło lěta
1850 a sćěd. tajke towarstwo wobstało, je pak hórzy
zaso zajšło.

Tohodla wobroćam so na Was so myslenje mojich so-
bustawarjow z pósłanom, zo bychu jeli někak možno taj-
ke serbske towarstwo mjez sebi załožili. Dowólnosć k
temu dostanjece bjez dwěla mysłam wot Wašeho W.
rektora.

Tola budźece hač rjec, zo je tajke towarstwo mje-
dźebne a njewuměne.

Temu napšećiwo chcył Was pšeco wupomnjeć na to
skedźbliwych słowow, zo je naša swjata wótrowatosć
nam ze wšyknam serbskeho rodu a serbskich wótšich,
naša maćerina ryc česćić a wažić a zo by hańba za
nas była, hdyž by mały my, kiž smy so studijam mi-
mosom a wyšeje dźěłanske poswjećeli, sebi praji: Hy-
bjeli, zo ryc, kiž je nam najbliša, naša maćerina ryc

ani dosć njerozsudny ani w njej nĕšto rozsudne prosać njeměmy. Přetož to sej nĕšćo je dźensa Bohu dźak we
ni domorći pa naše časy přewinjone, zo jenož klassiskej rycži a stari němsku a francowsku za zdźĕłanje
a nuknjenja hódne rycže so měnjachu, nĕ dźensniše a nĕdomorće wosprawdźe zdźĕłany člowjek wobkedźbuje a
ćorći dźensniše dźeń nše rycže, byli tež najsmadnišej a to tola nihdy na nihdy serbska njeje a zwěži
je z pokładom ducha a z wopismom stworzenow jednoho ludu. Haj, tež naša serbska rycž so
kaži klassiskej a druhe indoeuropejiske wokomnjenja přepytuja a nuknu a tež serbskej rycži wćy atd. So
na našej uniwersice sunje tak derje kaž tež romanskej a hreckej wot rjadnych profesorow přednošuje.
Hdyž po tajkim cuzi rěčemi a nic swojej serbskej
nje tak wysoko waža, dyrbjało potom nam dźiwno
serbskeho naroda jen zachować a za njeknicownu
měć. Dyn tohodla twjerdźe přeswědčeny, zo budźe
dźe moja přośtwa za prawdosćiwu měć a po
našim přećelu towarstwo nam sobu zadosćić.

Zo njebudźećе z Wašim Towarstwom sami a sobu-
dźeni tu stać, chcu Wam w slědowacym dopokazać.
My serbscy studenći w Lipsku smy wobzankli před
Wulkim letomaj, zo chcemy kóždе leto wulke zhroma-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/317 Serbski Sorbisches institut Institut

Dźěrna wětšich serbskich studentow, gymnasiastow
seminaristow a druhich młodych Serbow, kiž na wysokich
šulach přebywaja, wotdźerža. Tuta składowanka
so we wulkich lětnych prózdninach tak zo móža so
wětšy na njej wobdźělić, po přeča jednotlivych
stawiznow na jenu njedźelu serbskich wótrych powota.
Přenej dwě składowanej lětsa 1875 a 76 w Prózdi-
cach pola Ramjeńca a běštaj jara mnoho wopytanej wot
studentow z Lipska a Drježdan, wot gymnasiastow z Budyšina
Budyšina wot seminaristow z Budyšina (kath. a evang.)
W létach 1850 a sl. mějachu so tež tajke składowanki
serbskich młodźencow wjelakich šulow a wopytachu so
lětdom tež wot gymnasiastow Khodźiskich a Zhorjelskich
wotrow Šlesinskich. Zamyst tuteje lětnych skła-
dźowankow je, zo bychu so studowacy serbscy zeńdu
zeznali a w njesebnym přećelnym wobchadźe za swój
studijum zahorjeli. Poslednja składowanka wotdźer-
ža so na tute nadžije, zo sobotu 5. augusta přepołdnjo,
njedźelu 6. we dopołdnjowym předmjetku a Konješ, kiž bě jara
rjana, mějachmy. Póndźelu mějachmy wulet do Bu-
jsedź. Cłonk tuteho 11. składźowanja bě za nje-
dopołdnjowu rozjomnosć Serbow wulky wuži-
tny; přetož wot
załoženja towarstwa Lipšćanskeho Prazskeho a Budyskeho
autografow nowomu załožić za so, kaž tež za studij
Serbow, do kotrejž so jenož nastawki wot

Wowacych Serbow přijimaja. Přeju často je krótku 1. nowembr
wujěło a wot wyšnosće so wobkmótło a możece je na
žadanje připóstane dostać. Też by nam jara lubo było,
móhli so njej też nastawki a nowčetki w delnjoserbskej
ryči posłyšeć a nadźijamy so, so budźece sćelskowanst-
stwo założili, też dysć Jyz nam waspech Wašo je mysy
připóstać.

Duž mamy tuj wsdy nadźiju, so budźece wot tuteho
zastupow a wot najwažnišeho wot myslenja, so sće to
wynoju serbskich starich Wašonu cudu rozmnowaći, so
też w macérnej ryči rozdarjotnjeć, so knihi mić,
towarstwo njez sobu założić. Tola předewšem prošu
a wočakuju wot Was (hdyž na mjsleko gymn. Bautzen
z Gatkoje pisanej) so sće tak dobry, so moj list. Wašej
sobukrajanom předpołożiće a mi prajo bórzy wot-
mołwiće, što je mjenjeja Wašich přećelow. Ja a moji
serbscy přećelo slubimy Wam do předka, so chcemy
Wam při wšěch Wašich procowanjach z radu a z
skutkom k pomocy być.

W nadźiji, so mam list z radosću powitać,
postrowja Was přećelsce w mysli a wotpisu
towarišaw mjenje

Was

najpodwólniši:

Arnošt Muka
Kand. theol.

Na mary Michała Bjedricha

Wjesli pachołoja skhadźowachu
So na serbskich honach z khromadźe
Na puć spěšne nohi nastajachu
Zahorjeni w twjerdym předsteljo

Zujcbja słónco mile pruhi sywa;
Žortowaja hórku nadeńdža
Z doboru dźiwowa mróčel słónca krywa;
Tón z wjerch khowow rapak zarapa

Zastroženi na so spohladźujeja
Komu płaći zrudne konjesmo?
Dołho mjelčo ponjo sebi dźeja

Słónca jasnosć přemoži zas mróčel
We pachołach tyšnosć putuje
Wjesli zaso pospěchuja kročel.

A. Muka.

Serbske Nowiny.

Čisło: XLVI.

Redaktor: E. Holan dź. 20. julija 1877.

Pućowanje w Delnych Łužicach

wopisane wot E. Holana, stud. phil.

Mějo, zo je poznaće serbskeho kraja a ludu pódla studowanja serbskeje literatury najwažniše přistušnosć za wuwoju narodnosć lubowacheho serba podaćmoj se mój konšii pućowanj we Delnej Łužicy tež lětsa w prózdninach. Při započatku prózdninow do nam lišćo znatych stronow serbskeho kraja a znamjedźichmoj wšelake za Serbow zajimawe zwjeselace a zrudźace nowostki. d. Luž. 1876.

Z Lipska do Kalowy dojedźo dyrbjachmy ležo wostać, dokelž bě naš železniski zastajnik kotrehož bóchmy so woprašeli, hač tón samy

dźeń kiśće dak do Staroje Darbzy wotjěžo
a kiž bě nam wobkrućił, zo temu tak jo
Žaloszyje wobdhat.

Podachmoj so potajkim do před nami
leżaceho města, zo bychmy „kalawru“ studowali
a to so namaj w bohatej měrje radźi. Přez
zbožownu přihod zaběžachmoj do hosćenca
kotrehož hospodar bě typus žortowitehowo korčmarja,
kiž bóle na mnohotu haš na dobrotu žor-
tow hlada. Jako zastupnichmoj rjepotaše
so wyta dešćna zhromadźizna kalowskich
filistrow a pyšny myšenin traješe prjedy
haš možeše „nam na naju nesfrašenyje, haš
nuženoj tam nicowali „haj“ wotmolwi!

Trochu spotřěbanaj wynyšmoj so dotkniška,
nejachmoj skach zo wuchte kalawre znano
sprjewnike być.

Kaž we matych městach je, poča so tón a tamny
wot hori bórzy za naj zajimać, praješe
so hospodarja, štó smój, a tón poča naju

zprašenjemi mobmasowarí. Mějeľe nas
za kommis voyageurow, ľesć kotšaž 10
namaj pozdšo mjory njesta, na wšo wón
kudaľe na wěrnoschwězo mic a jako jemu
potom zjewichnoj zo swojj študentaj a
chodba pućujernoj, zo bychnoj serbski
nawukłaj, njewěrjeľe namaj nichtó.

Jenož stary muzik so zdaše k namaj ně-
kajku dowěrnu měć. Won přistupi a powi-
da naja jako krajanaj. Won bě njemjery
do dźěleńja sakskeho kraja z kajkim jako
saksa rodźeny a hladaše hišće za žiwjenjom
přez sakske mroki a ryčeše rady wot Drez-
dźan.

Tuľe ludźo su tam rědcy, mtodźi su wšit-
cy dospołni prusomanjo. Tudy maju
krótki pomjatk. Tak njemonana swěra
k přinarodźenemu kwjetnu njeje dale
ničo hač politika liwkosć.

Naji krajan zdźěli nam, zo je so

1821 přestało we kalowskej serbskej cyrkwje serbscy předowaś. We jeno nětko bě so hyšće we mokolnosći serbscy cyłało, štož wón „das Groneiu" mjenowaše.

Dźensniše mjezy serbskeje rěče su we tamnišej mokolnosći te same wostałe jako na Šuolerjowej' kharće su, jeno zo nam je hyšći tam nu žadtawu němišku kokrjež Serbjo ryču, hdyž chcedźa pokazaś, zo su tež „gebtet"

Jako naš žortniwy hospodar přihadnje wustyša, zo chcemy dožo Popojc, spušći wón zaso jedyn kwol swojich kalowerow, kotryž ~~te~~ mjechtu jako přikład sobu sći. Popojski faraŕ rěka Marcus. Jako bě tamniše wučerske město wupróždnjene, přiwuźe raz kujemu jedyn wučer, zo by jo za Popojske město zamolwił.

Wučer: Pomagoj Bog kujez faraŕ

Marcus: Bog žohnuj jo. Kak wam grony?

Waŕes: Mi gronje Lukas
Markus: A bjerso tak dobri rynso se kenjez
kollega, moje mje jo Markus

Wjeŕos ja rowndzech, zo bych w druhich
horćencach snano nješto nawjedźił. To
njemóžeše nas horćencar zaprjam nyć a
kaž mi Muka jo mojim domoj wobdeny
powjedaše, je wón wšudom zamm
hladyt a čušćit, što buduta tola započeł.
Jako běch tři abo štyri lěta a hubjenše
rastawracije porpytał, wroćich so bjez
toho, so bych nješto zajmawcho nazhonił.
Ludźo maja hišće serbske mjez woła a
nizki lud cyle. Hlaŕ runje bě njedźela
běchu kosćmy tola prózdny a nichtó
njebě pjany. Rano 12 podachmy so
do Starej Darbny. Kraj je tam
holanski, tola rola njeje hišće naj-
hubjenša, Wokoło Starej Darbny
je dobra.

Tam pytachmoj maj dneju Sebon, kotrychž přež listo-
nanje hižom znajathmoj, Hornjoserbičana Šimmriga
z Hermanec a Delnoserbičana Grundtmanna z Wjelna.

We St. D. su mnozy serbja z delneje Serbicy, woni
pak k temu njesteja.

Tamniši seminaristi bydla we jsy roz-
pjerjeni. Dospołnje swobodni a stož zwonkomny
začisć nastupaj, běchu rozomniši a zrawiši, hač
wšitcy ći, kotrychž sym we internatach spóznał.
Wonii běchu jara pročelni Šimmrig a Grundtmann wšón-
dżestoj na naju přeprošenje hnydom a wostałstoj cyły
čas, a kotrymž mějachu hłowne, z namaj tromadże.
Dokelž dorje njedźachmoj, zo stoj wonaj hišće cyle in-
differentnaj napřećiwo serbskim procowanjam, dha
smy we lubym nastupanju cyle zhodnje z nimi wob-
chadźowali. Wonaj pak njeběchu we jich wšědnej rejtar-
aciji, do kotrejž běštaj pas skazałoj, samaj zapa-
čěštaj serbsce rycec a Šimmrig pokaza wjele zajima-
wosće Grundtmanej je wšo jene. Wón je cichi młodźenc
jenož když na recitowanje přindże, potom jemu
huba roztaje.

Wokoło sedmich započa so jich čas dźěła a
kóždy wot naj dźěše z jenym na hudu. Wonii bydla
we khudych njewuhotowanych jstwach runje
kaž khudźi gymnasiastaj we Budyšinje. Le pak

wjeseli a žortniwi nječu jo njedostatki bycá.

Pola Timrniga, k kotremuž pozdźišo z Grundtmanom dźěći, bydleše cyła syta a nam k zabawi započachu z najwšelačišimi instrumentami koncertować, zo móht čerta wuhnać. Tež jedyn muč přindźe pohladać, što dźětaja, dźěše pak bórzy zaso.

Po dźesaćich dźesć zaso na krajpu. Rozrjadowach moj do z tymaj dwěmaj serbowcaj wo našich należnosćach, přeprosyćmoj jich do Kulowa na zhromadźiznu přińć. Wonaj namaj po hubjé rjećestaj, snano do započnjetaj přećować a so jako serbjo začuwać.

Wječor pozdźe dźěchmoj spać, rano zaho wotjědźechmoj zaso přez Kalowu do Dubego a wottam sahachmoj k Popojcam.

Sněh dźěše, kaž by jón kidał. We Křišowje wjelbě wodnjo přežo, kaž nam ne korčmjo prajachu, mój pak tam tola dźěchmoj pohladać, namakachmój tež dwě žonći, tej jedyn stoj obstinatnej a njerchajty ani hulikowaj ani spěwaj.

Hospodar a syn w wójerskej měrje běstaj přećelsej, naju gronjenjo jedyn dźěše tak hubjenje, zo najwjele njerozymiechu a my tež jich najbóle nic.

Připomnić: Spisacel njeje sebi wzał, zo by
swój nastawk tuchy zapisał, kotrehož by pisar škadu
było, hdyž by so schubił, dokelž je pisar wjac̆ hač
njemóžno, pón tak dróhi. Potom sym prajił K.
Kl. zo by jón zapisał; je mnohim po nuzy słu-
schach prajenje złożił, prjedy hač je, kiž bě so
za nim K prajenju namócił. Dale. Potom hić
pedyn křećí hłubs tu nic mnohim zapisać, Rok
dałoko je to. mnohich, wjele k. čitać sam.
Dyž mu nic wjac̆ njeje hač so to tu dam
tym, jelz chcu so byrnjemy nasz Ruchs tolerat-
ne na nasim Ministerium skladowanku do Bauc-
pósrjedli a zo to tutón nastawk, kiž budźe stoj
pak wažny za Kulturhistoriju serbsku, zhubił
njeby, — so to pón ~~w. mnohim~~ 7. semestrum dóńdo
na to rozmu, zo Kolesch to nasz lubje lud
hižom póc wosobne maja. —
(Pokročowanje):

Stara moderka powjedaše, zo je před wjele lě-
tami w Kotzowje dr̆ pjatn muž pobył, kiž je
sebi słuchi napisował, mjez tym pjesnič̆kow. Jako muž tam nab-
łyšnje kantharpachmoj a zdowča k spěwanju na-

pomnach moj wulěży njejapy gózpoza ze kady kachlow
won.

G. Wět Dejm se ja doch take prěwaś, chto ga wy
sćo; to jo mě doch nerozchtig, až roj tak ow Dro-
gupetaj, co ga jo nas prospsiom.

Mika: My smy i hudaly z Lipska a comy tebě
nate serske stucki napisaś a togodla my droga-
jiany.

G. To jo, to ja nětrim, to jo němo, tak wy take
mugě daso. To, jo, take take profesriony sy na
tom swěśe.

Z našim profesrionom pak w Khrěšowje nic ně-
ně. Zowčaj: nje dajtej to dopowěć, smějcetaj to
najm hubpenemu growjenjom, prajcetaj, zo bychmoj
tola njeco zaso pśijśtoj, zo tu potom kantorka
bydźe a njele zowčow a pśi tym nawuknetaj
Moj ohcychmoj hišće do Popojc, dur wolen-
dźěchmoj. Duzy pśez Górnu nanatkach moj wo
Kerčmje pone rědne a pone syjne zowčo. To zyj-
ne zozna Mika zasó, wón bě tam pśed dwěmaj
lětomaj hody na pśazy stucki krowa adźěł.

Bě tam tež pone połske holčo, kuž hubjene
wobrazy wot Khrěžana a nětkatkich swojich ty-
pśedawaśe; mój Kup i ohcmoj ty maj zowčowaj rjane

Žónske myez wočar a moterka sama kupi sebi Ru-
bjeny wobraz swat Khrystusa.

Jako chcy chcuoj z Górny rowić, zetka nas mod-
da Óna z dźećom na sukomaj. Khudom pózna
stuka 2 00.

Jako do Popoje doń dźechmoj, bě to myedw traj Ku
połěpiło a woda potom dleń čas sjane. Wsch
psedel Jórdan najsu swu srobnje powita. Wóma
jara luborna Óna. Wpečor dźěchmoj do Rybyna
a stuka tam mosta na pśez, do Kotrejž bě jeno
šemnosći mtody rowčer Grěšenc dowjedł. Za
spach pola Jórdana a rano dźěch k Jarasejskim
Zusej namšu.

14. Wóń je hnjedźe sylny Kruty rowi = dobyn Khoso
pśedujc dabrik lepje hač něktrejž Kubiž pola
nas roskato Brudźina. Wjeljacy zadźiwa cinja
rjane luźe čmopene serbske zbowča w bělych
lapach (rubiščach) dokelž bě postny čas.

Jako z cyrkwje rowinajdźmoj, pśedźe swupe
Dr. Jauernera mimo, woń dele k Jordanej. Jeho
pasiona mějeje na muje a stuka tej Jej dźiw-
ny wobraz, do swu jchodla cyle nate pucowanje
pśemeńkoj a so zyty čas wokato njeho wjer-

dikoj, kaž měsacaj wokoło planeta.
Wón je po podobje maty, ma stale kši we noh
a brodu na čerwjenu kaž połsku žid, z kotrymž
je wón sam husto přiznawaše, jeho je wokoło
40 lět stary, nježenjene a na holcy zyle wróžny,
hdyž štóžkuli wohlada, kši kaž kerwoška,
kewak so wšelče kaž Klinsk. Radženy je z
Hanoverskeje. Jeho wučenosć wjele mała. Do
20 lět bě hižo wuslužował, bě dlši čas
we Hendźelskej, potom w Göttingach na uni-
versitelskej kuchowni a nětko kaž gaje za
pendźelske bohatske kowarstwo kublipe, kotrež
je w cuzych nyčach čiše. Wón znaje jich
cyłku kapicu. Tež wjele orientalskich. Tež naš
Delnjoserbšćina serbska nyč je dospe nawuknyła,
přeby wjesnje a najprjedy někotre měsacy w Gat-
kojčach a nětko w Bórkowach.
Při wšej wučenosći pak je wón pusty dobry a
dušny človjek. Do šanuje kheže so njehanbuje
hdy; z kožuchom bjerom wokhadźuje a napřećiwo
wšomu je tak dobroćiwy, že so jemu skupi
husto njeměrodny tchodla smějacha. Hdyž je
někoho poznał, teho tež njezabudźe a je zrud-

ny z nim, hdyž je jeho něšto pohjechiło wje-
sele so z nim, hdyž je wjesty. Wajn dla je cyły tý-
dźeń dleje w Bórkowach wostał a je najm pja-
to Morćow Kubłat a ćesćił kóžny čas.

Popołdnju běchu pola Jordana w šuli.
Jordanowa šula je štwy dopokaz, kak lóhcy a
dźěwki serbsce dźěći němsku rycěć nawuknu,
hdyž to na rozumne maśnje serbsky wuča.
Wón rozmówaše je w cemjo prosu a bě sumje
pola Ruskeje. Wotmołwjenja dźěćom němsku
a serbsku tak rjenje dyrbi je dypał a na my-
mocach mjatkich tych małych słowjow a gólow
lěc zjawnje widźeć, zo wone mjatko dare ro-
dźenja. Za budźich Jordanej wakato šije
padnyć móhł, tak lěc maja wot nich z dźak-
nym zaćuśanim pśijaśelnje. To je tola jedyn
rozumny wučer.

(Pokšadowanje w pśich. čisle)

Serbske Nowiny.

Čisło XLVII.

Redaktor: Muka. Dn. 27. julija 1872.

Filologiski přepyt
wo zynku o'
we delnjoserbskej rycži

wot Muki, stud. phil.

I.

We delnjoserbskej narycži wobstoji, kaž we hornjoserbskej tónle klowny zakoń:

o' směi jenož stać we nazynkowanym t. r. přenim złožku.

Kluby po tajkim złožku, we katrymž o' stoji, přez zestajenje z někajkej jenorsnuneje předložki abo ze zapřenow mje abo ze častcu ně- mój nazynk, přenjdże tež zynk o' do podnarjadneho o.

Wuwzate su wot tuteho zakona jene njewu-

prawidźte zestajenki, w kotrychž wobej zeslajźkej
"Dźělbje mój nazymk wobkhowatej" n. pš. swójo
mocny ste.

II.

Tuchodny zakoń je dale w dolnjo-Rać w hor-
njoserbskej rěči, što njemóže o ź'enje před lub-
mokami p, b, w, m; a krknikami k g ch
stać. Wo zynkomaj tak tutón zakoń luźy nje-
pišu; Rać w hornjoserbskej rěči pśetož w dolnjo-
serbšćinje njejo tak pola nas krknikow (ze
stracho g nas Letny) ale jano dychawka, Rać mjez
nimi spiritus asper.
Zynk t pak je w dolnjoserbskim lichu krknikow
cěcnik (gutturale dentale) a njewotpowa jo
tam Rać naše w.

III.

Wosebity dolnjoserbski zakoń je: o móže
jenoź za krknikami k g ch a za lubowkami
b p w m stać, ěnjo pak za dubtomi mi-
chtaśnikami a dyrbi stać, tak khětše hač pód-

slejaty zakonaj (pod I a II.) jenm napšečiwo njejslaj, njech je dobrě wotewrjeny abo zawrjeny.

Wokt a hłptaći kuży to same, štož we předležapym zakonu.

IV.

Zakoń njerunjesmorće zakona II. a III.

Zakoń pod III. postajeny zhubi jenož potom moc a płaćiwosć, kuždy na kubnik abo krknik plus o zas kubnik abo krknik slědujeje; potom stupi na město zynka o zas jednoze krótke o.

Přisp. I. Zakoń, zo smy o jeno w zawrjenym wobkładanje wotpočiwanje njepłaćiły.

Přisp II: Słowa z zo a lo, wotkiž oro ale nimaja w dolnjoserbskim, kotrež we hornjoserbskim su, ale jenož ŏ; přiczyna leži w zakonje pod III.

Přisp. III: Hornjoserbscy dwě přimnowy: bóle a hórje = dolnjoserbsce: bóley a górej znjedźi, tak dźe, że je tež naša narjec jenu zakoń pod III. mjela.

IV: Jako mamzacka mohli so zdać słowa kak: wojca pojedaś a podobne, tola te su nastałe z: owca powjedaś.

Lenka

Pučowanje po Delnich Łužicach.

(Pokračowanje).

Porźěšo bě zakopowanje, kaž tam za pohrjeb praja. Mate dźěćo bě wumrjało. Mać we khubokim čelesnju bě z běłym rubom wyše wodźěta, kaž to w Smolerjowych pěsničkach wozwamjenje wodźěš, zwi-
ča z pšěry běłem pśikšće špěwać. Tich jasne nježne
hłós klinčeše kaž myšobjerske halleluja nad małym
dźěćkom. Na mšach prjedkowaše farar Markus Kuž-
lik o a pozběhnjo rozsudźenu mać wo dobrej sebiskej
wyši.

Wječor doša Jordan list a wo tym wyše praješe pi-
sane sebiske pśeprošenje k jenemu burej (Kłosičkej)
we Kosobuzu na jěmnicu (kołbasu). My dźěch-
imy sobu a buchmej hnydom pako kosćo pśijěsć-
nać a z mjasom a Kołbasami nasyćeni.

Bě pak tam para wjacy zwučonych Kitka I (dokelž
jich hyšće wjele pśiwidu, dyrbju je numerirować)
Samerowcy a ja so wo wyn Toshach moj.

Tak muče hač Samerowc do pózdy pśiwidźe, hdy
wón wyše wótny a kotśe z Toshače so ke wše-
lakim rěcźam wokoło, zo bu dźe pśihladować!

Naposledku sebi tu te zowča tež kubrć dachu a to
nawáb ch. so tež k. nim přilišić a skradźa
te wobše kurske holcy kotć, kiž mjechdźachu
kak to jim sła.

Mi bě to zabrańmjc mjerzaz a to bě sma-
no tež na mojim wobliču widźć. Sauerw. mi
přeco rozmysłowaše, zo sym zymny stolowt, po
prawym pak wabješe mje pjenjez kuždy a moja
přistupnosć k zdźerživosći. Hlejo nad tym,
zo tajke stany wěnc tu naše sorbske zowča
Rozy z tym zo z nimi wobkhadźa Kaž z bordel-
skimi šlumpami a moja přistupnosć, dokelž
běch jako reporter wolen puć wobdźerżeć zo bych mjez
puć wobpisowat, mjez tym zo dwaj sługa spušćej na-
prawjo a hromadu.

Mjez tym spachmoj pola Jordana, dwaj a wo kož-
mjo. Běchmy do Bórkow hić chcyli, ale bě
přepozdźe. Sauerw. a ja spachmoj w jenej jistwi
hromadźe. Won měješe marabu kelo kokora, jako
jemu ja na jeho prašeju, chodźa w přazy ko-
šik wjejom, rotmolwič, zo so mi to njerda je-
wiška možnosć, so tam žabanojec. Potom přeni-
dźech moj na rozamnje měju, wonka mi powjedaše,

Kak je won we wšelakich Krajach pola matyzy
ludow pšebywat a kak wšudžom němcy hanjachu jich
narodnosć kaša a kak wšudžom čim potyčnjeny
wšo hodny njejsu.

Won je katholowy pšecziwnik a ma ze jons za-
khadžanja pšecziwo katholk. a wo němskom Kraju
bydlacym cuzym narodam wopak wustajec, won
mjeni, zo je tute nuzjonalizowanje à tout prix
tuto absolutne Kujerstwo systema Skrocil K Rakus-
njenju němcow. Katholscy njeby nikdy njeby do dogma
wo njemolnosći bamža najscišo swojemu Kra-
lej wuznawali a kuchu-to cinili, by so to w
jednotlivych padach lohy pomhać hodzi.

Ruski nihilizm pak je pšez swoju zakla-
dženje Rusow stalle k ultramontanskom pšetwo-
rilo a cim to hotcle rozednje.

Dale němcy rady praja, zo je wolk wot lud
dospe skuleny a 20 pjenez mato procentow dha-
-pytad njemoža.

(Pokrjacowanje wp. c.)

164

Serbske Nowiny.

Čisło XLVIII.

Redaktor: Muka. dź. 3. aug. 77.

Předsłowo.

Tuto je posledne čisło Serbskich Nowin so tutym kroj'askim (III.). 37 lět su šćěbne bylo, zo by so kaj'kaj kroj'ask napisał, kiž mohło po prawym prochu pilne słowarstwo para dorje w 3 čěłach napisać. Je to zawšedna hańba za Łuśěanskich serbskich studentow! A wopakorje to. Kaj'ki narodny duch je najbóle w nich kroj'ach. Mdźemy bjez tajkeje rěče wšyn. A to hyše też čehjc lěpje njebudźe, wobe serbstwo! Přetož kak dołho hač so čehjc a złokuje z domacim serbskim studentam

Jich ideal zda być, tak dotho też žane stwone na-
rodne cnóty nich noturdit' njemože! A je to
dyr njetka schanba, když sebi wopomnid' ze
su tole najwjacy tobnostawow Serbowca studenći
Juchowstwa byli, kiž tole prjedy wot z Tym Slowa,
ze woni pjenjez wot nocy fakultetow za i-
dealow su prócaja. Tow na narodno sebi kn
poley kiž jim jako wjazan sebi wsyde nadeje naj-
bliže lezi, tawješe žadyn idealizmus wopoka-
zal njeje. A po prjedyzym wotpadk sebstwo wot
noch nježdže, so by sebi idealizmus za nje wo-
pokazali, ale penjez to, so by sebi, kiž to jedyn
jako dareno na dobre sebi se mjeno wotsyna,
jime k najwjetschemu we dobrej chrjsteje sebi kej
wdi Boże slowo předowali, ale mój luby
Božo, kak dha je to možno, když sebi kr
schubjenstwo njeca, hač Božy slowki, když sebi
serbski prenoje čitać ani prjad njemože a,
když sebicy sledzi, so moje schuydon dawad.
Wschitk sebiwzi ludo, kiž swet njeje swojemu
synowi tak njezrozumne, schadjene stworjenja.
Hač sebi wone myla, ze ludzje te dar pjedy
Bohom, statom, wot kotrohoz maja ludzi pjedo-

wać, zamolwić moc, ja njerozymju. Hdyž to
hyšče lěpje njebudźe, wrědźa nje mohli to-
waršach. Myšlu mi, hdyž mi hłowa
bolesće zhubja abo zwjazk mjez, kiž by pra-
wje serbsky pisać mohł a hdyž raz serbsku hod-
šo jeno stanje, hdyž jich k tomu nuzu-
je, tuta to lětk z němskimi słowami wo-
myješ wam-
ješa, ke Boha prosyš, hdyž jemu by tajki
človjekow ze styče mějł. Hdyž ći pak jich
praji a z dalšimi wjeći, zo by tu kusk we
macerskej rěči rozdokonjeć pytali, to mnje
lětk mało pomha, mać hdyž wo raz rozkuč-
nuš. Won ći čorta a hnela před wočomaj-
bja a wo duši to ći mnjenja, zo sebi tajku
wjesołomu prócu z nimi bjerješ. Tym ta
němc před duhi lěći wo na mjez wotnjez-
mi pracowaty, ale abo Brodel dale njeći-
pušći. Z wami njemóže sam nastawk rozdě-
lać; pjatk je za to tři za dyrbjy semester
lětk wysoko pozbehnu ze psetrěk z nikaj-
kim němskim kusku do na dnjemaj koko-
maj prjedy sobu psinjesu. Wona pak na-
dewjeć hoc hyšče 50 z mylkow. — —

Hdyž ſ'rok za čłowjeka posahuje rozmnožeńſe, tola
njepłake z bokom na Tebje hladaja, zo pichu do
lajskeho dźěła zapřijmeš, najlóše pak spokojn
za křiżetkom, ſto. Tola chcemy do Sorabſkeje Kazyl
sam tola wjedo wjeſelownikow. Hlej, smjerćelſe
je, za sami tak wjele rozoma nimaja, zo
bychu so w čłowjeku a předewſem w prawowěrje
próchowali a nuzdowali.

Kak wjele pich proſyć tyrbjał, zo bychu tón abo
tamny nawjedk do tutych wokow zapřijeli; hdyž
pak pich Bóh dołho njedobrowaſe proſyć, tehdy
křiwdu ſkubu a proſaja ſwój tydźeń na ſwě-
ſnej bokomaj, najlóše pak pječimjeſe wjele
njepřijate zato a ſkoržu do klunje njeſmaja
ze ſnaja, nětko wjele dźěłać. Tola tón ſamny
wječor móžeſe pich hiſće raz 1. ſpytać na
Knaſpje nadźijeć.

Hdyž tuta ležjoc' w ſerbſkich ſtudowacych mło-
dźencach wobtacuje, budźe dwje w ſtudowanju
wideje dospołnjeć 20 za 100 lět; wjele Sorab
wja by njepřihladnidźeli. To budźe njeſcelo za
Němcow! a ſ. ſkł. e Rad'ba ta ſerbſkich
ſtudentow duchomstwa. — Bóh budź tutym

Judaš am smadny! Luby čitarja, kotryž sy studentowskeho rodu, prošu Će wotsebnje, rozmi tebi tute moje słowa k nadrobjenju, kotrež tu po Twojim přistupnosći, ale ze skutkom. Mój! smilnosć! z Twojim narodom a njepomhaj jón dźe-dźeć a marić. To zawostaj Němcam, dźe-to sy na pomóžnosći činja. Zo prawe su mohł hišće wjele dźeć, hdyž tebi Nowozakonjo přećitaš a hladaš štó je do njeje zapisowanc a čeje su zapisane nastawki. Wjesela am sam so khwalić a dyrbi mić tež twoje Towarišow, kiž staj tola tež krochu swojim dźełanjom za tebje sy nam pokazałoj.

Tola to je moja nadrobjenje žadosć, zo by to tež II. knihi tutych serbskich Nowozakonjow zabyło a zo by tam přichodni Towaršojo pomhali, hdyž je tajka mudra Ruka a potna. To Dej Bóh!

Pućowanje po Delnich Łužicach.

(Pokračowanje).

Kak pak kmjese so to z jich wotpohladowanjom ludu Rubčać, kiž wonka mjenujetej te male narody w jich rěči tak podłóčeja, a wjele tysacam dźěći moc wozmje, to by so rozom rozwić móhł psy to za psoco a psěco tym wobeim klupym a skedźbnym wučerjam psimjeja! psěco tak mało hač jenož moc wo sebi wuči!!!

Je tu pak potom dźiwo, do so. duchomny a tak rozdźěny pachol, kiž tež ani prózka wot toho dorozymi njeje, słož ma jemu wuči wot nabožiny sobudać na puć, zabudźi do skaženja a hołe žiwjenje psez palencowy jěd psikročeći.

Tuta duchomna nuza je pomojim měnjenju wšeho palenc pića. Zo pase temu zawěšće tak jo spóznaješ přidlešim prebywanju tam delka tež z teho, zo ći najnjerodniši a najnječestniši ludźo skoro přeco žani prawi serbjo wjacy njejsu, ale we jich wohidnym němskim idiomi ryča kóždy hinak a jedyn přeco hrubišo hač druhi Te serske luże, aprenjaso Sauerwein, su dobre a njehobšuza nikogo, hale te nemcarje ako njejsu pšawje serske a teke nic pšawje němske, te su te najšlimnejše.

Dale wutykuje němcy też rady taflicku, na kotrež napisane steji „deutsche Wissenschaft.

Hdje pak wotanje tuta wědomnosć při zarhadženju napřećiwo małym narodam. Njejsu tute wědomnostnje sunje zajimawe a nje by zdźerženje jich ryče a wojnjow zastrowba była za wědomnosć.

Wone pak do němskeje šablone, do němskeje dressury, do němskeje kasorny so tak prawje njehodźa. Pola Kom njeby dawdu!

15. Rano dźěchmy tež do Popojskej Rosimy a na Rachmoj nošeho Hano Depla činoho Derje dźěławo. Je to Bryggarjec, postawa, wobsedźer karčmy, tkalcy, šorstnowy, cyle originalny. Naju nan přeco z tym tkrješe, ko na naše delnjatowiske prašenja hornjotuwny wotmolwjeć spytowaše. Dokelž pak tak prawje hornjotuwny njerozumješe, bě tu para šortnowe.

Potom bě tež hižo měry wječny a ohnjo rad wopodźeć, hdźe my to pjenjezy pow bjerjemy, až mužomy přeco tak pjaden ztažk piwa po Drukowu wupiće. Jako jemu prajach moj, ko budźemoj pola njeho porčować, hdyž budźa wše, njechaše nam wjazy nalinować, hakle jako z temi stejachmoj, ko pjenjezy Kradnjemoj, so won zaso zmerowa.

Toń dźeń pak ohnjowny nětk wósće do Bórkowc, ale najprjedy raz do Popojskej pšazy pohlednyć a potom hišće do Rosaburskej. To so tež sta. Mutka dhabi swoju

wutrobow w Popojcach pola Mandrikki fpa w Rosobudu pola Ritki. Jan-
ower Kojetc zaso en gras. Wón wupy da sebi pšeco te
najtotše, shuka lubuje te najtáršc.
Też sjann shuka namekadnuy w Rosobusa, na ko-
truž dě Lauerwer nowa shučka zgotowat:

Rědna shuka běta čerwena
A nic cu rysuje merjena
Na tu ja stucku pisaš kšeč
Ja pjero jnž a tinku rozech
A pišach něco dobrego
To žowčo pak growjaso tak
To njebžo doch nic mudrego.

×

To žowčo som tak lubo mět
Chž jn za ženska wzeš bych kšet
A nocy jn na ruckoma
Jn póžkaš kšajžu z gubkoma
A daš jej wjele Dobrego
To žowčo pak bžo gromš tak
To njebžo doch nic mudrego.

Wele rjanecko pak na tuty njebi, to jenic ke da
so ji z lepšenu prajič, zo bě tołsta dosć a tol-
stoć so zdaše pola Lauerowa jenic ke kriterium
za rjanosć być. De gustibus non est disputandum

prajesc Rička pako sebi sić lizaše. — Ale
šbawa a mudra Hanka bě, Kaž bóžom tamne
wot Sauermanna nabospěwane grono dopokaže.
A tež jako jin S. njepřestawi, dračowaše, to dyrbi
jemu pósk dać a te Druhezowca jej přimotaše.
Hanka ga dej doch' nurazy wona:

Ach wy sćo šykne take natpy (wopicy)
Wěmo bě hač runje Sauermann, měnješe, to je wona
z tym te zowca měnita.

Jako chcychmy so do Popojc wróćić! zetkachmy
Jasdana, dźěchmy do Korcžmy a jako potom zaso
wotej dźěchmy, zetkachmy Kantora Pasta z Bór-
kow, kiž Sauermanna wodnjo z laternju pytaše!

W Popojcach pola Hans Depla wocrad zo wuchomy
wo tpanju, duž přida so Ke mni pjenny Kowař
cyle černy. Won chyšće mje sobu wzać k sebi
a Hans Depla čmyčeše wšo možno, zo by mje tam
narydat, tón šibak, jako přichodne zanje ko-
waja wopytach, namakach, zo budźichu dyrbjeć
z pekowanjom wjeseju pjatk tpać. „Ta zowca
pjatk je mej kolaja Hans Depla, a wšě maja
mě romanske zerki Amerikone!"

Wječe Dźěchmy na pšazu, Post je stary, wu-

Kuženy mtody hólc bjez zubow, ale na holey Kuž
wróćny. Najprjedy sym so sprjedź pytny a wob-
kładowaće sebi z hubowmaj myšu kotaj o pódźowč-
o podmlim. Myšo tym K. pišćaju. Duž započa
Pop z mutzowa Kamaćym hłosom źowčam swój
spěw: Wtudorkuo oom pa doma! spěwać.
Jako bě skónčił, stuže K. a poča: Źowča!
Ten Kněz Kantor po wam tak rjedze spjewać a za
to dejiśo jomu kóždu pađeu pósk. Daś.
To bě woda na Póstarwy mtyn. Wón wuźože
čerjenu šantku, wutrě sebi hubu a započa
něšto pola Kantarskij tochaće a myčeće so zrjej
hač jomu to rědke śedźiwe Kantory tak wo-
Kało lěkachu, hubu rozdajaće Kuž mtody
šókc a sčuny ližadom jemu po brodźe dale,
napohlad, Kuž jón wolić dniśi mjećmjenować.
Sandrowprócowaće so potom, że by přestał, ale po-
darmo wutře wobe źowča z wumazacom Mariank,
Kotraž bě hnydka pod mój skok wzał dyrbjała
to wot njeho wobliźować dać; potom só cyły čer-
ny, pachla a to wokčerjejo K nam wobroći. Jomu bě
hitón njeco trimuty, tomu starcmu njepřećelej. Jałeš
na njeju zadkowje rozhněwany. ——

(Pokračowanje w nowym Zejźašu).

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id470455993/348 Serbski Sorbisches institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/349
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/350
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/351
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id470455993/352
Serbski Sorbisches
institut Institut